

38

COLECTIA SFINX COLECȚIA SFINX COLECȚIA

COLECTIA SFINX COLECȚIA SFINX COLECȚIA

PETRE VÂRLAN

Înfrîngerea lui Thanatos

EDITURA MILITARĂ

Petre Vârlan

Înfrângerea lui Thanatos

I

Maiorul Sevastian Pantază, comandantul securității regionale, se afla încă la serviciu, deși nu mai erau decât aproximativ patruzeci de minute până la miezul nopții. Pe birou, un dosar cu vreo șaptezeci de file. Investigații, note, declarații; toate îl priveau pe fostul colonel de jandarmi Francisc Toscaru.

Primele zece file: copia de pe hotărârea judecătorească, în care se enunțau faptele săvârșite de fostul comandant al legiunii de jandarmi împotriva unor „suspecți de legătură cu comuniștii”, în timpul dictaturii antonesciene. „Suspecții” fuseseră arestați, anchetați, mai mult sau mai puțin schingiuiți, întemnițați ori puși în libertate „din lipsă de probe doveditoare de vinovăție”.

Pentru faptele sale, Tribunalul poporului îl condamnase pe Francisc Toscaru la zece ani domiciliu forțat în orașul P, oraș în care, de altfel, avea o vilă destul de cochetă, cu un cat[1], înconjurată de pini și molizi.

[1] Parte a unei clădiri cuprinzînd încăperile sau apartamentele situate pe același plan orizontal.

Domnul fost colonel de jandarmi scăpase ușor. Fusese arestat, ghinionul lui, în noaptea în care tocmai se pregătea să se îndrepte spre graniță cu un grup de prieteni. Prietenii reușiseră să treacă „dincolo”. El...

În cele din urmă, scăpase. Anchetatorii, până mai ieri muncitori ori modești intelectuali, îi dovediseră că nu aveau împotriva lui acele acte care, în timpul detenției, îi transformaseră ceasurile de noapte în halucinații, visându-se mereu și mereu în fața plutonului de execuție.

De cum se văzuse cu „domiciliul forțat”, își dăduse seama că, mai devreme ori mai târziu, securitatea va descoperi crimele de care se făcea vinovat și, atunci, Tribunalul poporului ar pronunța cu totul o altă sentință. De aceea, trebuia să dispară.

Dar nu numai frica de moarte îl obseda până la un pas de demență. Noua orânduire nega, condamna la moarte întreaga castă din care descindea. „Lupta e pe viață și pe moarte”, își spunea el, plimbându-se prin curte în nopțile fără lună. În nopțile acelea de delir, vedea în fața lui, pe cărări, un porumbel însângerat, ceva îl mâna să strivească această obsesie, simțea însă că pasărea în agonie era el, casta lui, și nu cei împotriva cărora trebuia să se ridice cu arma în mână pentru a readuce trecutele vremuri, zugrăvite de pictorași de curte în tablouri idilice, cu fetișcane de țărani cu păr gălbior și fața

aprinsă, secerând „cu drag" grâul de pe nesfârșitele lanuri ale moșiei stăpânite din moși strămoși de Toscăreni. Tablouri de familie, atârnate pe pereții din camera lui de copil. Iar acum?

Fetele cu păr blond și obraji îmbujorați, care munciseră „cu drag" pe moșia Toscărenilor nu întârziaseră să-și ceară hectarele promise de comuniști pentru soții căzuți la datorie, pentru copiii morți de foame ori de tifos, pentru părinții cu mâinile roase de pelagră. Supușii flăcăi, dolofani și romantici, din aceleași tablouri de pe pereții din camera copilăriei, îi arătaseră adevărata lor natură, imediat ce se ivise prilejul. Îi căsăpiseră moșia în sute de ogoare, îi devastaseră conacul, deveniseră martori în procesul intentat împotriva lui, strigându-i în față că aparținea lumii zbirilor, că biciuise deopotrivă trupurile și sufletele supușilor, pe de o parte ca moșier, pe de altă parte în calitate de comandant al legiunii de jandarmi.

„Ori totul, ori nimica", își tot spunea el, peregrinând noaptea prin jurul vilei, pe hogeacul căreia o cucuvea prevestea și ea parcă ceasul din urmă al lui și-al tuturor celor deopotrivă cu el. Dar... Exista și un dar, o speranță ce se întrupa în mintea lui drept o certitudine, și nu întâmplător.

Când războiul luase întorsătura tragică pentru toți din casta lui, ei, câțiva dintre cei cu vremelnica putere

de viață și de moarte asupra „supușilor”, se întruniseră, chibzuiseră măsuri de „salvare națională”. Germania nazistă va fi înfrântă. Antonescu va fi pus la zid, dar în România trebuie să rămână statornicia seculară, în care flăcăi cu ochi albaștri și fete bălăioare să secere mai departe grânele până mai sus de brâu de pe moșiile stăpânilor; și totul să curgă armonios și blând ca apa Siretului.

Se organizaseră. Numai că bărbații de-o seamă cu el dispăruseră ca prepelițele din lan la apariția secerătorilor. Se ascunseseră undeva la dracu-n praznic, își duceau viața, mai mult sau mai puțin tihnită, cu ce agonisiseră și puseseră deoparte la băncile elvețiene, pe când el, ghinionistul, stătea cu domiciliu forțat, cu ochii miliției îndreptați asupra lui. Și aștepta. Ce aștepta? Ca securitatea să descopere numărul exact al „suspecților de legături cu comuniștii fugiți de sub escortă” și lichidați, la ordinul lui. Ar fi de ajuns să pună mână pe un singur om, un simplu fost șef de post de jandarmi, care să declare adevărul. Fostul șef de post de jandarmi se ascundea pe undeva, dispăruse. Un oarecare Frățilescu, fost pretor țărănist, îl adăpostea, pe el și pe alții de teapa lui, cine știe prin ce galerie de cârtiță. Era de ajuns ca acest fost șef de post de jandarmi să cadă în mâinile securității, și-atunci „domiciliul forțat” s-ar muta din vila cochetă undeva la un metru și jumătate în

pământ, cu sau fără „costum de lemn”.

Trebuie să dispară în munți. Iar de-acolo să ia legătura cu foștii prieteni, cu nobilii domni care pierduseră totul prin venirea comuniștilor la putere, să-i ridice din somnul letargic în care căzuseră, să-i îmbărbăteze, să-i cheme la luptă, căci nu era încă prea târziu.

Își amintise de fostul lui aghiotant, locotenentul Mărdărescu. Fusese „iepurat” din rândul jandarmilor, pentru singurul motiv că era fiu de fost fabricant. Trebuie să ia legătura cu băiatul acesta, care îi arătase o credință de câine. Trebuie să pună mâna pe oamenii lui Frățilescu. Buni, răi, să intre sub comanda lui. Trebuie să transmită prietenilor fugiți din țară că era comandantul unei armate care nu așteaptă decât momentul prielnic de a trece la acțiune. Trebuie, pe toți dracii, totul ori nimic. Dacă va reuși, ei, bine, numele de Francisc Toscaru va fi rostit de-o țară întreagă, de-o Europă întreagă, de-o lume întreagă. Da, trebuie să dispară.

Mărdărescu va lua legătura cu fostul pretor țărănist, iar acesta trebuie să facă posibilul și imposibilul pentru a transmite o ștafetă în Occident. Dacă acțiunea ar avea sorți de izbândă...

Era prin februarie.

După câteva zile de moină, un vânt cu grindină și apoi un viscol se abătuse asupra orășelului de reședință

raională. Învăluit într-o mantie neagră peste o haină îmblănită, lungă până-n pământ, fostul colonel părăsise vila, fără a spune cel puțin un cuvânt soției, o femeie la patruzeci de ani, frumoasă încă, dar într-o avansată stare schizofrenică.

Trecând peste cele zece pagini ce constituiau hotărârea judecătorească, comandantul securității regionale intuise cauzele dispariției lui Toscaru de la „domiciliul forțat". Mai mult, vedea aievea drumul parcurs de fostul comandant al legiunii de jandarmi spre comuna unde locuiau părinții fostului său aghiotant.

„Orice rău își are partea lui de bine", gândea comandantul securității regionale, privind telefonul de la care aștepta un anume răspuns. Cele șaptezeci de file din dosarul de pe birou dezvăluiau lucruri ce reușiseră să-i alunge până și fireasca oboseală fizică. Acțiunea îl pasiona, îl făcea să gândească zi și noapte, dorea din suflet să iasă totul cum gândea el.

Dispariția fostului colonel Toscaru, acțiunile lui ulterioare treziseră speranța foștilor lui amici care reușiseră să fugă în Occident și care, de acolo, urzeau năstrușnice planuri împotriva securității noii orânduiri instaurate în România.

Maiorul se plimbă un timp prin birou, deschise fereastra. Noaptea era înstelată, un vânt rece adia

dinspre răsărit, cu toate acestea aerul avea un ușor iz de primăvară. Aerul, ori poate mărțișorul de sub reverul vestonului pus pe furiș, în dimineața acelei zile, de Adriana cea mică, elevă în clasa a treia. Mărțișorul fusese făcut cu migală: doi năsturei de mătase, unul alb, celălalt roșu, ale căror fire treceau printr-o cărticică cu coperte cusute cu fir de borangic[2] și cu inițialele A.M., ceea ce în limbajul familiei însemna Adriana cea mică. Căci era în familie și Adriana cea mare, soția, de la care Adriana cea mică învățase să facă celor dragi mărțișoare și să le dăruiască, în dimineața de 1 martie, la hotarul dintre iarnă și primăvară. Asemenea mărțișoare primise Sevastian Pantază cu ani și ani în urmă de la Adriana cea mare, pe când era elev la liceul militar, mai apoi, la școala de ofițeri...

Aerul răcoros alunga căldura molcomă din birou, emanată de soba de teracotă încălzită cu lemne. Maiorul închise fereastra, se întoarse la birou. Frunzări dosarul, știa acum totul sau aproape totul despre Toscaru.

Ei, bine, trebuie să-l „ajute” pe Toscaru să intre în legătură cu prietenii lui „de dincolo”.

Fostul pretor țărănist, Aristotel Frățilescu, încercase să trimită „dincolo” o ștafetă care să anunțe că el dispunea de o grupare bine instruită și bine înarmată,

---

[2] Fir de mătase depănat de pe gogoșile opărite ale viermilor de mătase.

care nu aștepta decât un semnal de acțiune. Ștafeta, în persoana unui nepot de-al lui Frățilescu, fusese arestată. Dar anchetatorii făcuseră totul ca nepotul să nu declare adevăratul scop pentru care încercase să treacă fraudulos granița. Fusese condamnat la doi ani închisoare. În închisoare, îl cunoscuse pe un fost sublocotenent, un tip negricios, cu fruntea îngustă și mustață de husar, aflat într-un greu conflict cu noua orânduire instaurată în România. Atât de greu, încât acceptase să devină agentul unui serviciu de spionaj. Fusese descoperit la timp, judecat și condamnat la douăzeci de ani închisoare. Scăpase, totuși, ieftin.

O altă cunoștință pe care o făcuse nepotul pretorului țărănist era tot un fost ofițer, căpitanul Aristide Stamate, un răzvrătit, condamnat pentru incitare la rebeliune, cu ocazia curățirii corpului ofițeresc de elementele ce se opuneau noului spirit pe care comuniștii îl întronau în armata română.

Orologiul bătu orele douăzeci și patru.

Maiorul Sevastian Pantază privea întrebător spre telefon. În sfârșit, un sunet scurt, strident, care făcu să tremure liniștea din birou. Ridică receptorul. I se raportă că trei inși, doi ofițeri deblocați și un civil, reușiseră să evadeze din penitenciarul N. Maiorul zâmbi, întrebă dacă erau luate toate măsurile pentru ca cei trei să ajungă exact unde trebuie.

I se răspunse că civilul, nepotul lui Frățilescu, va trece frontiera, clandestin, peste două nopți. Ceilalți doi, desigur, vor ajunge și ei unde trebuie, au fost luate toate măsurile în acest sens.

Comandantul securității regionale lăsă ușor receptorul în furcă.

„Ei, bine, zarurile au fost aruncate”, își spuse. Mai devreme ori mai târziu această nevăzută luptă trebuia să înceapă. Domnii „de dincolo” trebuie să-și arate „armata” pe care o lăsaseră în țară, „armată”, care, deocamdată, sabota în fel și chip noua orânduire.

II

„Vino pe-al mării asfințit,
Noptatec ciuli,
Negura urcă spre răsărit
Din razele zilei care se duc.
Vise și zâmbete, și spaime-mpletești;
Ești groază și dragoste ești,
Zboară-n văzduh!”

Oricât de la modă era pe vremea aceea ca radioamatorii să-și comunice între ei versuri din operele marilor poeți ai lumii, unele indicii arătau cu precizie că de această dată era vorba de o radiogramă, de o

chemare, pe calea undelor, la acțiune. Radiograma fusese lansată de pe teritoriul României, fix la orele douăzeci și patru. Goniometrele stabiliră locul, specialiștii îl denumiră careul H. Primul care luă cunoștință de înregistrarea acestei chemări fu maiorul Sevastian Pantază, comandantul securității regionale. Al doilea...

Trecuseră două ore de când maiorul îi ordonase locotenentului-major Titus Șelmaru să se prezinte la regiune. Vorbise, ca de obicei, pe un ton ce aducea mai degrabă a invitație la o partidă de biliard și nicidecum la o ședință de lucru, ordonată în obișnuiții termeni militărești, de la superior la inferior. Invitația comandantului, telefonică, fusese primită imediat după începerea programului. În mod obișnuit, când era convocat la regiune, i se comunica cu două sau chiar trei zile înainte. Acum, însă, i se ordonase să se prezinte „cât poți dumneata mai repede!” Asta însemna că era vorba de ceva foarte urgent.

Îi plăcea să umble îmbrăcat militar, așa că nu avu decât să-și mai lustruiască puțin cizmele, să se uite în oglindă, spre a descoperi dacă nu cumva era ceva în neregulă și, după cinci minute, la volanul GAZ-ului, gonea spre cochetul și impunătorul oraș de reședință regională. Căuta să intuiască motivul pentru care îl chema comandantul securității regionale. Poate pentru

reproșuri? Da, comandantul putea avea destule motive de reproșuri. Aprovizionarea comunelor din raion cu alimente și bunuri de larg consum se făcea anevoie. Adevărat, țara era în lipsuri, multe lipsuri; rănile războiului nu se șterseseră peste tot, se făceau mari eforturi pentru depășirea numeroaselor dificultăți; în încleștările titanice, încrezător, poporul pornise „Să ridicăm o țară din ruină! Din trecutul sângeros și negru / Să-mpletim cunună de lumini”, cântec ce izbucnea în vremurile acelea din milioane de piepturi tinere și mai puțin tinere. Totuși, trecuseră câțiva ani de la secetă, economia se redresase, se putea face o aprovizionare cât de cât mulțumitoare. Erau, însă, cuibăriți în unele posturi anume indivizi care, „legal”, „nu puteau” aproviziona comunele, de cele mai multe ori invocând „lipsa mijloacelor de transport”.

Un asemenea om avea în „atenție” și locotenentul-major Titus Șelmaru. Îl verificase și descoperise câteva semne de întrebare care puteau spune multe despre neputința „tovarășului” Simionescu de a face față aprovizionării raionale. Raportase primului secretar al comitetului raional de partid, acesta îl bătuse prietenește pe umăr. „Aha, asta-i vasăzică. Bravo, dă-i înainte! Și dacă se confirmă, ei bine...”

Locotenentul-major continuase cercetările, raportase la regiune, ceruse aprobarea arestării lui Simionescu. Se

trezise însă cu un telefon prin care personal maiorul Pantază, mai în glumă, mai în serios, îi ordona „să se ducă față de persoana din raport o atentă politică de îngrădire. Deocamdată atât, Șelmarule.”

Trecuseră de la acel „deocamdată” mai mult de două săptămâni. Oare Simionescu să fie cauza pentru care era convocat atât de urgent la comandantul securității regionale? Sau, poate, cealaltă „bucurie”?

Probabil.

Fusese incendiată Stațiunea de mașini și tractoare din Mironești. Cele cinci tractoare și cele patru batoze se transformaseră în câteva grămezi de fiare și cenușă. Incendiatorul, paznicul Tudose, dispăruse. Dar cu două zile în urmă, un pădurar din parchetul silvic al Mironești lor se prezentase la securitatea raională, ceruse să vorbească personal cu comandantul. „L-am văzut pe incendiator”, spusese. „Era împreună cu unul scund, în vârstă, cu chelie, prin preajma peșterii de sub Dealul Cerbului”. „Te-au văzut?” „Nu.”

Șelmaru îi explicase amănunțit modul în care urma să procedeze...

Trebuia stabilit cu cine se întâlnise Tudose în pădure; luase și alte măsuri în acest sens. În sinea lui, locotenentul-major se învinuia că nu dăduse mai multă atenție muncii de securitate în preajma Mironeștilor. Pentru că acolo luase ființă prima gospodărie colectivă

din raion. Era normal, deci, ca dușmanii revoluției s-o saboteze, să acționeze în fel și chip pentru a compromite ideea cooperativizării agriculturii. Da, era posibil ca maiorul, comandantul securității regionale, să-i reproșeze această lipsă de orientare, această miopie de care dăduse dovadă în munca de securitate. Verificase trecutul lui Tudose, nu descoperise decât că fusese argat la fostul vechil al moșierului Liviu Dumitrașcu. Vechilul[3], însă, era om liniștit acum, o ținea în posturi și rugăciuni, biserica din comună era adevărata lui casă. În sfârșit, abia începuse cercetările. „Sau poate tovarășul comandant îmi va reproșa că n-am dat încă de urmele criminalului de război Toscaru. Poate că tovarășul maior mă cheamă pentru a-mi comunica destituirea din funcția de comandant al securității raionale.”

Gândul acesta i se opri dureros în inimă. O viață întreagă ar regreta. Pentru că atunci când a părăsit strungul din atelierele de căi ferate din Pașcani știa că îl aștepta o muncă aspră, dură, bărbătească. Era oarecum obișnuit cu această muncă. În 1940 intra în Uniunea Tineretului Comunist. Au urmat întâlniri secrete, activitate conspirativă, misiuni de legătură între Pașcani și Atelierele de căi ferate din Nicolina. Mai apoi, armata,

---

[3] Persoană care supraveghea și administra munca de pe o moșie, om de încredere al unui moșier; administrator de moșie.

războiul. Utecistul[4], îmbrăcat militar, și-a continuat lupta, modest și anonim, până-n munții Tatra[5]. S-a întors la strung, a continuat munca de agitație, de această dată cu glas tare, în fața colegilor, trăind în explozia unei bucurii fără seamăn: putea să vorbească liber, deschis, legile muncii conspirative rămăseseră undeva departe, în domeniul amintirilor, învăluite în pânza romantismului primei tinereți, în care totul pare contopit în culorile curcubeului.

Munca de securitate o învățase de la acei inimoși comuniști și necomuniști, intrați imediat după august 1944, la indicația partidului. În organele Siguranței Statului.

Făcuse și lucruri bune. A pune la punct munca de securitate într-un raion abia înființat nu-i deloc ușor. Mai ales că erau destule elemente contrarevoluționare. Dar, vezi, așa se-ntâmplă. Greșelile, câteva, câte le-ai făcut, se cocoață deasupra piramidei, aruncă umbra lor rece asupra a tot ce ai clădit cu inimă și trudă în ani și ani, și de acolo, de pe tronul lor cucerit prin uzurpare, te acuză cu o impertinență diabolică.

---

4 Membru al Uniunea Tineretului Comunist (cunoscută și prin acronim U.T.C.) a fost organizația de tineret a Partidului Comunist Român. În timpul Republicii Populare Române, s-a numit Uniunea Tineretului Muncitor (acronim U.T.M.).

5 Munții Tatra reprezintă sectorul cel mai înalt al lanțului montan carpatic, grupa Carpaților de Vest. Se întinde la granița dintre Slovacia și Polonia, cea mai mare parte a masei montane revenindu-i primei.

Inimosul și veselul comandant al securității raionale ajunse la regiune întunecat, cu sufletul plin de presimțiri furtunoase.

Dar gândurile negre dispărură imediat ce întâlni privirile comandantului securității regionale. Maiorul era în anticameră, îi explica secretarei unele adăugiri la un material ce trebuia redactilografiat.

— Cu avionul, Șelmarule?

Îi strânse mâna, îl conduse cu amabilitate în birou, îl pofti să ia loc. Asta înseamnă, își spuse în gând Șelmaru, că e vorba de cu totul altceva. Și, ca răspuns la gândul lui, comandantul securității regionale îi puse pe birou radiograma în versuri, de la a cărei înregistrare nu trecuseră decât aproximativ zece ore. Locotenentul-major citi. Fruntea i se încruntă; deocamdată nu înțelegea decât că avea în față câteva versuri geniale. Maiorul mai convocă în biroul său pe căpitanul Mihail Fotescu, locțiitor al comandantului securității regionale, și pe locotenentul Tudor Vrânceanu. Era senin, vântul încetase, primăvara își arăta prezența și prin câteva viorele, puse într-un pahar, pe biroul comandantului. Mută paharul cu fiori spre un colț al biroului, îi cuprinse dintr-o privire pe cei trei.

Se pare că ne vin oaspeți mari, începu maiorul. Și tare aș vrea să-i primim cum se cuvine, spuse, continuând să rămână în picioare.

Părea un om impenetrabil, aspru, greu de abordat. Dar cei care îl cunoșteau mai bine își formaseră o părere deosebită despre el, îl respectau și-l îndrăgeau. Pentru surâsul ce nu-i lipsea niciodată de pe buze, pentru că era drept și cult, pentru priceperea sa în muncă, pentru soluțiile pe care le găsea la cele mai încâlcite cazuri, pentru optimismul, dragostea față de munca de securitate pe care o imprima și o cultiva și în sufletul subalternilor.

— Uitați-vă despre ce-i vorba, intră în subiect, ridicând ușor sprinceana albă, stufoasă. „Prietenii" noștri din Occident vor să ne viziteze. Vor veni cu un avion, se vor lansa într-un anumit loc pe care îl cunoaștem și nu prea. Desfăcu o hartă, o întinse pe birou, arătă un loc ușor hașurat cu creionul roșu. După locul de transmitere a radiogramei, căci despre o radiogramă este vorba, s-ar putea să aterizeze aici, în careul H.

Sprinceana albă rămase întrebător ridicată în sus, cealaltă, neagră, coborâse, umbrind albastrul pur, de bucovinean, al ochilor maiorului.

— Dar e posibil să se lanseze dracu știe unde, zâmbi el și se așeză la birou. Cel care ne vizitează este Thanatos[6] și-ai lui.

[6] Thanatos, zeu protector și personificare a Morții, identificat cu zeița Mors din mitologia romană. Thanatos era fiul lui Nyx și frate cu Hypnus.

Locotenentul Vrânceanu vru să spună ceva, coborâse însă privirile, încurcat, pe fila albă din agenda de serviciu. Nu-și notase nimic pentru că nu înțelesese aproape nimic.

— Devreme ce iau denumirea îngerului morții, căută parcă să răspundă maiorul întrebării nerostite a locotenentului, „musafirii” noștri vin cu gânduri negre. Să nu mă-ntrebați cine e acest Thanatos, nu-l cunoaștem încă. Știm doar că-i vorba de câțiva inși. Printre ei, Liviu Dumitrașcu, fost moșier, fost inspector șef de siguranță, Cristian Căruntu și Justin Papazoglu, organizatorii pogromului de la Iași. Atât cunoaștem.

Cei trei ascultau explicațiile maiorului și, încet, încet, înțelegeau misiunea ce se ivise în fața lor, odată cu transmiterea pe calea undelor a acelor minunate versuri din creația lui Shelley.

Sprinceana albă își reluă locul ei firesc, ochii albaștri cățără chipul întunecat al locotenentului-major.

Venise vorba de fostul colonel Toscaru, de a cărui dispariție de la „domiciliul forțat” Șelmaru se simțea vinovat. Acum afla de la comandantul securității regionale că Toscaru reușise să ia legătura cu una dintre oficinele de spionaj din Occident, căreia îi destăinuia că în curând va avea sub comanda lui „o mare armată”, care nu așteaptă altceva decât un guvern și sprijinul dinafară, pentru a readuce în România vechile

orânduieli...

— Mare lucru n-ar realiza ei, dar ar putea crea unele tulburări, acesta ar fi un prim rezultat al acțiunii lor, explică maiorul. Toscaru nu numai că a găsit prozeliți în Occident, dar a și pornit să-și creeze o „armată”.

De aici încolo, maiorul nu numai că îi punea în cunoștință de cauză pe cei trei subalterni cu situația de până atunci, dar schița și planul de viitor al acțiunii securității.

Fostul colonel Toscaru avea cunoștință de existența unei anume grupări reacționare, denumită, în limbajul secret al radiogramelor, „Gruparea N”. Toscaru își punea mari nădejdi în această „grupare”, al cărei cap securitatea îl depistase în persoana lui Frățilescu. Se studiaseră legăturile acestuia; deocamdată nu se știa decât faptul că „gruparea” era formată din Aristotel Frățilescu, care ascundea un fost șef de post de jandarmi, un sublocotenent reacționar, evadat din închisoare, împreună cu un căpitan, pe nume Aristide Stamate.

— Despre acest domn căpitan, zâmbi maiorul, știm totul, absolut totul. Am putea să-i arestăm. N-o facem însă. Pentru că domnul Toscaru se interesează de această grupare. Aghiotantul lui, locotenentul Mărdărescu, a fost arestat ieri. Se pare că îl vom pune în libertate. Această minunată pasăre, conchise maiorul,

seamănă întrucâtva cu dumneata.

Privirea și cuvintele fuseseră adresate locotenentului Tudor Vrânceanu, care intui abia acum cauza prezenței lui la acea convocare la care participau comandantul, locțiitorul său și un comandant de securitate raională. Semăna cu locotenentul Mărdărescu. Dădu frâu liber imaginației. Ce putea să însemne acest lucru? Care va fi misiunea lui?

Maiorul continua punerea în problemă a celor trei ofițeri. Locotenentul-major Șelmaru primea răspuns la propunerea de arestare a lui Simionescu, directorul aprovizionării raionale. Nu putea fi încă arestat. Mărdărescu se întâlnise cu un preot, preotul urma să-i facă legătura cu Simionescu, acesta, mai departe, cu o altă persoană, care persoană în cele din urmă să-l pună față în față cu Frățilescu.

— Trebuie să-i cunoaștem și pe ceilalți. După modul de lucru, mai precis ținând seama de trecutul oamenilor cu care a luat legătura Mărdărescu, cel care urmează să sosească, „Noptatecul duh”, s-ar putea să fie o veche cunoștință de-a noastră. Poftiți, vă rog, să studiați acest dosar.

Locotenentul major Șelmaru luă dosarul și, împreună cu locotenentul Vrânceanu, într-unul din birourile alăturate, îl cunoscură pe adevăratul comandant al legiunii de jandarmi și pe câțiva dintre cei mai apropiați

colaboratori și prieteni...

III

Pe la mijlocul lui martie, muntele devenise de aramă iar mai apoi un verde de ametist coborâse până-n cele mai adânci văi și abisuri.

— Ghiocei și brândușe, spuse plutonierul Silvian Manolache, care-l însoțea pe Șelmaru.

— Te așteptai la o casă de pădure, cu o antenă pe acoperiș și un transmițător pe balcon? râse ursuz locotenentul-major.

— Nu, îi răspunse liniștit plutonierul. Dar la o motocicletă tot mă așteptam.

Șelmaru îl privi o clipă.

Se aflau într-o poiană oarecum rotundă, cu diametrul cam de o sută de metri. Plutonierul fusese în război mecanic de bord pe un I.A.R.[7], mai apoi transmisionist și cercetaș. Pur și simplu, îl scandaliza imprudența emițătorului radiogramei. Dar ce-și închipuise el? Venise în careul H cu motocicleta. Și încă pe o vreme relativ umedă. La început, Șelmaru nu observase urma, nici după ce Manolache îi spusese că era de motocicletă.

---

[7] Avion construit la Uzinele „Industria Aeronautică Română”-Brașov (IAR), cunoscute și sub numele Întreprinderea Aeronautică Română, o întreprindere de inginerie, construcție și întreținere a aeronavelor, din Brașov, România.

Deocamdată nu se vedeau decât brânduşe strivite din loc în loc. Manolache mergea înainte, locotenentul-major îl urma din aproape. După ce intrară din nou în pădure, Şelmaru observă şi el că era vorba de urme lăsate de o motocicletă. Urmele îi scoseseră în drumul desfundat, nu departe de GAZ[8]-ul cu care veniseră până acolo.

— Asta-i tot, spuse Manolache zâmbind. Dar imediat îşi duse palma la gură, vrând parcă să-şi acopere mustaţa neagră şi stufoasă. Era mai înalt cu un cap decât locotenentul-major, deşi nici acesta nu era mic de statură.

— Numai atât, cercetaşule?

Manolache continuă să stea cu palma la gură, în timp ce privirile lui scrutau centimetru cu centimetru drumul acoperit de frunzele ultimei toamne. Făcu câţiva paşi la deal, se aplecă de mai multe ori, se întoarse.

— A luat-o spre Runcu, spuse şi abia acum privi în ochii locotenentului-major. Zâmbea enigmatic, voia parcă să spună că el, gata, îşi făcuse datoria, acum era de datoria comandantului securităţii raionale să ducă mai departe lucrurile.

— Dumneata ai auzit de Shelley? îl întrebă Şelmaru, îndreptându-se spre maşină.

---

[8] GAZ (Gorkovski Avtomobilnâi Zavod; în rusă Го́рьковский автомоби́льный заво́д, ГАЗ) este o companie producătoare de automobile din Rusia.

— N-am avut onoarea să-l cunosc pe acest domn.

— N-ai avut timp, catadicsi, în sfârșit, să zâmbească pentru prima dată în ziua aceea locotenentul-major. De data aceasta treci dumneata la volan, eu am să-ți povestesc câte ceva despre Shelley.

Drumul era strâns, sugrumat între cele două maluri abrupte, plutonierul reuși cu greu să întoarcă GAZ-ul, în timp ce locotenentul-major îi făcea cunoștință cu nobilul poet Shelley.

— Asta înseamnă, spuse plutonierul, că misiunea se simplifică. Da, da. Tăcu, așteptând parcă îndemnul comandantului securității raionale. Acesta nu se lăsă așteptat.

— Spune-mi ce crezi mai departe, îi ceru Șelmaru privind cu luare-aminte pe o hartă zonală.

Manolache își aminti de anii războiului. Plecau în grupuri mici, înainte, spre necunoscut. Luau urma, se apropiau de obiectivul inamic, cercetau din aproape, apoi se sfătuiau, în șoaptă, ce să întreprindă mai departe. Situația de acum era cu totul alta. Nu te puteai aștepta la un glonte în țeastă de la lunetistul dușman, nici la o întâlnire surpriză cu cercetașii inamici. Dușmanul de-acum lupta din răsputeri să nu se facă văzut. Or, lucrul pe care trebuia să-l întreprindă era tocmai să-l facă pe dușman să iasă la vedere, să se demaște prin ceva.

— Se simplifică, zic. N-o să-l căutăm pe cititorul lui Shelley printre bogătanii cu patru ori cinci clase primare. Omul nostru are motocicletă, ori știe să conducă motocicleta. Mai are și sufletul încălzit la flacăra culturii, cum ziceți dumneavoastră, nu-i așa?

— Da, încuviință Șelmaru. Mai departe?

Manolache îl privi întrebător.

— N-ar fi bine să ne aruncăm puțin privirea de o parte și de alta a Runcului[9]?

— Cred că ai dreptate. Oricum, nu întreprindem nimic până spre seară.

— Cunoașteți omul?

— Cred că da.

Opriră la postul de miliție din Vatra. Șeful de post, un sergent major de vreo douăzeci și trei de ani, se dovedi de mare ajutor. Preotul Tutoveanu își reparase motocicleta. Mai mult, cu trei nopți în urmă, destul de târziu, îl auzise plecând în sus. Se întorsese după vreo patru ceasuri, cam pe la două din noapte. Când îl întrebase, a doua zi, unde fusese, Tutoveanu a motivat că își dusese fiul la acceleratul de unu. Șeful de post verificase. Fiul preotului era student la Institutul

---

[9] Cheile Runcului alcătuiesc o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a IUCN (rezervație naturală de tip mixt), situată în extremitatea de nord a județului Alba, la granița către județul Cluj, pe teritoriul comunei Ocoliș între satele Lunca Largă în nord și Runc în sud.

teologic din București, făcuse vacanța de primăvară la părinți, preotul, într-adevăr, îl dusese cu motocicleta.

Radiograma fusese transmisă fix la orele douăzeci și patru.

— Cam câți kilometri să fie din Poiana Gurguiului până la gară?

Șeful de post nu înțelegea ce urmărea comandantul securității raionale. Se gândi câteva clipe.

— Cam șaptezeci de kilometri, răspunse și privi în ochii locotenentului-major. Am ieșit afară, liniștea muntelui e liniște cât n-o tulbură cineva ori ceva. Altfel, un zgomot cât de mic ia proporții. Mi s-a părut că preotul a făcut mai întâi la dreapta, a zăbovit un timp pe undeva, după aceea a coborât spre gară. Dar puteam să mă înșel. Ecoul...

— Sper să nu te fi înșelat, zâmbi Șelmaru. Hai să-l facem o vizită.

Noaptea se lăsase parcă dintr-o dată.

În afară de urmele motocicletei, locotenentul-major avea destule alte motive să se oprească asupra preotului din Vatra. Tutoveanu fusese una dintre fețele bisericești care blagosloviseră de la început organizația legionară. Bun orator, de o cultură rafinată, la treizeci și cinci de ani, proteiereul[10] Tutoveanu voise să sară dintr-o dată

[10] Preot de rang superior în biserica ortodoxă; protopop.

șapte trepte, se vedea mitropolit, iar de aici privea sus, sus de tot, la scaunul de aur. Cochetase cu *Căpitanul*, mai apoi cu Horia Sima. „Ortodoxia, concepția noastră de viață” era cartea de căpătai în predicile de duminică, ca și în întrunirile județene organizate de căpeteniile legionare. Fusese arestat după rebeliunea din iarna lui 1941, eliberat însă, în urma jurământului scris că „se leapădă de legionari ca și de satană”. Coborâse treptele clericale pe care urcase, din proteiereu devenise simplu preot de țară. Trecuseră de atunci timpuri peste timpuri. Tutoveanu îmbătrânise; avea aproape cincizeci de ani acum; părea liniștit, cu gândul numai și numai la cele sfinte. Predicile lui de duminică îndemnau oamenii la supunere față de noile orânduieli. Insista însă asupra necesității pocăinței enoriașilor, le vorbea de apropiata judecată de apoi; avea un caiet în cave erau trecute numele celor ce veneau mai rar la biserică; pe aceștia îi vizita mai des, vorbea blând cu ei; glumea; la despărțire le spunea așa, ca într-o doară, să aibă mai multă grijă de ceea ce rămâne veșnic nemuritor.

Deocamdată, pe vizitatori îi întâmpină lătratul a doi câini ciobănești, pe sârmă; unul în ogradă, aproape de gardul dinspre drum, celălalt în spatele casei, spre grădină. „Un om care întreține legături secrete”, gândi locotenentul-major, „s-ar debarasa de asemenea paznici. Dar poate că sfinția-sa se întâlnește în alte părți

cu foștii camarazi. Să vedem.”

El și Manolache intrară în casă, șeful de post rămase pe prispă.

De cum îl văzu pe comandantul securității raionale, Tutoveanu îi spuse preotesei să-i aducă valiza cu schimburi. Tăcută, femeia ceru voie să intre într-o altă cameră, să facă bagajul sfinției sale. I s-a încuviință. Se întoarse cu un geamantan, nici prea mare, nici prea mic. Pe urmă scoase un rucsac, puse pâine, slănină și brânză. Locotenentul-major și plutonierul priveau tăcuți pregătirile. Preoteasa mai puse bărbatului în rucsac câteva pungi de tutun, două pipe, pastă de dinți și toate celelalte necesare igienei corporale.

— Ne așteptai, părinte? întrebă Șelmaru.

— De vreo șase ani vă aștept, domnilor, răspunse calm Tutoveanu. Chiar mă miram că n-ați venit mai demult.

— De ce, părinte?

— Știți dumneavoastră, domnilor, tot atât de bine ca și mine, sau poate și mai bine.

— Eu i-aș recomanda, dacă-mi îngăduiți, îndrăzni Manolache, privind în ochii locotenentului-major și obținând aprobarea, i-aș recomanda să-l pună-n geamantan și pe Shelley.

Cu tot calmul, mâinile preotului începură să tremure, și le băgă în buzunarele sutanei, forțându-se să pară în

continuare „Omul de fier”, cum îl numeau pe timpuri foștii camarazi. Dar uite că îmbătrânise. Apoi, securitatea picase exact în momentul când ar fi trebuit să fie liber. N propunerea necunoscutului – pe Șelmaru îl cunoștea – se spunea exact motivul pentru care cei doi veniseră: să-l aresteze. Căută să-l privească în ochi pe Manolache, reuși, ba mai mult, reuși să-și toarne în priviri o inocentă întrebare. Ce anume voia să zică domnul?

— Devreme ce erați pregătit, să mergem, spuse locotenentul-major.

Plutonierul mai avu însă de pus o întrebare:

— N-ar fi bine să-i controlăm puțin prin cele sfinte?

— Nu, se opuse Șelmaru, O să ne spună dumnealui unde și când să căutăm.

Preoteasa nu izbucni în lacrimi, nu-și arătă nici într-un fel disperarea. Spuse numai:

— Doamne-ajută și să te-ntorci sănătos.

Se vedea că Tutoveanu o pregătise și pe ea pentru clipa când va fi arestat.

La raion, preotul vru să coboare și el. Locotenentul-major îi spuse să stea cuminte, îl lăsă în seama plutonierului. Așteptă cam douăzeci de minute, după care comandantul securității raionale se întoarse cu doi subofițeri care-l încadrară de o parte și de alta pe arestat.

— Mandache, îi spuse plutonierului, trebuie să te

grăbești. Dar fără excese inutile, ai înțeles?

— Am înțeles.

Apăsă pe accelerator și GAZ-ul se pierdu bolid în noapte. După aproape două ore, preotul Tutoveanu se afla într-un birou încăpător, instalat comod într-un fotoliu de piele. Cunoștea biroul, știa unde se afla. Acolo stătuse, poate chiar în aceiași fotoliu, față-n față cu fostul inspector șef de siguranță Liviu Dumitrașcu. Tot într-o noapte, în iarna lui 1939, dar în cu totul alte condiții. Primit în secret, însă cu onoarea ce i se cuvenea unui om de mare viitor. Cafea, coniac franțuzesc, havane, conversație de calitate. Domnul inspector șef de siguranță era un tip cult, doctor în drept, îmbrăcat cu gust; un chip la care îți era mai mare dragul să te uiți. De sub părul pieptănat cu cărare, ieșea o frunte înaltă, ce se termina cu două sprâncene groase, negre; un nas roman, un zâmbet sobru, pe o față ușor alungită, cu bărbie lată. Domnul inspector șef de siguranță își desăvârșise studiile la Berlin, preotul îl bănuise încă de pe atunci de strânse legături cu Gestapoul. Aproba „mișcarea”, era alături de ea, dar ținea să rămână în umbră. Abia mai târziu, în timpul anchetei, căci tot fostul inspector șef de siguranță îl anchetase, înțelesese preotul Tutoveanu ce om superior se ascundea în Liviu Dumitrașcu. Berlinul știuse din timp ce soartă vor avea legionarii în România, și dacă știuse Berlinul, știuse și

Liviu Dumitrașcu; și nu numai el. Oricum, la cea de-a doua întâlnire cu inspectorul șef de siguranță, preotul se simțea mic, în gând îi reproșa anchetatorului că nu-l făcuse atent din timp, îl lăsase în mijlocul adunăturii „verzanilor”, să se confunde cu ea. Pentru că și el, Tutoveanu, era doctor în științe teologice, poseda o cultură temeinică, altfel trebuie să fie tratat. Diferența, da, diferența între el și Liviu Dumitrașcu era de clasă. Domnul inspector șef de siguranță era fiul unor mari latifundiari, el însuși moșier, pe când părinții preotului Tutoveanu abia de-și putuseră scoate de la ipoteci ultimele două sute de hectare dintr-o moșie care pe timpuri fusese și ea mare. Cele două sute de hectare fuseseră împărțite drept zestre surorilor mai mici, el, preotul, se mulțumise cu o sumă de bani care, cheltuită cu chibzuință, îl ajutase să devină preot și doctor în științe teologice. Peregrinase prin Germania, Franța, Anglia, Palestina și Grecia, cunoscuse lumea, își desăvârșise cultura. Și cine știe unde ar fi ajuns dacă rebeliunea legionară din ianuarie 1941 ar fi reușit să preia puterea. Lucrurile însă se petrecuseră altfel decât visase el. La cea de-a doua întâlnire cu Liviu Dumitrașcu, el apăruse în calitate de anchetat, pe când domnul inspector șef era bine-mersi anchetator. Îi ceruse o declarație că se leapădă de legionari, apoi, prietenos, îi spusese că era liber. Dar ce libertate? Din

protoiereu[11], un simplu preot de țară. Din visul acela în care vedea atât de aproape de el scaunul de aur, să te trezești slujind într-o bisericuță de lemn, cu sfinții afumați și cu o mână de enoriași. Se prăbușise. Trecuseră ani de-atunci și acum iată-l din nou în același birou în care fusese anchetat de fostul inspector șef de siguranță.

Răspunse la bună seara și se trezi față-n față cu un bărbat la patruzeci de ani, cu părul ușor grizonat și fruntea cutată, cu ochi albaștri, cu o sprinceană albă și una neagră.

Îl invită să ia loc. Îi despărțea masa rotundă de la capătul biroului negru, masiv; același birou la care stătuse Liviu Dumitrașcu. Numai portretele de pe pereți erau altele.

Preotul Tutoveanu devenise pentru o clipă preot de țară, blând și înțelept ca vorba Scripturii. Dar numai o clipă. Omul din fața lui părea întruparea bunătății pe pământ. Aceasta ia prima vedere. Căci mai apoi, preotul Tutoveanu simți cum privirile acelor ochi de un albastru de viorea îl iscodeau, îi pătrundeau în suflet, căutau să citească. Da, preotul se simți ca o carte deschisă, răsfoită filă cu filă. Ce să ascundă?

— Mă cunoașteți, domnule Tutoveanu?

---

[11] Preot de rang superior în biserica ortodoxă, protopop.

— Nu, dar bănuiesc cu cine am onoarea. Cred că sunteți domnul comandant al securității regionale.

— L-ați cunoscut pe arheologul Remus Vâlceanu?

Preotul avu aceeași tresărire pe care o avusese acasă, la propunerea plutonierului să-l pună în geamantan și pe Shelley.

— L-am cunoscut, răspunse, căutând să înfrunte privirile ce-i răscoleau sufletul.

— Și eu, continuă maiorul să citească mai departe în „cartea" pe care Tutoveanu făcea zadarnice eforturi s-o închidă. A fost în grupul de partizani de sub comanda mea.

— Asta n-am știut-o, răspunse, continuând, totuși, să înfrunte privirile celuilalt.

— L-ai crezut mort, poate.

— N-am crezut nimic.

— De fapt, a murit. În primăvara lui '44, apărând un pod de cale ferată.

— Nici asta n-am știut-o.

— Am dat peste dosarul lui. Vă era prieten, părinte.

— Da, îmi era.

— Dar știți că nu era comunist?

— De ce m-ar interesa pe mine povestea asta? dădu semne de enervare Tutoveanu.

— Pentru că dumneavoastră l-ați dat pe mâna Siguranței.

Preotul dădu să se ridice din fotoliu, dar privirile comandantului îl apăsau acolo, punându-i tone de plumb pe umeri. Remus Vâlceanu fusese profesor de antropologie și, totodată, un pasionat arheolog. În cursurile lui, aceste două științe erau îmbinate armonios; vedeai aievea urcușul omului pe scara evoluției spre civilizație și cultură. Dincolo de aceste concepte, însă, studenții înțelegeau că omul se născuse liber, că libertatea lui era o necesitate vitală. Indirect, Remus Vâlceanu propaga ideea luptei pentru libertate totală de orice asuprire. Asemenea idei, oricât de ascunse într-un curs de antropologie, puteau înșela pe mulți, dar nu și pe rafinatul cerber al stăpânilor, inspectorul-șef de siguranță Liviu Dumitrașcu.

Prin mai multe mișcări abile, îl apropiase de câțiva luptători în rezistența antifascistă, care reușiseră să „fure” trei vagoane cu armament și muniții. Era de ajuns o declarație că Remus Vâlceanu avea legături cu grupul respectiv. Declarația o dăduse preotul Tutoveanu. Iar Remus Vâlceanu fusese și el condamnat la moarte, alături de ceilalți luptători împotriva războiului fascist.

— Cu ce puteți dovedi această învinuire? întrebă, și privirile îi căzură pe mâinile curate, cu degete lungi, de pianist.

— Domnul Liviu Dumitrașcu a lăsat o explicație la

dosar.

— Nu-mi amintesc să fi Cunoscut pe cineva cu acest nume.

— Domnule Tutoveanu, zâmbi amar maiorul, am făcut liceul militar, mai apoi școala de ofițeri. Știți, doar, pe-atunci se-nvăța și religie în școli, inclusiv în cele militare. Ceea ce vreți să susțineți dumneavoastră acum îmi amintește un concept biblic care vă definește cu exactitate.

— Da, sunt fariseu, se enervă din nou Tutoveanu. Dar n-o să mă condamnați pentru o explicație făcută de un oarecare Dumitrașcu din siguranță asupra arestării unui oarecare arheolog Remus Vâlceanu.

— Iar eu îi comunic unui oarecare Larion Tutoveanu că nu poate fi judecat și condamnat pentru nota explicativă la un oarecare dosar de anchetă în care un oarecare Remus Vâlceanu era condamnat la moarte. Da, îl aștepta plutonul de execuție. Condamnat la moarte era și fostul chestor de poliție Valentin Druzescu. Ați auzit de el, domnule Tutoveanu?

— Da, l-am cunoscut pe domnul chestor.

— Ei, bine, cu câteva ore înainte de execuție, a apărut din galerii de cârtiță un anume locotenent deblocat Sevastian Pantază, a strigat „Sesam deschide-te”, zidurile s-au deschis, porțile s-au sfărâmat și i-a scos pe condamnați. După aceea Remus și ceilalți au avut destul

timp să se reculeagă. Din gândurile lor, ale noastre, vreau să spun, trădătorii au ieșit la suprafață în toată goliciunea lor. Eram hotărâți pentru răzbunări, când ne-o veni și nouă apă la moară. Am avut însă multe altele de făcut, între timp. I-am uitat pe vânzătorii noștri de altădată, pedepsele prevăzute pentru faptele unora dintre ei s-au prescris; i-am cam uitat pe prietenii noștri căzuți, și, uite, nu ne-am fi amintit, nici eu, nici dumneavoastră, de Remus Vâlceanu, dacă viața nu ne-ar fi pus din nou față-n față.

Vorbise calm, monoton, dar continuând să-l privească în ochi pe Tutoveanu.

— Atunci de ce mă aflu aici?

— Sunteți arestat.

— Arestat?! De ce? ziceați că unele fapte s-au prescris...

— Domnule Tutoveanu, v-am spus câte ceva despre mine, nu întâmplător, ci ca să economisim timp. Am trimis o echipă să stabilească dacă urmele din Poiana Gurguiului sunt lăsate de motocicleta dumneavoastră, am să ordon o percheziție amănunțită la dumneavoastră acasă, am să-i pun pe băieți să caute mai ales în magazia de sub fânar.

Vorbea pe un ton ceva mai ridicat, preotul simțea că nu mai putea suporta privirea maiorului, chipul lui de piatră vulcanică, sprinceana albă, ridicată ușor în sus,

care întreba continuu, acuzând în același timp. De unde știa de magazia de sub fânar? Ce va găsi acolo? Va găsi stația de emisie-recepție, patru Daimler-Puch-uri, vreo două mii de cartușe.

— Ajunge, spuse. Își frecă ochi, apoi căzu cu fruntea rezemată-n palme. Maiorul îl lăsă să-și revină, continuând de unul singur în gând. „Nu-ți convine, credeai că nu suntem cu ochii pe toți de-alde tine. Gustă și tu din acest pahar, din care am băut noi. Încet, câte-un pic, să-i simți amărăciunea.”

— Pe cine ați chemat, domnule Tutoveanu?

Pe domnul inspector șef de siguranță Liviu Dumitrașcu.

— Cine v-a pus în legătură cu el?

— Un necunoscut. A venit, mi-a adus stația de emisie-recepție.

— Necunoscutul acesta poartă numele de Simionescu. Un om bine trăit, ocupă o anume funcție la raion, ori poate îl cunoșteați și sub alt nume?! Tutoveanu dădu din cap, copleșit, privind în jos.

— Totuși, spuse el abia auzit, nu l-am cunoscut până în noaptea când mi-a adus stația de emisie-recepție.

— Când ați învățat s-o mânuiți?

— În 1938, în Germania.

— Pe când întâlnirea cu Liviu Dumitrașcu?

— Mâine noapte, la orele două.

— Vine cu avionul?

— Da.

— L-a prins dorul de țară?

Tutoveanu își scoase fața din palme, arăta obosit, îmbătrânit cu încă zece ani.

— Este așteptat. Trebuie să-l pun în legătură cu un om.

— Devreme ce am găsit un limbaj comun, hai să ne înțelegem până la capăt, spuse rece maiorul.

Tutoveanu nu îndrăzni să-l mai privească în ochi.

— E vorba de un locotenent din vechea armată. Trifan Mărdărescu. Îl pun în legătură cu el și-atât.

— Când a trecut pe la dumneata fostul locotenent? Tutoveanu se gândi un timp. Maiorul aștepta. Verifica acum un amănunt deosebit de interesant. Liviu Dumitrașcu și Francisc Toscaru fuseseră prieteni. Oare Toscaru cunoștea și el agentura crescută și lăsată în țară de Liviu Dumitrașcu?

— Exact cu zece nopți în urmă, domnule maior.

— Împreună cu Simionescu?

— Da.

Ochii preotului căutau privirile maiorului. „Ei, vedeți”, părea că spun, „vedeți ce băiat bun sunt? Dumneavoastră puneți întrebări, eu răspund respectuos, nu ascund nimic. Nu-i așa că o să mă puneți în libertate?”

— Când așteaptă domnul Dumitrașcu a doua chemare?

Era ultima filă pe care comandantul securității regionale voia s-o citească. Iar el, preotul, crezuse că nu va ajunge la această filă. Neprimind mesajul, Liviu Dumitrașcu ar fi înțeles că e ceva în neregulă și ar fi rămas pe loc.

— Fac un târg cu dumneavoastră, tresări Larion Tutoveanu, și privi rugător în ochii maiorului.

— Noi nu facem târg cu nimeni, domnule Tutoveanu. Niciun fel de târg.

— E vorba de fiul meu.

— Știe de transmisie?

— Nu, l-am lăsat în Gura Vămii, are acolo un prieten. Singur am fost în Poiana Gurguiului. M-am întors, l-am luat, l-am dus la gară. Ăsta-i adevărul, așa să-mi ajute Dumnezeu. N-o să vă luați de viața lui, nu-i așa?

— Răspundeți la întrebare!

Întrebarea fusese pusă pe un ton mai puțin aspru și Tutoveanu o luă drept promisiune. Se agăță de ea ca înecatul de pai.

— Mâine seară, la orele opt fix. Două versuri din Esenin[12]: „Eu voi reveni pe când răsfață, / Pomii-n floare satul meu tăcut...”

---

[12] Serghei Alexandrovici Esenin, a fost un poet liric rus celebru.

În biroul spațios, cu mobilier greu, din mahon, se lăsă o tăcere grea. Maiorul se ridică din fotoliu, se duse la fereastră, o deschise, rămase acolo câteva secunde, cu privirile în întuneric, întrebând parcă noaptea ce hotărâre să ia.

— O să-l așteptăm împreună, se întoarse el spre Tutoveanu. Pentru aceasta, plecați acasă. Dar să nu încercați, cumva, înțelegeți... Situația dumneavoastră s-ar complica enorm de mult.

Tutoveanu căută să răsfoiască și el doar câteva file din „cartea" comandantului securității regionale. Dar privirile acestuia îl făcură să renunțe, simțind în suflet dez nădejde. După câteva minute, cei doi subofițeri îl încadrau, de-o parte și alta, în drumul spre casă. La volan, același om, mândru, sigur de sine, puțin arogant, omul pe care comandantul securității raionale îl numise Manolache. Tăcere, noapte, hurducăieli. Mașina opri la sediul raional al securității. Locotenentul-major luă loc lângă șofer.

— Domnule Tutoveanu, golești magazia în mașina noastră, ne predai tot, dar absolut tot, în afară de stație. Mâine nu faci un pas de-acasă. Mâine seară, la orele opt, ești sus, în Poiana Gurguiului. După aceea... Ai grijă ce faci.

Preotul Tutoveanu simți cum îl scuturau frisoane. Băieții ăștia apăruseră pe neașteptate în viața lui, îi

despicaseră în două sufletul, scotociseră prin el, aflaseră tot, știau tot, voiau totul, absolut totul, și încă repede, la galop. Normal, acum ar trebui să se perpelească într-un pat de celulă, cu gardian la ușă. Când colo, băieții îl duceau din nou lângă preoteasă, cu valiză cu tot, voiau armamentul, îi lăsau stația de emisie-recepție, și, se-nțelege, păzitori, era doar arestat, îl invitau ca mâine, exact când trebuie, să fie acolo unde vor ei. Și după aceea? După aceea, nu contează. *Hic et nunc*[13] contează.

Preoteasa deschise, primi totul la fel de apatică și glacială cum o făcuse de cu seară, când îi adusese bărbatului valiza și-i pregătise rucsacul. Comportament din care plutonierul Mandache deduse că multe or fi trecut prin viața celor doi, dar niciodată dragostea. Probabil că și peste unul sau cinci ani de s-ar fi întors sfinția sa acasă, ea tot bulgăre de gheață ar fi rămas, doar ceva mai rece, o ființă ce-și pierduse de mult și iremediabil zâmbetul.

Preotul îi însoți pe Șelmaru și Mandache la fânărie, puse mâna pe-o furcă și începu să muncească zdravăn. Plutonierul luă și el o furcă, își dezbrăcă haina, își suflecă mânecile și ajută doctorului în teologie să-și dezgroape fărădelegile.

Cam pe la orele unu, Tutoveanu semna o declarație în

---

[13] A lua inițiativa.

care recunoștea că în noaptea de trei aprilie transmisese o radiogramă codificată, că asupra lui securitatea găsise patru automate Daimler-Puch și două mii de car tușe. Atât, deocamdată. La ușă, locotenentul-major ținu să-i atragă atenția, de față cu preoteasa:

— Fii atent, părinte!

Larion Tutoveanu ascultă, dădu înțelegător din cap, da, știa perfect ce voia să spună comandantul securității raionale. Rămas numai cu preoteasa, îi ceru un somnifer, apoi se întinse în pat, își trase plapuma peste cap și adormi. Se trezi aproape de prânz. Mai bine-zis, îl trezi preoteasa. Unul dintre enoriașii mai vârstnici era pe moarte și cerea ultima cuminecătură.

În ziua aceea, Larion Tutoveanu își ura pentru prima oară meseria de preot. Ce împărtășanie să dea? El, care făcuse atâtea fărădelegi? Hotărât lucru că de-ar exista Dumnezeu, chiar în clipa aceea l-ar trăsni din senin ori cel puțin i-ar lua mințile. Se îmbrăcă în odăjdii, luă cartea de rugăciuni, ieși în drum. Un soare blând își trimitea razele din înaltul cerului; munții, văile și casele mai îndepărtate pluteau într-un albastru transparent, pur; bucuria și dorul de viață năpădiseră totul, odată cu venirea primăverii.

— Sărut dreapta, părinte!

Era o fetiță care mergea la școală, purtând într-o mână ghiozdanul, în cealaltă un uriaș buchet de viorele.

Seara, cam pe la șapte, ieși din ogradă, pe motocicletă. Preoteasa închise poarta în urma lui. Nu manifesta nici bucurie, nici tristețe, nici curiozitate, nimic. Un chip rece, de statuie. O statuie care la vremea ei fusese om viu, frumos și blând ca primăvara prin care mergea. Intrase însă în mâinile lui. O cioplise, o modelase după voința lui, fără să-și dea seama că, de fapt, o golea de sentimente. În sinea lui, acum, în ceasul al doisprezecelea, își dădea seama că austeritatea la care își supusese soția o îndepărtase definitiv de el.

Drumul devenise greu, motocicleta urca anevoie, dar preotul Tutoveanu era obișnuit cu asemenea drumuri. În urma lui, mașina securității. Opri la locul stabilit. Cineva îl ajută să care stația în mijlocul poienii. Făcea totul ca un mecanism. Tot așa procedase el cu preoteasa. Îi poruncise. La început, fata cea tânără și frumoasă ca o floare ce-i intrase în casă îi executase poruncile râzând și cântând. Dar mereu sobrul și întunecatul ei soț avea numeroase preocupări, acasă nu vorbea decât aspru, nevasta începu să i se adreseze cu „dumneata", apoi cu „sfinția ta, părinte"; îi răspundea militărește: „am înțeles, sfinția ta, așa voi face..."

Treptat, floarea se ofilea, dragostea de viață o părăsea. Din îmbrățișările ei, pornite numai și numai din necesitățile biologice ale preotului Larion Tutoveanu, ieșise un fiu cuminte și ascultător, pe care sfinția sa îl

golise de bucuriile copilăriei; îi pusese cartea-n mână la cinci ani, visând ca într-o zi să-l vadă pe scaunul de aur. Ceea ce nu-i reușise lui trebuia să-i reușească fiului. Așa crescuse pe lângă el încă o statuie de piatră. Iar acum...

Recunoscuse vocea comandantului securității raionale. Cu el, mai erau vreo trei. Undeva, printre arborii pădurii, se văzu lumina unui chibrit. De fapt, muntele i se păruse însuflețit de când începuse să urce spre Poiana Gurguiului. Îi apăru imaginea inspectorului șef de siguranță, așa cum îl văzuse ultima oară. Rafinat în ținută și-n vorbă, Dumitrașcu nu se schimbase: și acum continua să-și poarte noblețea cu aroganță, deși pe chipul lui se așternuseră patru ani de război în spatele frontului; patru ani de înfrângeri. Îl vizitase noaptea, în toamna lui 1944. De la înălțimile rangului nobiliar, îi spusese că trebuie să creadă în victoria lor, a boierilor și industriașilor, să creadă cu tărie în ea, să se pregătească de luptă și să pregătească pentru luptă și pe alții. Trecuseră ani de atunci. Apropiata „eliberare”, despre care se vorbea la unele posturi de radio occidentale, devenise de mult un bluf; vremurile se schimbaseră radical în România, numai orbii mai puteau crede într-o răsturnare, ba una cu pregnant iz fascist, în momentul când în lume erau urmăriți, arestați, judecați și condamnați toți criminalii războiului fascist. Credulii și orbii. El, Larion

Tutoveanu, nu făcea parte nici dintr-o categorie, nici din cealaltă. Fusese un om care luase mirajul drept realitate, călătorise prin acel miraj călare pe un cal de lemn. Și mirajul, și calul de lemn dispăruseră. În sufletul lui se bucura întrucâtva de întâlnirea ce urma să aibă loc acum. Nobilul domn va cunoaște mizeria trupească și sufletească; va învăța în închisoare cum să se dezbrace de hlamida puterii; va deveni om ca toți oamenii.

Fix la ora opt transmise semnalul de chemare. Trecu pe recepție, i se răspunse. Transmise apoi cele două versuri din Esenin. I se răspunse; totul era în regulă. Continuă poezia în gând. Versurile le alesese el, Liviu Dumitrașcu. Se dovedi a-l cunoaște bine pe Larion Tutoveanu. Pe urmă, versurile unui romantic revoluționar englez și ale unui romantic revoluționar rus puteau da mai puțin de bănuit.

— E și domnul comandant al securității regionale? îndrăzni să-l întrebe pe locotenentul-major.

— Nu, îi răspunse. Ar fi fost necesar?

— Poate, spuse aproape șoptit.

De fapt, își imagina surpriza pe chipul fostului inspector șef de siguranță. Să te aștepte comandantul securității regionale, omul care... Ar fi vrut să-l privească în față, să-i răscolească sufletul, să-i citească tot, așa cum procedase cu el maiorul Sevastian Pantază. Armele i le lăsaseră însoțitorii lui Liviu Dumitrașcu, în

noaptea aceea de noiembrie 1944. Se folosiseră de el ca de-o unealtă. Deși mirajul și calul de lemn dispăruseră, Liviu Dumitrașcu avea instinctul dominării. Nu-l respinsese nici atunci. Pentru că era de ajuns să stai o clipă în fața lui, spre a deveni supus, docil. Și totuși, au fost oameni care nu numai că nu i s-au supus, dar l-au și batjocorit. I-au deschis închisorile, i-au smuls condamnații la moarte; patru ani i-au creat insomnii. Și atunci de ce el, Larion Tutoveanu, se lăsase păcălit pentru a doua oară? Vor înțelege oare băieții ăștia de la securitate că regretă, că, de fapt, n-a acționat nici într-un fel, decât...

Își găsi apoi învinuirile. NU va scăpa ușor, era convins. Dar nu va fi singur.

Orele treceau monotone. Cerul era senin, plin de stele. La orele douăsprezece, se auzi avionul. Instantaneu, patru focuri se aprinseră în Poiana Gurguiului.

„Păcat de brândușe”, își spunea locotenentul-major, privind cerul. „Prea departe n-ajungi tu”, i se adresă avionului care trecu pe deasupra poienii, la câteva sute de metri. Se depărtă, pădurea rămase tăcută, se auzea doar trosnetul crengilor de brad ce ardeau. Umbrele flăcărilor se înălțau și coborau pe zidurile de verde și crud din jur.

Oamenii din poiană așteptară cam douăzeci de minute, fiecare gândind în fel și chip. Se auzi din nou

avionul, din nou trecu pe deasupra Poienii Gurguiului. De această dată, două umbre se desprinseră din înaltul cerului, începură să cadă spre focurile ce abia mai pâlpâiau. Pădurea își aștepta în tăcere musafirii. Prima parașută căzu lin, lângă unul din cele patru focuri. Dacă preotul Larion Tutoveanu n-ar fi intervenit la timp, parașuta ar fi luat foc; poate că s-ar fi întâmplat și alte minuni, pentru că de parașută era agățat un rucsac în care locotenentul-major Șelmaru urma să descopere opt pistoale automate, vreo douăzeci de grenade defensive, câteva sute de mii de lei, buletine în alb, ștampile și multe alte obiecte ce completează recuzita unei oficine de spionaj. Cealaltă parașută se ancoră zdravăn în crengile a doi molizi, în momentul când parașutistul mai avea jumătate de metru până să atingă pământul.

— Domnule Dumitrașcu, vorbi sugrumat Tutoveanu. Nu i se răspunse. Se apropie, vorbi ceva mai tare. Apoi îl lumină pe parașutist cu lanterna ce i-o dăduse Manolache.

Domnul fost inspector șef de siguranță stătea cu picioarele în sus, puțin îndoite din genunchi: nu prea dădea semne de viață. Plutonierul Mandache îl desprinse din chingi, îl cercetă îndelung, dădu să-i facă respirația artificială, mâinile parașutistului pocniră ușor, mâini de om mort, înțepenit.

— El e? întrebă locotenentul-major.

Tutoveanu îi lumină fața. Trecuseră ani, domnul inspector șef se schimbase. Da, cicatricea de la frunte era a lui. Sprâncenele, forma feței, chiar și ochii deschiși, deși fără viață în ei, îl arătau clar pe domnul fost inspector șef de siguranță Liviu Dumitrașcu.

— Da, el este, confirmă. Ar trebui, însă...

Nu-și duse gândul până la capăt. Era treaba securității să constate când anume și din ce cauză decedase Liviu Dumitrașcu. Ar fi trebuit să fie cald, cu urme de viață, voise el să spună. Da, dacă moartea s-ar fi produs după părăsirea avionului, să zicem, din cauza unui stop cardiac. Nici într-un caz, nu așa trebuia să arate un ins ce abia decedase. Dar nu era treaba lui, a preotului. Poate că așa era mai bine. Poate că pronia cerească îi venise în ajutor. Poate. Așa stând lucrurile, învinuirea de a primi din văzduh un mort devenea, pe cât de bizară și stupidă, pe atât de hilară.

— Îi luăm cu noi, spuse Șelmaru, arătând spre mort.

Se adunară parașutele, celelalte materiale fură încărcate într-unul din GAZ-urile ascunse în drumul de munte. Tutoveanu se îndreptă cu pași șovăielnici spre locotenentul-major.

— Eu?!

— Dumneata te întorci acasă, i se adresă preotului, care din nou nu mai știa ce să creadă. Tocmai îi stătuse în gând să spună că ar fi bine să treacă pe la el, să-și ia

valiza. Când colo, băieții ăștia care vor totul foarte repede îl trimiteau din nou acasă, lângă preoteasă, ca pe-un inocent copilaș. Un „copilaș” păzit de securitate.

— Ce trebuie să fac?

— Să aștepți, domnule Tutoveanu.

Prin întuneric, locotenentul-major bănui numai gestul de aprobare.

— Credeam că se termină, se împotrivi totuși Larion Tutoveanu. M-aș simți mai bine în arest.

— Cred că cel dinspre grădină, mă refer la câine, îi spuse Șelmaru, ar putea îngreuna, să zicem, o inopinată vizită nocturnă. Noapte bună, părinte!

Valea era relativ abruptă. Motocicleta merse un timp, fără motor. Apoi liniștea muntelui începu să fie măcinată de mitraliera gazelor de eșapament...

De data aceasta, la volan trecu locotenentul-major.

— Asta-i, spuse, după un timp plutonierul. Ne-au trimis un mort.

— Oare ce-o fi în capul popii acum? râse fără chef Șelmaru, ocolind un răspuns cu privire la mort.

— În locul lui m-aș spânzura de primul pom.

— Asta ne-ar mai lipsi, popă spânzurat! Aprinde-mi o țigară!

Apoi conversația lâncezi. Poate și din vina mortului, bine înfofolit în parașută, care călătorea acum cu GAZ-ul. La sediul raional opriră numai să raporteze la

regiune rezultatul acțiunii. Locotenentul-major reveni la volan.

— Șeful nostru arde de nerăbdare să se întâlnească cu mortul. Ce crezi că ar putea ieși din această întâlnire?

Plutonierul nu răspunse.

Aproape de orele patru erau la sediul regional al securității. Comandantul era atât de nerăbdător, încât îi întâmpină la poartă. Traseră în garaj, scoaseră cadavrul. Maiorul îl cercetă îndelung.

— Am bănuit, spuse. Pasărea de aur nu se vinde pe bani de aramă.

— Preotul l-a recunoscut, spuse Șelmaru.

— Se înșală, zâmbi rece comandantul securității regionale. Nimeni nu-l cunoaște mai bine ca mine pe domnul inspector șef de siguranță.

Tăcu, îi luă pe cei doi cu mâinile pe după umeri, ieși în curte.

— Am urmărit prin radar avionul. Domnul Dumitrașcu a aterizat la cincizeci ori șaizeci de kilometri mai departe. Altfel nu se explică continuarea zborului până în careul „U”. Și încă ceva: avionul nu a răspuns somației de aterizare, ai noștri l-au doborât. Pilotul nu a fost descoperit nici mort, nici viu. Stăm prost, Șelmarule.

IV

După părăsirea avionului și imediat după ce se deschise parașuta, Liviu Dumitrașcu avu senzația că ceva nu era în regulă. Luase toate măsurile să nu între, ca un novice, la primul pas, în mâinile adversarului. În cazul că s-a aflat de venirea lui, securitatea nu putea să creadă într-o altă variantă, decât aceea pe care o voise el. Ar fi păcat însă de pierderea lui Tutoveanu. Trebuie să verifice. Oricum, el era la adăpost. Mortul pe care-l pregătise cu operații estetice... Apoi recuzita mortului. La toate se gândise. Și totuși, acum, după deschiderea parașutei, de ce acest sentiment de nesiguranță? Stele multe sclipeau deasupra lui, își aminti câteva versuri dintr-o poezie a Otiliei Cazimir. Cu o fetiță mică, un pisoi și o bunică. Fetița se uita pe geam și a văzut cum stelele râd. Se hazardase într-o luptă pe viață și pe moarte. De ce el, tocmai el?

Nu simțea căderea. Deocamdată plutea, aceasta era senzația; plutea ori mai degrabă stătea într-un fotoliu, legat de torțile cerului. Peste câteva clipe va ateriza. Iar jos? Pădure, întuneric, miros de ghiocei, de muguri deschiși, de frunze în putrefacție. Cristian cădea la vreo 15 metri mai departe. Săriseră aproape simultan. Oare ce simțea el, Cristian? Era de-o vârstă cu Dumitrașcu, ceva mai înalt, ceva mai rece, mai flegmatic, mai

calculat. Îl cunoscuse. Cristian fusese organizatorul „Nopții sfântului Bartolomeu de la Iași”. Liviu Dumitrașcu avusese informații de pregătirea pogromului, l-ar fi putut opri din fașă, dar a socotit că putea să împuște doi iepuri dintr-un foc. Pogromul urma să lichideze, printre alții, câțiva luptători antifasciști foarte incomozi pentru Siguranță. Și tot pogromul avea să-l atenționeze pe Antonescu că guvernarea lui trebuie să fie aidoma celei hitleriste. Educat la școala Gestapoului, Cristian nu făcuse altceva decât să execute un ordin al Gestapoului, ajutat de rețeaua sa, agenți unul și unul, după chipul și asemănarea lui. Inteligentul și abilul inspector șef de siguranță nu numai că avea fișa fiecăruia dintre agenții lui Cristian, dar știa totul despre pregătirea pogromului. Mai știa însă că Antonescu nu numai că va dezaproba acțiunea lor, dar va și ordona măsuri de arestare și condamnare a vinovaților. Vinovății, însă, nu au putut fi descoperiți, în marea lor majoritate dispărând din țară. Așa dispăruse și Cristian. Și cu el, un ipotetic concurent la cele mai înalte funcții de conducere a țării, în cazul că fasciștii ar fi câștigat războiul. Dar mărețele planuri în care fostul moșier și inspector șef de siguranță se vedea aureolat de nimbul puterii supreme s-au năruit aidoma castelelor de nisip. După câțiva ani, se văzu față-n față cu omul pe care ar

fi putut să-l aresteze înainte de săvârșirea masacrului din Iași. Era acum, ca și el, agent, la aceeași oficină de spionaj, care pregătea condițiile unei intervenții occidentale în România. Și, în caz de izbândă, cine va veni la putere? Liviu Dumitrașcu zâmbi Acturusului[14], una dintre stelele ce „râdeau" de el. Cine? În niciun caz o partidă profascistă, în frunte cu un Cristian Căruntu. Acesta se voia venind în țară ca „înger izbăvitor" acceptase cu greu să lucreze sub comanda lui Liviu Dumitrașcu, iar șefii lăsaseră treburile într-un fel de coadă de pește. Oricum, adevăratul conducător era el, Liviu Dumitrașcu, om cu judecată limpede, sănătos, prevăzător, strateg; cunoscător al zonei geografice în care urma să acționeze. Cristian va înțelege greu acest lucru, dar își va da seama în curând că fără el nu l-ar aștepta în țară decât, în cel mai bun caz, „o moarte eroică". Va înțelege lucrul acesta, uite, peste câteva clipe, când vor ateriza în pădure, pentru Cristian o enigmă, dar pentru el, pentru Liviu Dumitrașcu, trup din trupul lui, suflet din sufletul lui. Va înțelege...

Și totuși, de ce sentimentul acela de nesiguranță? Luase toate măsurile... Se înțelege, neprevăzutul, greutățile de tot felul... Dar la toate acestea se gândise, pentru fiecare eventuală variantă chibzuise cu migală,

---

[14] Arcturus este cea mai luminoasă stea din constelația Boarului și a treia ca luminozitate de pe cer, după Sirius și Canopus.

găsise soluții. Un Liviu Dumitrașcu mort, dichisit cu tot ce-i trebuia, parașutat printr-o apăsare de buton. Un avion doborât Ei bine, și la acest lucru se gândise. Avionul nu putea să aterizeze, pilotul știa acest lucru. Locul de revenire la sol al avionului era un lac, iar în caz de aterizare forțată pilotul nu avea altceva de făcut decât să părăsească avionul, salvându-se cu parașuta. Dar suspantele parașutei fuseseră tăiate. Lucrul acesta nu-l cunoștea pilotul. Cu alte cuvinte, în cazul că securitatea a luat cunoștință de venirea lui în țară, nu va descoperi decât doi morți și un preot care nu știa mai mult decât voise el, Liviu Dumitrașcu. Până și de amănuntul cu nota de la dosarul arheologului ținuse seama. Securitatea, în cazul că a intrat pe fir, nu avea altceva de făcut decât să înghită hapul servit de el. Și totuși... Câte gânduri pot trece prin mintea unui om în câteva secunde...

Noaptea de jos începu să se apropie. Era obișnuit cu această senzație. Gravitația își schimbase rolul. Pământul venea spre el și nu invers. Dar nu pământul, ci un întuneric bezmetic. Își lipi picioarele unul de altul, să nu se agațe de crengile arborilor. Ateriză aproape fără dificultăți. Întuneric și liniște. Cristian avea probleme. Se desprinse dintre chingi, vru să-l ajute. Dar imediat renunță. Un timp rămase în genunchi, cu ochii spre cerul din care fusese aruncat. Da, aceasta era cauza

sentimentului de dezastru și pustiu. Părăsise avionul și cu aceasta intrase în marea aventură care putea să-l coste viața. Voise să se reîntoarcă în România, dar în același timp nu voise. Ceva ascuns în abisurile ființei îl alarmase de la început. Va întâmpina greutăți. Dar, se înțelege, ceea ce își pusese în gând să realizeze nu se putea face peste noapte, fără riscuri și pierderi. Stătea în genunchi, cu ochii, spre cerul din care picase. Ursa Mică și Steaua Polară; Dragonul și Ursa Mare; Leul; Fecioara; Cupa și Cerbul; și Hidra care vine dinspre orizont, apoi urcă și se pierde undeva la dreapta Zenitului. Într-acolo trebuie să meargă, într-acolo îl așteaptă conacul luminat feeric, în care mișcarea aparent haotică a servitorilor nu-i decât o așteptare plină de nerăbdare. Îl așteaptă pe el, stăpânul. Să le hotărască soarta. Pe unii să-i judece, să-i condamne, pe alții să-i izgonească, altora să le facă daruri pentru serviciile aduse...

Își scoase mănușile, pipăi pământul, rupse o plantă crudă, își dădu seama că era o viorea. Întocmai așa gândise. Pădurea îl va primi cu ghiocei și viorele. Semn bun. Zâmbi ciudat, nu credea în semne, în prejudecăți, le cunoștea însă. Fusese crescut la țară. Crescut, dacă așa se pot numi primii șase ani din viața unui om. Atunci, însă, în cei șase ani, cunoscuse soarele și toate culorile; pădurea cu feți frumoși, cosânzene, zmei și cotoroanțe, câmpul cu grâne, prepelițe și oameni de toate vârstele;

oamenii câmpului care-l întâmpinau cu „săru'mâna, conașule”. Apoi...

Toate astea fuseseră un vis, care, cine știe de ce, reînvia acum, din somnul cu vise; un clinchet de zurgălăi de argint al copilăriei, rămas departe, departe de tot, în alte timpuri și alte lumi.

După cei șase ani urmaseră despărțirile, educația, de multe ori cu pedepse și oprelişti; pedagogi corecți, niciodată cu zâmbet pe față, îi imprimaseră în suflet spiritul puterii, al dominației, copilul din el se trezi la o realitate ce-l detașa sus, în sfera stăpânilor, alarmați și înspăimântați de vremurile noi ce băteau cu pumni de gigant în ușile timpului. Vedea ochii stăpânilor privindu-l cu încredere, cu speranțe. El, Liviu al lor, ultimul și supremul efort, trebuia să-i salveze. Se trezise gustând din plin sublimul muzicii, al picturii și sculpturii, al poeziei și filosofiei de înaltă clasă, dar deopotrivă compania frumoaselor domnișoare din „lumea bună”, măreția că era cine era și visul de a urca sus, sus de tot, în sfera de azur din care să poată striga celor ce-l priveau rugător: iată, v-am salvat! Iar ei să-i răspundă în cor: vivat Caesar, vivat imperatore!

La treizeci de ani era inspector șef de siguranță. Tânăr. Un tânăr care avea însă o minte lucidă. Atât de lucidă, încât prevăzuse că Germania nazistă va fi înfrântă în războiul ce-l pregătea de ani și ani de zile. Tocmai de

aceea gândise în timp. Până și colonelul Toscaru era o creație a lui. Așa îl concepuse. Mare general de oști, atunci când vor veni potrivitele vremuri. Ar fi putut să-l ia cu el, în Occident, cu o noapte înainte de a fi arestat. Dar îl lăsase. Avea nevoie de arestarea lui, de evadarea lui...

Îngenuncheat, cu vioreaua în mână, Liviu Dumitrașcu privea în ochii rugători ai celor ce-și puseseră încrederea în el. „Izbăvește-ne, fiule!”

Aidoma lui Toscaru, vedea cum domeniile lui erau despărțite de mii de haturi, cum cei care îl întâmpinau altădată cu temenele, râdeau și chiuiau acum pe moșia lui, transformată în ogoarele lor, cum se prăbușea o lume pe care el venea s-o apere. Ultimul ei apărător.

— S-a agățat parașuta.

Cristian vorbise rece, cu vocea lui de bas, sigur de sine. Dar inima fostului inspector șef de siguranță vibrase alarmant, ca de sunetul strident al telefonului ce te trezește din somnul de început.

— Primejdii nu ne amenință, spuse calm. Și nici nu trebuie să ne grăbim prea mult.

Dar și vorbele lui sunaseră prea tare. Poate pentru că era prea multă liniște în pădure; stelele păreau jos, deasupra stejarilor seculari, îl chemau la destăinuiri, în șoaptă. Avea ce spune stelelor. Acolo, pe locul unde aterizase, era pădurea lui. A lui. Și liniștea lui. Toată

liniștea din pădure era a lui.

Pe deasupra trecu un vuiet înăbușit ce se pierdu undeva pe aproape, într-o văgăună. Apoi încă unul.

Cristian termină cu parașuta, în timp ce crengile arborilor începură să se legene ușor. Începuse să bată un vânt răcoros, prevestitor de lapoviță.

Își adună parașuta, o strânse vălătuc, lumină cu lanterna în jur. Lumina era prea puternică, o stinse, dar fu nevoit s-o aprindă iar. În sfârșit, găsi ceea ce căuta. O groapă peste care se așternuseră generații de frunze. În 1944, pădurea fusese loc de retragere pentru trupele vlăguite și zdrobite de focul cazematelor. Era plină de gropi, stejarii și fagii își ascundeau cu greu urmele rănilor, chiar și acum, după ce trecuseră ani. Groapa era numai bună să ascundă două parașute. Peste pământul reavăn așternură frunze. O ploaie și... nicio urmă.

— Dacă stai și te gândești, vru Cristian să-i ridice starea de spirit, parcă e mai bine de pilotul care ne-a scuipat în pădurea asta.

— Nu se știe, îi răspunse Dumitrașcu.

— Oricum, nu se lăsă Cristian, peste câteva ore e într-un pat călduros, alături de o femeie, dacă nu de nevastă-sa.

— Nu se știe, repetă Liviu Dumitrașcu, și-atunci Cristian deveni tăcut și bănuitor. Să mergem, îl auzi pe Dumitrașcu. Un boieresc „să mergem”, adresat unei

slugi. Tresări însă.

— Nu cumva aceasta e pădurea?

— Da, îl întrerupse Dumitrașcu. Îl prinse de braț, mai sus de cot, îl strânse puternic. Ai recunoscut-o?

— Nu, se destăinui Cristian. Am înțeles din siguranța cu care îmi spui „să mergem".

Dumitrașcu nu-i răspunse. O luă înainte, în sinea lui nu prea îi venea bine că „mâna lui dreaptă" – așa i se spusese înainte de plecare despre Cristian – intuise atât de repede locul în care se aflau. Pe timpuri, da, asta se întâmpla în primăvara lui 1938, Cristian îi fusese musafir la moșie, și nu numai o dată.

Părinții lui Cristian erau de prin părțile Botoșanilor, își vânduseră moșia și pădurile, investiseră banii într-o fabrică de postav, prosperaseră, Cristian fusese mai bogat chiar decât Liviu Dumitrașcu. Dar nici părinții lui Cristian, și nici chiar el, rezident de agentură gestapovistă, nu știuseră să citească pe cadranul istoriei. De aceea, vremurile de după august 1944 îi prinseseră în străinătate aproape săraci. Pe când el, fostul inspector șef de siguranță, știuse. Tocmai de aceea, printre ceilalți „izgoniți ai soartei", acolo, în Occident, el își purtase căderea cu noblețe și demnitate. Mânia lui era surdă, mintea limpede, fața zâmbitoare. Asta datorită bijuteriilor și banilor pe care avusese grijă să-i depună din timp la locuri sigure. „Confrații" amenințau, își

strigau revolta pentru pământul ce le fugise de sub picioare, și din cauza nesiguranței materiale, mai ales, pe când el? El era fostul moșier Liviu Dumitrașcu și fostul inspector șef de siguranță Liviu Dumitrașcu. Avea cu ce să-și țină rangul...

Mergea înainte, Cristian după el, la câțiva pași.

— Locul acesta îmi trezește unele nostalgii, domnule Dumitrașcu, dumitale nu?

Nu-i răspunse. Treceau prin mijlocul unei poienițe, din nou îi era necaz pe Cristian. Era noapte și totuși recunoscuse locul acela; poiana cu amintiri. Apoi, de ce nu-l lăsa în pace? Nu-și dădea seama că în clipele acelea nimeni n-avea dreptul să-i vorbească? Cristian știuse să ucidă, și pentru asta revenise în țară. Avea „răfuieli” de tip fascist. Era o lăcustă pusă să devoreze tot ce-i ieșea în cale. Dar el, Dumitrașcu, n-avea nevoie de ucigași. El avea nevoie de sate și orașe, de zecile și sutele de mii care îl vor primi cu ovații și cu arma-n mână. Chiar așa. Era „Îngerul morții”, Thanatos, dar era și Mesia. Va avea probleme cu Cristian și ceilalți agenți de teapa lui... Mergea tăcut.

Avea senzația că mirosea sânge din sângele lui, că pădurea era trup din trupul lui și că mergea grăbit, în miez de noapte, prin propriul său trup. „Rău ne-ai blestemat, Doamne”, murmură. „Ne-ai bătut și ne-ai deposedat, ne-ai izgonit și ne-ai risipit pe toate

drumurile lumii! De ce? De ce, Doamne?”

Își aminti de ultima lui vânătoare. Vânase două căprioare și un mistreț. Și chiar pe locul acela, da, pe locul acela prin care trecea acum, își ancorase tabăra. Gonacii adunaseră lemne și săpaseră groapa, câteva găleți pline cu sticle din cel mai vechi vin din pivnițele lui fuseseră scufundate în fântână, se făcuse foc mare... Cortul alb fusese pentru Nicoleta, Virginia și Leonarda. Celelalte trei: unul galben, unul roșu și unul albastru, pentru amicii lui, printre care și Cristian.

Era primăvară...

Pădurea mirosea a ghizdei [15] și a floare de cireș sălbatec. Nicoleta era îmbrăcată în alb. S-ar fi căsătorit cu Nicoleta, dacă...

Băuse vin, Nicoleta îl luase de mână, îi spusese că vrea să cunoască pădurea, așa cum arăta ea noaptea. Dumnezeule, ce noapte era! Cântau privighetorile, pe cer strălucea o lună de aur... Era fiică de ministru, s-ar fi căsătorit cu ea... Patefonul cânta, valsau în jurul focului, ei păreau demoni, ele zâne...

Poiana cu amintiri rămăsese în urmă. Vântul fluiera subțire pe deasupra pădurii. Se auzi cântat de cocoși și lătrat de câini. Îi veni în minte o vorbă a bunicii, spusă demult, demult tare: „Când cântă cocoșii înainte de

---

[15] Plantă perenă de nutreț, cu frunze trifoliate, cu flori galbene.

vremea lor, atunci se apropie de conac un om rău”.

El era oare omul cel rău? Ori Cristian? Da, Cristian. Pentru că în „Noaptea Sfântului Bartolomeu[16] de la Iași”... Poate că de aceea cântau cocoșii și lătrau câinii din Mironești a pustiu și a moarte. Ori poate prevesteau victoria lui? „Trebuie. Trebuie, Doamne, trebuie. Ori tu, Satano, vino-mi în ajutor! Îți dau sufletul, fac legământ[17] ca Faust, pune-mă talpa iadului pe lumea cealaltă, dar dă-mi tot ce-am avut pe această lume. Tot? Nu chiar tot. Tinerețea, prima tinerețe, timpul, ireversibilitatea acestui blestem, care apasă deopotrivă pe umerii furnicii ca și pe ai sistemului planetar, ai galaxiilor și meta-galaxiilor. O, nu.”

Trebuia să-și țină balanța judecății în echilibru. Nu fusese zbir cu țăranii, ca inspector șef de siguranță nu făcuse altceva decât să apere drepturile seculare ale castei sale, să amâne pe cât posibil deznodământul pe care îl prevăzuse încă de pe când era elev pe băncile liceului. Nu va fi primit cu ură de toată lumea; va găsi destui prieteni de nădejde. Acum, când noua conflagrație mondială urma să izbucnească, acum... De

---

[16] Noaptea Sfântului Bartolomeu a fost un masacru comis asupra protestanților din Franța. Masacrul a fost declanșat de puterea de stat în noaptea dintre 23 și 24 august 1572, zi în care în calendarul romano-catolic este comemorat Sf. Bartolomeu.

[17] Fă legământ și câte zile-avea-vei pe pământ te-i bucura de meșteșugurile mele. Îți dau, ce nici un om nu a văzut sub stele.

aceea acceptase să vină în țară cu o misiune atât de grea...

Pădurea a fost a lui, pământul pe care merge acum fusese pământul lui, moșia lui. Visul acela alb, Nicoleta, năluca ce alerga mai adineauri prin pădure fusese a lui, trebuia să se întâlnească cu ea la o altă vânătoare de mistreți și de cerbi, cu foc mare și corturi multicolore, cu sticle de vin vechi... Toate acestea se vor reîntoarce.

Se opri la vreo cinci sute de metri de conac, îi venea să plângă. Uite, se întorsese acasă. Ca un Ulyse[18]. În casa lui erau dușmanii lui, dușmanii făcuseră stațiune de mașini în acareturile lui, cu tractoarele lui arau pământul și cu batozele lui treierau grâul de pe pământul lui. Dar nimic nu mai era al lui.

Înaintă încă vreo sută de metri, câinii continuau să urle, vântul pornit din senin aducea parcă un gând negru și greu, un gând al morții, pe care îl lăsa să curgă peste comuna dintre dealuri și păduri.

Poarta de la intrare scârțâia purtată de vânt, amintind un croncănit de grivă[19] bătrână. Un felinar spânzurat de arcada intrării principale era singura lumină în conacul lui din coloane de marmură și ogive, cu treizeci și două

---

[18] Odiseu, sau Ulise, este un personaj mitologic, celebru erou grec care a participat la războiul troian. Odiseu era regele Itacăi și fiul lui Laertes și al Anticleei. S-a căsătorit cu Penelopa, fiica lui Icar, cu care a avut un fiu, pe nume Telemah. În războiul troian, Odiseu are un rol important.

[19] Câine de vânătoare pătat.

de camere, fiecare mobilată cu gust; un mic palat de lumină... Vântul legăna haotic felinarul cu sticla afumată, limba de lumină se micșora și se mărea, fumega, gata să-și dea duhul. Ce-ar fi dacă... Ce-ar fi să se aprindă acum toate luminile de altădată? Lămpile și candelabrele să sfideze noaptea cu o explozie de lumină, geamurile toate să-l privească cu zâmbet de copil ce-și vede părinții mult așteptați, Nicoleta să-și deschidă brațele larg, alergând în întâmpinarea lui, servitorii să foiască în juru-i, în bucătărie să plutească miros de mâncăruri delicioase, în depărtare să se audă clinchet de zurgălăi și glas de trâmbiță. „Sosesc musafirii”... Dumnezeule, să renunți la atâta fericire?

— La dreapta, nu-i așa?

Într-adevăr, la dreapta trebuia s-o ia. Cristian își avea oamenii lui. N-ar fi vrut să lucreze cu asemenea oameni. Niciodată. Dar te-nfrățești până și cu dracul să treci prăpastia.

O luă la dreapta, spre marginea pădurii, ducând cu sine scrâșnetul porții și mișcarea haotică a lampionului spânzurat de arcada de la intrarea principală în conac. „Vremurile acelea, domnii mei, gândea Liviu Dumitrașcu, vremurile acelea s-or. Întoarce ele, dar nu cu zâmbete și sărutări”.

— Treci dumneata în față!

Cu pași mari, Cristian trecu pe lângă Dumitrașcu,

șchiopătând ușor, ferindu-se să nu-l atingă, compătimindu-l, cât putea el să facă acest lucru. Îi simțea oarecum chinul.

Intrară prin grădină, se apropiară tâlhărește de fereastra unei case. Cristian bătu ușor în geam, de cinci ori. Se dădu la o parte o perdea, apoi fu deschisă fereastra. Cel din casă era mărunt și burtos, cu o chelie mare, lucioasă.

— Poftiți, șopti mirat de apariția musafirilor la acel ceas târziu de noapte. Poftiți prin față.

Era o casă de om avut, o casă mare, cu vreo șase încăperi. Li se deschise pe întuneric. Abia când musafirii intrară în tindă, omul cu chelie aprinse o lanternă. Cei doi îi vedeau deocamdată numai spatele. După ce trecură prin două camere, se treziră tustrei într-o mare de lumină. Omul cu capul rotund și cu chelie până la rădăcina urechilor se plecă în fața lui Dumitrașcu, cu mâinile la piept, ca pentru rugăciune. La fel făcu în fața lui Cristian. Apoi avu o clipă de ezitare.

— Fiți binevenit, conașule!

Și-atunci Liviu Dumitrașcu și-l aminti pe omul la care intrase. Fusese ultimul dintre vechilii săi. Atunci, când cu vânătoarea și noaptea aceea cu Nicoleta și Leonarda, atunci, omul la care intrase acum fusese maistru de vânătoare și, deopotrivă, șeful gărzii ce asigura discret,

cu oamenii lui, securitatea înalților demnitari, invitații conului Liviu Dumitrașcu la o noapte romantică. Cristian strânse ușor mâna gazdei, căutându-i privirile și cercetându-l cu amănunțime, în timp ce Liviu Dumitrașcu îi întinse doar două degete. Fostul vechil le strânse, încovoiat. Apoi îndrăzni să privească și el, cercetător, chipul lui Dumitrașcu.

— Eu, domnilor, spuse apăsându-și pieptul, eu am rămas oștean credincios și v-am așteptat, v-am așteptat, v-am așteptat.

Cuvintele nu veneau cele potrivite, gândurile i se încâlciseră; un ghemotoc de fire de mătase aruncate în apă, poftim de-i caută capătul.

„Conașul" avea fața plină de riduri, în ochii obosiți i se citea însă încredere, hotărâre. Și-atunci, el, Andrieș, umilul vechil, de ce să n-aibă încredere?

Liviu Dumitrașcu se așeză pe pat, își potrivi pistolul, zâmbi.

— Totul va fi ca altădată, domnule Andrieș, spuse, cu un zâmbet abia perceptibil. Totul, absolut totul.

Ei, da, vocea boierului de altădată. Sigur că da. Totul va fi ca înainte. Altfel, de ce s-ar fi reîntors în țară fostul stăpân? Conu' Dumitrașcu a venit să aducă vechile stări. Însoțit de bunul lui prieten, Cristian Căruntu. Toți cei deposedați și izgoniți de comuniști s-au unit. Trebuie să se unească. Să învingă. Și dintr-o dată

Andrieș văzu în fostul moșier pe stăpânul sigur de victorie, pe comandantul, fostul inspector șef de siguranță, pe „Îngerul izbăvitor”. Îl ajută să-și dezbrace pelerina, i-o puse pe marginea patului, cu sfiiciune, ca pe un odor bisericesc.

Își ceru scuze, dispăru dincolo de ușă, se întoarse peste câteva clipe cu mai multe farfurii, urmat de o femeie uscată, încovoiată, cărând un lighean cu apă din care ieșeau aburi.

— Spălați-vă, scumpi oaspeți, îi îndemnă Andrieș. Spălați-vă și poftiți de îmbucați ceva!

Dumitrașcu își băgă mâinile în apa caldă, le spălă îndelung. Era într-adevăr obosit și flămând. Cristian făcu la fel. Atenția gazdelor se îndrepta mai ales spre Liviu Dumitrașcu, care tăcea încruntat. Nu-i puteau ghici gândurile. Dar îl vedeau nemulțumit, întunecat, aproape fioros. Fostul stăpân puse pistolul pe masă, se așeză pe un scaun. Camera aceea cu ferestrele acoperite cu perdelele negre, ca pe timpul camuflajului din anii ’41 – ’44; camera aceea bine încălzită și bine luminată, cu pat moale, cu plapumă de lână și cu perne de puf, îi întărea sentimentul de pustiu. Poate din cauza perdelelor negre, poate din cauza lampionului cu sticla afumată ce atârna ca un spânzurat la poarta conacului... El, care fusese ce fusese, ajunse să intre pe furiș, ca tâlharii, în miez de noapte, în casa unui fost vechil,

cerându-i găzduire. Pe timpuri, omul acesta ar fi fost fericit să-i sărute picioarele, să stea încovoiat în fața lui ca râma în cârligul pescarului, nu să-l invite să-și spele mâinile într-un lighean și „să îmbuce ceva”. Cristian se așeză și el, cu automatul pe genunchi și o grenadă pe masă. Dumitrașcu zâmbi strâmb. Celui care organizase „Noaptea Sfântului Bartolomeu din Iași” îi era frică. Femeia uscată apăru în ușă cu un castron și polonic; ciorba de pasăre înțepa plăcut nările.

— De ce nu vă faceți mai lejer? îndrăzni Andrieș, care își urma nevasta cu o tavă în mâini. Pe tavă tronau două farfurii și o pâine de casă.

Dumitrașcu îl privi o clipă. Da, de ce să nu se facă comod? Își desfăcu centironul de care atârnau un pumnal și câteva grenade, aruncă totul pe patul cu plapumă de lână, cearceafuri albe și perne de puf. La urma urmei, îl avea pe Cristian, care se pricepea mult mai bine decât el să ucidă, la un eventual atac al securității. Nici Andrieș nu părea altceva. Un gâde cu picioare scurte și nas turtit. Unul dintre aceia ce-ți lasă impresia unui miriapod; o omida de care nu se atinge nicio vietate, nu de frică, ci de silă și scârbă. Un gâde de care ai trebuință numai pentru decapitarea potrivnicilor. După aceea, e bine să-l ții cât mai departe. Orice atingere cu un asemenea om te îndeamnă să te speli îndelung, să te dezinfectezi. Dar, deocamdată,

acestea erau „mâinile” și „urechile” lui. Cu asemenea oameni trebuie să aprindă marele foc.

— Câți ani de închisoare ai făcut, domnule Andrieș? întrebă Cristian.

— Niciunul, răspunse mirat Andrieș. De ce să fac?

— Păi, ai fost în slujba domnului Liviu.

— Nu m-au necăjit, eu sunt omul bisericii, se explică Andrieș, în timp ce Dumitrașcu arbora un zâmbet de mască.

Femeia umplea farfuriile, cu capul plecat, sfioasă ca o călugăriță care n-a privit bărbat în ochi.

— Dacă ar trebui să lupți în numele lui Dumnezeu, continuă tot Cristian, ai face-o?

— Cu toată dragostea, și nu singur, m-ar urma sumedenie de frați întru Domnul.

— Ești sigur?

— Pe sfânta trinitate, își întări Andrieș afirmația.

— În Stupina, Stăulești și Valea Mare am găsi asemenea oameni?

— Da, toți oamenii avuți m-ar urma. Privi în ochii lui Cristian, fugar, apoi cătă pe chipul lui Dumitrașcu. Coane Liviu, stăpânul meu drag, știam că o să vă întoarceți, de aceea n-am stat cu mâinile în sân, cum se spune. În Stăulești, Stupina și Valea Mare, cel puțin o sută de oameni mă urmează cu ochii închiși chiar și-acum, la miez de noapte.

— Vom avea arme pentru câteva mii de oameni, domnule Andrieș, îi spuse Cristian privindu-l în ochi. Pentru câteva mii.

— Domnule, stăpânii mei dragi, îndrăzni Andrieș, în ce mă privește, oi face totul. Dar... ar fi cea mai mare nenorocire dacă...

În clipa aceea Liviu Dumitrașcu înțelese că își făcuse o părere greșită asupra fostului vechil. De asemenea oameni avea nevoie. Oameni care, în lipsa lor, a stăpânilor, au muncit cu migala păianjenului, continuu, țesând pânză după pânză și așteptând. Da, visele lui erau realizabile. Andrieș avea o mică armată, gata să pornească război religios. Un fost pretor, Frățilescu, avea și el o mică armată. Da, cei ca Andrieș lucraseră concret. Va apare ca arhanghel, ori ca demon, prin sate și orașe; oamenii îl vor urma, comuniștii vor dispare-n codri și munți. Îi deveni dintr-o dată drag fostul vechil. Omul gândise și gândea. O dovedea și îndrăzneala lui de a-i întreba despre lucruri la care și el se gândise. Dacă nu vor reuși? Ar fi, într-adevăr, ultimul și cel mai mare dintre dezastrele vieții sale. Gândea, medita adânc, cu mâna pe pahar, cu fruntea încruntată. Intuia răspunsul pe care Cristian urma să-l dea lui Andrieș. Nu-și putea explica motivul, dar nu voia să răspundă la întrebarea vechilului.

— Dacă pășești cu neîncredere la o treabă ca aceasta,

domnule, rămâi cuminte acasă, spuse rece Cristian. Dacă pornești cu gândul să învingi ori să mori, atunci, hai cu noi!

— Domnilor, dragii mei stăpâni, spuse umil Andrieș, apăsându-și pieptul cu mâinile. Uite, mi-i plin sufletul de venin și de ură. Am vrut să mă conving numai dacă este cum sper eu să fie. Dacă cerul va fi plin de avioane și avioanele pline de parașutiști, asta aș vrea eu să știu. Că vom avea câteva mii de arme, am înțeles, am și văzut cerul plin de avioane.

Cristian îl cercetă o clipă nu prea cuviincios, dar răspunse aproape în șoaptă, pe un ton blând:

— Pentru explozia butoiului de pulbere e nevoie numai de o scânteie, domnule Andrieș. Poate chiar dumneata vei avea cinstea să fii scânteia. Va fi o explozie europeană, mai mult nu putem să-ți spunem. E clar?

— Clar, răspunse Andrieș și plecă fruntea.

Femeia intră iar în cameră, cu o găină friptă și o cană cu vin. Le puse pe masă, ieși cuminte și sfioasă, pe nesimțite, ca o umbră.

— Cât îți trebuie să-i convoci pe capii din cele trei comune?

Întrebarea o punea tot Cristian.

— Două zile mi-ar ajunge.

— Una, hotărî Cristian. Și nu o zi, ci o noapte.

Andrieș întoarse ușor capul spre musafiri.

— Îi chem la mine?

— Nu, ar fi riscant. Să vină în peșteră, mâine noapte, cam pe la vremea aceasta.

— Am înțeles, șopti Andrieș și începu să pregătească celălalt pat.

— Nu-i nevoie, îl opri Cristian. Dorm în fânar. Privi spre Dumitrașcu.

— Eu rămân aici, spuse acesta. Apoi, către Andrieș: Cine-i președintele gospodăriei colective? E de-aici, din Mironești?

— Unul Gelu Proboteanu, bombăni Andrieș. O stârpitură, coane Liviu.

— Cel care mi-a împărțit moșia?

— El, confirmă Andrieș.

Și se gândi că treburile nu puteau sta decât foarte bine, de vreme ce conu' Dumitrașcu avea știință până și de un lucru atât de neînsemnat față de cauza cea mare ce urmau s-o înfăptuiască.

— Lasă-mi cheia, bați de patru ori în ușă când treci pe la mine, îi mai spuse fostul inspector șef de siguranță.

Apoi Andrieș ieși...

A doua noapte, urmat de Cristian și Andrieș, Liviu Dumitrașcu trecea din nou prin pădure. Vântul cel rece încetase; dinspre apus, o boare caldă se lăsa peste pădure. Mergeau tăcuți, la pas întins. Scund și rotofei,

Andrieș gâfâia în urma trimișilor „de dincolo”, în care vedea „izbăvitorii”. Ajunseră puțin după miezul nopții. În grota de sub dealul din pădure ardea un foc și Dumitrașcu începu să se plimbe încoace și încolo, lovindu-se ușor, peste cizmele bine lustruite, cu o cravașă împletită elegant, din curele albe. Se îndepărta de foc, cărând după el numeroase umbre negre, tăcute și amenințătoare. Din când în când își întorcea capiii, cercetând cu priviri grele pe oamenii din peșteră. Văzându-i îngenuncheați ca înaintea unui zeu, întunecați, în ilicile[20] lor de șiac[21], încălțați în opinci[22], îndoiala se întorcea cu puteri înzecite în sufletul lui. Sosise, într-adevăr, momentul atât de mult visat? Ori nu era decât o caricatură a tot ce plănuise el?

— Sunt cu toții? îl auzi pe Cristian, undeva în spatele lui.

Îi răspunse Andrieș. Da, erau.

Liviu Dumitrașcu se întoarse lângă foc, se așeză pe un scaun improvizat, îi invită și pe ceilalți din grotă să ia loc. Chiaburii din cele trei comune abia acum

---

[20] Haină țărănească fără mâneci, din postav, dimie sau catifea, încheiată cu găitane, nasturi sau copci.

[21] Postav aspru (din lână țigaie, de culoare închisă), țesut de obicei în casă, din care se fac haine țărănești și rase călugărești.

[22] Opinca este un tip tradițional de încălțăminte din vestimentația românească din cele mai vechi timpuri. Opincile sunt confecționate dintr-o bucată dreptunghiulară de piele, strânsă pe picior cu ajutorul șireturilor (tot din piele).

îndrăzneau să privească și ei chipul fostului stăpân. Ca unul ce-l cunoscuse mai bine, cu ani în urmă, Lucian Brumă, ginerele lui Andrieș, îl privea în ochi, îndrăzneț, zâmbind ușor. Cătălin Popa, care avusese moară, cârciumă, tractor și batoză, ținea capul plecat, mâna pe frunte, cufundat parcă într-o cucernică rugă. Alături de el, în aceeași poziție, de adâncă reculegere, Ion Tulincă, reprezentantul foștilor bogătani din Stupina. Cu barbă neagră și stufoasă, cu capul enorm, Tudose, despre care se spunea că incendiase Stațiunea de mașini și tractoare din Mironești, părea un locatar al cavernelor, ascuns acolo de zeci de mii de ani. Liviu Dumitrașcu continuă să le cerceteze chipurile, cântărind și drămuind prețul fiecăruia.

Lângă Tudose, cu capul descoperit, Andrieș. Lumina flăcărilor strălucea în chelia lui, iradiind parcă, în jurul capului, un nimb.

Reprezentanții Stupinei, Văii Mari și Stăuleștilor stăteau lipiți unul de altul. Din când în când, priveau pe furiș spre fostul inspector șef de siguranță. Anii își puseseră pecetea și pe chipul conului Dumitrașcu. Arăta însă magnific, așa cum îl visaseră ei. Dacă ar fi apărut în zdrențe și cu barbă, ar fi făcut calea întoarsă și, la primul post de miliție, ar fi spus totul, așa cum propusese cel mai în vârstă, din Stăulești. Dar conu' Dumitrașcu căzuse din cer, ori mai degrabă ieșise din

pământ. Ieșise cu cizmele lustruite, cu uniforma călcată, impunându-le teamă și deopotrivă, respect. Reprezentantul Stăuleștilor, cel mai în vârstă din toată adunătura, tremura acum la gândul că „fratele” din Stupina ori „fratele” din Valea Mare l-ar putea vinde. În acest caz, conu’ Dumitrașcu n-ar pregeta o clipă să scoată pistolul și să-l țintească drept în frunte.

— Domnilor, făcu un pas în față Cristian, a sosit clipa eliberatoare; gândul vostru, gândul arhanghelilor Mihail și Gavriil, trimiși de Domnul Dumnezeul nostru atotputernic să ne sprijine în sfânta noastră cauză.

Vorbele se rostogoleau parcă prin grotă, șchioape, vetuste, târându-se spre noaptea de afară.

— Vouă v-a hărăzit domnul nostru Isus să începeți!

Toți cei din jurul lui se ridicară în picioare. Țineau căciulile în mâini, îl priveau întunecați, totuși, parcă nu le venea să creadă.

— Noi, ostașii lui Dumnezeu, suntem mulți și puternici și vom fi și mai mulți. Toate țările de dincolo de aceste pământuri vor sări în ajutorul nostru. Comandantul nostru este domnul Liviu Dumitrașcu. Toți suntem sub ordinele domniei sale.

Frunțile se plecară adânc și rămaseră așa până ce ecoul pașilor conului Dumitrașcu și ai lui Cristian Căruntu se sparseră tainic și amenințător în urechile lor.

— Hei, tu, Toma Necredinciosul, i se adresă Andrieș

celui din Stăulești. Acum crezi?

— Am văzut și-am crezut, dădu biblicul răspuns „Toma Necredinciosul”.

De fapt, Andrieș se adresase tuturor celor din grotă, mai puțin lui Tudose, incendiatorul, mâna lui dreaptă. Pentru că intuise mai demult neîncrederea lor, trimisese fiecăruia câte un bilet, în care copiase nevinovata poveste a lui Toma Necredinciosul din Noul Testament... Mântuitorul” se arătase măreț și luminos, ca un adevărat zeu, poruncile lui trebuiau îndeplinite de „apostoli”.

Toate acestea, la timp potrivit. Doamne, îi fusese dat să trăiască ziua judecății de pe urmă...

La ieșirea din peșteră, simți o umbră îndepărtându-se. O simțiră și ceilalți.

— E o căprioară, spuse Tudose.

— Să ne convingem, șopti Andrieș și o luară pe urmele căprioarei.

Dar truda le fu zadarnică. Era trecut de miezul nopții, fiecare din ei avea cale lungă de făcut, lumina zilei trebuia să-i prindă acasă. Andrieș repeta în minte, cocea și răscocea planul începutului acțiunii.

Când se va ordona, el va aprinde focul în Mironești. Acum înțelegea mai bine de ce domnul Cristian insistase să facă cerere de primire în gospodăria colectivă. De-l vor primi, știe ce are de făcut. Numai că

această indicație îl și amărâse. Înseamnă că Dumitrașcu, Cristian și ceilalți nu sunt încă gata de acțiune. O pregătesc, au nevoie de timp. Va trebui, deci, să sape pe dinăuntru, încet și sigur, ca o apă ce curge domol. Au făcut *colhoz*[23]? Ei, bine, va dispare ca fumul. Statul le-a acordat sărăntocilor împrumut? Ei, bine, împrumutul va dispare, cu președinte cu tot. Iar când va veni ziua aceea...

În centru va fi el, Andrieș. Va sta acolo ca un dirijor; trimițând oamenii în dreapta și în stânga, mânându-i la acțiune. Lucian Brumă va lichida pe șeful de post și pe ajutorul acestuia, dacă milițienii vor îndrăzni să le stea în cale. Un grup de tineri „vor scoate din bârlog" pe Daniel Chelaru, președintele sfatului popular comunal, și pe Adrian Baraboi, secretarul de partid. Îi vor aduce la locul stabilit. Judecata va fi scurtă. Tudose o va face pe călăul. Va pune ștreangul în jurul gâtului celor doi și îi va da huța-huța de creanga salcâmului ori a nucului. Alții, vor avea grijă de ceilalți...

Odată dezlănțuită, mânia va înflori în toată puterea ei. Intrările în comună vor fi baricadate și păzite cu strășnicie. Clopotul cel mare va anunța Stupinei și Văii Mari, Dumbrăviței și Stăuleștilor, că în Mironești a început lupta. Din păduri, armatele conului Dumitrașcu

---

23 Formă de cooperativă agricolă de producție în fosta URSS.

se vor lăsa uragan peste sate, spulberând tot ce le va sta în cale. Pe cer vor apare mii de avioane argintii, ca în timpul războiului, și zeci de mii de parașute se vor deschide, cu tot ce trebuie pentru o „sfântă eliberare”. Iar după aceea... Osana întru cei de sus... Multe se vor schimba și în viața lui.

V

Maiorul Sevastian Pantază privea îngândurat câmpul. Valea, cât vedea cu ochii în dreapta și-n stânga, era mai mult bălți și smârcuri, în care mișunau rațe și lișițe. Veniseră berzele, mieii zburdau pe lângă oi; oamenii, ieșiseră la arat; comandantul securității regionale simțea în piept un dor nespus de viață. Trenul „pilota” cu viteza melcului, ar fi putut să coboare, să facă câțiva pași, să se întindă pe malul bălții, să simtă mirosul de păpădie și toporași, să asculte o zi întreagă cântecul privighetorilor de baltă, să retrăiască, alături de Adriana, clipele plăcute, câte au fost, puține. Puține, pentru că au existat un Hitler, un Antonescu, un Cristian Căruntu și-atâția alții; a trecut prin cei patru ani de înfruntări; de luptă pe viață și pe moarte; ani care l-au îmbătrânit oarecum înainte de vreme...

Să coboare, să-l lase în pace o zi pe Liviu Dumitrașcu, căci acum cel care trăia zile și nopți de coșmar, hăituitul,

era fostul inspector șef de siguranță. Iar el, comandantul securității regionale, era una dintre principalele cauze ale anxietății prin care înota dușmanul de altădată.

Primise ordin de la București să se ocupe personal de „Thanatos”. I se încredințase acțiunea, nu numai datorită priceperii lui în munca de securitate, dar și pentru că nimeni altul nu cunoștea mai bine locurile în care fostul inspector șef de siguranță își propusese să-și adune „marea lui oaste”, cu care să acționeze împotriva noii orânduiri din România.

Îl va urmări pas cu pas; din tot sufletul ar dori să-l prindă viu și nevătămat.

Locurile prin care trecea îl predispuneau la amintiri; fiecare deal, fiecare pădure îi spunea câte ceva. Ei, voi, amintiri, istorii nescrise. Fiecare om e o istorie nescrisă...

În 1940, nu mult după trista zi a „Cedării Ardealului”, locotenentul genist Sevastian Pantază fusese arestat și deferit Curții Marțiale, învinuit că ar fi organizat dezertarea unui grup de subofițeri, care dispăruseră în munți, cu o mare cantitate de armament și muniții. Ancheta a durat opt luni. La capătul celor opt luni, însă, siguranța nu rămăsese decât cu aceeași inițială convingere că el, fostul locotenent, ar fi organizat acțiunea; probe însă nu a putut obține. Și-atunci, l-a pus în libertate, cu convingerea că, urmărindu-l, va ajunge la gruparea armată ce îndrăznise să-l înfrunte pe

Hitler...

Într-o răchită, o pereche de berze își aranjau cuibul. Și era atâta soare...

Să stea cu fața-n sus, cu o mână înconjurând mijlocul Adrianei. El să fie locotenentul genist de-atunci, ea studenta în anul trei la istorie, exmatriculată pentru legături cu tineretul comunist, el trecut în rezervă, urmărit pas cu pas, prin oamenii fostului chestor Valentin Druzescu. Bietul chestor!

Îi reveni în minte noaptea când glontele agentului Costescu se oprise în pieptul Adrianei, glontele fostului chestor zburase creierii agentului, al doilea făcuse țăndări becul. „Dispari, domnule locotenent, și să nu-mi dai ocazia să ne mai revedem”.

Dispăruse, cu sufletul plângând. Era vinovat de moartea Adrianei. Prin informatori, chestorul îl prevenise că trebuia să dispară imediat după aruncarea în aer a trenului nemțesc ce se îndrepta spre Răsărit, cu tunuri și tancuri, cu zgomotoșii militari hitleriști care umpluseră lumea cu „Deutschland uber alles”.

Siguranța îi ordonase fostului chestor să-l aresteze... N-ar fi trebuit să întârzie, în noaptea aceea, atât de mult la Adriana.

Se vedea alergând în întuneric ca o nălucă, cu lacrimi în ochi, cu șoaptele amare în gând: „eu am ucis-o”.

Abia după doi ani aflase că Adriana trăia. Trăia și

visa, era telegrafistă, legătură între grupările din rezistența antifascistă. Trăia și visa la ziua când se vor reîntâlni, liberi și fericiți. Ea va urma mai departe facultatea de istorie, el își va relua locul în armată.

Chestorul fusese arestat, judecat și condamnat la moarte pentru înaltă trădare. Ancheta o condusese același inspector șef de siguranță care îl cercetase și pe el. Cu câteva ore înainte de execuție, fostul locotenent genist îi conducea pe condamnați prin hrubele orașului. Fostul chestor își zicea atunci că fusese executat, iar sufletul lui hălăduia prin întuneric, dus la Scaunul judecății. Iar mai apoi...

Trenul opri într-o gară de munte. După clădirea gării se vedea biserica, cu clopotnița înjumătățită de explozia unui obuz. De departe, biserica părea un morman de ruine peste care trona o imensă hârcă. Casele din jurul ei se ridicaseră din cioburi de cărămizi. Fusese un orășel cochet, cu vilișoare albe, cu grădinițe de trandafiri în față și brazi de o parte și alta a porții. Dar pe acolo trecuse războiul, iar orășelul, cu biserica lui sfârtecată de obuze, căsuțele din cioburi de cărămidă și acoperișuri de carton gudronat părea efectul unui blestem al cine știe cărei forțe supranaturale; un domeniu al morții. Țara își recăpătă cu greu pulsul și respirația normală, după un război atât de distrugător. Dar în sufletul oamenilor, ca o pasăre albă, pătrunsese

speranța într-o viață cum nimeni nu visase și, odată cu pasărea albă, sentimentul siguranței, al păcii. Începuse construcția unor mari întreprinderi, pe șantierele țării lucrau voluntar mii de tineri; un anume spirit al titanismului încălzea mințile și contura trăsăturile viitorului. Dar pentru distrugerea acestor speranțe, pentru a le înlocui cu sentimentul copleșitor al neputinței omului de a se ridica din blestemul veacurilor; pentru toate acestea, într-o noapte de început de primăvară, în Poiana Gurguiului, aterizase un mort, în timp ce Liviu Dumitrașcu, Cristian Căruntu și încă vreo cinci de teapa lor se lansau prin păduri și vâlcele, înconjurați de lilieci și bufnițe pornite la pradă.

O altă gară. Pe aici războiul a trecut în fugă. O spun casele, una lângă alta, rămase intacte, fostele dughene evreiești, cârciumi, cofetării și covrigării. Fostele dughene purtau acum denumiri noi: „Alimentara", „Ciocanul", „Bufetul Ghiocel", „Cofetăria Garofița". Dar cum era la miezul zilei, târgul părea pustiu.

Tic-tac-ul monoton al joantelor[24] îl predispunea la somn. Trase fereastra. „Cam doi kilometri mai sunt până acolo", își spunea maiorul. Apoi se gândi la sesizările pădurarului din Mironești. Dintr-o sumară descriere, rezulta că Liviu Dumitrașcu, împotriva

[24] Legătură făcută la capetele șinelor de cale ferată pentru a asigura continuitatea căii de circulație.

oricărei logici în munca de spionaj și diversiune, se dusese „acasă”. Tocmai aici era șiretlicul. Intuise că securitatea nici nu se va gândi la ipoteza că un om atât de versat ar putea face asemenea greșeli copilărești.

— Dacă îmi permiteți, tovarășe maior, îl scoase din păienjenișul gândurilor locotenentul Tudor Vrânceanu, eu cred că pădurarul s-a înșelat. Ori, mai degrabă, e cu ei.

Maiorul îl privi întrebător.

— N-am apucat să vă raportez rezultatul investigațiilor.

— Mi-a vorbit Fotescu, în treacăt. Oricum, zâmbi maiorul, e mai convingător să le afli direct de la sursă.

Locotenentul relată pe scurt, aproape telegrafic. Cu privire la pădurar, reușise să stea de vorbă cu fostul lui comandant de grupă în armată. Trei luni de zile avusese necazuri cu Stănculeț, până îl determinase să tragă cu arma. Făcea parte dintr-o sectă a cărei religie nu-i permitea să pună mâna pe arme de foc.

— Și totuși, s-a încadrat pădurar, poartă armă, împușcă lupi, cum s-ar zice, armata l-a făcut om. De înșelat, însă, se putea înșela. Cert este că în grota de sub deal s-au adunat câțiva oameni, și asta la miez de noapte.

Locotenentul avea ochii căprui, fruntea înaltă, părul negru, bogat, puțin ondulat. Abia trecuse de douăzeci și

șase de ani. Inițial, voise să urmeze cursurile școlii tehnice de aviație. Din copilărie visase avioane, se visase zburând. Cu o săptămână înainte de absolvirea liceului, însă, fusese invitat la comitetul raional al U.T.M.[25] Acolo îl aștepta un ofițer de securitate.

— Căpitan Mihai Fotescu, se recomandase ofițerul, punându-i prietenos mâna pe umăr. Știu, nu-l lăsase nici să respire, vrei să devii aviator.

— Da, zâmbise Tudor. Mi-am făcut dosarul, aștept să termin cursurile...

— Ce-ar fi dacă ai deveni ofițer de securitate?

— Eu?!

— Da, uite am în acest dosar ceva care te interesează, sper.

Tânărul se așezase pe un scaun și citise dosarul de anchetă al comunistului ilegalist Iancu Vrânceanu. În ochii în care cu câteva minute în urmă se oprise soarele, coborâse acum noaptea. Când îi ridicase, căpitanul înțelesese că „inginerul constructor de avioane" va deveni ofițer de securitate.

Peste doi ani, la absolvirea școlii, căpitanul Mihai Fotescu, locțiitorul comandantului securității regionale, îl ceruse în serviciul său.

— Numai după ce l-au amenințat cu tribunalul

---

25 În timpul Republicii Populare Române, s-a numit Uniunea Tineretului Muncitor (acronim U.T.M.).

militar a acceptat să tragă cu arma, tovarășe comandant.

— O să ne povestească Șelmaru, peste o jumătate de oră, spuse maiorul, reluându-și locul, în picioare, cu coatele rezemate pe rama geamului deschis.

Primise ordin să demineze podul. Peste vreo zece minute, trenul va trece peste podul salvat de el și de cei doi dintre mulții prieteni cu care luptase aproape patru ani. Uitase destule din anii aceia, de unele momente își amintea vag, dar lupta pentru salvarea podului... Era tot așa, o zi însorită...

Cei doi prieteni au căzut în luptă, el s-a trezit, într-un pat de spital, sub privirile duioase ale unei femei în alb. „Dragul meu!" Era ea, Adriana, înviată din morți. Și era el, fostul locotenent genist, înviat din morți. Amnezia dispăruse cu desăvârșire. Rămase însă cu crize de dureri de cap; crize ce nu durau mai mult de-o oră. Veneau rar, cam la o lună și jumătate. Le simțea din timp...

— Acesta-i podul, spuse.

Locotenentul se ridică, rămase și el la geam.

Nu cunoștea aproape nimic din viața șefului său. Un pod de cale ferată, ca atâtea altele.

— Cam zece minute mai facem, răspunse.

Maiorul privea apele învolburate ce loveau în pilonii podului. Tot așa erau și-atunci. Se apropiase noaptea, plutind pe o cameră de automobil, în timp ce sus, sus

de tot, mii de avioane zburau spre apus.

Își îndeplinise misiunea...

Trenul opri. De la fereastra vagonului, maiorul îl descoperi pe Titus Șelmaru, comandantul securității raionale. Zâmbi. Șelmaru era unul dintre acei ofițeri care pentru nimic în lume nu s-ar fi despărțit de haina militară. De altfel, uniforma îi venea foarte bine, se născuse parcă anume pentru a deveni ofițer.

După obișnuita strângere a mâinilor, locotenentul-major raportă comandantului securității regionale că erau așteptați la primul secretar al Comitetului raional de partid. Asta, înțelese maiorul, însemna că primul secretar era de acord cu arestarea lui Simionescu. Intrară toți în sediul comitetului raional de partid. Auzind de venirea lor, cu toate că era ocupat cu un instructor, care-i stătea pe cap de aproape o oră, primul secretar îi primi pe toți trei, și cu oarecare bucurie.

— Uitați-vă, băiatul ăsta, arăta el spre instructorul de partid, are sector în Mironești. Șelmarule, dumneata cunoști comuna și necazurile de pe-acolo. Luați loc.

Se așezară cu toții în jurul biroului primului secretar, un om mărunt, roșcovan.

— Dumnealui, continuă primul secretar, se plânge că magazinele sătești nu sunt aprovizionate, că țăranii mai-mai să-i sară-n cap, poftim, vă poate el da lămuriri în plus la problema pentru care ați venit.

Instructorul de partid era cam de vârsta locotenentului Vrânceanu.

— Eu insistam pe lângă tovarășul prim secretar, spuse el privind în ochii maiorului Pantază, să nu-l arestați pe Simionescu înainte de a-mi rezolva problemele.

Primul secretar începu să râdă, la fel și comandantul securității regionale.

— Eu zic că s-ar putea, spuse maiorul. Acum, în ceasul al treisprezecelea, ar putea face și Simionescu un gest de „atașament” la revoluția socialistă.

Primul secretar fu de acord, atrase atenția însă că aprovizionarea Mironeștilor în timp ce alte comune îndepărtate de sediul raional rămân în continuare într-o situație precară, în această problemă, ar putea complica lucrurile. Dacă se termină cu Simionescu, atunci, încet, gospodărește, să se facă aprovizionarea întregului raion. Instructorul de partid nu se lăsă însă. El promisese mironeștenilor, colectiviști și necolectiviști, că nu se va întoarce în comună până nu rezolvă problema aprovizionării cu mărfurile strict necesare. Cei de față cedară în favoarea lui. Așa că instructorul de partid și locotenentul Vrânceanu plecară să discute cu Simionescu. În timp ce maiorul Pantază și locotenentul-major Șelmaru rămaseră în biroul primului secretar...

Cei doi tineri pășiră voioși și cu tupeu pe covorul persan, încărcat cu trandafiri, din biroul directorului aprovizionării raionale. În birou era cald, mirosea a frizerie. Dintre toate mirosurile, cu „personalitate” se impunea cel de levănțică. Părul negru, pieptănat cu cărare pe mijlocul capului, lucea sub cele cinci becuri din candelabrul de bronz, deși soarele ce pătrundea bogat prin cele patru geamuri ar fi putut lumina până la saturație chiar și un birou atât de măreț; fața directorului era proaspăt bărbierită și pudrată, ochii negri cătau iscoditor și nu cu prea multă bunăvoință chipul musafirilor. Totuși, Simionescu voia să pară vesel, cuta dintre bărbie și barbă lăsa impresia că râdea cu două guri dintr-o dată.

— Luați loc, tovarăși! îi invită, săltând puțin de pe scaunul plușat și arătând cu mâna cele două fotolii din fața imensului birou. Luați loc, numa o țâră, că am de rezolvat niște probleme. De unde zici că sunteți?

— Eu sunt activist de partid, Ion Ungureanu îmi spune, începu instructorul. Nu m-ați cunoscut încă, da’ o să mă cunoașteți, sunt sigur, și o să vă placă de mine, tot așa cum îmi place și mie de dumneavoastră.

Locotenentul nu-și declină numele și funcția, directorul puse mâna pe telefon. Truc arhicunoscut celor doi. De câte ori intrau pe la oameni de teapa lui

Simionescu, toți procedau la fel, voind astfel să pară stăpâni pe situație. Te lăsau un timp în anticameră, apoi, când secretara te anunța „puteți intra la tovarășu' director", tovarășul se prefăcea că nu te vede câteva clipe, nota de zor ceva pe o coală de hârtie ori într-un carnețel, îți arăta unde să stai, apoi începea să dea telefoane. Asta, dacă nu cumva știa că ești de undeva, de sus.

Simionescu era îmbrăcat într-un costum bej, cu vestă, cămașă albă, cu butoni de argint. Pe perete, în spatele lui, un tablou în care un muncitor, cu piciorul ridicat, lovea un capitalist burtos ce ieșea în fugă pe poarta întreprinderii.

Simionescu puse receptorul în furcă, apăsă pe buton. Sobră și impenetrabilă, apăru în ușă secretara, cu creion și carnețel în mână.

— Să mă sune O.R.A.C.A.[26], pe urmă I.R.T.A.[27], pe urmă O.R.E.V.-ul și nu uita, O.R.M.-ul. L-am căutat și ieri, pe unde umblă morarul dracului! Pe urmă, O.C.L.[28]-ul și reamintește-i de problema aceea responsabilului de la „Continental". Spune-i că vine și un tovarăș de la regiune, să fie la înălțime, că altfel dă dracu-n el. Alo, un moment, domnișoară, să-mi dea un

---

[26] Oficiul Regional de Achiziții și Colectare Animale

[27] Întreprinderea Regională de Transporturi Auto

[28] Organizația Comercială Locală.

telefon directorul abatorului și nu uita fabrica de salam.

Secretara înclină capul și ieși tăcută, plină de importanță.

— Of, of, of, of! se lamentă directorul aprovizionării raionale, grea slujbă, tare aș ceda altuia locul meu, că nu mai am nici noaptea odihnă, am astenie, am să ajung la spitalul de boli nervoase, dacă nu mă caut.

— Sănătatea e lucrul cel mai de preț, tovarășe director.

— Da, mă băiete, ai dreptate. I-a zi-i, îl luă din scurt pe instructor, cu ce treburi pe la mine? Repede, n-am la dispoziție decât vreo cinci minute. Zi-i!

— Eu, tovarășe director, n-aveți de unde ști, am fost numit instructor raional în comunele Mironești, Valea Mare și Stăulești.

— Așa, așa, zi-i!

— Oamenii de pe-acolo, tovarășe director, continuă instructorul, nu au o părere prea bună despre noi, activiștii. Zic că am desființat dughenele, unde de bine, de rău găseau gaz și sare, sticle de lampă, untdelemn și chibrituri, ba chiar măsline și scrumbii. Acum, oare să fim atât de săraci, încât nici var de văruit casele să nu le ducem? Să nu mai vorbim de celelalte. Pun așa, o întrebare.

— Să-ți răspund sincer, băiețaș, câte ceva mai avem noi prin depozite, da cu ce să transportăm? Din același

motiv, uite, nu putem ridica o mulțime de mărfuri de la regiune. De unde mașini?

— Cât privește transportul, tovarășe director, oamenii zic că vin ei cu căruțele, numai să le puneți mărfuri la dispoziție.

— Așa?

— Iar cele de la regiune, cu bunăvoință, se pot transporta și cu trenul. Numai de-ați vrea să vă mișcați mai mult din birou. Știți dumneavoastră, în lume mișcarea e totul. De la infuzor și elefant la om și cosmos, totul înseamnă mișcare.

— Ascultă, tovărășele, începu directorul, nu mă lua pe mine cu mișcarea, că eu răspund de toată crăpelnița raională. Pe urmă, să știi, eu sunt prieten cu tovarășu' prim, vezi că...

— Eu sunt nepotul unui tovarăș și mai prim, nu se lăsă activistul.

Directorul rămase puțin descumpănit. Apoi deveni ceva mai binevoitor.

— Ei, zi-i, că n-am timp, chiar peste o juma de oră mă întâlnesc cu tovarășul prim.

— Vreau ca în trei zile comunele de care răspund să fie aprovizionate cum n-au fost ele niciodată.

— Și ce anume să le trimit?

— Ce-am spus mai înainte. Printre altele, câte vreo nouă butoaie de măsline, tot atâtea de scrumbii,

untdelemn, nu uitați gazul, sarea și toate celelalte. Ce ziceți?

— O fac așa, pentru că, vorba ceea, ești nepotul tovarășului. Altfel, zi și dumneata, să-mi ridic în cap celelalte comune?

— De ce nu le-ați aprovizionat și pe celelalte?

— Nu ai impresia că ești puțin obrăznicuț?

— Deloc, zâmbi instructorul.

În zâmbetul acesta, Simionescu simți ceva, ca o primejdie iminentă.

— Of, of! Nu mai apuc eu pensia! Da, tovarășe Ungureanu, așa parcă spui că te cheamă, am să-ți fac rost de gaz. Și de sare, și de untdelemn, și de var, și de lumânări. Dar de unde să-ți scot măsline și scrumbii?

— Sunteți un om puternic, tovarășe Simionescu, îl măguli activistul. Tovarășul prim mi-a spus că sunteți un om de aur, că o să găsesc tot sprijinul la dumneavoastră.

— Măi tovarășe, măi tovarășe! Ce să mă fac eu cu dumneata?

— Să mă ajutați, tovarășe director!

— Am să-ți dau, fie, dar numai câte trei butoaie. Trei cu măsline și trei cu scrumbie. Bun?

— Triplați-le, tovarășe director, sunt câte două mii de familii în comună.

— Măi, tovarășe, măi! oftă directorul. Am să-ți dau,

poftim, nouă de măsline, nouă de scrumbii, mulțămit?

— Mulțumit, tovarășe director, dar n-aș vrea să fie numai o chestiune de campanie, că oi avea și eu grijă de dumneavoastră la vremea mea, că totul e într-o continuă mișcare și ce e azi nu mai e mâine.

— Da, da, fu de acord Simionescu. Dialectic. Dar cu transportul cum facem? N-am nicio mașină la dispoziție, despre treaba asta nici nu vorbim.

— Despre treaba asta, tovarășe director, discutăm numai acum. Altă dată, or avea ei grijă alții. Acum să-mi asigurați transportul, nu mă lăsați să mă înec ca țiganul la mal. Că puteți, tovarășe director, sunteți cel mai puternic om din raion, toți sunt legați de dumneavoastră, ca planetele de soare.

Directorului nu-i prea plăcu comparația. Adică, cum erau cu toții legați de el?

— Sunteți centrul gravitației raionale, continuă activistul, sesizând cutele ușoare de pe fruntea directorului. În fond, oamenii nu trăiesc cu vorbe, ci cu pâine și carne, cu untdelemn și zahăr; fără dumneavoastră, multe s-ar duce de râpă. Și tovarășul prim spunea: om ca tovarășul Simionescu, mai rar, așa oameni dacă aș avea!

— Of, of, of, of, măi tovărășele! Bine, iaca, m-ai convins.

Secretara îl anunță că la telefon era O.R.A.C.A. Și

numaidecât receptorul se pierdu într-o mână de uriaș.

— Da, tovarășe, noroc! Ce-ai făcut cu treaba aia? S-a rezolvat? Foarte bine. Dar cu cealaltă? Cum? Astăzi? Știam eu că ești băiat deștept. Dar cu ailaltă? Nu-ți amintești? Ei, cum naiba? Nu ți-am spus aseară, când ne-am despărțit? Da, dragul meu. Din alea și din celelalte. Sigur. Momițe și fudulii, mă, prostule! Acum ai înțeles? Ce? Un moment, stai un moment, am pe cineva în birou.

— Nu vă jenați, tovarășe director, vorbi tot activistul. Știu că discutați cu responsabilul abatorului.

— Da? se miră directorul, și continuă discuția. Zici că n-ai fudulii? Cum? Numai doi buhai sunt în abator? Și doi vițeі? Ș-un bou, da, tu. Cum? Taie-i acum, pe loc. În jumătate de oră să sfârâie în tigaie, la Crângu. Așa... Și las' că discutăm noi!

Trânti receptorul.

— N-am oameni, asta-i. Mi-a venit cineva de la regiune, și el, dobitocul... Ei, să mă iertați, mă așteaptă tovarășul prim.

— Nu vă așteaptă, a fost chemat la Comitetul regional de partid.

— Ei, cum, se miră Simionescu, mai adineauri am vorbit cu el.

— Poate, dar acum e la Comitetul regional. Știți, se pregătește plenara. Ce-ar fi să telefonați celor în drept

cu aprovizionarea comunelor? Acum, tovarăşe director!

Simionescu se supuse. Dădu dispoziţii, puse în mişcare magazineri şi gestionari, şoferi şi încărcători. Când termină, oftă uşor, îşi tamponă fruntea cu o batistă albă.

— Şi-acum?

— Acum, răspunse de această dată locotenentul, arătându-i legitimaţia, tovarăşul comandant al securităţii regionale ar vrea să discute puţin cu dumneavoastră. Ce ziceţi?

— Asta-i, vasăzică, oftă ceva mai greu şi se ridică de la birou. Mă arestaţi?

Întrebarea rămase în birou. „Prost, prost, prost”, se mustra Simionescu. „Trebuia să-mi dau seama de la început. De când a intrat în birou.”

Aproape că-l podideau lacrimile.

Dădu să intre în sediul securităţii raionale, locotenentul însă îl trase uşor de braţ:

— La „Crângul”. Noi suntem... musafirii...

Intrară prin curte. Directorul dădu să-l conducă, protocolar, pe neobişnuitul, nedoritul şi neaşteptatul său musafir. Locotenentul însă i-o luă înainte.

— Vă rog!

În salonaşul de oaspeţi aleşi, aşezat în capătul restaurantului, cu intrare din curte, la o masă, doi bărbaţi. Pe cel mai tânăr îl cunoştea Simionescu. Pe

celălalt nu. Bănui însă că acesta trebuia să fie comandantul securității regionale.

— Luați loc, îl invită maiorul.

Simionescu se așeză pe scaun, scoase batista, își tampona fruntea, fața, întoarse capul spre fereastră. Ridicat pe un vraf de lăzi, un cocoș bătu din aripi, cucurigă puternic, să-ți spargă timpanele. Locotenentul închise fereastra, se întoarse la masă, luă și el loc.

— Credeam că ai să mă recunoști, domnule Simionescu, spuse maiorul.

Simionescu câtă lung în ochii comandantului securității regionale. Și se gândi că de vreme ce i se adresă cu domnule, era de rău.

— Nu-mi amintesc să vă fi cunoscut, tovarășe. Nu cred că v-am văzut vreodată.

— Ei, zâmbi prefăcut maiorul. Îmi pare rău. Nu dumneata ești de vină că nu mă recunoști. Sincer vorbind, regret. Asta înseamnă că patina vremii m-a dichisit zdravăn. De altfel, nici dumneata nu mai ești același. Te-ai îngrășat, te-ai spilcuit, îmi place evoluția dumitale biologică. Ia-o, te rog, ca pe un compliment.

— Totuși, tovarășe... nu vă cunosc, ce rost au șaradele astea? Pe urmă, nu înțeleg nimic. Vine tovarășu' cu un tovarăș, ba că-i activist de partid, ba că-i nepotul tovarășului, mă pune să dau telefoane, aranjez în dreapta și-n stânga, sunt un om cinstit, partidul mi-a dat

funcția asta...

— Iar nouă, partidul ne-a ordonat să veghem zi și noapte, știi, mai sunt unii care nu ne vor. Vreau să spun, le stă revoluția noastră ca un șoarece mort în gât.

— Da, da, aprobă Simionescu, sunt și din aceia, tovarășe, cum vă spune?

— Sevastian Pantază.

Simionescu se ridică în picioare. Apoi își dădu parcă seama nu numai de ridicolul gestului său, dar și de greșeala copilărească pe care o făcuse din nou. Simți limba și buzele uscate, își umplu un pahar din cana cu vin de pe masă. Bău puțin, puse paharul la loc, apoi iar bău.

— Am fost un agent de siguranță slab. Slab, nu era altul mai slab ca mine.

— Totuși, prin dumneata a pătruns în grupul nostru un agent provocator.

— Nu știam ce urmărea siguranța.

— Știai însă că cel care îl împușcase pe ofițerul nazist opusese rezistență la arestare. Ai fost unul dintre agenții care și-au descărcat pistolul în el.

Simionescu întinse mâna după cană, maiorul îl opri.

— Nu-i sănătos să bei vin înainte de masă, domnule Zăbrilă.

Directorul aprovizionării raionale se înecă, așa, din nimic, și începu să tușească.

— Și ce, se revoltă el, o să-i arestați pe toți cei care au lucrat în siguranță?

— Nu, asta nu. Pentru că unii au cam apucat să plece de pe la noi, alții au rămas, pentru că au schingiuit mai puțin. Dumneata însă ești vinovat de două ori. Ai participat la asasinarea unui om care dăduse peste un ofițer nazist, beat, siluindu-i fiica de paisprezece ani. Îți amintești? Omul era văduv, fiica era pentru el lumina ochilor, oxigen, pâine și sare, viață ori moarte. Iar dumneata ți-ai descărcat pistolul în el. Mai apoi, prin dumneata, siguranța a introdus în gruparea noastră un agent.

— Mi s-a ordonat, domnule... Așa erau timpurile atunci și așa vor fi întotdeauna, cât vor exista superiori și subordonați cu pistolul la șold ori în buzunar.

— Dar acum, când timpurile s-au schimbat, ale cui ordine le execuți, domnule Simionescu?

Directorul aprovizionării raionale dădu din nou să-și umple paharul. Își retrase însă mâna. Cocoșul de pe lăzi bătu din aripi și cucurigă încă o dată.

— Petre, Petre, până să cânte cocoșii de trei ori te vei lepăda de mine, spuse maiorul zâmbind. Asta apropo de fostul dumitale șef, domnul Liviu Dumitrașcu.

Urmă iarăși un acces de tuse. De data aceasta, i se permise să bea vin. Să-și revină. Oricum, prea multe surprize în câteva minute. Își scoase batista de la

buzunarul de la piept, își tampona ușor buzele, o puse la loc, în sfârșit, își recăpătă graiul.

— Prin 1944, mi s-a ordonat să-mi schimb numele. Mi l-am schimbat. Și-am trecut să mă ocup de aprovizionare, aici, în orașul acesta. N-am fost decât magaziner simplu.

— Mai apoi magaziner șef.

— Și mi-am făcut datoria cu suflet. Pe timpul foametei, n-am dosit alimentele, dimpotrivă, am fost alături de popor. Lucram la economat, o mie de oameni pot da referințe bune despre mine.

— Asta ai fost instruit să faci.

„Simionescu" privi cu ciudă în ochii comandantului securității regionale.

— Da.

— Și-acum?

— ?!

— Prin cine ai primit dispoziții să sabotezi aprovizionarea populației din mediul rural?

— N-am primit asemenea dispoziții de la nimeni.

— Domnule Zăbrilă!

— Vreau să rămân Simionescu.

— Bine, domnule Zăbrilă, vei rămâne Simionescu.

— Știu ce anume vreți de la mine. Nu veți obține, pentru că oricum, mă veți aresta, după aceea...

— După aceea?! Dumneata, ca agent de siguranță și

spion acoperit...

— Tocmai asta-i. Pentru sabotaj și spionaj legea prevede condamnarea la moarte. Iar dumneavoastră o să mă scoateți și una, și alta.

Se auzi o bătaie ușoară în ușă, apoi apăru responsabilul „Crângului”.

— Pot să vin cu fripturile, tovarășe comandant? i se adresă locotenentului-major Șelmaru. Acesta privi în ochii maiorului. Primi încuviințarea. Responsabilul veni cu trei fripturi și două perechi de fudulii.

— Le servește dumnealui, arătă maiorul spre Simionescu.

— Mulțumim, avem tot ce ne trebuie, îi spuse Șelmaru responsabilului.

Începură să mănânce. Dintre toți, numai locotenentul zâmbea, cercetându-l pe Simionescu, care consumă conștiincios tot, dădu peste cap vreo patru pahare de vin, în timp ce punea la cale cum să acționeze. Ceilalți îl priveau numai.

— La dracu, spuse el, trântind cu pumnul în masă. Mai departe să vă spună Tirică Vilmeș, inginer la Fabrica de cauciuc.

— Asta mai schimbă puțin datele problemei. Ce zici, întrebă maiorul, îți punem cătușele, ori mergi cuminte cu noi?

Simionescu privi sălbatec în jur.

— Cum doriți, spuse, și se întoarse spre locotenent, cu mâinile întinse. Poftim!

— Ascultă, auzi vocea calmă, autoritară a comandantului securității regionale. Nu te punem în cătușe, mergem așa, ca vechi prieteni, nu-i bine?

Simionescu se întoarse. Privea cu ochii mici chipul maiorului. Scoase din nou batista, își tamponă fruntea, ochii. Își șterse palmele de transpirație.

Ajuns la sediul securității raionale, nu se lăsă rugat pentru alte destăinuiri. Nu fusese o „stea” în siguranță, dar oricum, își dăduse imediat seama că securitatea cunoștea totul despre el. Și-dacă nu-l arestase până acum, în mod sigur o făcuse pentru a se convinge ce anume urmăreau foștii lui șefi. „Se pare, gândea el, că foștii șefi vor avea exact soarta mea. Și n-ar fi rău.”

— Parola întâlnirii cu Vilmeș, îi ceru maiorul.

— A cui întâlnire? vru să se convingă definitiv Simionescu.

— A lui Mărdărescu, îi spuse maiorul. Și află că mă grăbesc, domnule Zăbrilă. Celelalte treburi le lămurești cu tovarășul Șelmaru. Ei?!

Parola o constituiau primele două versuri din radiograma transmisă de preotul Tutoveanu. Vilmeș trebuia să recite celelalte două, ultimele rămânând tot pentru Mărdărescu.

— Îl suni pe Vilmeș, chiar acum, îi ceru maiorul, îi

comunici că Mărdărescu vine peste trei zile, că dumneata ești chemat la Ministerul Industriei Alimentare pentru două săptămâni, la un instructaj... Poftim telefonul!

După cinci minute Simionescu, pe cel mai firesc ton, comunica inginerului Vilmeș tot ce i se ordonase, privind în ochii comandantului securității regionale, întrebându-l din priviri dacă era ori nu mulțumit.

— E bine, domnule comandant?

— Minunat.

— Dar Mărdărescu mă cunoaște personal, ca să zic așa.

— Nu-ți face probleme, îl sfătui maiorul. Poți fi liniștit, am avut noi grijă.

— Domnule comandant, eu nu v-am făcut greutăți, v-am ajutat, ca să spun așa, nu ca alții; în câteva minute ați aflat ce ați dorit de la mine, promiteți-mi că se va ține cont...

— Nu vă promit nimic, domnule Zăbrilă. Nimic!

Maiorul Pantază și locotenentul-major Șelmaru ieșiră din sediul securității raionale, o luară spre gară, pe jos; doi bărbați la plimbare, discutând, în aparență, lucruri banale.

— Ai grijă de locotenent, Șelmarule, spuse. După ce m-au pus în libertate, atunci, în 1940, omul cu care am luat legătura a fost Iancu Vrânceanu. Se pare că, printre

altele, eu am fost cauza arestării lui. Tăcu o clipă, soarele se pierdea în depărtarea umbrită de munți. Se cufunda, parcă, într-un ocean de purpură. De fapt, reluă maiorul, cauza pentru care luptam noi atunci și pentru care, vezi, luptăm și-acum. N-am putut anunța pe nimeni că eram urmărit. Desigur, oamenii siguranței au prins firul; m-am întâlnit cu Iancu Vrânceanu la restaurant, în fine, poate că am să-ți povestesc altă dată. Iată, vine acceleratul. Ne-am înțeles, nu-i așa?

— Am înțeles, tovarășe comandant, am și luat unele măsuri.

Maiorul privi întrebător.

— Măsuri care să asigure reușita misiunii lui „Mărdărescu", se explică locotenentul-major. Lucrez încă în această direcție.

— Întotdeauna am gândit că ai o minte luminată, Șelmarule. Se apropiară de peron, deveniră tăcuți. Chipul maiorului continua să fie destins.

Trenul intră în gară. Maiorul urcă; veni la fereastră, cu țigara aprinsă, îi făcu un semn prietenos lui Șelmaru, apoi intră în compartiment.

„Tu ai față de aur viu", își aminti el de Adriana cea mică. Era singur în compartiment. „Ia să vedem, cum arată o față de aur viu?" Aprinse lumina, se privi în oglindă. Un bărbat cu părul cărunt, fruntea ușor cutată, cu o sprinceană albă, alta neagră, cu fața alungită. „O

față de aur viu”, repetă, luându-și locul la fereastră. „Poate că așa ar arăta mereu fața aceasta, dacă n-ar fi nesuferitele de dureri...”

Își netezi tâmplele. Și înțelese. În momentele acelea nu mai simțea durerea sâcâitoare, enervantă. Asta înseamnă că se apropia o nouă criză. Se va produce peste câteva ore, atunci va fi în pat, alături de Adriana. Doctorul Bârsan, marele specialist în operațiile pe creier, îi spusese că boala se agravează, că trebuie să accepte operația, cât încă nu era prea târziu.

Din explozia de-atunci, din lupta pentru apărarea podului, rămăsese cu vreo zece schije mărunte, aproape microscopice, care pătrunseseră către scoarța cerebrală. Dacă nu va accepta operația... Desigur, o va accepta. Dar aceasta ar însemna un an de trecere în rezervă. Nu putea, mai ales acum, când venise dumnealui, omul cu mintea diabolică, omul căruia nu-i scăpase aproape nimic cât fusese inspector șef de siguranță, omul de un cinism stilat; nu ucidea niciodată cu propriile-i mâini, își asmuțea dulăii. Îi asmuțea zâmbind subțire, intelectualicește, pe ocolite, printr-un limbaj codificat.

Trebuia să se întâlnească cu domnul inspector șef de siguranță Liviu Dumitrașcu.

În gară îl aștepta căpitanul Mihai Fotescu, cu

„Pobeda[29]”. Cu trei ani mai tânăr decât Sevastian Pantază, căpitanul părea totuși mai în vârstă. Îmbătrânirea lui aparentă se datora mai ales celor trei cicatrice albicioase, care îi tăiau transversal fruntea, urâțindu-l. Acest aspect fizic se estompa oarecum, când începea să vorbească. Părea, că vorbește zâmbind, subalternii cei noi răspundeau zâmbetului, câteva zile, până aflau, de la colegii mai vechi, că, de fapt, zâmbetul era fals, tot urmare a rănilor primite în război. O recompensă a naturii. Pentru că zâmbetul îi îndulcea trăsăturile feții, risipea impresia de îmbătrânire precoce. Războiul îl prinsese cu grad de sublocotenent într-o unitate de vânători de munte. Căzuse prizonier, participase la organizarea Diviziei „Tudor Vladimirescu[30]”, devenise locțiitor politic de batalion, terminase războiul în Munții Tatra. Rănile le primise într-un atac, corp la corp, în luptele pentru eliberarea Debreținului.

— Ce vești noi, Fotescule?

Căpitanul apăsă pe accelerator, roti ușor volanul la

---

[29] Automobilul GAZ-M20 Pobeda (rusă ГАЗ-М20 Победа, românește Victoria) este un autovehicul produs în Uniunea Sovietică la uzina GAZ (Uzina Molotov), concepută și proiectată în anii 1940 ca model foarte robust având un motor în patru cilindri. A fost unul din cele mai răspândite modele de taxiuri în România până la sfârșitul anilor 1960, expresia „am venit cu Pobeda” echivalând cu „am venit cu un taxiu”.

[30] Divizia Tudor Vladimirescu a fost una din cele două divizii (cealaltă fiind „Divizia Horia, Cloșca și Crișan”) de voluntari români constituită în U.R.S.S.

dreapta.

— Ca de obicei, v-a căutat Adriana cea mică. Nu la telefon, a venit la birou.

— Asta înseamnă că a avut probleme serioase.

— Da, râse Fotescu. A venit să vă arate carnetul și să vă facă-n necaz că și la matematică a încheiat trimestrul cu media zece.

— Aha, stai așa, am un contract cu ea. Oprește în colț la „Sportul”.

Maiorul coborî, se întoarse după câteva minute cu o bicicletă.

— Asta era cauza principală a vizitei; încape oare în portbagaj?

Nu încăpu, o înghesuiră pe bancheta din spate.

— V-a căutat tovarășul colonel Rădulescu de la București. A spus că mâine ne vine un musafir. Îmbrăcat sărăcăcios, va purta o manta de ploaie, cu glugă.

— La ce oră?

— Cu personalul de nouă și jumătate.

— Fotescule, știi cine-i omul?

— Nu știu, tovarășe comandant.

— Se pare că astăzi am avut o zi bună, prietene. Omul cu glugă e dintre cei care l-au însoțit pe domnul inspector șef în avion. Și el caută legătura cu „Gruparea N”. Mai bine-zis, vine să facă unele verificări.

— Oare de ce atâta interes pentru această grupare?

— Rămâne de văzut, Fotescule. Deocamdată, domnul Toscaru se plimbă că leul în cușcă. Cușca e deschisă, dar n-are curajul să iasă… Așteaptă.

Căpitanul opri mașina, îl ajută pe maior să scoată bicicleta. Era pe la orele zece seara. Geamurile erau toate luminate. Îl întâmpinară Rex și Zenon, doi câini cât doi viței.

— Mâine s-ar putea să întârzii puțin, îi spuse lui Fotescu. Rămâi dumneata la comandă. Dacă mă caută de la București, născocește un motiv. Ori nu, la dracu, o să-mi fie rău în noaptea asta, ia toate măsurile pentru musafirul de la nouă și treizeci.

Strânse ușor mâna căpitanului, acesta plecă fără o vorbă. „Da, prieteni”, le șopti celor doi „cerberi”, o să-mi fie rău, prieteni, s-aveți grijă de casă!”.

Îl întâmpină, în hol, Adriana cea mare. Îi puse brațele pe după gât, îl strânse la piept, îi mângâie părul. Adriana cea mare era numai soare și zâmbet. Aproape toate visele ei se împliniseră. Să aibă o casă frumoasă, cu balconaș și grădiniță, cu liliac, zorele și trandafiri. Să absolve facultatea de istorie, să aibă o fată și un băiat. Fata va urma arheologia și amândouă, mamă și fiică, vor descoperi cetăți dacice și castre romane, vor scrie tratate de istorie și arheologie. Băiatul se va face căpitan de cursă lungă.

Adriana cea mică, negricioasă, cu ochii verzi, copie

fidelă a Adrianei cea mare, se prezentă cu carnetul de note în mână. Aruncă carnetul cât colo.

— Tăticule!

Se agăță de gâtul lui, îl sărută zgomotos pe amândoi obrajii, apoi se repezi la bicicletă.

— Nichipercea[31] doarme?

— De mult, s-a zbenguit toată ziua, a adormit mâncând. Nichipercea era Laurențiu, nu împlinise încă șase ani.

— Tăticule, cine ți-a spus că și la matematică am luat zece?

Sevastian își mângâie fetița; elevă în clasa a treia, începu să transpire ușor.

— Adriana!

— Știu, dragul meu, bine cel puțin că se întâmplă noaptea. Am un calmant străin, poate ar fi bine să-l iei de pe-acum.

Adriana cea mică rămăsese în hol, verifică soneria, întoarse bicicleta pe-o parte și alta, nu se mai sătura de ea.

Adriana cea mare punea masa, în timp ce Sevastian se dezbrăca. Mâncă puțin, luă calmantul. În câteva minute, simți de parcă cineva îi deschisese țeasta, o golise de creier și-i lăsase în loc jar și flăcări. Fetița veni să-i

---

[31] Unul dintre numele populare date diavolului, aici în sensul de alint, drăcușor.

mulțumească încă o dată, să-l sărute și să-i spună că tovarășa învățătoare a zis s-o lase și pe ea să plece în tabără. Dar se retrase imediat, la un semn al mamei. Se întoarse mergând de-a-ndărătelea, cu ochii mari, verzi, plini de tristețe.

Criza ținu până după miezul nopții. Când deschise ochii, Sevastian văzu o femeie îmbrăcată în alb, cu ochii mari, verzi, aplecată duios asupra lui. Îi ținea compresele pe frunte, apăsând ușor, cu mâinile ei pline de dragoste.

— Dragul meu, nu-i nimic, a trecut și asta.

— Cât e ceasul?

— Unu jumătate.

— Am depășit norma, zâmbi el amar.

Adriana se culcă lângă el, ca și-atunci, în vara lui 1944, când fostul locotenent genist își revenise din amnezie, în spitalul „Sfântul Spiridon” din Iași.

VI

Era un bărbat trecut de cincizeci de ani, cu obrajii supți și pielea vânătă, din cauza părului des, bine bărbierit, cu o muscă de mustață sub nasul coroiat, cu fruntea teșită; era ceea ce în popor se spune „un cap lat”. Nimeni sau aproape nimeni n-ar fi recunoscut în omul pirpiriu; plecat spre bătrânețe, pe Justin Papazoglu,

mâna dreaptă a lui Cristian, unul dintre cei mai buni agenți din rezidența acestuia, fost chestor în poliția legionară. Se lansase din același avion, în care călătorise cu Liviu Dumitrașcu și ceilalți.

Misiunea lui era să verifice capii „Grupării N”, înainte de predarea ei locotenentului Mărdărescu, pentru ca acesta s-o conducă în munți, spre „marea armată”.

Despre „Gruparea N”, conducătorii oficinelor de spionaj aveau informații *sigure* că se compunea din vreo sută de oameni, foști moșieri, industriași, chiaburi, ofițeri deblocați, căpetenii țărăniste și liberale. De aceea, un om ca Papazoglu se făcea necesar pentru o scurtă verificare.

Nu cumva să ajungă în „armata” colonelului vreun om al securității.

Renegații puși în slujba oficinelor de spionaj erau constrânși să raporteze tot ce întreprindeau, toate *succesele* pe care le realizau în organizarea contrarevoluției în țară. Așa că erau nevoiți să pună floricele rapoartelor informative, care să explice clar necesitatea cheltuielilor de dolari pe mai departe, pentru tipărirea de broșuri și broșurele călăuzitoare spre pocăință și refuz de a mânca „pâine de la anticriști”, că se apropia „Ziua De-Apoi”; instrucțiuni clare, pentru unii șefi mascați mai mult sau mai puțin, ca agentul de siguranță „Simionescu”: instrucțiuni ce

ordonau ca „nedreptățiții” să se organizeze și să fie gata de acțiune la primul semnal. Un lugubru joc psihologic, orchestrat de coloneii străini, mai mult sau mai puțin versați în spionaj și finanțați și ei, din belșug, de stăpânii lor cei mari. Interpreții jocului, criminalii de război, trădători de țară, credeau cu îndârjire în promisiunile șefilor străini, se amăgeau reciproc, se pregăteau în mânuirea întregii recuzite de spion și diversionist; așteptau „ziua cea mare”, aveau multe răfuieli. Câteva din aceste lepădături se parașutaseră în țară, dar acțiunea lor eșuase timp scurt după ce reluaseră contactul cu pământul patriei pe care veniseră „s-o elibereze”. După asemenea eșecuri, coloneii, mai mult sau mai puțin cunoscători în spionaj și deloc cunoscători ai vremurilor în care trăiau, au ales spuma renegaților, i-au trimis în țară cu ordine clare, cu misiuni clare.

Printre aceștia era și pirpiriul călător dintr-un vagon de-a doua. Omul purta cu el o valiză de placaj, vopsit în gri, un fel de cufăr cu care cei de demult plecau la oaste. Era îmbrăcat mai mult decât modest: bocanci uzați, pantalon de salopetă, un veston de șiac[32], cămașă de *americă* albă, cu guler murdar și bine boțit. Scufundat în sine, ursuz, părea un om sătul de viață. Cu siguranță, îți

---

[32] Postav aspru (din lână țigaie, de culoare închisă), țesut de obicei în casă, din care se fac haine țărănești și rase călugărești.

spuneai privindu-l, ăsta merge la piața de vechituri, fie să vândă ceva, fie să cumpere. De vreo două ori dădu să intre în vorbă cu el o bătrânică, dar o respinse de fiecare dată răstit, cu gura pungă și priviri răutăcioase.

Coborî din tren, se trezi în fața orașului. Un oraș trist, cu turlele multor biserici sfârtecate de bombe, cu ziduri arse. Ciorile zburau croncănind, undeva, spre catedrală. Cum cerul era înnourat, gata să plouă, își trase peste cap gluga, contopindu-se astfel și mai mult cu rolul de om neînsemnat, un anonim care putea fi oricând luat drept cerșetor, nimeni nu putea să aibă nevoie de el. Urcă fără grabă treptele ce duceau de-a dreptul spre bulevard; iar de-acolo se pierdu în mulțimea ce se îndrepta spre piața de vechituri. Ajunse cam peste vreo jumătate de oră. O, ce bine cunoaște orașul ăsta! Dar cât de mult decăzuse din strălucirea, lui de altădată!

Printre tarabele cu îmbrăcăminte și încălțăminte veche, printre grămezile de lanțuri de bicicletă, spițe, rulmenți, șuruburi și multe alte ruginituri; printre toate acestea defilau domni și doamne cu cruci de aur la gât, cruci de vânzare, ghiuluri și ceasuri, broșe ori perle veritabile; domni și doamne cu pielea străvezie, cu degete lungi și subțiri, bine îngrijite. Cerceta atent această lume, gluga grosolană îl apăra de privirile ei. Recunoscu o doamnă a cărei frumusețe, cu ani în urmă, înainte de război, fusese mult aplaudată în saloanele

protipendadei. Recunoscu pe un fost parlamentar, pe un fost diplomat, recunoscu, o sumedenie de doamne și domni din lumea de odinioară.

Se abținu cu greu să nu-l îmbrățișeze pe unul dintre domnii aceia cu cruci de aur la gât. Ar fi vrut să-i strige în gura mare că nu putea fi adevărat, că nu se întâmplase nimic, că acolo unde se aflau ei acum nu era un nenorocit de târg de vechituri, că se aflau la un carnaval, că venise, în sfârșit, venise momentul aprinderii tuturor luminilor, a exploziei de lumină, vremea râsului zglobiu al domnișoarelor la primul lor bal, vremea ciocnirii cupelor de cristal cu șampanie clocotind în ele, vremea șoaptelor tainice între amanți, vremea retragerii după o draperie albastră și grea, pentru un grabnic sărut... Domnul acela era un fost coleg de școală. Nu-l văzuse dinainte de război, îl crezuse mort. Poate și el, prietenul, îl credea mort. Va trebui să-l urmărească, să vadă în ce maghernița locuiește, să se intereseze în ce ape se scaldă și, dacă va fi cazul...

Ajunse lângă bâlciul ambulant, cercetă chipurile din jur. Pe scenă apăruseră câțiva lăutari, cu tobă,

fligoarne[33] și baritoane[34], și atunci, de jur-împrejur, câteva sute de metri, nu se mai auzi altceva decât un orăcăit infernal ce voia să însemne un vals.

Intrat la „zidul morții”, privi insistent spre mijlocul pistei unde un bărbat de aproape cincizeci de ani, mic și îndesat, meșterea ceva la motorul unei motociclete. Când dădu cu ochii de musafir, omul murmură o înjurătură răutăcioasă, care putea fi adresată și motorului ce-i dădea de lucru în ziua aceea, dar și celui intrat. Mai strânse o piuliță, scuipă cu necaz, aruncă cheia pe o bucată de foaie de cort, printre alte scule, se ridică să vadă ce dorea de la el nepoftitul.

Musafirul își scoase gluga, acrobatul tresări, în clipa următoare îngenunche, luă mâna celuilalt, i-o sărută:

— Domnule chestor! rosti cu evlavie, și se ridică. Dumnezeul meu, de unde ați picat?

— Din cer, răspunse Justin Papazoglu, schițând un zâmbet.

— Domnule comandant, nu contenea să-și arate uimirea acrobatul. Era să nu vă mai recunosc! Doamne, cât ne-am schimbat cu toții!

— Nu ne-am schimbat, spuse rece fostul chestor

---

[33] Instrument muzical de suflat, cu clape, făcut din alamă și folosit mai ales în fanfare.

[34] Instrument de alamă (ca saxofonul), care are în orchestră un rol analog cu acela al baritonului într-un cor.

legionar, punând un deget pe buze. Mă numesc Ion Bădin, domnule Braner.

— Nici eu nu sunt domnul Braner. Cu acest nume aș fi fost de mult pus la zid. Mă numesc Ilarie Ardeleanu.

— Știu, eu ți-am trimis actele...

— Domnule... Bădin, se înclină acrobatul.

— Când și unde mă pot întâlni cu locotenentul Mărdărescu?

Acrobatul se gândi o clipă.

— Nu-mi prea inspiră încredere acest domn locotenent.

— L-ați verificat?

— Am trimis oamenii, se zice că lucrurile sunt clare.

— Mă poți găzdui un timp?

— Dar se-nțelege, domnule comandant. Sigur că da, o clipă, să mă scuzați o clipă, chiar acum plecăm, numai să-l anunț pe șef.

Peste vreo cinci minute, Justin Papazoglu defila din nou, cu gluga lăsată pe frunte, ca un călugăr franciscan, printre cruci de aur și potire de argint, printre foști miniștri și diplomați...

Seara, la un subsol de lângă biserica papistașilor[35], luminat de două lumânări, Braner și Papazoglu primiră vizita unui bărbat care nu depășea cu mult înălțimea de

---

[35] Catolic, expresie cu o nuanță de dispreț.

un metru și jumătate, rotofei, cu obrajii arși de soare.

— Frățilescu Aristotel mă numesc, domnule... superior.

Papazoglu privea îndărătul vieții sale. Era fiul mai mic al proprietarului unei fabrici de nasturi, părinții se zbătuseră în fel și chip să-i asigure o existență onorabilă. Pentru că Justin fusese „un copil dificil”, cum obișnuiau să spună părinții. Bunicul lui, profesor de psihologie, mai în glumă, mai în serios, recomandase dificilului nepot cariera fascistă, „pentru că, spusese el, oricum, lumea trebuie să cunoască și o dominație a paranoicilor”. Recomandare la care nepotul, băiat de douăzeci și patru de ani pe-atunci, scosese pistolul din buzunar și rostise: „Bunicule, dacă mai cârâi împotriva noastră, uite ce te-așteaptă”. Bunicul nu mai „cârâise”, luase numai act de caracterul tardiv al recomandării. Nepotul își începuse cariera...

Acum, Justin Papazoglu căuta să stabilească diagnosticul „pacientului” ce intrase în camera de la subsol, din apropierea bisericii papistașilor.

— Ce ți-au făcut comuniștii?

Frățilescu Aristotel își desfăcu buzele groase într-un surogat de zâmbet amar.

— Eu întrebarea asta n-o înțeleg, domnule șef. Cum ar însemna s-o înțeleg?

— Ce rău ți-au făcut? repetă Papazoglu.

— Așaaa! Ce rău? Apoi ce nu mi-au făcut? Doi băieți în închisoare, dușmani de clasă, pământul luat, moara închisă, batoza și două tractoare confiscate, depozitul de cherestea, confiscat. Apoi ce vreți să-mi mai facă, dom′ șef, lua-m-ar toți dracii! Nu-i așa? Spune și dumneata, că deși pari un cerșetor, eu văz că ai mintea luminată.

— Cine sunt oamenii care vor să te urmeze?

Rotofeiul scund făcu o mină de superioritate. Clipi repede din pleoape.

— Oameni ca mine, domn′șef. Jupuiți de vii. Da nu chiar ca mine. Orișicare dintre ei, mai cu multă minte la cap. Un domn căpitan evadat din închisoare, de la Caransebeș. Și-un domn sublocotenent, și-un șef de post de jandarmi. Ăsta, jandarmu′, zic ei, comăniștrii[36], e cremenal de război. Și alți vreo paișpi; țărăniști și liberari, hotărâți să lupte.

— Câți dintre voi sunteți oamenii securității?

Rotofeiul făcu ochii mari, apoși:

— Astă întrebare s-o puneți la alții, domn′șef. La alții, nu mia. Își scoase batista din buzunar și își șterse lacrimile de la ochi. Numa sufletu′ nu mi l-or luat. Încolo, tăt. Abia de-mi rămâne să-mi hrănesc nevasta și cei doi nepoți.

---

36 Comuniștii.

Papazoglu își întoarse privirile spre icoana din colțul camerei lui Braner, sub care mai pâlpâia licuriciul unei candele. Sfântul de deasupra îl privea încruntat, cu fața gălbuie ca luna, cu favoriți lungi, cârlionțați și mustață bogată. Un sfânt aducând întrucâtva la chip cu Frățilescu.

— Așa-i feleșeagu[37] meu, înțelesese rotofeiul. Numa' apă de-aș bea și tot așa rămân. Poate că-i o boală.

— Te-am înțeles, prietene, șopti Papazoglu, cu privirile la sfântul din icoană. Dar n-ar fi mai bine să rămâi pe loc, să ne ajuți într-un alt fel. Decât călărind peste munți și prăpăstii?

— Nu, domn'șef, am răfuielile mele. Încercați-mă, mă pun la întrecere și cu dracu' și de nu l-oi dovedi, atunci spânzurați-mă.

Papazoglu își întoarse privirile spre rotofei. „Fiecare om se poate înșela", gândi.

— Să nu mă lăsați, domn' șef, spuse cu glas rugător Frățilescu. Eu vin la dumneavoastră cu paișpe oșteni. Nu vin așa, ca un oarișcare. Am un căpitan și un sublocotenent, dom'le șef.

„Paișpe."

Primise cuvântul acesta ca pe un pietroi în cap. Ei, de *dincolo,* raportaseră o grupare de peste o sută de oameni

---

[37] Caracter, obicei.

unul și unul. Ba-i și promiseseră lui Toscaru că vor veni mulți; colonelul crezuse, tăvălindu-se îngrozit prin gropile întunecoase și jilave, că odată cu venirea „guvernului de dincolo”, munții se vor cutremura de atâta lume ce-l va urma. Iar dobitocul de grăsan „vin la dumneavoastră cu paișpe oșteni”. Trebuia să accepte, să se mulțumească și cu atât, să depună eforturi, să adune oameni, totul să iasă aidoma cum se hotărâse *dincolo.*

— Și, poftim, continuă grăsanul, am fost pretor. Așa cum mă vedeți. O sută de hectare am avut. Pământul meu, i-am spus și lui domn' Ardeleanu, m-a verificat, poate.

— Unde îți adăpostești oamenii?

— Asta nu pot s-o spun, răspunse precipitat Frățilescu. Întâi să ne vedem cu trimisul domnului colonel. Răspund de oameni, nu pot. Să ajungem mai întâi la *Thanatos.*

— Cine-i acest Thanatos?

— Cel pe care-l așteptăm, domn' șef. „Vino pe-al mării asfințit / Noptatec duh...”

Pirpiriul cu mustață colilie, scurtă, întinse palma spre rotofeiul din fața lui, într-un gest ce-i poruncea să înceteze. Acum înțelesese. Parola n-o putea transmite nimeni altul decât preotul Tutoveanu. Lucrase bietul de el, iar ei, acolo, îl bănuiau... Așa că, la loc comanda. Grăsunul nu era un nimic, ci om de nădejde. Totuși,

erau necesare măsuri de siguranță. Multe.

Mâncară la lumina chioară a unei lumânări. Papazoglu îi ceru date despre ceilalți membri ai grupării.

— Ne-om aduna mai mulți, domn'șef, se scuză rotofeiul. Cunosc o mulțime de oameni.

— Tocmai de aceea zic că ar fi bine să rămâi pe loc, să aibă cine-i trimite pe ceilalți după noi.

— Asta o pot face și de-acolo. E de ajuns un cuvânt scris de la mine. Un cuvânt și gata. Am avut eu grijă; avem și noi, ăștia de-am rămas în furtună, parolele noastre. Da, așa să știți.

— Vorbește-mi despre ceilalți, reveni Papazoglu.

Înțelegând că gata, „l-am înfrânt pe șeful ăsta care aduce a cerșetor”, Frățilescu începu să-i descrie pe ceilalți. Frații Jan, Stănișor și Manea, fiii fostului moșier Palade. Papazoglu asculta detalii despre fiecare dintre acești frați. Asculta și continua să-l cântărească pe șeful mult discutatei „Grupări N”. Avea păreri deosebite despre frații Palade. Oameni hotărâți, viteji, unul și unul; aveau pentru ce să lupte.

Într-adevăr, gândea și Papazoglu, aveau pentru ce să lupte, dar el îi cunoștea pe fiii fostului moșier. Cel mai mare se purtase „vitejește” pe timpul rebeliunii, dar imediat după aceea, în anchetă...

— Și despre țâța care-a supt-o de la mă-sa a vorbit, îl

întrerupse pe rotofei. Îl privi în ochi, întunecat: Te-ascult.

Frățilescu continuă, după o scurtă pauză, întrebându-se dacă nu cumva șeful acesta cu chip de cerșetor avea ceva la cap. Vorbea gândind la acest lucru, în timp ce Papazoglu, înăcrit, compara cele auzite din gura rotofeiului cu ceea ce cunoștea el. Jan nu avea deloc voință de cremene, era un limbut care dădea cu clanța în dreapta și-n stânga, mințind cu nerușinare, luând faptele altora drept ale lui. „Voința lui de cremene” era de fapt voința iepurelui de câmp. Celălalt, Stănișor, o altă „voință de cremene”, după Frățilescu, ar fi trebuit să fie internat la un centru de oligofrenici. Era atât de sărac cu duhul, încât în cinci ani abia reușise să învețe alfabetul. De uitat, însă, îl uitase în câteva luni. În sfârșit, de capul lui Manea se alesese ceva. Bătrânul Palade investise bani grei în pregătirea lui, așa încât, în primăvara anului 1945, absolvise Institutul de agronomie. Dar bătrânul Palade nu avusese timp să verifice cunoștințele fiului, să se convingă dacă putea să închidă ochii liniștit, lăsând în urma lui un bun gospodar. De pe fereastra conacului, cu un binoclu, urmărise împărțirea moșiei. La împărțire luase parte și Manea, ca măsurător. Măsurase mai întâi, însoțit de delegații comisiei de împroprietărire, cele cincizeci de hectare, din două mii, ce i se lăsau boierului. Mai apoi,

cu o nestăvilită bucurie, ceruse să-l lase să facă el măsurătorile pentru lotul ce i se dădea fiecărui țăran, că era doar inginer agronom. Cei din comisie, care nu știau încă cum se tot ascuțea lupta de clasă, i-au primit serviciile, mai ales că Manea nu avusese conflicte cu nimeni în copilărie, nici după ce se maturizase, iar acum, când se împărțea moșia lui taică-su, era atât de bucuros și de activ. Încât ai fi zis că abia așteptase momentul. După ce terminase treaba – între timp bătrânul Palade dăduse în mintea copiilor – cel mai mare dintre frați, Jan, îl pălmuise și-l scuipase în ochi. „Când o să ni se dea înapoi moșia, ține minte, tu parte n-ai să ai". În acest timp, celălalt frate, Stănișor, juca tabinet cu bătrânul și râdea subțire, chițcăia. „Mai dăi, Jane! Dă-i și din partea mea doi pumni în gură!", „Bă, proștilor, le strigase Manea, o să primiți înapoi ce s-a împărțit în aceste două săptămâni când o zbura porcul. Auziți voi? De-o sută de ani, de când se împarte pământ la noi, nu s-a dat înapoi nici câtu-i negru sub unghie". Atunci Jan a ascultat rugămintea cretinului care juca tabinet, chițcăind cu bătrânul, și i-a mai tras lui Manea doi pumni în gură. „Așa, așa", a aprobat bătrânul. Manea și-a luat tălpășița, a doua zi dimineață. S-a mutat la Ferma de stat, unde a cerut să fie primit inginer agronom, funcție în care era și acum, când Frățilescu i-l descria lui Papazoglu drept „om hotărât să lupte pentru

cauza cea dreaptă a lui Dumnezeu". Cu cât îl asculta, cu atât era mai decepționat. „Gruparea N" era o bagatelă.

— Dacă i-am trimite acum răspuns lui Manea, ce părere ai, ar lăsa totul și ne-ar urma oriunde?

— Pun mâinile în foc, domn' șef. Și inima mi-o pun în foc.

Terminară de mâncat. Braner umplu paharele cu un vin de o culoare dubioasă, dulceag, cu miros de fag verde dat prin joagăr[38]. Frățilescu i-l descria acum pe Stroe Titilescu, fostul șef de post de jandarmi, *cremenal* de război, ascuns cu grijă, undeva, „las' că vă spun eu, domn' șef, unde-i ascuns". Această promisiune îl învioră. Vasăzică, nu e chiar o bagatelă; fostul pretor liberal, hotărât, nu era chiar ceea ce părea. Îi lipsea însă instrucția în cunoașterea oamenilor. Descrierea pe care i-o făcea lui Titilescu se apropia oarecum de ceea ce știa și el despre *cremenalul* de război. În două cuvinte: fostul jandarm era urmărit, de fapt fusese condamnat la moarte în contumacie, pe motiv că în timp ce conducea, din post în post, un grup de patru inși arestați pentru legăturile lor cu sabotorii războiului antisovietic, îi împușcase pe motiv că „voiseră să fugă de sub escortă". În realitate, nu făcuse altceva decât să execute unul din numeroasele ordine „subtile" ale lui Francisc Toscaru,

---

[38] Ferăstrău mare având o pânză lungă cu dinții mari și două mânere, acționat de doi lucrători.

fostul comandant al legiunii de jandarmi. „Ăsta da, om de încredere”, își spunea Papazoglu.

Frățilescu și Braner mai goliră câte un pahar din vinul cu miros de fag. Papazoglu refuză. Se întinse pe pat, îi spuse lui Frățilescu să continue. Liniștit, cumpănind cuvintele, șeful „Grupării N” i-l descrise pe Lucian Brumă, ginerele lui Andrieș. Acesta intrase într-un conflict iremediabil cu comuniștii din comuna Mironești. Pe scurt, se furaseră câteva mii de kilograme de grâu de la aria gospodăriei colective. Grâul fusese găsit în glugile de strujeni[39] din grădina președintelui gospodăriei. Învinuitul, însă, a fost el, „unealta chiaburului”, și a fost condamnat. Reușise însă să dispară de la domiciliu, înainte de a fi arestat, și-acum se ascundea și el pe undeva, nu se știa pe unde anume, dar Frățilescu l-ar putea găsi, la nevoie. Lui Papazoglu povestea i se păru cam cusută cu ață albă. Lucian Brumă putea să fie, bine mersi, un pion în jocul securității. Tocmai de aceea, în timp ce Frățilescu i-l descria, Papazoglu hotărî ca deocamdată Lucian Brumă să rămână acolo pe unde se ascundea. Era mai bine așa, decât să pună în pericol soarta „viitoarei armate”. Mai departe, Frățilescu îl prezenta pe Mihai Stegaru, fost pretor liberal de Baia. De Stegaru își amintea vag Justin

---

[39] Tulpina porumbului cu frunze cu tot, după ce a fost tăiată de la pământ și s-au culeș știuleții.

Papazoglu. Ca fizic, un om asemănător cu Frățilescu. Cât privește „faptele de vitejie”, asta nu conta. Omul fusese deposedat de avere, făcuse și câteva luni de închisoare, așa că erau destule motive să nu se îndoiască de loialitatea lui, ca și de a celor doi fii, Artur și Bogdan, care așteptau cu pistoalele încărcate „să răspundă la chemarea domnului colonel Francisc Toscaru”.

Nu prea mofturos în alegerea băuturilor, Braner își umplu din nou paharul și-l sorbi dintr-o înghițitură. Papazoglu cunoștea toate metehnele acrobatului. Fusese unul dintre bunii lui agenți, deși, la prima vedere, nu prea dădeai mulți bani pe el. Papazoglu însă îi remarcase acele subtilități ce scot la iveală omul născut pentru meseria de copoi. Pe cât de tăcut, scufundat în sine, pe atât de energic în acțiuni. În descinderile lor de noapte, dinaintea pogromului, Braner se găsea întotdeauna acolo unde victima se aștepta cel mai puțin. Șeful remarcase această calitate, făcuse din Braner un agent de perspectivă. Îl folosea și ca șofer. Braner era omul care, legat la ochi, îți dezasambla și asambla la loc orice mașinărie, numai să fi apucat s-o vadă o dată. Lucru deloc lipsit de importanță în vremurile acelea atât de furtunoase. Singura lui meteahnă, pe care Papazoglu i-o cunoscuse și i-o iertase la vremea potrivită, era că Braner trăgea tot timpul la măsea. Dar în așa fel, încât niciodată n-ar fi

putut spune cineva despre, el că era beat. Fusese și o perioadă când Braner nu băuse. Cam vreo șase luni de zile, cât stătuse la închisoare, împreună cu Papazoglu. În urma „Nopții Sfântului Bartolomeu de la Iași”. Nu mult, însă, după ce izbucnise războiul, intuind evenimentele, așa cum le dorea el, Papazoglu a depus jurământ de credință siguranței lui Antonescu, mai concret, expediase o scrisoare de pocăință, din închisoare, pe adresa inspectorului șef de siguranță Liviu Dumitrașcu, scrisoare pe care o încheia cu cererea de a fi trimis pe front, „pentru a plăti greșelile, dacă au fost, cu sânge și chiar cu viața”. Scrisoarea avusese efectul scontat. Ieșit din închisoare, Papazoglu s-a văzut îmbrăcat în uniformă de căpitan în justiția militară. În această calitate, și-a amintit de Braner. Era sigur că omul de acțiune, taciturnul care se aflase tot timpul acolo unde trebuie, îi va fi de mare folos. A cerut eliberarea lui. Și astfel, Braner a ajuns un subofițer bun la toate, pentru un tribunal militar. Bun, mai ales, pentru executarea sentințelor. Dezertorul, mai mult sau mai puțin dezertor, nici nu-și amintea de judecată, se trezea față-n față cu o brută care descărca arma-n el. Acesta era acrobatul.

Frățilescu îi vorbi șefului despre Constantin și Radu Mahnea, legionari ce se distinseseră și ei în noaptea pogromului de la Iași. Erau urmăriți de securitate,

dispăruseră însă la timp. Ei, da. Sigur. Dacă oameni ca frații Mahnea îl acceptaseră și ei ca șef pe fostul pretor liberal, înseamnă că putea, într-adevăr, să aibă încredere în el.

Îi vorbi apoi despre un oarecare Tudose, care incendiase Stațiunea de mașini și tractoare din Mironești.

Despre acesta, prea multe lucruri nu cunoștea Frățilescu. Aflase de la Constantin și Radu Mahnea că Tudose ar fi adăpostit de Andrieș, fostul vechil al conului Liviu Dumitrașcu. N-avusese timp să-l verifice.

Lumânarea ajunse cu fitilul până la buza paharului în care ardea; Braner aprinse o alta, după care își turnă iar vin.

— Am reținut două nume, rupse tăcerea Papazoglu. Lucian Brumă și Tudose.

— Da, dom'le șef.

— Îi lași acolo unde sunt, vedem noi mai târziu cine sunt. La fel procedăm și cu Stănișor Palade.

— Domnule șef, m-a rugat și Jan, frate-su, sunt nedespărțiți în ura lor comună.

La urma urmei, gândi fostul chestor legionar, de ce nu?

— De domnii ofițeri pot să vă spun că n-avem probleme. Domnul căpitan Aristide Stamate e de prin părțile Focșanilor, chiar eu l-am verificat; ai lui, oameni

ca și mine, îl știu la închisoare. Mi-o șoptit, însă, bătrânul că îi căutat de miliție. Asta mi-a confirmat, ca să zic așa, că domnul căpitan Stamate, de vreme ce-i căutat, înseamnă că el este cel evadat. Pe urmă, nu a venit singur, ci împreună cu domn'sublocotenent Trifon Postolache și cu încă cineva.

— Cum au ajuns la dumneata?

Aici grăsunul închise șiret un ochi.

— Din închisoare, a evadat și-un nepot de-al meu. Au venit tustrei la mine. Nepotul, nu știu ce legături și-a făcut el, mi-a spus că vrea să treacă granița. Și a trecut-o, cred.

Aici voia să ajungă Papazoglu. Nepotul, într-adevăr, ajunsese „dincolo", într-un lagăr; o presă de stoarcere de informații. Printre multe altele, nepotul vorbise și de gruparea unchiului, iar restul, aranjaseră ei, cei „de dincolo".

Papazoglu căzu pe gânduri.

— Atenție la ce-ți spun, domnule Frățilescu, se ridică el după un timp. Trebuie să-l verificăm încă o dată pe omul nostru de legătură. Ne întâlnim peste trei zile, la orele nouăsprezece, tot aici. Dacă nu se întâmplă nimic, între timp, vei găsi la poartă, agățată de tăblița „Câine rău", o panglică albă. Dacă nu descoperi acest semn, treci pe lângă casă, ca și cum n-ai cunoscut-o vreodată.

— Să nu fie întuneric.

— La ora aceea se vede destul de bine. Vei observa semnul de pe trotuarul celălalt. Ne-am înțeles?

— Da, domn' șef.

— Bun. Și-acum pleacă!

După câteva clipe, Papazoglu auzi poarta închizându-se și imediat își făcu apariția Braner, urmat de o bătrânică cocoșată, proprietăreasa casei.

— Eu n-am nici de unele, maică, tot te-am crezut, dar n-am, dă-mi, acolo, pe-o lună, dacă nu mai mult.

— Of, mătușă, tare semeni dumneata cu moartea, râse Braner. Ai noroc că am luat chiar azi leafa, uite, pe trei luni îți plătesc, da am și eu o rugăminte.

— Care-i? întrebă cu bucurie-n glas bătrâna, luând banii.

— Să-mi împrumuți patul pliant, că uite, a venit la mine unchiul, n-am unde să-l culc.

— Ți-l dau, maică. Și așternuturi ți-oi da, că e și el om, săracu', spuse cercetând compătimitor pe bătrânelul cu chip de cerșetor. Numa' păduchi să n-aibă.

— De asta garantez eu, spuse Braner, și ieși cu bătrâna.

Când se întoarse, Papazoglu aștepta să i se pregătească patul, apoi îi aruncă lui Braner un teanc de sute. Braner nu le numără, își dădu seama că erau câteva mii de lei, privi recunoscător în ochii șefului.

— Du-te și fă rost de-un vin ca lumea și ceva de

mâncare. Înțelegi? Un vin ca lumea.

— Am înțeles, domnule comandant.

— Termin-o cu domnule comandant! Și bate-n ușă când te-ntorci.

Braner se înclină, trase cu ochii la pistolul șefului, pe care acesta îl puse sub pernă.

A doua zi, pe la nouă și jumătate, Papazoglu era în aceeași cameră, în timp ce Braner îl aștepta în gară pe locotenentul Mărdărescu.

VII

După mai bine de două săptămâni, locotenentul Vrânceanu era aproape de nerecunoscut. Perciunii i se prelungeau pe fața ovală, se uneau cu bărbuța tunsă scurt, strălucitor de neagră. Purta o mustață subțire, cam nereușită. Îmbrăcat într-o salopetă albastră, aproape nouă, puțin, foarte puțin pătată pe alocuri, părea un student la practică, printre zecile de studenți de la Fabrica de cauciuc.

— Dumneata ești oaia rătăcită? îl primi zeflemitor inginerul Vilmeș.

— Să presupunem, zâmbi impertinent Vrânceanu. N-are voie omul să întârzie câteva zile la practică, mai ales când e în ultimul an de studenție?

— Asta ai s-o descurci cu președintele comitetului

sindical și cu tovarășul director.

Discutau în fața clădirii administrației, pe o alee mărginită de o parte și alta de trandafiri multicolori.

— Nu s-ar putea aranja altfel? avansă locotenentul o propunere de mituire și făcu din ochiul stâng.

— Drept cine mă iei? se supără de-a binelea inginerul.

— Vin din partea unui „noptatic duh”.

Vilmeș tresări, îl privi încruntat. Păstrându-și zâmbetul puțin impertinent, Vrânceanu rosti primele două versuri din parolă. Apoi inginerul deveni jovial, îl luă pe „student” protector, cu mâna pe după umeri.

— Domnule Mărdărescu, spuse, ne întâlnim mâine dimineață, la orele șapte fix, pe peron. Vreți, poate, să vizitați întreprinderea noastră?

— Cu altă ocazie, domnule inginer. Pe mâine dimineață, deci.

În momentul acela, sirena sună sfârșitul programului de lucru. Locotenentul se pierdu printre sutele de muncitori ce ieșeau pe poarta fabricii. Întâlnirea decursese normal, nimic nu i se păruse suspect.

Hoinări prin oraș, vizionă un film; pe la unsprezece din noapte dormea zdravăn, la gazda lui, o bătrânică veselă, care avea o casă cu trei camere, o fată șleampătă și un pechinez. Se culcase cu gândul la Valeria și fata îi apăru în vis. Erau împreună la teatru, clar nu ca spectatori, ci ca interpreți. Valeria era îmbrăcată în alb,

juca rolul Cleopatrei, el era Cezar... Razele soarelui îi întrerupseră deopotrivă visul și somnul. Ceasornicul arăta orele cinci. Mai lenevi în pat, cu gândul la vis și la Valeria.

Ieși în curte, la robinet, se spălă îndelung. Ziua se anunța frumoasă, iar el era într-o dispoziție excelentă. Își îmbrăcă salopeta, își puse pe cap o șapcă de jocheu, la ora șapte fix era pe peron. Inginerul nu se lăsă așteptat decât vreo trei minute.

— Am cumpărat bilete, își scuză el întârzierea, plecăm la regiune.

— Credeam că omul e aici, își arătă dezamăgirea locotenentul.

— Călătoria o să vă facă plăcere, sunt sigur, îl încurajă Vilmeș.

În clipa aceea, din trenul ce abia intrase în gară, începu să coboare trupa Teatrului regional. Locotenentul se întoarse cu spatele la tren, își trase șapca mai pe ochi, își puse ochelarii. Cu toate acestea, o fată zveltă, puțin pistruiată și cu părul roșcat câtă lung la el, buzele îi tremurau ușor.

— Tudore, ce-i cu tine?!

Locotenentul continua discuția cu inginerul. Acesta se întoarse, văzu fata.

— Am impresia că dumitale ți se adresează, spuse, zâmbind oarecum complice, dar cu fruntea încruntată.

— Mă cunoști de undeva, frumoaso? îi vorbi Tudor, și se apropie de Valeria. Nelu îmi spune, Nelu Vintilă, am avut onoarea să urmez politehnica, acum sunt în prăpăditul ăsta de oraș, ultima practică de studenție! Pa și pusi, își încheie el tirada, râzând, în timp ce fata îi întoarse spatele, iar acum se îndrepta, alături de o colegă.

— Poate vă cunoaște, totuși, râse inginerul. Sau, mai bine zis, ar fi dorit să vă cunoască. Știți cine e?

— Nu știu, dar e tare drăguță.

— E Valeria Marchidan, de la Teatrul regional. N-ați remarcat-o pe afișe?

— Ia te uită! se miră locotenentul. Iar eu i-am vorbit ca un necioplit. Poate că va veni ziua când îi voi cere scuze. Nu-i așa, domnule Vilmeș?

— Sunt sigur, îi răspunse inginerul.

Urcă în tren, locotenentul o făcu uitată pe „Cleopatra” lui. La despărțire, ea îi vorbise de plecarea în turneu. Întâlnirea fusese stupidă, era cât pe ce să strice totul. Inginerul rămăsese cu unele bănuieli, trebuia să i le înlăture.

Vorbiră despre vreme, despre lanuri, despre pădurile prin care trecea personalul. Totuși, conversația lâncezea. Locotenentul dădu vina pe faptul că inginerul era o fire ursuză, foarte puțin comunicativă. În apropiere de stația finală, Vilmeș îi spuse că el nu

trebuie să fie văzut de omul cu care urmează ea domnul locotenent Mărdărescu să ia legătura. I-l va arăta, printr-un semn cu capul, când va trece pe lângă el. Parola era aceeași, așa că domnul locotenent se va descurca. Și să-i transmită domnului colonel Toscaru că așteaptă vești de la Thanatos. Atât.

Locotenentul prinse curaj. Inginerul Vilmeș nu-l bănuia, de vreme ce-i încredința chiar un mesaj către domnul colonel Toscaru. Vești de la Thanatos...

Inginerul mergea înainte, urmat de locotenent, la câțiva metri. Vilmeș se opri o clipă lângă un tip mărunt, îmbrăcat și el tot într-o salopetă, decolorată, cu basc pe cap.

— Ce faci, dragul meu?! îl îmbrățișă locotenentul și-i șopti la ureche primele două versuri.

— O, ce bine-mi pare că, în sfârșit, te văd! îl îmbrățișă și Braner, șoptindu-i celelalte două versuri. În acest timp, Vilmeș se făcuse nevăzut. După atât de „plăcutele" îmbrățișări, Braner îi spuse locotenentului Mărdărescu să-l urmeze discret. Merseră pe jos aproape trei sferturi de oră. Era soare, plăcut, sfârșit de primăvară.

Ajuns în casă, locotenentul recunoscu cu greu în bătrânelul cu bucățica de mustață căruntă de sub nas pe fostul chestor legionar din dosarul aflat la securitate.

— Ia loc, îl invită autoritar Papazoglu.

Locotenentul zâmbi, nu se prea grăbi să „execute” ordinul, se așeză alene, puse picior peste picior. „Nu, zău, arătanie, spuneau zâmbetul și privirile lui. Chiar tu ăi fi acela, mâna dreaptă a „Diavolului șchiop?”.

— Cu cine am onoarea? întrebă locotenentul.

— „Vino pe-al mării asfințit / Noptatic duh / Negura urcă spre răsărit!” i se răspunse.

Locotenentul continuă să zâmbească și să privească dezamăgit la pirpiriul eu chip de cerșetor. Acesta duse ușor mâna sub pernă.

— „Din razele zilei care se duc / Vise și zâmbete și spaime-mpletești; / Ești groază și dragoste ești, / Zboară-n văzduh!”

— Și ce e cu zâmbetul acesta pe chipul dumitale? se încruntă Papazoglu.

— Mă întreb cum te-ai fi descurcat dacă era un ofițer de securitate în locul meu, continuă „Mărdărescu”.

— M-aș fi descurcat, tinere, fii sigur.

— După încetineala cu care ai dus mâna sub pernă, papașa[40], iartă-mă, dar erai curățat de trei ori până să scoți pistolul.

— Ajunge, îl opri Papazoglu. Știi cumva numărul hotărârii judecătorești prin care ai fost condamnat?

— Nu, asta eventual avocatul meu ar putea s-o afle.

---

40 Tată.

De ce ar trebui s-o știu eu?

— N-ar strica. Ne-ai putea ușura efortul de a te verifica.

— E de ajuns că știu ziua, luna, anul.

— Ce anume a fost deosebit în ziua aceea la Galați?

— Deosebit a fost că m-au condamnat la douăzeci de ani închisoare pentru trădare de patrie. Altceva mai deosebit, ce-ar putea fi?

— A fost, totuși, încă ceva.

— Vă referiți la vreme?

— Poate.

— Tuna, fulgera, trăsnea și-i turna cu găleata. De câteva ori *tovarășul* procuror a trebuit să-și reia parte din rechizitoriu, bruiat de tunete. Mulțumit de răspuns?

Continua să-și păstreze pe chip obrăznicia care-l cam irita pe Braner, dar îl mulțumea pe șef. Totuși, încă o verificare era necesară. La dosar trebuia să se afle și fotografia condamnatului...

Nu peste mult timp, Papazoglu era la Galați. A doua zi, pe-nserate, așa cum se înțelesese, „nepotul” vorbea la telefon cu „unchiul”. El, „unchiul”, nu va mai putea să-l vadă curând. Se simțea rău cu sănătatea.

Din care Braner înțelese că de tăblița de la poartă, pe care scria „Câine rău”, trebuie să agațe un capăt de panglică albă, ceea ce și făcu.

Frățilescu veni, conform înțelegerii, Braner o făcu pe

amfitrionul. Povestea cu prezentarea fiecărui om din grupare se repetă. Cu deosebirea că locotenentul părea mult mai neînduplecat decât Papazoglu. Chiar el, Frățilescu, n-avea ce căuta în „armata" lui Toscaru. Era un om trecut de cincizeci de ani, gras, greoi. Acolo unde cerea să ajungă era nevoie de oameni tineri, sprinteni, obișnuiți cu frontul, cu mizeria, cu greutățile de toate felurile. Dar fostul pretor nu se lăsă. În fond, a lui era „Gruparea N". Și-acum, tocmai el să fie aruncat ca o măsea stricată? Dacă domnul locotenent așa înțelegea lucrurile, atunci își va căuta alt stăpân.

— Eu am de executat un ordin, spuse clar „Mărdărescu". Iar ordinele, domnule ex-pretor, toate, absolut toate se execută într-un singur fel. Întocmai și la timp.

— Și cu ce nu corespondez eu ordinului?

— Nu răspunzi la ceea ce înseamnă *întocmai*.

— Domnu' șef a fost de acord, se amestecă gazda.

Locotenentul întoarse spre Braner priviri tăioase. Dar numai atât.

— Bine, cedez, spuse în cele din urmă. Dar ia aminte, n-ai să-ți ierți niciodată pasul pe care-l faci.

Frățilescu numai nu-i sărută mâna. N-o să-și ierte, prea bine, dar în viitorul guvern nu se vor cocoța cei care stau cuminți și așteaptă pară mălăiață.

Se înțeleseră ca peste trei zile, la orele nouăsprezece,

Frățilescu să fie, cu vitejii lui, în casa fostului cămătar Chir Susanis.

— Adresa o cunoaște domnul Braner, chiar acum merge să ți-o arate. Și ia aminte, nu veniți în grup, ca oile. Veniți unul câte unul.

— Înțeles, domn'locotenent, spuse ex-pretorul și încercă ceva între salutul milităresc și încovoierea spatelui, ca în fața unui ministru...

Braner se întoarse din oraș, după orele zece din noapte, într-o stare puțin euforică, cu două sticle de „Cotnar" și un biftec.

— Îndrăznesc, domnule locotenent, începu el, pregătind masa, să vă invit să luați parte la bucuria mea.

— Vezi să nu fie precară bucuria dumitale.

— De vreme ce mă veți conduce printre ai mei... Domnule locotenent, e normal să fiți circumspect cu mine, dar să știți, eu am fost mâna dreaptă a domnului Papazoglu; pe mine dacă mă descopereau...

Arătă cu mâna semnul tăierii hapului.

Locotenentul îl urmărea, cu zâmbetul și privirile lui ironice.

— Mâna dreaptă a șefului eram. O să aflați dumneavoastră multe despre mine, de-om lupta împreună.

— Nu ți se pare că trăncănești cam mult?

Braner îl privi mirat.

— De ce ne-am teme aici? Am luat toate măsurile... N-aveți a vă teme de nimic, domnule locotenent. Pe cuvântul meu...

Turnă în pahare.

— Cum de-ai reușit să trăiești atâta timp printre dușmanii dumitale, cu alt nume?

— Dușmanii mei sunt și ai dumneavoastră, domnule locotenent.

— Pariez că nu toți, domnule plutonier.

Lui Braner nu-i plăcu acest ironic „domnule plutonier”. E adevărat, în război nu i se dăduse grad de ofițer. În poliție, însă, Papazoglu îl făcuse comisar. I-ar fi plăcut mai mult ca acest locotenent înfumurat, acest fecior de bani gata, să i se adreseze cu „domnule comisar”. Ridică din nou privirile reci, întrebătoare, le fixă în ochii locotenentului, care-l privea și el, ironic, cu zâmbetul lui de superioritate.

— Cum să înțeleg, domnule locotenent?

— Simplu, domnule comisar de poliție legionară. Pariez că în dumneata și-ar descărca pistoalele mult mai mulți dușmani de-ai noștri, decât ar face-o cu mine.

— Asta da, recunoscu Braner, măgulit. Locotenentul cunoștea, deci, destule despre el. Dar de ce un locotenent de artilerie, deblocat și evadat, cunoștea atâtea lucruri despre el?

— Nu mi-ai răspuns la o întrebare, domnule Braner.

Pentru că nu pot, domnule locotenent. Buletinul mi l-a adus domnul Simionescu și uite-așa sunt Ilarie Ardeleanu, mecanic auto și, după cum bine știți, acrobat la „zidul morții”. Dar de ce vă interesează, dacă nu cumva îndrăznesc prea mult?

— Pentru că Ilarie Ardeleanu a fost ordonanța mea.

Braner rămase la jumătatea gestului de ducere a paharului la gură. Îl lăsă pe masă, se ridică în picioare, vorbi afectuos:

— Vă rog să mă iertați, domnule locotenent. Îmi permiteți să vă servesc?

— Mulțumesc, îl opri locotenentul. Ia loc!

Își tăie o bucată de biftec, își umplu singur paharul. Într-adevăr, vinul era bun.

— Credeți că peste două nopți, dacă nu îndrăznesc prea mult, vom fi în siguranță? Vreau să spun, acolo unde trebuie, cu arma-n mână, gata de acțiune?

— Dacă totul va decurge conform planului, chiar mâine noapte vei fi împreună cu toți ceilalți...

— Și dumneavoastră? nu-l lăsă Braner să-și termine vorba.

— Eu adun oile din turma rătăcită. Le adun și le duc acolo unde trebuie.

— Ei, domnule locotenent!

Au fost ultimele cuvinte rostite în noaptea aceea în casa de lângă biserica papistașilor. Locotenentul s-a

culcat în patul pliant, în care dormise șeful cu chip de cerșetor. Braner suflă în lumânare. Un val de vânt trecu pe la ferestrele întunecate, înfiorând frunzele de liliac. Sub iconostas, candela ardea blând și odihnitor. Începu să plouă, cu stropi mari.

Locotenentul își repetă încă o dată în gând ce avea de făcut a doua zi. Totul trebuie să meargă ceas. De această dată, fără Valeria Marchidan. Zâmbi în întuneric. Un fulger licări în noapte, ca o părere, tunetul nu ajunse decât ca un ecou îndepărtat; un fel de vuiet al mării înspumate.

O cunoștea mai demult; învățaseră în același liceu, ea cu vreo trei ani mai mică. Aproape toți liceenii din clasele mai mari o curtau. Valeria era o fată subțire, puțin pistruiată și cu păr roșcat. O față angelică, plină de un anume mister și de o anume chemare, totodată. Răspundea cu amabilitate mulților ei curtezani, nu respingea pe nimeni, dar nimănui nu-i dădea vreo speranță. Avea înclinații spre teatru și părinții ei, amândoi medici, au cultivat această înclinație, cu meditații la cei mai buni profesori de la Institutul de teatru. Urmase facultatea la București, ceruse repartizare în orașul ei și se întorsese, după patru ani, tot atât de curtată, tot atât de solitară, dar mult mai frumoasă. Trupul prea subțire altădată se împlinise, părul, din roșcat, trecuse spre blond aprins, în rolul

Cleopatrei, locotenentul Tudor Vrânceanu văzuse pe scenă o adevărată regină. Se îndrăgostise de ea, își fixase însă o anume strategie. Un salut „distant", o strângere de mână „fugară", „nepăsătoare", un zâmbet cu puțin, foarte puțin mai mult decât condescendent.

Cunoscându-i programul de repetiții, își potrivea în așa fel treburile, încât s-o întâlnească, „din întâmplare" și „fugar", să mai schimbe o vorbă, un zâmbet.

Cleopatra, așa o numea din seara când o văzuse în rolul reginei egiptene, era cu vreo douăzeci de centimetri peste înălțimea medie a femeilor; fapt ce o făcea să pară înaltă. Locotenentul, era și el ceva mai răsărit decât înălțimea medie a tinerilor de vârsta lui. Odată, chiar în fața teatrului, când schimbau zâmbete de amabilitate, lângă ei s-a oprit o femeie blondă, trecută de patruzeci de ani, puțin mai scundă decât Cleopatra. „Uite, mamă, ți-l prezint pe Tudorel Vrânceanu, fost coleg de liceu... „Doctorița fusese bucuroasă de cunoștință.

De atunci, locotenentul și-a blindat atacul cu mai multe întâlniri „ocazionale". Pe urmă, ea a plecat la mare și, din întâmplare, „tocmai, ce nostim, ca să vezi", și el avea bilet tot la Eforie. Acolo, idila a prins rădăcini adânci și sănătoase. Încet, încet, „Cleopatra" s-a lăsat cucerită, dovedind în cele din urmă că și ea, cu tot chipul ei de regină, era femeie. De-atunci au început

vizite, aluzii la logodnă...

Fulgerele se îndesiră, ploaia bătea în geam, cu stropi mari. Mirosea a mucegai în subsolul insalubru și se auzea defilarea gândacilor de bucătărie.

Îi spusese că pleacă în misiune, pentru două sau chiar trei săptămâni. În gară... „Ei, am jucat și eu puțin teatru”, își spunea zâmbind. „De fapt, tot ce fac de-atunci, de când am plecat în misiune, e teatru. Ba ceva mai mult decât teatru. La teatru, cortina se lasă, beligeranții de pe scenă se sărută, împart aplauzele, se gratulează reciproc, pe când mâine seară, tragerea cortinei va însemna fulgere și trăsnete, pe de o parte, zâmbete și bucuria izbânzii, pe de altă parte.” Adormi cu gândul la privirile ei mirate în ochii lui. „Parcă spuneai...”

A doua zi, seara, fix la orele opt, era în casa fostului cămătar Chir Susanis. Acesta îl întâmpină la poartă, tăcut, aruncând un umăr înainte.

— N-ai murit încă, Chir Susanis?

Bătrânul zvâcni din umărul drept. Se așteptase ca aceste cuvinte să i le spună un om mai în vârstă. Când colo, un tinerel, dumnezeu știe dacă împlinise treizeci de ani. Dar ordinul era ordin.

— Sunteți așteptat, domnule, spuse grăbit, fără să mai trudească să răspundă la cea de-a doua parte a parolei. Zvâcni de trei ori din umăr, făcu la dreapta, spre o casă

ceva mai mică, în timp ce locotenentul urca treptele de piatră ce dădeau într-o terasă lungă, de o parte mărginită de un grilaj de lemn, de cealaltă de pereți și uși, camere mici, cu câte o fereastră. Primii stăpâni ai clădirii o ridicaseră drept han. Fusese perioada de glorie; copilăria construcției, cu lăutari și banchete, cu multă larmă și veselie. Urmase apoi o perioadă întunecată, când clădirea intrase în mâna breslei cămătarilor. Atunci, ferestrele prin care soarele intra de la răsărit până aproape de miezul zilei au fost zăbrelite și oblonite, asigurate cu lacăte grele și belciuge. O perioadă sobră, când printre cufere și tot felul de lăzi și seifuri se strecurau umbrele avarilor, îngrijorate, înspăimântate de timpurile prezente, dar mai ales de cele viitoare. Dintre cămătari, ultimul proprietar al imobilului era Chir Susanis. El dăduse casei o întrebuințare de-a dreptul rușinoasă. Pur și simplu, o transformase într-un lăcaș al pierzaniei. Ei, câte „profesioniste" nu urcaseră treptele ce le urca acum acest tânăr, la vederea căruia, de asta era sigur Chir Susanis, câțiva dintre cei dinăuntru vor face niște mutre, mamă-mamă, și vor da să scoată pistoalele.

Când ajunse pe balcon, îl întâmpinară Braner și Frățilescu.

— Dumneata rămâi de pază, îi ordonă lui Braner.

— Am înțeles, domnule locotenent, răspunse

militărește fostul comisar de poliție legionară.

Frățilescu simți furnicături prin șira spinării. Locotenentul nu mai avea acel zâmbet flegmatic la colțul buzelor, chipul lui era întunecat, aspru; un om al regulamentelor militare. Făcură la stânga, se deschise o ușă. Un antreu, folosit altădată de stăpânul hanului drept încăpere unde se încasau banii de găzduire a călătorilor, mai apoi, de doamna Susanis, drept birou de reclamă (locul unde fusese panoul cu fotografiile fetelor se cunoștea încă) și, deopotrivă, casierie.

Din antreu, locotenentul se văzu într-o cameră destul de încăpătoare, bine luminată. Draperiile grele, de pluș, atârnate de galerii negre, de bronz, altădată de culoarea aurului, împiedicau orice contact cu noaptea de afară, cu norii de plumb, atârnați de un cer jos, prevestitor de furtună.

Locotenentul se opri în fața unei adunături eterogene, de oameni înalți, grăsuni ori bicisnici, îmbrăcați pestriț.

— Bună seara, le spuse.

Nu primi niciun răspuns.

De data aceasta era îmbrăcat într-un costum negru, pieptănat îngrijit, cu mustața și barba aranjate cu migală. Culoarea rozalie din obraji vorbea de sănătatea lui zdravănă. Fruntea i se descreți ușor, privirea întunecată deveni ironică, la colțul buzelor îi apăru zâmbetul lui arogant; zâmbetul ce-l făcuse pe Frățilescu

să-l salute militărește, dar și aplecat, slugarnic.

— Am spus bună seara, repetă.

De data aceasta se auzi un „să trăiți, domnule locotenent!” răspicat, în poziție de drepți, rostit de fostul șef de post de jandarmi.

— Dumneata, domnule sublocotenent Postolache, i se adresă unuia cu mustăți de husar și priviri de nălucă, nu știi să răspunzi la salutul militar?

— Avem aici un grad superior și mie, și dumitale, răspunse sublocotenentul, cercetându-l cu priviri fixe, cu fruntea încruntată. Apoi, nu suntem în uniformă.

— Deocamdată, domnule sublocotenent, am impresia contactului cu o adunătură de anarhiști. Privindu-vă, îmi vine rău.

— Domnule, se făcu ecoul adunăturii un bărbat la vreo patruzeci de ani, slăbuț, bine legat, bărbierit proaspăt și pudrat, cu ochi cenușii, cu fruntea încruntată; domnule, nu sunt sigur dacă sunteți cel pe care îl așteptăm. Niciunul dintre noi nu-i sigur.

— Eu, domnule căpitan Stamate, îl întrerupse Frățilescu...

— Dumneata să taci, reluă celălalt și întoarse privirile spre locotenent. Niciunul dintre noi nu suntem siguri dacă ești ori nu omul pe care îl așteptăm, reluă autoritar căpitanul. Așa că nu ne lua cu disciplina militară. Spune-ne, clar și concis, unde ne duci?

— Domnule căpitan, nu vă voi spune nici clar, nici concis unde vă duc. Un Singur lucru vă ordon: să executați întocmai ordinele mele!

— Domnule locotenent!

— N-avem timp de comentarii, domnule căpitan Stamate. Timpul nostru e măsurat până la ultima secundă. Păstrați-vă pentru altă dată manifestările orgoliului.

— Am înțeles, făcu căpitanul, plecând ușor fruntea. Ordonați, domnule locotenent!

— Îmi pare bine că am găsit, totuși, un grai comun. Locotenentul privi în ochi pe fiecare dintre bărbații adunați în camera atât de bine căptușită cu draperii negre. Sunt deziluzionat, domnule căpitan, se opri el, în cele din urmă, cu privirile în ochii bărbatului cu fața proaspăt rasă și pudrată. De două ori deziluzionat. Mai întâi pentru că ne așteptam la mulți, mult mai mulți decât sunteți. Da, mai mulți. În al doilea rând... Ia spune, dumneata, cel din colț, cum se poate lupta cu un Z.B.[41] cu țeava retezată?

Cel din colț era Constantin Mahnea.

— Dacă-i aproape dușmanul, cum ești dumneata, îl pot lichida într-o clipă cu Z.B.-ul meu.

---

[41] ZB-53 a fost o mitralieră de companie fabricată inițial de Cehoslovacia sub denumirea TK vz. 37 și folosită apoi de Germania nazistă în timpul celui de-al Doilea Război Mondial sub denumirea MG 37.

— Fă bine și pune pușcoacea lângă sobă! mușcă parcă vorbele locotenentului.

Lui Constantin Mahnea îi dispăru zâmbetul obraznic. Era, totuși, nehotărât.

— Executarea! repetă locotenentul. Și dumneata, celălalt.

Celălalt era fratele, Radu Mahnea, tot cu un Z.B. Retezat.

— O clipă, interveni sublocotenentul evadat. Dumneata, domnule locotenent Mărdărescu, dorești cumva să lăsăm cu toții armele lângă sobă?

— Eu am de îndeplinit o misiune, domnule sublocotenent.

— Totuși, domnule locotenent.

— Vrei o explicație? Ei, bine, află că suntem căptușiți de securitate. Pușcoacele astea, sub suman, se văd de la o poștă.

— O promenadă prin centru, domnule locotenent?

Locotenentul se apropie de evadat, cu privirile în ochii lui.

— Știi ceva, domnule sublocotenent? Ce-ar fi să te duci dracului!

— Suntem obosiți, domnule locotenent, interveni împăciuitor căpitanul. Am evadat împreună, suntem urmăriți...

— Atunci să-și țină nervii pentru alte împrejurări.

— Domnilor...

Privirile locotenentului făcură ca vorbele să înghețe pe buzele lui Frățilescu.

— Avem de parcurs circa opt sute de metri, continuă locotenentul grav. Pe strada Bujorului e o fundătură. Din fundătură intrăm într-o curte, de acolo, într-o livadă. În livadă ne așteaptă trei mașini. Mă veți urma câte unul.

— Câte doi, domnule locotenent, îl întrerupse sublocotenentul evadat.

— Da′ termină, domnule sublocotenent, interveni Frățilescu. Noi, ăștilalți, om fi niște proști și numai dumneata deștept? Am verificat, fii sigur. Au verificat oameni mai ceva decât dumneata!

În liniște, se auzi scrâșnitul din dinți al sublocotenentului.

Totuși, vorbele lui avură efect. Frații Palade și frații Mahnea purtau un dialog în priviri, fostul șef de jandarmi parcă punea o întrebare căpitanului, în timp ce pe chipul lui Frățilescu, singurul, se citea hotărârea de a-l urma pe locotenent.

— Ascultă, domnule sublocotenent, îți accept propunerea. Eu și dumneata vom însoți pe fiecare dintre oameni, până la locul de plecare. Dar dacă se întâmplă ceva...

— De acord, zâmbi amenințător sublocotenentul.

— Atunci, cine-i primul?

— Eu, se oferi Frățilescu și scoase pistolul din buzunar, făcând un pas spre sobă.

— Nu, îl opri locotenentul. M-ai înțeles greșit. E vorba de armele retezate, care pot fi văzute până și de-un chior sub ilicele domnilor. Pistolul e bun, păstrează-l. Deși, la o întâlnire cu securitatea, până să ajungi aici, cine știe dacă, din cauza acestui instrument, la ora aceasta n-am fi fost trădați cu toții. Poftiți, domnule sublocotenent.

Ieșiră. Braner voi să se alăture grupului. Locotenentul îl opri printr-un gest cu mâna.

— A intervenit o mică schimbare, îi șopti. Atenție în jur.

Cei trei ieșiră, urmăriți de privirile lui Braner și de ale lui Chir Susanis, instalat sub un cais înflorit, la marginea străzii.

La opt sute de metri, din strada Bujorului se forma o fundătură, Intrarea Bujorului. Așa cum explicase locotenentul, fundătura se termina într-un zid de ciment, cu o poartă masivă de stejar. Dincolo de poartă, o casă pustie. Imediat, în spatele casei începea livada; o livadă de vișini, cireși și caiși. Locotenentul mergea înainte, îl urma Frățilescu, la urmă, sublocotenentul. În capul livezii, un drum desfundat.

Trei mașini.

— Eram îngrijorați, domnule locotenent.

— Un mic incident, răspunse „Mărdărescu”.

Îl lăsară pe Frățilescu în seama celor trei „șoferi”. Sublocotenentul se ținea îndârjit în hotărârea sa.

— Pot să vă ajut? spuse. Vin în urma dumitale, la o sută de metri, cu încă un om. Nu-i bine?

— Poate.

Îi luară pe frații Mahnea. La mașini, sublocotenentul ținu să-l vadă pe Frățilescu.

— Nu periclita viața oamenilor mei, îl mustră acesta, cu ură-n glas.

La al treilea transport, locotenentul îl însoți pe Jan Palade, iar sublocotenentul pe Stănișor, fratele acestuia.

Era întuneric, norii păreau că se deapănă peste livada în paragină. Începu să plouă mărunt. Sublocotenentul avu o tresărire. Îl întâmpină un bondoc, îmbrăcat în uniformă militară de subofițer concentrat. Instinctiv, dădu să scoată pistolul. Recunoscu, însă, râsul sarcastic al șefului „Grupării N”.

— Domnule sublocotenent, îi spuse Frățilescu, și noi, care nu suntem militari, ne pricepem la treburi din astea.

— Eu rămân pe loc, răspunse sublocotenentul.

— Și ce să creadă ceilalți oameni?

Era învins. Dar sigur, totodată, că se află pe drumul cel bun, atât de mult visat, de la evadare și până-n clipele acelea.

— Scuzați-mă, domnule locotenent.

Nu i se răspunse. Mergea cu jumătate de pas în urmă. Începuse să-i fie teamă. Dacă cumva mișcarea de pe strada Bujorului, la ora aceea de noapte, trezise bănuieli? Dacă cumva un om al securității...

Sublocotenentul îl însoți pe fostul șef de post de jandarmi în timp ce locotenentul pășea înainte, alături de frații Artur și Bogdan Stegaru. În sfârșit, veni și rândul lui Braner.

Ploaia se întețise.

O umbră se prelinse în urma celor doi, urcă treptele ce dădeau în balcon, dădu buzna în anticamera ce folosise drept birou de încasări ale hangiilor, cămătarilor, codoașelor; intră în camera în care căpitanul evadat și Manea Palade, inginerul agronom, așteptau cu înfrigurare. Amândoi erau înarmați cu cele două Z.B.-uri cu țevile retezate ale fraților Mahnea.

— Domnilor, ați fost trădați, urmați-mă!

Cei doi se priviră unul pe altul. Necunoscutul ce ieșea din noapte era îmbrăcat cu gust, părea intelectual. Se citea atâta amărăciune pe chipul lui, încât și Manea și căpitanul lăsară armele și-l urmară.

— Era ofițer de securitate, le spuse, după ce ieșiră în câmp. Nu putem umbla cu toții. Eu sunt inginerul Vilmeș. Ne întâlnim mâine seară, la orele douăzeci și trei, în Poiana Gurguiului. Cum ajungi în Runcu, e un

drum spre cabana Runcu, de-acolo un alt drum, forestier...

Se auzi uruit de mașini ce urcau cu farurile aprinse spre marele oraș.

În aceeași seară, în Galați, în timp ce aștepta un telefon de la locotenentul Mărdărescu, fostul chestor legionar era luat la braț, fără prea multe menajamente, de doi tineri. Unul îl dezarmă, celălalt, tot din mers, îi smulse din buzunarul de la piept un pachețel în care se aflau, două bomboane fondante, cu cianură de potasiu.

— Bă, huliganilor, strigă un bețiv celor doi tineri. Ce aveți cu cerșetorul, hâc?!

După trei ore, Justin Papazoglu era față-n față cu maiorul Sevastian Pantază. Arestatul stătea scufundat în muțenie, buza de sus i se ridica într-un zâmbet răutăcios, mai bine zis zvâcnea într-un rictus ce lăsa impresia unui zâmbet. Maiorul îl „puse la curent" cu acțiunea. Dar Papazoglu continua să „zâmbească", în felul lui. Până îl văzu pe Frățilescu. Atunci ceva parcă, parcă se schimbă în atitudinea lui. De vorbit, însă, tot nu vorbi. Îl văzu și pe Braner, îl auzi chiar făcând mărturisiri despre el.

— Asta înseamnă că Mărdărescu...

Au fost primele vorbe, urmate de un acces de tuse.

— Este ofițer de securitate, îi confirmă maiorul.

Bătrânelul privi cu ochi de jivină încolțită.

— Ce vreți să știți?

— Deocamdată, zâmbi maiorul, doar un amănunt: cine mai era în avion, în afară de dumneata?

— Nu veți afla nimic de la mine.

Maiorul începu să bată darabana, în cristalul de pe birou, privind spre fereastră. Zâmbi, se întoarse spre arestat:

— După cum știți, Thanatos obișnuia să poarte după el o sută de Keri, curtea lui de monștri. În afară de dumneata și domnul Cristian Căruntu, cu cine a mai călătorit „Thanatos” în avionul acela care, de altfel, nu a ajuns prea departe?

— Am spus, nu veți afla nimic de la mine, domnule maior, se încăpățână Papazoglu în hotărârea lui. Dar fața lividă, privirile rătăcite, buzele tremurânde spuneau că nu peste mult timp, omul acesta, care nu se sfiise să-și descarce pistolul până și-n copii, va declara totul, „cuminte” și „cinstit”, ca cel din urmă borfaș.

VIII

Câinele dinspre grădină lătră de câteva ori. Lucru obișnuit, noaptea. Prin grădina părintelui mai trecea câte o pisică, vreun dihor sau vreun câine din aceia costelivi și pipernicíți, cu stăpâni săraci. Totuși, părintele Tutoveanu dădu perdeaua la o parte, căută să

vadă-n noapte. Dar de văzut, nu vedea nimic. Era ca și cum ai vrea să cauți lumină în cavou. Câinele scoase un geamăt subțire, un scâncet, părintele prinse și acest mesaj al cerberului dinspre grădină. Își aminti de „sfatul” comandantului securității raionale, care îi lăsase să înțeleagă clar că trebuia să renunțe la credinciosul paznic dinspre grădină, pentru a înlesni calea celor ce urmau să-l caute. „Mi l-au ucis pe Cato”, își spuse părintele și dădu să aprindă lampionul, să-l agațe în deregul[42] din pridvorul casei. Auzi bătaie în geamul camerei dinspre grădină. Trei bătăi ușoare, o scurtă pauză, patru bătăi, apoi două, apoi din nou trei.

În cugetul preotului se lăsară deopotrivă spaima, furia, deznădejdea. Spaima, pentru că omul ce bătea în geam nu putea fi decât trimisul lui Dumitrașcu, dacă nu cumva chiar el. Furia, pentru că se simțea neputincios.

o corabie prinsă între două aisberguri. Deznodământul nu putea fi decât fatal. Deznădejde, pentru că se simțea părăsit deopotrivă de noroc ca și de Dumnezeu. Providența îi turnase în cap înțelepciune, dar nu și un calendar, un ceasornic al timpului, spre a folosi înțelepciunea atunci și acolo unde trebuie. Pornise orbește alături de legionari, să cucerească tronuri de aur, apoi descoperise că se înfrățise cu o

[42] Deregul sau dirigul este denumirea stâlpului de pridvor al casei tradiționale românești.

himeră. Se resemnase. Iar acum, arestat, trebuia să execute întocmai ordinele securității. O făcea și din răzbunare. Domnii aceia, în frunte cu arogantul moșier și fost inspector șef de siguranță, trebuia să bea și ei din cupa amară a înfrângerii. Atunci, în toamna lui 1944, greșise pentru a doua oară în viața lui. Ar fi trebuit să-i dea o lecție domnului Dumitrașcu „Eu mai departe nu merg cu voi, ar fi trebuit să-i spună. Sunt dezamăgit, viața mi-a arătat azurul, am pornit spre azur, totul s-a dovedit a fi miraj, în loc de tron am primit palme. Prea multe palme am primit până acum, mi-ajunge, lăsați-mă dracului în pace!"

Dădu să aprindă, dar apoi se răzgândi. De ce să-și încarce conștiința cu încă un păcat? Lampionul agățat de cuiul deregului de la intrare în pridvor ar fi însemnat, pentru cei ce pândeau în casa de vizavi: poftiți, au venit oamenii pe care-i așteptați!" De ce să-i ajute? Pentru ca, în cele din urmă, să-l condamne nu la zece, ci numai la doi ori trei ani de închisoare?

Bătăile în geam se repetară, câinele din față lătră de trei ori. Părintele Tutoveanu deschise.

— Cine-i?

— Eu, răspunse o voce dușmănoasă, eu, popo. Mă ții afară, da? Ba mai asmuți și câinii pe mine!

— Nu-i asmut, domnule. Mă apăr.

— De cine te aperi, părinte? întrebă omul de-afară,

forfecând picioarele peste fereastra deschisă.

— De securitate, de voi...

— Aha. Trage perdelele, părinte, și fă lumină!

Preotul se supuse. Lampionul ce trebuia să atârne în dereg stătea acum pe o masă. Alături de un ceaslov și de „Apocalipsul lui Ioan”, comentat și explicat de Woland Wicky.

— Îmbrăcat, părinte?

— După cele întâmplate, ai fi vrut să mă găsești în pijama, sub plapumă, lângă preoteasă?

— Dar ce s-a întâmplat?

— S-a întâmplat că am transmis mesajul, domnule Cristian, la data și la ora stabilită, iar domnul Dumitrașcu a ajuns pe pământ mort.

— Cum așa, părinte? vru să pară mirat și surprins în același timp Cristian Căruntu.

— Cum îți spun, domnule Cristian, făcu preotul, studiindu-și oaspetele. Îmbătrânise puțin. La lumina lămpii, fața lui mică, de spân, părea a unui copil nereușit. Musafirul făcu vreo doi pași prin casă, pantoful ortopedic nu-i înlătura totuși schiopătatul ușor. „Diavolul șchiop”, își aminti preotul porecla pe care cineva i-o dăduse pe timpuri lui Cristian Căruntu. Mai bine i-ar fi zis „Monstrul șchiop”. Ori, poate, e unul și același lucru. „Diavolul șchiop” deocamdată o făcea pe actorul, dar și mai actor era Tutoveanu.

— Tot nu înțeleg, părinte. Domnul Liviu Dumitrașcu mort?

— Mort ca toți morții, domnule Cristian, n-o să-mi spuneți mie că nu mă pricep la morți. Acum înțelegi?

— Părinte, pur și simplu mă înspăimânți. Unde-i mortul?

— L-am îngropat.

— Părinte, nu-mi umbla mie cu din astea!

Cei doi se priviră amenințător.

— Nici dumneata, domnule Cristian.

— Armele sunt acolo unde le știm noi?

— Unde altundeva să fie?

— Vreau să le văd.

Tutoveanu escaladă și el fereastra. Se pierdu în întuneric, urmat la un pas de Cristian. Îi părea rău după câine. Și se învinovățea în același timp. Ar fi trebuit să execute ordinul comandantului securității raionale. Să lase liberă calea dinspre grădină. Că de așteptat, se aștepta la această vizită; o aștepta și securitatea. Și, desigur, era imposibil ca cei de vizavi să doarmă. Se miră cum de nu interveniseră încă să-l aresteze pe Cristian. Celălalt câine începu să urle.

— Potolește-l, părinte!

— Nu trebuia să-l ucizi pe frate-su, veni din întuneric mustrarea preotului. Și. Nici într-un caz, nu se intră în casa unui creștin ucigându-i mai întâi câinele.

— Dar cum trebuia să ajung la tine, boaită? veni din întuneric răspunsul șchiopului. Cântându-ți osanale, în versurile mele, ca pe timpuri? Ei, bine, de-atunci și până acum am ajuns mare, părinte. Chiar mai mare decât Shakespeare. Da, da, dumneata te blindezi cu dulăi, n-am ce zice, frumoasă primire. Dacă nu-l potolești pe celălalt, ți-l potolesc eu.

Înțelegând parcă amenințarea din spusele musafirului, câinele începu să scheaune abia auzit.

Îmbrăcat în anteriul negru, preotul dispăru la doi pași, înghițit de noaptea cu norii ce atingeau vârful clopotniței. „Acum ar trebui, acum. Ei au fost cauza, ei mi l-au arătat pe Belzebut[43] în aureolă de arhanghel. Acum, chiar acum ar trebui să aprind lampionul, și cu lampionul aprins, să merg la Claudius, să-l liniștesc: „Nu mai urla, Claudius, nu mai plânge după frate-tu, că și mie mi-a fost frate, și uite, acum au venit vremuri de-mi sfâșie biata inimă!" Mângâie câinele, îl băgă în cușcă, îl închise. „Taci, Claudius, nu mai plânge, altă dată, nu acum!"

Se întoarse, apăsat de greutatea eșecurilor, de greutatea răspunsului pe care, în acel întuneric de smoală, trebuia să-l dea hamletienei întrebări: a fi sau a nu fi?

---

[43] Căpetenie a diavolilor.

Simți apropierea de Cristian. Închis în cușcă, Claudius schelălăia, scâncea ca un copil bătut. Preotul Tutoveanu merse la fânar. Cristian aprinse lanterna, numără armele. Erau acolo. Cam mâncate de rugină. Desfăcu un închizător, nu-i plăcu.

— Ai fi putut să le ungi din când în când, să le cureți!

— Eu nu mă pricep să umblu cu arme din acestea. Armele mele sunt armele sufletului. Armele mele ridică sufletul din mocirlă și nu-l aruncă în tină. Trebuia să le lăsați la un priceput.

— Și cartușele?

— Acolo, unde le-ați pus voi în noaptea aceea. Nu le-a avut nimeni grija de-atunci.

Cristian descoperi că și cartușele erau prinse de ruginit umezite.

— Nu înțeleg, părinte, cum de a plouat tocmai pe locul acesta?

— Tot acoperișul fânarului e spart. N-am avut chef să-l mai acopăr, nu mai am chef de nimic.

— Unde zici că-i mortul?

— Am spus, acolo unde s-a lansat.

Cristian luă automatele.

— La marginea comunei, pe locul unde a fost moara, ne așteaptă o mașină. Trebuie să vii cu mine, părinte.

— Nu vin, lăsați-mă-n pace!

— Popo, nu te juca cu moartea, trebuie să ne

convingem că mortul e acolo unde spui!

— Atunci să mă îmbrac, n-ați mai avea loc sub soare!

— Măsoară-ți cuvintele, părinte!

O luară spre fereastra deschisă. Părintele se aburcă cu greu, se lăsă pe burtă, pe pervaz, pe urmă se ajută de genunchi, abia după aceea se văzu în cameră. Șchiopătând, Cristian sări și el, închise fereastra, trase perdelele.

— Singur părinte?

— Singur. Preoteasa e în spital, leucemie. Își privi musafirul în ochi. Voi... tot mai credeți?

— Altfel n-am fi aici, părinte. Iar dumneata, ca slujitor al Domnului, ar trebui să crezi mai mult ca noi și să sameni peste tot sământa crezului.

— Ia aminte, domnule Cristian, timpul e măsura tuturor lucrurilor. Nimeni nu l-a putut întoarce nicio secundă din drumul lui ireversibil.

— Se vede că ți-i sufletul bolnav, părinte, de cugeți astfel. Am venit aici drept vestitori a ceea ce va să vină. Mii de avioane stau gata să decoleze la semnalul nostru. Țara va mai cunoaște încă o dată focul și sabia. După aceea va fi liniște, părinte.

— Liniștea voastră e moartea. Moartea, domnule Cristian, organizată de dumneata și ceilalți la Iași.

— Părinte, nu întinde prea mult coarda. Din vorbele ce-mi spui, aș putea să te iau drept trădător. Iar

trădarea...

— Nu mi-au rămas decât niște păcătoase de zile. Iale, dacă-ți sunt de folos, domnule Cristian!

Își puse pardesiul peste anteriu, ieșiră tot pe fereastră. În cușca lui, câinele dinspre drum începu din nou să urle. Preotul mergea tăcut, cu capul plecat în piept. „Este imposibil”, își spunea el. „Să le scape un om ca domnul Cristian!”

Făcură un ocol prin câmp, pe malul pârâului, ajunseră pe locul unde fusese moara lui Pădureanu. Pe locul morii era acum un tăpșan, folosit de vătreni drept iarmaroc, în fiecare joi a săptămânii. Era atât de întuneric, încât părintele Tutoveanu mai-mai să se lovească de botul Volkswagenului, negru ca noaptea prin care orbecăia. Cristian deschise portiera, îl invită în spate, lângă el. Și imediat mașina demară, cu fază mică. La volan era un om în negru, care nu-și trădase prezența. Nu spuse nimic, nu-și întoarse fața. Într-o astfel de mașină călătorise fostul protoiereu Tutoveanu când fusese arestat, în ianuarie 1941. Tot într-o noapte. Pe atunci, însă, era tânăr, viața îi stătea la picioare, supusă, dormitând și torcând blând, ca un cotoi ghiftuit. E drept, călătoria din noaptea aceea nu-i prevestea nimic bun. Noaptea aceea era un capăt al prăpastiei în care începuse să cadă, sperând totuși în minuni. Acum își dădea seama că minunile nu apăruseră, el coborâse

pe firul telefericului, într-o cabină neagră, într-o noapte de smoală. Coborâse până aici, unde îl așteptase tot o mașină neagră. Era fundul abisului în care se aruncase.

Volkswagenul opri în drumul forestier, nu departe de Poiana Gurguiului. Cristian și omul de la volan mergeau în urma preotului. Mai bine zis, orbecăiau în urma lui, de altfel ca și Tutoveanu, care ținea mâinile înainte, să-și apere ochii și fața de biciul cetinilor.

— N-are nimeni o lanternă?

— Avem, i se răspunse. Poftim!

Lanterna i-o dădu șoferul. În sfârșit, îl făcuse să vorbească. Și îl recunoscuse. Era inginerul Vilmeș.

— Aici, spuse, arătând locul unde îl înmormântase pe „Dumitrașcu”.

Inginerul începu să sape. Pământ reavăn, semn că fusese răscolit nu de mult. Preotul Tutoveanu simți cum pe șira spinării lunecau sudori. Acum, o altă întrebare. Omul a venit mort ca toți morții. Securitatea l-a cărat pe mort, să vadă cauzele. De bună seamă, i s-a făcut autopsie, i-a fost despicată burta, s-a căutat mijlocul prin care Dumitrașcu a trecut în lumea drepților. De-l vor găsi spintecat, atunci, în groapa pe care o sapă inginerul Vilmeș, dacă nu intervine securitatea la timp, va zace și el, preotul Tutoveanu, numai peste câteva minute. Îl vor întreba repede ce s-a întâmplat, îi vor pune pistolul în piept, ori pumnalul, mai degrabă

pumnalul, să nu se audă foc de armă. Începu să spună „Tatăl nostru”, apoi „Crezul”, apoi „Cuvine-se cu adevărat”.

Fu desfăcută parașuta folosită drept giulgiu. Fața mortului era neschimbată. Inginerul îl întoarse, lanterna îi lumină părul cărunt, cicatricea hidoasă, ce așternea pe chipul mortului o mască de adâncă suferință. Apoi inginerul îi desfăcu haina, cămașa, îi dezgoli burta. Nimic, niciun semn. De pe fața mortului, lumina trecu pe a preotului.

— În regulă, părinte, numai că...

— Trebuie să mai fie un mort, vrei să spui, vorbi preotul și nu-și recunoscu vocea.

— Exact.

— Am săpat încă un mormânt. Domnule Cristian.

— Să-l desfacem și pe-acela, părinte, zâmbi Cristian. Pe urmă om discuta două vorbe.

Din nou i se dădu în mână lanterna. O lanternă grănicerească, a cărei lumină tăia întunericul, dar nu mai mult de doi-trei metri, din cauza norilor încărcați cu apă, ce se rostogoleau spre genuni. Părintele Tutoveanu descoperi încă două chipuri ce-l urmau tăcute. Îi fu de-ajuns o singură atingere a fascicolului de lumină, ca din greșeală, pentru a-și da seama că unul dintre cei doi era Manea, cel mai mic dintre feciorii fostului moșier Palade. Celălalt, însă, cu capul acoperit

de o căciulă militărească, cu un cojoc mițos pe umeri, îi rămase necunoscut. Arătă locul celui de al doilea „mormânt”.

De data aceasta, necunoscutul ceru să sape el. Nu avu mult de lucru. Acoperit în parașută, imensul rucsac, cu întreaga recuzită a unui spion, ieși la iveală. Dar în același timp, cu toții constatară că îl scoteau ca dintr-o fântână.

— Alt loc nu-i puteai găsi, părințele?

— Muntele era zvântat atunci. Acum, de când ploua într-una de parc-ar fi toamnă...

Cristian scormoni în rucsac. Nimic nu lipsea. Dar în afară de pistoale și de pachete de bani, ambalate în pungi de nailon, nimic nu mai putea fi de folos.

Alături de pistoale și bani, necunoscutul puse și stația de emisie-recepție.

— Dacă s-a defectat, n-aveți decât s-o luați pe-a mea.

Cristian își îndreptă privirile spre preot. Din cauza întunericului, nu-i văzu însă decât barba stufoasă, căruntă.

— O luăm și pe-aceasta, spuse.

Necunoscutul începu să arunce pământul înapoi, rucsacul dispăru în mocirlă. Acoperi apoi, în sfârșit, pentru totdeauna mortul parașutat, a cărui misiune luase sfârșit.

Cristian îl trase mai la o parte pe preot.

— Am fost trădați, părinte. Abia acum vocea lui devenise omenească. Și primul la care ne-am gândit ai fost dumneata.

Tutoveanu nu-i vedea fața, bănuia însă că ochii fostului rezident gestapovist erau înlăcrimați.

— Eram hotărât să te lichidez, de aceea am coborât personal din „Cuibul Vulturilor". Ascultă, părinte, nici acum nu sunt sigur dacă nu cumva de la dumneata a pornit totul. Ai fost și ești încă la un pas de moarte.

— Cu toții, în orice clipă, suntem la un pas de moarte.

— Pe mine nu mă tulburi cu preceptele dumitale bisericești. Trebuie să-i urmezi pe oamenii aceștia. Simt și ei uneori nevoia spovedítului și a împărtășitului.

— Nu-mi cere imposibilul, domnule Cristian.

— Părinte, repet, nu întinde coarda mai mult decât poate suporta. Avem nevoie de un sihastru, de un sfânt, de un viitor mitropolit, ori patriarh, la treburi din acestea poporul e simțitor, te urmează mai ușor, o știi și dumneata, că nu eu eram Cicero de Suceava și Moldova, în anii aceia...

— Anii aceia au rămas acolo, pe șiragul vremii, domnule Cristian. Au rămas așa cum îi știi. Pe-atunci aveam un dumnezeu pe pământ, unul în ceruri. Acum nu mi-a rămas decât cel din ceruri și ultimele picături din paharul cu otravă ce mi l-a dat atunci dumnezeul de pe pământ. Mi-i indiferent când va trebui să înghit

aceste ultime picături. Acum, ori peste o zi, ori peste un an, tot una mi-i.

— Părinte! Glasul lui Cristian deveni cald, patetic. Nu se poate să renunți, părinte! Ceea ce trebuie să pregătim noi aici, o mână de oameni, sunt visele pentru care și-au dat viața camarazii noștri. Suntem „Buna Vestire" a unei noi ere; suntem cauză și efect, esență și fenomen, viață și moarte... Trebuie să crezi, trebuie să ne urmezi, părinte!

— Nu pot, fiule!

La auzul cuvântului „fiule", Poiana Gurguiului se umplu de un râs sarcastic.

— Eu nu-ți sunt fiu, părinte, eu îți sunt stăpân și duhovnic. Să-ți intre bine treaba asta în scăfârlie. Nu pentru mine te iau, ci pentru dobitocii care trebuie să ne urmeze.

— Nu merg, domnule Cristian. Nevasta mi-i în spital, își trăiește ultimele clipe; am un fiu, nu vreau să-i distrug și lui viața, cum mi-am distrus-o pe a mea.

— Popă de țară prost și tâmpit, nu înțelegi că vei fi arestat de securitate?

— Nu mă au cu nimic la mână.

— Dar cum a căzut „Gruparea N?" Nu-i vezi? Doi oameni, numai doi au scăpat, – domnul Manea Palade și domnul căpitan Aristide Stamate. Doamne, îmi crapă capul, iar dumneata mi te opui, acum, când de l-aș avea

în mână pe Isus Cristos, aș fi deopotrivă Caiafa și Pilat, ca și călăul lui.

— Ți-i sufletul negru de păcate, domnule Cristian.

— Părinte, nu te pot lăsa, înțelege că nu pot face lucrul acesta! De te-ar aresta, debil la minte și decăzut cum ești, ai să le spui vrute și nevrute.

— Nu pot să le spun decât un adevăr pe care îl cunosc, de vreme ce au arestat gruparea lui Frățilescu.

— Și Papazoglu a fost arestat, părinte.

— Care Papazoglu?

— Îl știi, n-o face pe prostul cu mine.

— Dacă simt că vor să mă aresteze, mă întâlnești la preotul Miron Păsculescu din Păstrăvu Mare.

— Bine, vedem noi, oftă Cristian și aprinse lanterna.' Tutoveanu o luă înainte, tăind norii și noaptea, cu mâinile-n față, să se apere de cetini. Cristian îl conduse până la Volkswagenul ce aștepta în vale.

În mașină, numai inginerul.

— Îl duci până-n obor și rămâne cum am stabilit, îi ordonă Cristian.

— Am înțeles, domnule comandant!

Ud și cu sufletul răvășit, preotul căzu pe bancheta din spate. De n-ar fi fost sigur de zădărnicia cauzei pentru care venise în țară Cristian... Dar de ce n-a intervenit securitatea? Oare nu cumva l-au pierdut? Protoiereul Tutoveanu, salvatorul... Mitropolitul Tutoveanu.

Salvatorul... Nu. Patriarhul Tutoveanu, salvatorul ortodoxiei românești de anticrist. Cârjă de aur, patrafir de aur, tron de aur; ochii întregii lumi ortodoxe ațintiți spre acest scaun; câtă lumină! „Dar de ce n-a intervenit securitatea? Ori poate Vilmeș...

În lumina cu fază mică a farurilor apăru un CAZ. Era tocmai la ieșirea în șosea. Vilmeș făcu la stânga, acceleră. Un alt GAZ, însă, îi blocă drumul. Vilmeș opri, sări din mașină, dădu să dispară. Instantaneu, mai multe lanterne i se aprinseră în față. După câteva minute, călătorea într-unul din GAZ-uri, spre orașul de reședință regională. În celălalt GAZ, preotul Tutoveanu. Plutonierul Manolache își frământa mintea să înțeleagă de ce nu fuseseră arestați Cristian și ceilalți doi.

IX

Era o zi caldă. Adriana cea mică lăsase bicicleta; două colege o chemaseră să iasă din curte, să se joace cu ele. Bunica Ruxandra îi strigase că nu avea voie să iasă din curte, că așa hotărâseră părinții; Adriana cea mică o privea rugător, în ochi: numai puțin, cinci minute. Bunica Ruxandra îi zâmbise complice, în timp ce „Nichipercea” îi șoptea cu insistență: las-o, bunico, chiar și-un ceas las-o. Bunica o lăsase. „Nichipercea” alergase imediat la bicicletă. Și reluase bușiturile, dar de

fiecare dată se ridica, îndrepta bicicleta și-o pornea de la capăt.

În acest timp. Adriana cea mică juca volei, în scuar, cu o minge de plajă. Era senin și soarele îi mângâia părut negru și lung, împletit în două cozi groase ce se terminau legate în fundițe albe. Înainte de vacanța de primăvară fusese făcută pionieră și de atunci nu se mai despărțea de cravata ei. Călcată și netezită cu dragoste în fiecare dimineață. Și colegele de joacă erau pioniere.

Loveau mingea de plajă râzând, alergând încoace și-ncolo. Hotărâte s-o țină cât măi mult pe sus. Romică zis Făt-Frumos, cel mai năzdrăvan dintre elevii din a treia B, veni și el și, nepoftit, se băgă să joace volei. Fetele nu-l acceptară, fugiră de lângă el. Într-un alt colț al părculețului. Atunci Romică Făt-Frumos își umplu buzunarele cu pietricele, scoase praștia și își alese boschetul de după care să ia la ochi mingea fetelor, drept represalii pentru nedreptatea ce i se făcea. Porecla i se trăgea de la o oră în care învățătoarea citise un basm. La urmă, Romică fusese întrebat care erau personajele principale din basm. Romică îi înșirase pe cei trei zmei, pe zmeoaice, pe Baba Cloanța, pe Statu-Palmă-Barbă-Cot; absolut pe toți. Învățătoarea îl pusese să repete, dar de fiecare dată Romică uita tocmai eroul central. Și atunci clasa îl poreclise Făt-Frumos, poreclă pe care, auzind-o, de fiecare dată lua foc.

După ce ochi de vreo două ori mingea, cele trei fete înţeleseră că nu-şi puteau continua jocul dacă nu-l primeau şi pe el.

— Bine, lua-te-ar naiba de Făt-Frumos, îi striga Adriana cea mică, ieşi din tufă şi hai şi tu!

„Făt-Frumos” ieşi, mai întâi o trase de-o coadă pe Adriana, drept pedeapsă pentru rostirea poreclei, apoi îşi găsi un loc în cerc şi începu să strice jocul, lovind mingea la întâmplare.

La marginea scuarului opri o limuzină, mascată oarecum de câţiva pini, sădiţi în primăvara aceea. Din limuzină coborî un bărbat îmbrăcat sobru, care porni agale spre grupul de copii. O minge pălmuită la întâmplare de „Făt-frumos” îl întâmpină, bărbatul zâmbi, o ridică de jos, o aruncă uşor pe sus, spre una dintre fetiţe.

— Adriana, se adresă el direct, vino să-ţi spun ceva.’ Fetiţa îl privi pe necunoscut cu ochii ei mari, verzi, întrebători. De unde o cunoştea? Şi de ce nu-i spunea ce avea de spus, să audă şi ceilalţi copii? Îl urmă, totuşi, câţiva paşi. Necunoscutul luă o mină gravă.

— Eu sunt coleg cu tăticu’, fetiţă frumoasă, vin acum de la spital.

— Tata e la spital?

Necunoscutul lăsă privirile în pământ, întristat, mimând că nu putea, nu avea parcă tăria să meargă mai

departe.

— E și mămica cu el, vrea să te vadă, să-ți vorbească.

Ochii fetiței cățără țintă în ochii necunoscutului.

— Știi, cu boala lui, se pare că e ceva grav, vrea să te vadă; am venit cu mașina, bunica mi-a spus că ești în părculeț.

O luă înainte, pășind rar. În ochii fetiței apărură lacrimi. Mergea în urma necunoscutului, cu privirile în pământ. Acesta îi întinse mâna, o mângâie patern. În drum, îi deschise portiera. Nici pe șofer nu-l cunoștea. Dar nu mai avea timp de întrebări. Gândul era numai și numai la tatăl ei. Auzise că trebuie să facă o operație la cap; de vreme ce și mama era la spital înseamnă că un ceva grav, negru și nevăzut ca zborul păsărilor de noapte plana asupra vieții lui. Lacrimile i se prelingeau ușor pe față. Necunoscutul scoase o batistă, i le șterse, îi puse batista pe nas; Adriana cea mică voi să-i înlăture mâna. După câteva clipe simți un fel de cădere ușoară. Cădea lin, lin de tot. Vedea clar că departe, sub căderea ei, se afla un lac, o apă mare. Inima începu să-i bată puternic, la gândul că nu știa să înoate. Ce se va întâmpla cu ea acolo, în apă? Căderea continua...

Când deschise ochii nu-și dădu seama unde era. Era amețită, simțea dureri ascuțite în tâmple. Mirosea a benzină, era întuneric, se afla într-un camion care gonea în noapte. Își imagină că era în patul ei, că visa urât, se

îmbolnăvise, acum visul va dispare. Trebuie s-o chem pe mama; ea nu știe poate de boala ei. Dar luciditatea începu să apară ușor, în mintea ei de copil. Era în scuar, juca volei cu „Făt-Frumos” și celelalte două colege, când a apărut un bărbat pe care nu-l cunoștea; i-a spus că tata era în spital, că voia să-i vorbească.

Tata plecase de dimineață la serviciu, ca de obicei. Iar cu trei zile în urmă îi spusese clar că nu aveau voie să părăsească curtea, nici ea, nici „Nichipercea”. Îl privise cu ochii ei mari, de sub pleoapele ușor alungite, de orientală. „Pentru că bandiții au furat trei copii în orașul nostru, asta ți-o spun numai ție și rămâne un secret al nostru”, îi spusese.

Tresări, spaima se strecură în toată ființa ei. Oare nu cumva a fost furată? Se ridică în capul oaselor. Era între doi bărbați în uniformă militară. Îi reveni parcă puțin curaj.

— Unde mă duceți?

Treceau printr-o pădure de brazi, urcau, cu fază mică, pe un drum pustiu.

— S-a deșteptat fetița? auzi vocea blândă, mângâietoare a bărbatului care o invitase la amiază să meargă la spital. Spune-mi, Adriana, ai mai fost vreodată-n viață așa bolnavă?

— Am fost, dar unde mă duceți?

— Doctorii și tăticu’ au zis să te ducem la un sanatoriu

de munte, la aer curat, să te faci bine, că altfel te prăpădești.

— Unde-i tatăl meu?

— La spital, unde să fie?

— Și mama?

— A rămas cu el, trebuie să-l îngrijească.

— Voi mă mințiți, știu că mă mințiți, m-ați furat și vreți să mă omorâți.

— De ce să te omorâm, Adriana?

— Pentru că tatăl meu luptă împotriva voastră, a banditților.

Bărbații în uniforma militară începură amândoi să râdă.

— Hai că ești nostimă, Adriana. Nostimă și perspicace. Dacă ai noroc, s-ar putea să ajungi bine-n viață.

— Cine sunteți? întrebă și bătu cu pumnii amândoi în volan.

— Păi, n-ai spus chiar tu?

— Bandiți sunteți, știu acum, m-ați furat.

Începu să plângă cu lacrimi mari și suspine grele, cum făcuse în somn, în timpul prăbușirii într-un abis pe care numai acum îl vedea aievea...

— Noi suntem prietenii lui tăticul tău, te ducem la un loc de liniște, să te vindeci de epilepsie.

— Nu sunt bolnavă de epilepsie, voi m-ați adormit, să

mă puteți fura. Tatăl meu o să vă găsească oriunde vă ascundeți, el a umblat și prin peșteri, știe el unde să vă găsească.

— Ei, ce ziceți de ea? râse cel de la volan.

— Deșteaptă foc, răspunse celălalt. Întoarse capul spre fetiță. Întinde-te frumușel în spatele nostru, încearcă și dormi, frumoasă domnișoară, și nu te gândi la rău, ne ești prea scumpă, mai scumpă decât aurul, nu vrem să pierdem așa o comoară.

Adriana cea mică nu-l ascultă, continuă să plângă.

Necunoscutul o prinse cu mâna pe după cap, îi apăsă din nou batista la nas. După câteva clipe, reîncepu căderea în abis.

Se deșteptă într-o căldură leneșă. Era acoperită cu un cojoc mițos. Sub căpătai avea o raniță care mirosea a oaie. Un foc mare ardea, trosnind din când în când și aruncând scântei ce se pierdeau undeva în sus, în întuneric. În jurul focului, mai mulți bărbați, printre care unul cu mâinile legate, așezat pe o piatră. Adriana cea mică își frecă ochii frumoși și obosiți. Mintea i se limpezise, nu mai simțea dureri în tâmple și-n frunte, și parcă și teama o părăsise. Au furat-o bandiții, fără îndoială că se afla acum într-o peșteră. Dar tata fusese partizan și cunoștea toate peșterile din țară. Tata o să-i caute pe bandiți.

Își scoase mai bine capul din cojoc.

Culcușul era așezat pe-un fel de prichici[44] uscat, pământul era cald sub ea. Se ridică în șezut, se acoperi bine, începu să urmărească mișcările bărbaților din jurul focului și să le asculte cu atenție vorbele. Cel legat avea fața urâtă; era toată numai semne, de parcă i-o tăiase cineva, mai de demult, anume să-l urâțească. Ceilalți, cu arme pe după umeri, păreau a-l judeca. Erau îmbrăcați în pufoaice și nerași.

— Gata, domnule comandant, îl auzi pe unul mai tânăr, care se apropie de cel legat. Și-a revenit tovarășul președinte din Mironești, e supărat, bietul de el, venise să cumpere vite pentru gospodărie și când colo, ca să vezi, se întâlnește cu bandiții. Nu-i așa, tovarășe președinte?

Spuse aceste cuvinte și-l lovi cu piciorul în coaste pe omul legat.

— Aduceți-l mai aproape, vorbi un altul.

Adriana îi văzu chipul. Părea vesel, zâmbea subțire, avea vorba catifelată, era îmbrăcat ceva mai îngrijit decât ceilalți.

Urmat de doi mai în vârstă, cel tânăr se apropie de omul legat, îl târî spre foc, îl rezemă cu spatele de o stâncă, în fața bărbatului care ceruse să-l aducă mai aproape. Acum vedea bine și chipul celuilalt. Ar fi fost

---

[44] Margine îngustă, ieșită în afară, în formă de poliță, la horn, la cuptor sau la vatra țărănească.

un om frumos, dacă n-ar fi avut și acesta o cicatrice de-i brăzda fața în partea dreaptă, de la frunte până sub bărbie.

— Să ne scuzi, tovarășe președinte, spuse acesta, blând, gânditor, cu ochii aproape închiși. Să ne scuzi că nu te-am primit cu prea multă ospitalitate, deși ai merita; pe cuvântul meu că ai merita, cu toate că suntem în tabere opuse. Toarnă-i, domnule Tega, i se adresă tânărului, toarnă-i vin. Să prindă curaj tovarășul președinte, că știu eu, nu-i deloc ușor să treci prin clipe grele, cum sunt acestea prin care trece dumnealui. Nu-i așa, tovarășe președinte?

Tânărul luă o cană de aluminiu, se duse ceva mai în spate. Fata de numai zece ani auzea cum curgea lichidul în cană, turnat dintr-o sticlă. Urmărea mișcările celui care îl lovise cu piciorul pe omul legat. Se apropie de el, îi puse cana la gură.

— Nu vrea, domnule Cristian!

— Ia de aici, răspunse blând celălalt. Și aruncă la picioarele omului tânăr un pumnal. Convinge-l pe tovarășul președinte să nu refuze ospitalitatea noastră, că suntem oameni primitori, români de viță veche.

Cel tânăr luă pumnalul, șterse lama de mâneca ilicului gros, îl apropie de gura omului legat, cu o mișcare sigură, calculată. Fata văzu răsucirea pumnalului, auzi parcă trosnetul dinților rupți, își

acoperi ochii.

— Lasă-l, auzi vocea bărbatului căruia cel tânăr i se adresase cu domnule Cristian. Dă-l și mai aproape de foc! Așa! Împinge și piatra, să stea lejer tovarășul președinte, poate ne ține o cuvântare.

— Tovarășul e tare de înger, domnule comandant, se auzi un alt glas.

Omul cu mâinile legate își întoarse privirile spre cel care vorbise.

— Dar tu cum ai ajuns printre ăștia, Luciene?

— Uite, în loc să merg la închisoare, am făcut pe dracu-n patru să mă înrolez în armata conului Liviu Dumitrașcu.

— Aha, nu știam, răspunse liniștit omul cu mâinile legate. Conu' Liviu Dumitrașcu, vasăzică. Dar el, unde-i?

— Acolo unde trebuie, nu-ți fă griji, îi răspunse Lucian, punând mâinile în șolduri și făcând doi pași spre omul legat. Ei, măi tovarășe președinte, acum că te afli în fața dușmanului de clasă, sunt sigur, o să ne dai o lecție de bărbăție și curaj. Nu-i așa, tovarășe președinte? Și-l lovi cu piciorul.

Omul cu mâinile legate îl privi în ochi pe omul ce-l lovise cu piciorul.

— Păcat, erai altă stofă, a făcut Andrieș tot ce-a vrut el din tine. Ai s-o sfârșești rău, Luciene!

— Nu mai rău ca tine, își arătă dinții cel cu care vorbea. Apoi își întoarse fața spre Cristian: Tovarășul președinte se pricepe și la furat. Dar atât de bine se pricepe, că intră alții la pârnaie în locul lui. Cum s-a întâmplat cu mine. El și cu ai lui fură, eu, ginerele chiaburului, la zdup. Ei, ei, măi tovarășe președinte, uite că a venit timpul să judec eu. Ia spune-mi, cum a fost cu grâul ce s-a găsit în glugile tale?

— Nu știu, răspunse omul cu mâinile legate. M-am gândit mult la treaba asta. Dacă tu spui că n-ai fost vinovat, uite, îți spun și eu că nu am avut niciun amestec. Eu cred că socrul tău a aranjat lucrurile. Asta ți-o spun ca să o declari când te-o aresta securitatea, și te-or pune după aceea la zid, cu toți ăștia de-aici.

— Asta-i prea de tot, râse cel care era numit „domnul Cristian”. Ia luați-l, băieți, dezlegați-i mâinile și trimiteți-l la toți dracii. Cine-l trimite?

— Lasați-mă pe mine, domnule Cristian!

Adriana cea mică tresări. Vocea aceasta îi era cunoscută.

— Bine, domnule căpitan. Ia-ți-l!

Pentru o clipă, chipul omului, a cărei voce j se părea cunoscută, apăru în lumina focului. Da, el era. Îl văzuse într-o zi la securitate, în uniformă de căpitan. Oare și acesta era bandit? Căpitanul îl prinse cu brutalitate pe omul cu mâinile legate, îl ridică, îi făcu semn s-o ia

înainte. Adriana observă că într-acolo, unde plecau cei doi, era lumină și cer senin. Închise ochii, intră mai bine sub cojoc. Două focuri de armă o făcură să tresară. L-a împușcat, își spuse. Înseamnă că omul acela, căpitanul, și el era bandit.

— Fetița noastră scumpă, auzi ea vocea necunoscutului care o furase din scuar și care o adormise de două ori până atunci.

— I-o fi foame, recunoscu glasul șoferului.

— Or fi vreo patruzeci de ore de când n-a mâncat?

— Las' că-i ține de foame cravata de pionier!

— N-o mai are, domnul Cristian face alergie la culoarea roșie, i-a aruncat-o în foc.

Adriana cea mică duse mâna la gât. Într-adevăr, oamenii aceștia îi luaseră cravata. Îi veni să plângă, dar imediat îi apăru în gând chipul lui „Nichipercea". Să vezi ce-mi strică el bicicleta. Zâmbi, îl iertă imediat. Apoi revăzu curtea, grădinița cu flori, casa, cei doi câini uriași.

— Ei, domnișoară, i-a scoală-te!

Din nou vocea omului pe care îl cunoscuse la securitate. Își scoase nasul de sub cojoc.

— De ce sunt aici?

— Ia, într-o excursie, scoală și mănâncă ceva, că uite, trebuie să ieșim la plimbare.

— Când mă duc la tatăl meu?

— Când o să ne dea un om care nouă ni-i foarte drag. El ne dă omul nostru drag, noi îi dăm în schimb omul lui drag. Înțelegi cum vine treaba, domnișoară? Și dacă el nu ne înțelege pe noi, nici noi n-o să-l înțelegem pe el. Ia de aici! Uite ceai, brânză proaspătă, pâine...

— Eu cum am ajuns aici? întrebă din nou și simți că într-adevăr îi era tare foame.

— Pe aripile berzei, râse cel care condusese limuzina, iar mai pe urmă camionul.

— A bărzoiului, îl completă celălalt, tăind o bucată de șuncă afumată.

În momentul acela, dinspre intrarea în peșteră veniră doi bărbați, cu rucsacuri în spate, potriviți de statură, amândoi cu capetele descoperite, cu păr bogat, cărunt. Unul era civil, îmbrăcat în trening și hanorac, celălalt în uniformă militară, cu boneta în mână. Toți cei din peșteră luară poziția de drepți. Cei doi își scoaseră rucsacurile, le așezară lângă fetița care nu îndrăznise să iasă de sub cojoc.

— Cine-i? întrebă civilul.

— Domnișoara Pantază, fiica comandantului securității regionale. Un schimb pentru domnul Papazoglu.

— Domnule Cristian, spuse calm civilul, cu a cui permisiune ai executat această acțiune?

— Cu a mea, domnule Liviu Dumitrașcu. Am nevoie

de Papazoglu.

Urmară clipe de tăcere grea, în care numai pocnetul lemnelor din foc se auzea.

— Domnule Cristian, reluă calm Dumitrașcu, domnul Papazoglu e un cretin, de vreme ce a fost arestat atât de ușor. Iar dumneata ai făcut o greșeală de neiertat. Ai pus pe urmele noastre forțe uriașe. Aceasta e una dintre consecințe. A doua, urăsc asemenea metode, care nu pot fi decât acte banditești, vandalisme. Noi ne aflăm aici în numele unei cauze mari, suntem oameni de onoare, domnule Cristian, nu gangsteri ori mafioți. Disprețuiesc, mă dezgustă asemenea procedee; consecințele nu vor întârzia să apară.

— Am auzit împușcături, interveni bărbatul îmbrăcat în uniformă militară. În cine ați tras?

— În omul care a împărțit moșia domnului inspector șef Liviu Dumitrașcu, răspunse cu sarcasm tot Cristian. O fi și aceasta o greșeală?

— Metodele acestea de luptă îți aparțin, domnule Cristian, vorbi cu același calm Dumitrașcu. Dezaprob și această acțiune, și vă avertizez, domnule Cristian: dacă mai întreprindeți ceva fără să-mi raportați, veți răspunde cu capul. E clar, domnule Cristian?

Adriana cea mică asculta, înțelegea și nu prea înțelegea ce se întâmpla în jurul ei.

— Clar, domnule comandant, auzi vocea celuilalt.

Dar pentru că am făcut-o, binevoiți a-mi da mână liberă s-o duc până la capăt. Mâine, spre seară, va avea loc schimbul. Am luat toate măsurile...

— Bine, domnule Cristian, vom vedea. Deocamdată, trebuie să ne întâlnim cu domnii miniștri. S-ar putea să avem mici neplăceri pe drum, de aceea, aici vor rămâne numai trei oameni. Domnii Lucian Brumă și Tcaciuc, sub comanda domnului Palade.

Se întoarse către unul dintre cei ce stăteau în poziție de drepți:

— Întăriți paza, domnule Palade. Dacă vedeți vreo mișcare suspectă, nu trageți, retrăgeți-vă!

Palade privi spre fetiță.

— Da, o luați cu dumneavoastră. Domnul Cristian ține mult la schimbul său.

— Am înțeles, domnule comandant!

Umbrele se alungiră, se subțiară, spre ieșirea din grotă. Focul ardea cu flăcări mici, încolăcite, supte de un horn nevăzut. Adriana cea mică se miră că oamenii aceia, în loc să iasă spre lumină, se lăsaseră înghițiți de întunericul peșterii. Le auzea pașii, umbrele lor începură să se topească, una după alta, în focul din stânjeni de molid.

— Au plecat?

Vorbele plutiră pe deasupra focului, ca un semn de întrebare.

— Îi ajungi, domnule căpitan, râse cineva, în imediata apropiere a cojocului mițos.

Adriana recunoscu vocea omului căruia comandantul îi spusese „domnule Palade”.

— Dar mai înainte, ce-ați zice de un păhărel?

— Prietenul la nevoie se cunoaște, râse celălalt, și fetița recunoscu pe omul care fusese în biroul tatălui ei.

— Noroc!

— Noroc!

— Și ai grijă de băieții ăștia cu care rămâi. Sunt tare buni.

— De spânzurat, șopti „domnul Palade”.

Pașii omului pe care îl văzuse în uniformă de securitate dispărură. Era bandit. Altfel, de ce s-a oferit să-l împuște pe omul legat de mâini?

În gura peșterii apăru o umbră care se tot apropia de foc. În urmă, încă una. Cele două umbre se opriră în fața lui Palade.

— Beau numai boierii?

— Și argații, domnule Tcaciuc. Poftiți!

Adriana îl recunoscu pe tânărul ce-l lovise pe omul legat. Văzu cum „domnul Palade” îi turna în cana de aluminiu.

— Vrei și dumneata, domnule Lucian?

„Domnul Lucian” întinse cana. Adriana cea mică îi auzea aievea glasul și râsul răutăcios. „Tovarășul e tare

de înger, domnule Cristian!”

— De-acum treci dumneata de pază, domnule Palade!

— Se-nțelege, domnii mei. Hai, domnișoară, se întoarse Palade spre Adriana, să vezi ce frumos e afară.

— Domnișoara rămâne cu noi, zâmbi viclean „domnul Lucian”. Nu-i așa, domnule Tcaciuc?

— Bineînțeles, răspunse cel care rotise vârful cuțitului în dinții omului cu mâinile legate. Ia zi, domnișoară, câți ani ai?

Adriana simți fiori de gheață, cătă să înțeleagă ce anume voiau oamenii aceia răi.

— Zece ani și jumătate, răspunse.

— Ei, vezi? râse Tcaciuc.

— Domnilor, râse și Palade, să mai bem un păhărel.

— Chiar și două, râse „domnul Lucian”, cu ochii la Adriana cea mică, rezemată de peretele grotei, acoperită cu cojocul mițos, până la bărbie.

„Domnul Palade” le turnă încă o dată în cănile de alamă. Băură din nou. Primul care a căzut, lovindu-se cu fruntea de piatră, a fost Lucian. Adriana cea mică privea totul, era sigură că visează. Ar fi vrut și n-ar fi vrut în același timp să se trezească. Era curioasă, ce se va întâmpla până la urmă? Oare ce face acum „Nichipercea”? A, da, bunica l-a dus la grădiniță. Dar tata? Tata, o, da, el o caută cu prietenii lui. O caută și uite, acuși, acuși o să apară în gura peșterii, cu prietenii

lui, să-i învingă pe dușmanii patriei. Vasăzică așa arată dușmanii. A citit în cartea de-a treia despre fasciști. Chiar așa se spunea acolo despre ei. Incendiau satele, ucideau bătrâni, femei și copii, bombardau orașele. O să apară tata.

Tcaciuc căzu și el cu fruntea-n jos, cu automatul lângă el.

— S-au îmbătat, domnișoară, râse „domnu Palade". Trebuie să-i scoatem la aer, altfel mor.

„Dumnu' Palade" luă automatele celor doi, le trecu pe după umăr. Privi în ochii Adrianei, îi zâmbi:

— De mine să nu te temi, eu nu mă îmbăt, și nici om rău nu sunt. Hai, mă ajuți să-i scot la aer curat pe oamenii ăștia?

— Nu!

— Prea bine, domnișoară, dar să știi că în peștera aceasta locuiește și un pitic vrăjitor. Da, da. Piticul caută fetițe, și dacă le găsește singure, le preface în sloiuri de gheață. Hai, vino cu mine!

Ieși de sub cojoc. Simțea moleșeală, febră. Merse pe lângă „domnu' Palade", până-n gura peșterii. Acolo, ochii îi lăcrimară de atâta lumină. La câțiva metri din gura peșterii, ceva mai la dreapta, se deschidea o prăpastie cu fundul verzui, era prăpastia în care Adriana cea mică începuse să cadă cu vreo patruzeci și opt de ore în urmă.

— Vino cu mine, o trase de mână „domnu’ Palade”.

Din oceanul de lumină, ochii verzi, cu pleoape prelungi, încercau din nou să se obișnuiască cu întunericul, cu focul ce ardea potolit, împușcând din când în când noaptea din jur cu artificii de scântei.

— Îl cărăm pe nenea ăsta cu chip de hârciog. Tu știi, Adriana, cum arată un hârciog? A, nu știi. Păcat. Trebuie să mergem la Muzeul Antipa din București. Mă ajuți să-l duc pe nenea până afară?

— Nu.

— Atunci mergi pe lângă mine, dacă îl vezi cumva pe piticul fermecat, dă un țipăt, eu am să-l împușc.

— Și moare?

— Nu, râse „domnu’ Palade”, târând după el pe „hârciog”. Piticii fermecați nu mor niciodată, oricât i-ai împușca. Mă ajuți?

— Nu.

„Domnu’ Palade” începu să-l târască pe „domnul Lucian”. Îl ținea de mâini, mergând de-a-ndărătelea. Dinții lui păreau lungi, zâmbetul de hârcă.

În gura hăului, îl așeză pe „domnul Lucian” lângă „domnul Tcaciuc”, scoase dintr-o raniță o cămașă aibă, o agăță de-o creangă de molid uscat, o proțăpi în gura prăpastiei. După care, dintr-un ungher al intrării în peșteră, veni cu o imensă împletitură din cânepă, o despachetă, aruncă împletitura peste abis. Abia atunci

Adriana cea mică luă seama că sub pereții hăului se așternuse o scară.

Privi în jos, simți dintr-odată cum pământul începuse să se învârtească în jurul ei.

— Trebuie să uiți, Adriana! Să uiți! Te ajută să uiți inginerul agronom Manea Palade.

Cu privirile ațintite spre abis, fetița parcă îl recunoscu, urcând voinicește pe treptele de cânepă împletită, pe căpitanul Fotescu...

Când se trezi, soarele inunda „Răpirea din Serai”, covorul așezat pe peretele de deasupra patului. Vrăbii se certau pe ramurile cireșului. Închise ochii, începu să se pipăie, cu mișcări temătoare. Era îmbrăcată în pijamaua ei de atlas albastru. Iar acesta era patul ei. Iar aceasta camera ei. Cireșul, vrăbiile, soarele ce inunda camera...

Deschise ușor ochii. Toate erau la locul lor. Etajera cu cărți, portretele: bunica, mama, tata și „Nichipercea”, păpușa cu ochii verzi, vaza cu trandafiri, veioza de pe noptieră...

— Hai. Fetița mamei, trebuie să ieși la aer!

Se ridică din pat, întinse mâinile spre Adriana cea mare.

— Mămico, de ce-ai plâns?

— Eu?!

Mama și fiica se îmbrățișară.

— Ai avut noroc de „Făt-Frumos”, auzi dincolo de ușă vocea lui „Nichipercea”. El a spus că era o mașină neagră, și-un șchiop, altfel tot furată rămâneai...

X

Înainte de a urca în „Cuibul Vulturilor”, căpitanul Fotescu privise adânc în ochii maiorului. Acesta nu-i spusese niciun cuvânt. Și totuși, căpitanul rostise, aproape în șoaptă: „Am înțeles, tovarășe comandant”. Și începuse să urce. Treaptă cu treaptă, cu gândul la puiul de om ce-l aștepta acolo, în gura peșterii, la chipul de piatră al Adrianei – mama, la ochii comandantului, cu priviri grele și întunecate. Pe la mijloc, scara începuse să se legene, purtată încolo și-ncoace de vântul ce se învârtejea în cheile strimte, de calcar. Câțiva corbi zburau pe lângă el, croncănind, mai-mai să-l atingă cu aripile. „Dar dacă Manea a trădat?”.

Își alungase repede gândul acesta. Manea Palade era un om inteligent. Se pusese în fel și chip de-a curmezișul drumului celor doi frați. „Nu vă înhăitați cu ei, fraților, adaptați-vă la viață nouă, timpul nu-l poți opri în loc și cu atât mai mult nu-l poți întoarce din drumul său implacabil”. „Tu, trădătorule, strigase la el Jan, ai să plătești trădarea ta cu viața. Vin ele timpurile noastre îndărăt, și-om discuta atunci”.

Manea Palade chibzuise în fel și chip cum să-și salveze frații și cum să se salveze pe sine. În cele din urmă, se dusese la securitate și ceruse să vorbească cu maiorul Sevastian Pantază. Fusese primit imediat. „N-am venit nici prea devreme, nici prea târziu, domnule maior”. „Oricum, am impresia că ați venit la timp.” „Așa cred și eu. Mai devreme nu aveam motive să vin, credeam că îmi voi convinge frații să renunțe. N-am reușit. Și eu cred că am venit la timp. Înainte de a se comite crime, incendii ori mai știu eu ce le-a băgat în cap domnul Frățilescu. Așteaptă ceva, domnule maior. Ceva dinafară. Și vă rog să rețineți un lucru de esență; nu vă iubesc, nici n-aș putea spune că vă urăsc. Acesta e timpul meu și-al dumneavoastră și toate trebuie să se întâmple cum s-au întâmplat. Iar dacă mă aflu la dumneavoastră, n-o fac spre a-mi trăda casta, ci spre a salva ce se mai poate salva. Vin să-mi salvez frații, domnule maior. Un an sau doi de închisoare nu-i totuna cu douăzeci și cinci de ani ori cu plutonul de execuție. Sacrificiul lor e inutil. Absurd, absolut absurd. Cred că mă înțelegeți, domnule maior”. „V-am înțeles perfect, îi spusese comandantul securității regionale. V-aș propune să avem puțină răbdare, până vin oamenii pe care îi așteaptă Frățilescu”.

Mai apoi, căpitanul Fotescu se întâlnise de mai multe ori cu Manea Palade. Și, în sfârșit, urmau să se

întâlnească încă o dată, sus, în „Cuibul Vulturilor”. Manea nu putea să trădeze decât ars cu fierul. Ori poate nici atunci n-ar fi făcut-o.

Privise în sus, îi văzuse fața, ochii. Îl privea zâmbind, întrebându-l parcă: ei, domnule căpitan, îți place? Ca să vezi, pe lumea asta e posibil și imposibilul. Eu, deposedatul, vă ajut. Eu, dușmanul de clasă, pus la stâlpul infamiei, ajut dușmanii castei mele. E prea de tot, nu-i așa? Și totuși, eu am nevastă, copii. Doi băieți și o fată. O fată cu puțin mai mică decât puiul acesta de comunist pentru care îmi pun viața în primejdie și ratez misiunea ce mi-ați dat-o. Copiii mei, domnule căpitan... Unii dintre ei poate că vor fi ingineri agronomi, ca și mine. Când îți alegi meseria de inginer agronom, înseamnă că ești un om care își iubește infinit mai mult decât alții pământul ce l-a născut...”

Îi întinse mâna căpitanului. Ajuns în gura peșterii, acesta nu se putu abține de la un gest în care se topeau toate neîncrederile de până atunci. Îi strânse mâna, îl îmbrățișă.

— Doarme?

— Eu am făcut-o, răspunse Manea. E mai bine pentru ea.

— Și ei? arătă spre cei doi.

— Patru ore sunt ca și morți, zâmbi Manea.

— Ceilalți?

— Au plecat să se întâlnească cu nu știu ce domni miniștri.

— Cum procedăm cu fetița?

— Cred că am putea-o împacheta în cojoc, o legăm de scară și...

— Nu, se opuse căpitanul. Cu dumnealor vom proceda în felul acesta. Și arătase spre Tcaciuc și Lucian, care dormeau buștean.

— Atunci?!

Ajutat de Manea, căpitanul Fotescu ancoră fetița pe spatele lui, cu un brâu, mâinile i le puse pe după gât; din corpul ei făcu un fel de raniță. Și așa, începu să coboare, însoțit de corbii ce zburau la o palmă de el. Lăsă fetița în mâini bune, apoi făcu un semn oamenilor ce-l însoțeau.

— S-ar putea să ne întâlnim cu domnul Toscaru, îi spuse locotenentul Vrânceanu, care îl urma din aproape.

Se adăpostiră în peșteră și rămaseră în așteptare.

XI

Nu dormise o clipă în aproape șaizeci de ore, de când aflase de dispariția fetiței. Singurul care dăduse amănunte demne de luat în seamă fusese „Făt-Frumos”: „O mașină mititică și frumoasă. Neagră. Nenea care a

chemat-o mergea puțin șchiop. Da, avea pălărie neagră pe cap, și-un pardesiu tot negru. A spus că dumneavoastră, nene, sunteți la spital, bolnav...”

Din descrierea lui „Făt-Frumos” își dădu seama că autorul nu putea fi decât Cristian Căruntu. Nu-l arestase cu o săptămână în urmă pentru că, prin el, ajungea în preajma lui Liviu Dumitrașcu un ofițer de securitate. Iar Cristian reușise să-i sfâșie inima. După ce stabilise acest lucru, maiorul o liniștise pe Adriana lui dragă, studenta care murise pentru el, în acea noapte din iulie 1941, în casa unui cârciumar ruinat. „Vor un schimb, draga mea. Să-l punem în libertate pe unul dintre foștii organizatori ai pogromului”. Ochii verzi, întunecați acum, priviră încrezători în ochii albaștri ai soțului. Nu spusese nicio vorbă. Numai fruntea și-o lipise de pieptul lui. Sfaturi nu-i dăduse. Știa el bine ce anume trebuie să întreprindă. Iar ea avea încredere în el. Și dac-o fi...

— Mi-a fost răpită fetița, domnule Papazoglu.

— Bănuiam.

— Știi cine anume a făcut-o?

— S-ar putea să știu.

— Cine?

— N-o să credeți acum că am să vă spun, zâmbise strâmb Papazoglu.

— Intuiești probabil și târgul prietenilor dumitale,

nu-i așa?

— Bineînțeles!

— Ai să fii dezamăgit, domnule Papazoglu.

— Îmi ajunge să știu că vă plânge inima.

— Ei, bine, nu-mi plânge. Dimpotrivă, îmi râde. Și o să-mi râdă și mai puternic.

— Când o să primiți în dar inima fiicei dumneavoastră, domnule maior.

— Ați prevăzut totul?!

— Nu chiar. Oricum, veți avea destule surprize, domnule maior. Veți vedea.

— Și dumneata, domnule Papazoglu.

— Nu mă puneți în libertate?

— Dumneata ai să mai fii „liber" o singură dată, domnule Papazoglu. Liber de a alege, dacă să ți se acopere ochii cu o panglică neagră ori nu...

— Nu vă hazardați în pronosticuri funeste, domnule maior.

— Îți promit că mâine, așa, din întâmplare, ai s-o vezi pe fiica mea.

Fostul șef de poliție legionară rămăsese privind pieziș, cu ochii lui de mreană[45], punctați de doi cărbuni aprinși.

— N-or intra ei cu toții în năvod, orbește, cum am

---

[45] Mreana (Barbus barbus) este un pește dulcicol, bentonic, din familia ciprinidelor, care se întâlnește în râurile de deal și șes ale Europei.

făcut-o eu.

— Locotenentul Vrânceanu, fiul comunistului Iancu Vrânceanu, pe care l-ați asasinat, a „scăpat” nearestați, în seara aceea, doi oameni. Ei, bine, unul dintre ei este ofițer de securitate. Ți-am făcut această destăinuire, numai și numai ca să nu poți dormi în noaptea aceasta și nici în nopțile ce ți-au mai rămas până la pronunțarea sentinței.

GAZ-ul sălta pe drumul desfundat, maiorul continua să discute în gând cu Papazoglu. Îl vedea aievea, privindu-l cu ochii lui albi, injectați; mustața căruntă de sub nas îi tremura, pielea obrajilor îi atârna în jos, lipsită de viață. „Voi, toți acești Don Quijote, nu puteți fi decât o adunătură de schizofrenici”, „Învingătorul își permite să-l înjosească după pofta inimii pe învins”. „Nu-i vorba de învins și învingător. S-o luăm logic. Dacă vrei, după logica voastră, a pumnalului și pistolului”. „Și voi folosiți pistolul”. „Împotriva criminalilor de război, a asasinilor”. „Eu sunt criminal de război?” „Puțin zis. Dumneata ești răspunzător de un asasinat în masă. Copii, femei, bătrâni. Dumneata ai ucis nu ca fiara care ucide să mănânce, din necesitate, deci. Dumneata ai ucis din plăcerea de a ucide. Pentru asta, vei fi judecat. Deși, parcă n-ai merita nici judecată. Judecata e, totuși, pentru oameni. Se adună un tribunal, deliberează, iar la urmă, condamnă un om. Dumneata, domnule Papazoglu, nu

ești om. Și nici domnul Cristian Căruntu”.

Imaginea lui Papazoglu dispăru, maiorul îi auzea parcă pașii bocănind spre arest.

— Șelmarule, aș vrea să fiu lângă cea mică când se deșteaptă.

— Ați putea pleca, tovarășe comandant.

— Nu, prietene. Țin să mă întâlnesc cu un fost inspector șef de siguranță. Țin mult la această întâlnire. Începu să-și maseze ușor fruntea, fața îi era palidă, transpirată.

— Vi-i rău, tovarășe comandant?

— Puțin. Dar pot amâna criza, să știi. E o zi prea mare. Atunci, în 1940, când m-au arestat...

S-a întâmplat dimineața. Fostul locotenent genist era la câmpul de instrucție, cu plutonul. A venit sergentul, l-a salutat, i-a raportat, privindu-l în ochi: „Sunteți chemat de domnul colonel”. Locotenentul a dat plutonului „pe loc repaus”, și-a îndesat chipiul pe cap, a pornit alături de sergent, spre comandament. Acolo, în biroul colonelului Pintea, îl așteptau doi civili și un ofițer de justiție cu grad de căpitan. Acesta, căpitanul de justiție, îi arătase mandatul de arestare. Colonelul Pintea îl privise încruntat. Totuși, la despărțire, îi strânsese mâna și-i urase noroc. Apoi a început calvarul celor opt luni de cercetări. Parcă ieri fusese. Stătea într-unul din birourile Siguranței. Mobilă grea, masivă,

fotolii de piele. Deasupra capului anchetatorului, portretele majestăților lor. Iar domnul anchetator fumând „Regale”, aruncând fumul în rotocoale, zâmbind subțire, sigur de sine. Și totuși, din lipsă de probe, locotenentul nu fusese condamnat. De-ar fi știut domnul inspector șef de siguranță...

— Ajungem, tovarășe maior.

Înconjurul muntelui durase trei ore. Se aflau la marginea unei păduri de jnepeni[46]. Maiorul se întinse pe salteaua de mușchi, rămase câteva clipe cu privirile ațintite în albastrul cerului înalt ca niciodată în primăvara aceea. Zâmbi. Un zâmbet forțat, de statuie.

— Am uitat să privim cerul, spuse.

— Am uitat să-l și iubim, tovarășe comandant.

— Da, Șelmarule, cred că ai dreptate. În afară de ploi și ninsori, și lumină, din cer a căzut prea multă moarte peste generațiile noastre. La asta te referi, nu-i așa?

— Întocmai. Iar acum, tot un trimis al cerului ne face necazuri.

— Thanatos, vru să pară vesel maiorul. Thanatos... Numele i s-ar potrivi mai mult lui Cristian decât

[46] Jneapănul, jep (Pinus mugo Turra) sau pinul de munte (Pinus montana Mill), este un arbust cu tulpină culcată sau ascendentă, ramificată, cu crengile plecate la pământ; scoarța este cenușie-brună, crăpată în plăci neregulate; cu frunze aciculate, câte două, rigide, îngrămădite câte două spre vârful lujerului, în coadă de vulpe, adesea încovoiate spre lujer în formă de seceră, de un verde viu și cu o lungime de 3–8 cm.

domnului Dumitrașcu. Nu găsești?

— Dumneavoastră îi cunoașteți mai bine.

— Într-adevăr, Șelmarule. Îi cunosc. Vino să-ți arăt un semn de întrebare pe harta peșterii. Asta, apropo de Thanatos. Numai domnul fost inspector șef ar putea cunoaște un anume lucru.

Desfăcură harta; de fapt, era un desen al peșterii pe care maiorul o cunoscuse cu ani în urmă. „Semnul de întrebare" avu darul să umbrească fruntea lui Șelmaru. Umbra trecu însă. Printre jnepeni, mai mult târându-se, apăru plutonierul Manolache.

— Ai noștri sunt, tovarășe comandant, ne-au căzut în cursă.

Maiorul își făcu loc pe buza prăpastiei și, cu binoclul, privi îndelung spre ieșirea din peșteră.

— Cel, din frunte-i „Stamate", zâmbi maiorul. Ceva e în neregulă. Îl vedea atât de aproape, îi venea să-i strige, să discute cu el despre fauna și flora peșterii, să râdă, uite, chiar aici, și să fumeze împreună o țigară. Dacă totul ar fi conform înțelegerii, „Stamate" al nostru ar trebui să apară ultimul. Șelmarule, poftim binoclul, eu nu prea văd, mă doare capul.

Locotenentul major luă binoclul, privi îndelung, îl recunoscu și el pe căpitanul Murzescu, îl compătimi. Purta barbă, avea părut cărunt. Privindu-l, îi simțea parcă în nări mirosul de transpirație, de trai în condiții

aproape animalice. Stătea în gura peșterii, cu binoclul la ochi, cu cureaua automatului pe după umăr. Îl văzu făcând spre întuneric semn cu mâna. Ieșiră doi, la fel de murdari și rotind capetele în jur, cu precauție de vrăbete în preajma pisicii. Semnul lui Murzescu se repetă, mai ieși încă unul. O porniră înainte, cercetând împrejurimile. Din peșteră curgea un fir de apă, care se furișa într-o albie cu pereții abrupți, prăpăstioși. De ieșit nu se putea ieși decât printr-o „limbă de pantof" ce dădea în pădurea de jnepeni.

— Ori domnul Dumitrașcu și-a luat în plus măsuri de precauție, ori întâlnirea cu „miniștrii" are loc în altă parte.

— Aveți în vedere semnul acela de întrebare?

— Exact.

Locotenentul-major urmărea și el pe oamenii ce se înșiruiau, unul după altul. În gura peșterii, Murzescu privea cu binoclul. La un moment dat, scoase batista din buzunar, își șterse fruntea.

— Prostule, vorbi Șelmaru. Nu rămâne, prostule. Tovarășe comandant!

— Știe el ce face, de vreme ce a hotărât să rămână. Îi era necaz. „Parcă aș fugi după o fantomă", își spuse. Zâmbi amar. „Poate tot așa își ziceau și cei din siguranță, când alergau după mine."

— Nu-i putem lăsa să mai înainteze, tovarășe

comandant.

— Păcat, Șelmarule. Spectacolul era pentru „lume bună”. După cum vezi, nici domnul Liviu Dumitrașcu, nici Cristian Căruntu și nici domnul fost colonel de jandarmi nu ne onorează. Păcat de recuzită.

Se târî până la stația portativă de radio-amplificare. O clipă mai târziu, valea prin care se furișau oamenii lui Liviu Dumitrașcu se umplu de o voce supranaturală.

Cei trei rămaseră nemișcați.

— Aici comandantul securității regionale, tună din nou, vocea din zece megafoane, ascunse pe sub cetini. Sunteți înconjurați, predați-vă!

Din gura peșterii, Murzescu slobozi o rafală de automat, după care dispăru în întuneric.

— Păcat, repetă maiorul. *Fine del primo tempo.*

Cei trei ridicară mâinile.

— Înaintați pe firul văii! veni o altă poruncă.

Pârâiașul cotea după o stâncă. În felul acesta, o eventuală mitralieră instalată în gura peșterii nu mai putea avea în câmpul vizual pe niciunul din oamenii securității. Locotenentul-major Șelmaru îi întâmpină:

— Unde sunt ceilalți?

Arestații îl priveau în ochi, cu ură de moarte.

— Care ceilalți?

— Ceilalți, Bureanule, cu care te-ai parașutat.

— Au mai rămas doar patru, domnule maior. A,

pardon, cinci. Cu vânzător cu tot, cinci. Dar am speranța că cei patru îi vor veni de hac vânzătorului. Au ieșit cu toții pe dincolo.

Dincolo, înțelese Șelmaru, însemna cealaltă ieșire din peșteră, în care era postat căpitanul Fotescu.

— Sunt așteptați, Bureanule.

În clipa când Bureanu își arăta scepticismul, Cumpănă îl lovi cu pumnul în gură și îl scuipă în ochi.

— Câine, de ce nu te-am ucis, câine?!

— Puneți-le cătușe! ordonă maiorul. Și luați-i!

— Poate că era bine să mai discutați cu Bureanu, spuse Șelmaru.

— Bureanu ne-a declarat adevărul. Patru, atât au mai rămas. Să încercăm să-i ajungem.

Își adună oamenii, îi instrui pentru misiune. Misiunea lor era să-i acopere, în caz de nevoie, cu foc de mitralieră, pe cei patru care vor înainta spre gura peșterii. Apoi să aștepte.

— N-ar trebui să vă expuneți, îndrăzni locotenentul-major Titus Șelmaru.

Maiorul îi răspunse cu un zâmbet, apoi o luă înainte, urmat de Șelmaru, Vrânceanu și Manolache, cu mâinile pe automate, gata de începerea luptei. De ce această bravură gratuită? se întreba locotenentul Vrânceanu. Plecaseră în misiune vreo douăzeci. Planul inițial era ca zece să pătrundă în peșteră, pe partea estică a muntelui,

obligându-i pe oamenii lui Dumitrașcu să se predea, ori să caute să iasă prin partea de Vest. Aici erau așteptați. Dar de ce n-au apărut tocmai păsările rare”, cum îi numea comandantul pe Dumitrașcu și Toscaru? Și de ce nu aștepta comandantul ca aceste „păsări rare” să fie scoase din „colivie” de căpitanul Fotescu, care înainta probabil dinspre vest? Trebuia verificat un semn de întrebare pe harta peșterii, spusese comandantul. Care era acest semn de întrebare?

Ajunseră la intrarea în peșteră fără nicio dificultate.

— Altfel, Șelmarule, îl auzi el pe comandant, am periclita viața căpitanului nostru. Este imposibil ca Thanatos să nu urmărească puțin desfășurarea noastră.

Așteptară câteva clipe, până se deprinseră cu întunericul. Apoi începură să înainteze. În frunte, tot comandantul. Mergea pe întuneric, cu pași siguri, ca pe stradă. Ceilalți trei își aprinseră lanternele. Ultimul era locotenentul și se gândea cât de ușor ar fi pentru cineva să-i secere într-o clipă, ori să le arunce o grenadă. I se părea că trecuseră câteva ore de când orbecăiau prin peșteră, la lumina slabă a lanternelor. În curând, se vor întâlni... Nu la fel însă gândea maiorul. El trăise în peșteră. Trăise, visase și luptase cu gândul la zilele acestea.

Ajunseră într-o grotă ceva mai mare.

— Stați aici, nu întreprindeți nimic, am să întârzii

puțin, le ordonă.

Și se pierdu într-o galerie. Un timp îi auziră foșnetul hainelor, pe urmă totul deveni liniște și întuneric.

— Nu-l las singur, spuse Manolache, permiteți-mi să-l urmez.

— Nu, se opuse locotenentul-major. Galeriile sunt minate, la treburi din acestea se pricepe mai bine decât oricare dintre noi. Apoi, a ordonat să stăm aici.

În acest timp, maiorul își făcea cu greu drum spre inima peșterii. Culoarul prin care înainta era destul de strimt.

Cu ani în urmă, în retragerea din fața jandarmilor, pe acest culoar, unul din oamenii săi plantase câteva mine ușoare. Își dădu seama că minele dispăruseră. Aceasta însemna că fostul inspector șef de siguranță trecuse pe-acolo.

Făcu la dreapta, apoi se târî drept înainte, vreo zece metri. Se opri, ascultă. „Dacă domnul Dumitrașcu e în peșteră, nu se poate ascunde decât aici”. Ascultă din nou. Apoi iar înaintă. Apoi mâinile umblară după o petardă. O aruncă la stânga, o auzi rostogolindu-se de câteva ori. Urmă o explozie fără ecou, înăbușită.

Și iarăși liniștea de cavou.

Înaintă, intră în grota în care aruncase petarda. Mirosea vag a praf de pușcă. Aprinse lanterna, îndreptă fascicolul de lumină în sus, pe bolta grotei. Coborî apoi

lumina pe pereți. Și descoperi o scară din frânghie. „Există, deci, și o a treia ieșire”, își spuse. „O bănuiam, n-am avut timp să mă conving.”

Începu să cerceteze apoi bucățică cu bucățică partea de jos a grotei. În stânga, un morman de pietre. Deasupra, o caschetă militară. Pe o plăcuță de tablă de cupru era scris: „Valentin Druzescu, căzut eroic, 14 decembrie 1942.”

Se așeză pe o piatră. Maiorul își aminti de Valentin Druzescu, fostul chestor de poliție. Ajutase mișcarea antifascistă, fusese urmărit și arestat de Liviu Dumitrașcu, judecat apoi și condamnat la moarte. Chestorul evadase noaptea, cu vreo cinci ore înainte de execuție. Fostul locotenent-genist Sevastian Pantază îi organizase evadarea. Și ajunsese în grupul de partizani. În grupul de partizani era și un trădător. Mai toți se gândeau că trădătorul nu putea fi decât chestorul.

Maiorul își puse coatele pe genunchi, își îngropă fața în palme. Din când în când, cu o mână își apăsa fruntea. Stătu așa, aproape un sfert de oră.

Se ridică cu greu, aprinse lanterna, cercetă. Într-adevăr, în stânga era prăpastia. De ce nu se gândise până acum să scoată din peșteră osemintele lui Druzescu?

Dinspre partea unde atârna scărița de frânghie venea parcă miros de rășină. „De-aș fi verificat atunci”, își

spuse luminând încă o dată movila de pietre cu cascheta militară deasupra, poate că acum, cine știe, ai participa și dumneata, chestore Druzescu, la arestarea domnului inspector șef de siguranță.

O clipă se gândi dacă ar fi bine să se reîntoarcă pe unde venise, ori să meargă înainte, spre celălalt capăt, unde era postat Fotescu.

Lumina lanternei se așternu încă o dată pe cascheta militară. Și atunci maiorul se apropie. Într-adevăr, era un bilețel. Îl ridică, îl despături: *„N-am murit, domnule locotenent. M-am retras în „Vatra Vulcanului „, împreună cu Thanatos*!" Recunoscu imediat scrisul. Nu voia să părăsească misiunea, știa că riscul crescuse acum, cei trei vor întreprinde verificări. Trebuia să ia legătura cu „Stamate". Dar cum? „Mulțumesc, domnule chestor, nu știam că mă vei ajuta și după moarte..."

Începu să se retragă, prudent, pe drumul pe care venise. N-avea niciun rost să iasă dincolo. Căpitanul îi comunica locul spre care se îndrepta acum Dumitrașcu. Drumul nu-l cunoștea. Așa că era necesar un nou contact cu căpitanul. Nu mai simțea durerile acelea de foc sfredelindu-i creierii, pășea însă rar, istovit, urmărit de imaginea fostului chestor de poliție Valentin Druzescu. Un chestor de poliție care fusese partizan...

Ieșiră din peșteră. Afară, lumina soarelui ajuns la zenit le aduse lacrimi în ochi.

— Păsări rare, spuse maiorul, așezându-se pe o stâncă acoperită cu mușchi. Din cauza acelui semn de întrebare. Știm însă viitoarea lor ascunzătoare. „Stamate” a avut curajul să ne lase o scrisoare. S-o așteptăm și pe-a doua.

Cei doi citiră biletul. Dezlegarea le-o explică, în câteva cuvinte, comandantul securității regionale.

— Șelmarule, colectiviștii din Mironești trebuie să rămână în continuare fără președintele lor. Dar nu-l mai ținem la Slănic-Moldova. Să nu-l întâlnească vreunul dintre oamenii domnului Dumitrașcu. Ar fi pierzania lui „Stamate”. Așa că să-i găsim alte „afecțiuni” tovarășului președinte. Ce-ai zice de Tușnad?

— Am putea să-l ascundem în altă parte, excluzând cel mai mic risc. La părinții mei, în Vrancea.

— De acord, ocupă-te de treaba asta.

— Am înțeles!

— O altă problemă, Șelmarule. Gândește-te la posibilitățile unei noi întâlniri cu „Stamate”.

— Avem asemenea posibilități, tovarășe comandant.’ Merseră tăcuți, spre GAZ-urile ce așteptau, în spatele pădurii de jnepeni. Maiorul îi transmise prin radio căpitanului Fotescu să se întoarcă la bază.

XII

Stătuse în gura peșterii, după o stâncă. Urmărise ieșirea supușilor săi în defileu; auzise glasul comandantului securității regionale. Îl surprinsese și pe el, ca și pe ceilalți. Dar de ce oare nu-l așteptase securitatea și pe domnul căpitan?

În gândul lui, fostul inspector șef de siguranță își spusese că bătălia era pierdută. Alergase prin galeriile peșterii, urmat de Toscaru, Cristian și căpitanul „Aristide Stamate". Se oprise în grota în care peste jumătate de oră avea să explodeze petarda aruncată de comandantul securității regionale.

— Să le dăm câteva „ouă de struț", ceruse Cristian, pregătindu-se să lase în grotă trei grenade.

Liviu Dumitrașcu îl oprise din nou.

— Mai bine să-i așteptăm aici.

— Nu ridicăm „ancora"?

— Nu. Dacă o descoperă, cu atât mai rău pentru ei. Căutați-vă poziții de luptă, eu vreau să văd ce se întâmplă în vale.

O luase pieptiș, spre creasta muntelui, acoperită de mușchi și licheni. „Să văd ce se întâmplă în cele două văi ale plângerii mele din această zi", spusese, să-l audă și ceilalți. Urcase încet, obosit, apăsat de greutatea armamentului și munițiilor ce le căra cu sine, dar și de mâhnirea cauzată de eșecuri. Furtul fetiței... Avea nevoie de-un schimb. Un copil pentru un asasin

ordinar, care, între timp, se cretinizase.

Înainte de a cerceta cu binoclul cele două văi, privise cerul senin. De acolo, de sus, avusese proasta inspirație să se lanseze într-o noapte de primăvară. Trecuseră trei luni de atunci. Și ce realizase? De la bază i se comunicase că avionul fusese doborât. Semn rău, își spusese încă de atunci. Și insuccesele urmaseră unul după altul. Mai avea o speranță. I se repetase că nu trebuia decât, la o anume dată, când i se va comunica, să pornească o mică răscoală armată. Atât. Până-n prezent, însă, certitudinea posibilității unei asemenea răscoale nu i se contura. Iar în cazul că imbecilul de Papazoglu divulgase acest secret, securitatea, se-nțelege, nu va rămâne în așteptare, cuminte, cu mâinile la piept. Insuccesele de până acum o dovedeau cu prisosință.

De sus, de pe creștetul muntelui, văile păreau cufundate într-un albastru dens și pur, de mare liniștită. Dincolo de pădurea de jnepeni, șase GAZ-uri se pierdeau încet în întunericul văii. De pe partea cealaltă, alte trei se îndreptau în aceeași direcție: șoseaua către poalele Runcului. „Întocmai! Domnul comandant al securității regionale va cina, în această seară, în frumoasa lui locuință, împreună cu doamnă profesoară de istorie, cu fetița și băiețelul, apărat de doi buldogi. Și va visa cum că îl arestase un fost inspector șef de

siguranță. Ei bine, află, domnule maior, că îți pregătesc eu una”. Stătea pe spate, cu privirile ațintite în cer. „Unde te ascunzi, doamne?”

Coborî, sprijinindu-se în automat. Cei trei îl așteptau, în poziția de luptă, cu privirile ațintite spre hăul întunecat din care numai înțelepciunea unui mare copoi de siguranță îi putuse scoate.

— Au plecat, domnilor.’ nu mai e niciun pericol.

— Cum așa?

— Simplu. Ne-au luat oamenii și au plecat la treburile lor.

— Am o idee, râse Cristian. Îi trimitem fetița înapoi. Mâine dimineață o va găsi la poalele Runcului, cu un glonte în inimă.

— Sunt de acord, domnule Cristian. Îl iei pe domnul căpitan cu dumneata; eu și domnul colonel vă așteptăm aici. A, da, să nu mai pierdem inutil oamenii, numai unul să facă transportul până-n Runcu. Tcaciuc ori Lucian, mi-i indiferent. La fel sunt de cretini și unul și celălalt. Pariez însă că vă veți întoarce întristați.

Cristian privi cu suspiciune. Liviu Dumitrașcu îi zâmbea. Ce voia să spună?

— Să mergem, domnule căpitan.

— Pe rând, domnilor, mai spuse Dumitrașcu. De unde să știm cu exactitate ce se mai petrece în clipele astea jos?

— Da, aveți dreptate, aprobă căpitanul. Cobor eu primul.

Și dispăru în groapa neagră, cu puțin mai strimtă decât gura unei fântâni. După vreo patru minute, îl urmă și Cristian.

— Eu n-aș fi de acord să omorâm fetița, spuse la un moment dat căpitanul.

— Mila și conștiința au dus la pierderea războiului nostru. Nu-l vom pierde și-a doua oară, domnule căpitan.

— Bine, dar copilul?!

— Dușmanul trebuie lovit cu toate mijloacele.

— Aveți dreptate, îl aprobă în cele din urmă, și se gândi cât de ușor i-ar fi fost în clipa aceea să lichideze fiara cu chip de om. Dar aceasta ar însemna să piardă urma lui Dumitrașcu și a celorlalți din „guvern”. Zâmbi la gândul decepției ce-l aștepta pe organizatorul pogromului de la Iași. Nu mai aveau decât vreo două sute de metri până în grota în care trebuia să ardă un foc.

Cristian respira greu. Așa făcea ori de câte ori începea să se înfurie. În grotă era întuneric beznă. Scotociră cu lanternele de jur-împrejur. Nici urmă de om. Cristian răscoli cenușa, nici urmă de jar. Alergă șontâc-șontâc. În gura peșterii își dădu seama de tot dezastrul. „Te împușc, doamne, te lichidez”, strigă și trase o rafală sus,

în creștetul cerului. Apoi începu să plângă. „Cum de nu i-am împușcat pe trădători?”

Intră din nou în peșteră, cu pașii rari, cu fruntea în pământ, șchiopătând ușor.

— Bine, căpitane, dar îți dai seama?!

— Îmi dau seama, domnule Cristian. Mă doare și pe mine, simt că înnebunesc, e prea mult pentru o zi.

Când erau din nou sus, la lumină, Liviu Dumitrașcu, de pe creasta muntelui, privea asfințitul soarelui. Coborî târziu, când amurgul se înnegrise, gata să cedeze nopții.

— Ridicați scara, ordonă.

Căpitanul execută ordinul. Adăposti scara de frânghie sub o stâncă. Era frânt de oboseală, se gândi că și ceilalți erau obosiți, așa că se vor odihni câteva ore acolo, pe pieptul muntelui, acoperit din belșug cu mușchi. Dar Liviu Dumitrașcu îi spulberă acest gând.

— Să mergem, spuse scurt.

Căpitanul o luă tăcut în urma oamenilor în mijlocul cărora era obligat să trăiască. Deocamdată, coborârea era oarecum ușoară, aceasta și datorită micilor arbuști de scoruși și afini de care se ajutau la nevoie. În zare, parcă din largul oceanului, se ridica luna...

Liviu Dumitrașcu avea motive să părăsească grabnic aceste locuri. Îl ajuta și noaptea înstelată, cu lună mare, de puteai să citești în lumina ei. În urma lui mergea

colonelul Francisc Toscaru, apoi Cristian. Ultimul era el, căpitanul „Aristide Stamate”.

Plecase în misiune cu aproape șase luni în urmă. I se explicase ce anume avea de făcut; i se păruse atât de simplu, încât primise totul drept o binemeritată vacanță, după multele misiuni grele la care participase. În închisoare se împrietenise cu sublocotenentul Postolache, fiu de fabricant, nepot al colonelului Toscaru, care dispăruse de la domiciliul forțat, împreună cu locotenentul Mărdărescu. Sublocotenentul Postolache îl cunoscuse pe Mărdărescu, i-l descrisese căpitanului cu lux de amănunte. La rândul său, căpitanul îi vorbise despre dispariția colonelului Toscaru. Sublocotenentul intrase în cursă. „Am putea să ajungem la domnul colonel Toscaru, dacă am reuși să evadăm, domnule căpitan. Știu un mijloc sigur prin care să ajungem la domnul colonel.”

Au reușit să „evadeze”. Între timp, locotenentul Mărdărescu, trimis de colonel să ia legătura cu șeful „Grupării N”, fusese arestat. Iar căpitanul „Stamate” și sublocotenentul Postolache ciocneau oale cu vin și se ospătau într-una din pivnițele fostului pretor Frățilescu. Și așteptau. În sfârșit, venise ziua când urma ca gruparea să ia legătura cu „trimisul colonelului Toscaru”. Și atunci, căpitanul primise ordin să-și continue misiunea.

Socoti vremea de când plecase de-acasă. Aproape patru luni și jumătate.

Mergea la vale, mai mult lunecând; luna se tot ridica, mare și zâmbitoare. „Ia aminte!" îi spunea parcă.

Trebuie să ia aminte. Era imposibil ca domnii aceștia să nu înceapă să-l suspecteze.

Urcară și coborâră până aproape în zori. Locul spre care se îndreptau era un munte semeț, cu creștetul în lună. Un perete vertical, cenușiu, o ispită pentru alpiniști, admirație până la extaz în ochii turistului, enigmă pentru Cristian, dar mai ales pentru căpitanul de securitate Victor Murzescu. Se întâmplă un lucru ca în poveștile Șeherezadei[47], Liviu Dumitrașcu se așeză pe o stâncă, își sprijini coatele în genunchi, fața în palme și începu să fluiere „Doina Oltului". Era ceva măreț, nostalgic și enigmatic. După câteva minute apăru un om și-l salută milităresște. Liviu Dumitrașcu îi întinse mâna. Cel care îl salutase rosti grav:

— Bun venit, domnule comandant.

— Bun găsit, îi răspunse și-i făcu loc colonelului Toscaru, care, înainte de a intra, cercetă câteva clipe în jur. Luna privea de după munte numai cu fruntea, zorii căpătaseră nimb de purpură. Căpitanul Murzescu zâmbi.

---

[47] Șeherezada (persană Šahrāzād) este povestitoarea din O mie și una de nopți și o ipotetică regină persană.

„Sesam deschide-te”, șopti el, când se strecură pe după stânca cenușie, pătrunzând într-o lume de basm. Spre deosebire de peștera din care venise, ceea ce constată aici, în primul moment, era aerul uscat, sănătos și temperatura moleșitoare, ce te chema la somn. Grota în care intrase era luminată de trei lampioane, așezate în trei colțuri. La un semn al colonelului, unul dintre oamenii din grotă porni spre ieșire, cu automatul în mină. Cu toată lumina difuză, căpitanul numără cinci bărbați, unii dormind, alții prefăcându-se că dorm. „Marea armată”, zâmbi căpitanul. Se aștepta la cel puțin o sută de oameni. Așa rezultase din radiogramele codificate, ca și din declarațiile lui Papazoglu. „Grosul coloanei o fi în altă parte”, își spuse Murzescu, întinzându-se pe o saltea de mușchi, oferită de colonel, cu un gest nobiliar. „Poftiți, domnule căpitan, odihniți-vă, discutăm după aceea”.

„Ce vom discuta oare?” își spuse. Și adormi cu această întrebare în gând.

Îl deșteptă un lungan slăbănog, cu fața proaspăt bărbierită și mirosind a parfum:

— Ajunge, domnule căpitan. Poftiți de vă spălați, faceți-vă toaleta, dacă doriți să vă radeți barba, uitați-vă, în colțul acela aveți tot ce vă trebuie.

Căpitanul îl privi bucuros.

— Tomcea Miltiade îmi spune, se recomandă

lunganul, cu fruntea teșită și nas ascuțit, acvilin.

— Sunt încântat de cunoștință, domnule Miltiade, căpitan Stamate. Porni zâmbind spre locul arătat. E plăcut aici, de mult n-am dormit atât de bine.

— Să ne ajute Dumnezeu în ceea ce ne-am pus în gând, domnule căpitan. Și fiți sigur, nimeni dintre bărbații militari ai patriei noastre nu va străluci ca dumneata. Atunci, da, va fi bine.

— Vă mulțumesc, domnule Tomcea!

Își dezbrăcă bluza, cămașa. Se afla în fața unui perete de piatră, din care țâșnea un șuvoi de apă caldă, ce se pierdea fără zgomot într-o cavernă cu diametrul puțin mai mare decât al unei portocale. Pe o vatră se afla, într-adevăr, tot ce trebuia unui bărbat pentru toaleta feței. Miltiade, zâmbind jovial, se retrase. Murzescu scoase dintr-o pungă o periuță de dinți. La lumina lampionului, citi la repezeală numele firmei producătoare. Pasta de dinți era tot de proveniență străină. La fel săpunurile, instrumentele de tuns și bărbierit. I-ar fi plăcut să-și vadă fața bine rasă, dată din belșug cu apă de colonie de micșunele, neschimbata lui apă de colonie, cumpărată lunar de Cătălina, să se tundă omenește, apoi să-și pună tutun în pipă, să se lase pe spate, în fotoliu, cu ziarul în mână, cum făcea în fiecare duminică. Dar „căpitanul Stamate”, pe care îl substituia, nu trebuia decât să-și aranjeze barba și

mustața, de fumat nu trebuia să fumeze, nici să înjure; trebuia să facă dovada unui om tare ca lava vulcanului în care se afla, încremenită cu cine știe câte milioane de ani în urmă. Trebuia să vorbească puțin, să chibzuiască mult, înainte de a răspunde. Făcu din barbă un cioc de toată lauda, își aranjă mustața, se dezbrăcă, intră sub șuvoiul de apă caldă, minunându-se de acest dar al naturii într-o grotă pe care abia acum o cunoștea.

— În stânga e un sac cu lenjerie, domnule căpitan, recunoscu vocea lui Miltiade. Încercați, trebuie să arătăm a ceea ce suntem.

Căpitanul acceptă bucuros propunerea. După vreo zece minute, îmbrăcat un uniformă nouă, de campanie, cu grad de căpitan din vechea armată, arăta într-adevăr a ceea ce fusese căpitanul Aristide Stamate. Era foarte bine dispus. Miltiade îl conduse într-un fel de sanctuar, în care lumina soarelui pătrundea difuz, printr-o deschizătură în stâncă. Trecură pe sub o boltă și, în sfârșit, căpitanul avu motive să fie și mai bine dispus.

În jurul unei mese de piatră, nouă bărbați așteptau în tăcere, fiecare șezând pe o buturugă ce ținea loc de scaun.

— Fă-o dumneata pe amfitrionul, domnule Cristian, spuse Liviu Dumitrașcu, arborând un zâmbet de falsă condescendență.

Căpitanul Murzescu strânse ușor, mai întâi mâna

colonelului Francisc Toscaru, „prim-ministru al guvernului ce urma să ia în curând cârma țării”; a lui Tomcea Miltiade, „ministru de război”, dulău din haita lui Antonescu, a lui Liviu Dumitrașcu, „ministru de interne” în viitorul guvern, a lui Mihail Lerescu, fost mare demnitar în partidul liberal, pe care maiorii și coloneii de dincolo îl desemnaseră în „noul guvern” drept „ministru de externe”; strânse mâna lui Corneliu Florea, care, cu ani în urmă, delapidase câteva milioane din fondurile țărăniștilor și dispăruse fără urme; revenit acum drept „ministrul transporturilor și telecomunicațiilor”; îl cunoscu pe Cupidon Năescu, care-și luase tălpășița în avionul lui Horia Sima, scăpând ca prin minune de gloanțele răzbunătoare; parașutat acum în munți cu speranța dregătoriei de „ministru al comerțului”, în guvernul desemnat de oficinele de spionaj, întrunite în multe ședințe și după judicioase verificări; în sfârșit, îi mai recunoscu pe Tadeu Oprișan, fost moșier și director de bancă, „ministru de finanțe” al guvernului fantomă; pe Simion Zamora, criminal de război, reîntors în munții României, cu funcția de „ministru al învățământului”. La urmă strânse și mâna lui Cristian Căruntu, „director general al poliției”. Cam mică funcție. Cristian se arăta însă mulțumit.

Căpitanul luă loc pe o buturugă, emoționat de

strânsătura mâinilor atâtor „miniștri”. În sfârșit, aici trebuia să ajungă. Securitatea deținea unele informații vagi despre acest guvern fantomă, pregătit în câțiva ani buni, cu milioane de dolari. Deci, exista acest guvern. Bărbații aveau fețele proaspăt rase, cu toții se respectau, în conformitate cu funcția ce urmau să o dețină. Căpitanul se întreba ce funcție îi fusese și lui menită, aici, în guvernul acesta, al umbrelor. Înaltul și slăbănogul „ministru de război” se ridică în picioare și propuse ca domnul căpitan Aristide Stamate, fost comandant de escadron, să fie avansat la gradul de general.

Câteva clipe de tăcere de mormânt. În lumina cernită, fețele celor din guvernul fantomă păreau spectrale.

— E prea mult, domnule Tomcea, se opuse „primul ministru”, colonelul Francisc Toscani.

Căpitanul se ridică și el în picioare, arătându-se foarte emoționat. „Ministrul de război” își argumentă propunerea. Napoleon era general la douăzeci și opt de ani. Domnul căpitan dovedise multă inteligență, stăpânire de sine, sânge rece în acțiune; organizase o revoltă a ofițerilor deblocați, mai apoi, cu toată paza securității, reușise să evadeze, și nu de unul singur. Evenimentele ce se apropiau trebuiau să-i găsească pregătiți. El, ca ministru de război, avea nevoie de un șef de stat major. Desigur, vor fi folosiți și alți militari,

bărbați de nădejde, strategi și tacticieni. Se cuvenea însă eu prisosință ca domnului Aristide Stamate să i se dea onorurile ce le merita.

— Căci în urma războiului, conchise Tomcea Miltiade, mulți viteji se vor arăta, așa cum au dovedit-o de fiecare dată marile evenimente ale istoriei.

Propunerea fu supusă la vot. O singură abținere.

— Ne puteți explica, domnule ministru, de ce nu votați pentru?

— Nu, domnule prim-ministru, răspunse Liviu Dumitrașcu.

Acest *nu* mușcă sălbatic din inima căpitanului. Domnul Livia Dumitrașcu îl suspecta?

— Nu sunteți obligat să ne mărturisiți motivele abținerii dumneavoastră, puse capăt votului domnul „prim-ministru" Francisc Toscaru, autoritar, demn și sobru.

Spectacolul de operetă continuă. Miltiade Tomcea, „ministrul de război", desfăcu un pachet din care ieșiră la iveală doi epoleți de general. Cu o mină sobră se apropie de „Aristide Stamate", îi scoase epoleții de căpitan, îi puse pe cei de general. Întregul „guvern" se ridică în picioare, aplaudă, felicită pe noul general. Acesta zâmbea, răspundea amabil felicitărilor, la urmă rosti solemn:

— Domnilor, jur pe viața mea că îmi voi sluji patria,

de va fi nevoie până la ultima picătură de sânge, până la ultima licărire de viață.

Erau singurele cuvinte pe care le spunea din inimă oamenilor între care era obligat să trăiască de mai bine de patru luni și jumătate.

Membrii „guvernului” se așezară, fiecare pe buturuga lui. Noul general simți arsuri în stomac, s-ar fi cuvenit să-l ospăteze cu ceva, dar mascarada nu se terminase încă. Miltiade Tomcea se ridică din nou de la locul său, privi în jur, adulmecând parcă cu nasul lui coroiat, dacă nu cumva se apropia vreo primejdie.

— Domnilor, cred că suntem în altarul unor strămoși, de-ai noștri. Zece mii de ani de istorie citim în acest sanctuar. Fie ca această zi să marcheze un nou ev în istoria noastră. Întrunit într-o ședință, fără participarea domnului prim-ministru, distinsul nostru Francisc Toscaru, noi, guvernul, îl înălțăm astăzi, cincisprezece septembrie, la gradul de general, pe domnul colonel Francisc Toscaru.

Tăcere. Francisc Toscaru fusese luat prin surprindere. Fruntea lui lată se umplu de riduri, chipul i se întunecă, oricine înțelegea că domnul colonel de jandarmi fusese făcut knock-out. Cu toate acestea, buturugile fură văduvite din nou de dosurile miniștrilor fantomă. Sigur că da, Francisc Toscaru ar fi vrut să fie înaintat la gradul de general, dar nu într-o grotă cu liliecii spânzurați de

boltă, ci într-un salon fastuos, cu adevărați miniștri și generali. Nu putea să privească totul decât ca pe o glumă sinistră. Singurul în care credea, pe care îl stima, era Livid Dumitrașcu. Și de această dată fostul inspector șef de siguranță era singurul din „guvern” care se abținea. Se pronunță și un vot contra. Se opuse chiar colonelul Toscaru. Șeful guvernului de stafii. Dar pentru că majoritatea votase pentru, lungul și deșiratul „ministru de război” făcu cuveniții pași spre buturuga „primului ministru”, cu gândul să-i scoată epoleții de colonel și să-i pună la tunică pe cei de general.

— Mulțumesc, îl opri Toscaru. Am să-i pun în ziua când vom învinge.

Acest refuz nu prea plăcu „miniștrilor”. Cristian scoase; chiar un mârâit prevestitor de viitoare răfuieli. Îi plăcu însă fostului inspector șef de siguranță. Domnul colonel Francisc Toscaru prezidă mai departe ședința „guvernului”. Ministru al industriei alimentare era Zăbrescu, despre care „guvernul” nu știa încă ce se întâmplase cu el. Ministrul industriei era inginerul Tirică Vilmeș, arestat de securitate. Atribuțiunile ultimilor doi, până la eliberarea lor din închisoare, trebuiau îndeplinite de Corneliu Florea, „ministrul transporturilor” și de Simion Zamora, „ministrul învățământului”. Dar „guvernul” trebuia să fie adus la putere de „arhanghelii” din cer. „Arhanghelii” nu

puteau să nu se gândească la un patriarh drag lui Dumnezeu. Unul care să nu fi avut nicio legătură cu comuniștii; de aceea evenimentele ce se apropiau trebuiau să-l găsească în mijlocul „guvernului” pe sfinția să, părintele Larion Tutoveanu.

— Boaita asta n-a fost în stare să păstreze în condiții de funcționare armele ce i le-am lăsat în patruzeci și patru, își arăta revolta Cristian Căruntu, lovind o piatră de lângă buturuga lui, cu piciorul încălțat cu bocanc ortopedic.

— Armele lui sunt „Sfânta Scriptură”, îi luă apărarea Corneliu Florea, delapidatorul bugetului țărăniștilor, ajuns acum „ministrul transporturilor”.

După tăcerea „guvernului”, Corneliu Florea își zicea că spusese la timp exact ce trebuia. Era chel complet, avea fața rotundă, de om bine trăit. Din urechi îi ieșeau câteva fire de păr, lungi, lăsând impresia unor antene de lepidopteră[48].

— Poate că ar mai trebui să-l verificăm, insistă Cristian.

— Nu cred, interveni în apărarea viitorului „patriarh” și Cupidon Năescu. Eu l-am cunoscut ca nimeni altul.

Într-adevăr, îl cunoscuse. Mai mult, fusese unul

---

[48] Lepidopterele (Lepidoptera) este un ordin numeros de insecte ce include moliile și fluturii. Lepidopterele cuprinde peste 180.000 de specii, grupate în 128 de familii și 47 suprafamilii, ocupând astfel locul doi, după Coleoptera.

dintre marii „camarazi” care îl ispitiseră pe Tutoveanu să viseze clericale tronuri și toiege de aur.

Cristian scoase din nou un mârâit, promițător de viitoare furtuni. Dar Francisc Toscaru puse capăt discuției:

— Sfinția sa trebuie să fie între noi. În cel mult patru zile. Ordon această misiune domnilor Cupidon Năescu și Tadeu Oprișan:

Cei doi se ridicară tăcuți, se înclinară în semn de supunere, apoi se priviră unul pe altul, de parcă atunci abia se cunoșteau. Primul ministru declară ședința închisă. În sfârșit, noul general putu să servească dintr-o dată și micul dejun și prânzul. Ba închină și o căniță de coniac: „guvernul” se dovedea a fi bine aprovizionat.

— La mai mare, domnule general!

— Asemenea, domnule Miltiade.

— În trei săptămâni, dacă ne ajută Dumnezeu, suntem la locurile ce le merităm de atât amar de vreme.

— La fel doresc și eu, domnule ministru. Fiecare să fim la locurile ce le merităm, toastă „generalul Aristide Stamate”.

„Fiecare să fim la locurile ce le merităm”, reținu Liviu Dumitrașcu, în timp ce Cupidon Năescu, legionar din „curtea” lui Horia Sima, continua să-l cerceteze pe fostul moșier Tadeu Oprișan. Ca legionar, avea motive să-l urască. Tadeu Oprișan nu numai că refuzase

categoric să adere la organizația legionară, dar și făcuse front comun cu cei ce i se împotriveau. Avea și un motiv de stimă față de acest om cu păr bogat și cap mare, cu fruntea îngustă, de sub care pândea parcă un șobolan. El fusese cu ideea, pe la sfârșitul lui ′44, ca bancnotele de hârtie să fie convertite în aur. Așa se face că „cei deștepți" și-au schimbat valizele cu milioane de hârtie în aur, apoi și-au luat tălpășița spre locuri mai sigure. Printre aceștia fusese, se înțelege, și Tadeu Oprișan. Numai că domnia sa își investise capitalul într-o firmă de armatori care dăduse faliment. În această calitate, de falit, îl întâlnise Cupidon Năescu printre „băieții" ce se pregăteau, cu burse în valută forte, să descindă în țară și s-o „elibereze". „Vasăzică, o idee genială, alături de o tâmpenie", își zicea Năescu. „Unde-i multă minte, nu se poate să nu fie și un dram de prostie. Să ajungi falit, când puteai foarte bine să dormi liniștit, apărat de milioanele convertite în aur".

Tadeu Oprișan își oferise serviciile celor „de dincolo" din disperare. Singur se oferise în funcția de „ministru al finanțelor". Omul vrea să se refacă. „Cu ăsta să plec eu în misiune?"

Cupidon Năescu ar fi vrut să-i ceară domnului „prim-ministru" un alt om, dar „guvernul" se vedea fără armata atât de trâmbițată, așa că membrii lui aveau să fie deopotrivă soldați și generali. El, Năescu, era sigur

de izbândă. Izbânda, însă, nici într-un caz nu va fi adusă de oameni ca Tadeu Oprișan, falitul. De aceasta era sigur.

— Când peste Europa răsăriteană, continua bine dispus organizatorul pogromului de la Iași, vor zbura câteva zeci de mii de avioane, cu tot ce trebuie în ele, domnule general, lucrurile se vor rezolva în câteva ore. Nu găsiți?

— Bineînțeles, domnule Cristian, răspunse „Aristide Stamate", apreciind la justa lui valoare coniacul din cană.

Buna dispoziție continuă până la venirea înserării. Atunci Liviu Dumitrașcu și Francisc Toscaru îi însoțiră până la ieșirea din crater pe cei doi „miniștri", Cupidon Năescu și Tadeu Oprișan, urându-le succes. „Miniștrii" dispărură în defileul dintre munții vulcanici. Cei doi priviră muți în urma lor. Se întoarseră după vreo zece minute, și un nou consiliu de război avu loc la masa de piatră. De această dată, ședința fu prezidată de Liviu Dumitrașcu. În noaptea aceea trebuiau îndeplinite alte două misiuni. Una – de aceasta vor răspunde Mihai Lerescu, „ministrul de externe" și Tomcea Miltiade, lungul și deșiratul „ministru de război" – era pregătirea unei aterizări pe platoul muntelui Frumosu. Aterizarea va avea loc peste trei nopți. Ceea ce se cerea era să se curețe pista de pietre, să se pregătească cele cinci focuri

ce vor semnaliza locul aterizării. „Ministrul de război” spuse un foarte catifelat și civil „am înțeles” și se plecă cu respect asupra lui Liviu Dumitrașcu care era „comandant suprem”. Ba, mai făcu și cu ochiul, gest care nu-i scăpă „generalului Aristide Stamate”. Mihail Lerescu abia de ajungea la subsuoara lui Miltiade. Fost moșier și coacționar la mai multe fabrici de hârtie, deși fricos și deloc născut cu sămânța spiritului de aventură în el, căzuse totuși pradă oficinei de spionaj și diversiune care îl recrutase, visând că un portofoliu de ministru, și mai ales cel de externe, l-ar lansa, în caz de izbândă, în cercurile celor mai de seamă capitaliști din lume. Se înțelege, prevăzuse în toată această aventură și un eventual insucces. Oamenii care îl desemnaseră în portofoliul de „ministru de externe” se angajaseră că îl vor readuce în occident viu și nevătămat. Domnul „ministru de externe”, însă, trebuie să excludă categoric acest „to be or not to be”, pentru că victoria era sigură. Guvernul ce urma să vină la putere trebuia să împace toate structurile politice din fosta Românie, iar Mihail Lerescu, ca unul ce avusese funcții de răspundere în partidul liberal, trebuia să înțeleagă cât de mare era cinstea ce i se oferea.

Așa că, pășind mărunt și gâfâind, deocamdată îl urma pe Miltiade, să pregătească aterizarea unui avion. Cine știe, poate că domnii de dincolo au hotărât să amâne

misiunea și le trimit un avion să-i ducă înapoi. Parcă, parcă ar fi mai bine. Pentru că el, cu inima cât un purice, niciodată nu gândise că va ajunge să țină o armă în mână.

Dispărură în întuneric. În urma lor, fostul inspector șef de siguranță continua cu împărțitul misiunilor pentru noaptea aceea. Domnii Simion Zamora, Corneliu Florea și Aristide Stamate vor pleca la stâna de pe Deluț, de unde vor ridica alimente și medicamente. Aveau la dispoziție șase ore. De această misiune răspundea domnul general Aristide Stamate.

„Generalul", cât era el de „general", spuse „am înțeles", zâmbi, se simțea onorat de misiunea ce i se încredința. Făcu un milităresc stânga-împrejur, cu mâna la chipiu și ieși și el, urmat de ceilalți doi.

Drumul până la stâna de pe Deluț, un munte blând, acoperit de ierburi până mai sus de genunchi, dură aproape trei ore de suișuri și coborâșuri. Totul părea în ordine. Ba din când în când, Corneliu Florea, delapidatorul fondului țărăniștilor, mai schimba și o vorbă cu Simion Zamora, criminal de război, instruit în occident pentru buna cunoaștere a „artei" diversiunii. Nici el nu prea era un optimist. Acceptase să vină ca ministru al învățământului, nicidecum s-o facă pe catârul de murite, cărând desagi cu alimente și medicamente. Unde era „armata" domnului colonel

Toscaru?

Când ajunseră la stâna de pe Deluț, ce maniere, „păstorii" îi arestară pe loc și mi-i puseră pe domnii miniștri în cătușe.

— Sunteți de la securitate, domnule?

— Închipuiți-vă, domnilor, răspunse cel mai în vârstă.

„Ministrul învățământului", ca și „ministrul transporturilor" se treziră cu câte un căluș în gură, legați și de picioare, încărcați apoi într-o cotigă trasă de doi căluți.

— Drace, spuse în urma lor „generalul", îmbrățișându-l pe locotenentul Vrânceanu.

— Înainte de toate, tovarășe căpitan, vă transmit ordinul tovarășului comandant: dacă sunteți bănuit, trebuie să-i părăsiți!

— Nu sunt, Tudorele. Peste câteva nopți vine un avion, nu știu ce va aduce. Va ateriza pe platoul muntelui Frumosu. Asta-i una. Doi, Tadeu Oprișan și Cupidon Năescu; ia stai puțin, dă-mi o foaie de hârtie.

I se dădu caietul în care baciul își ținea socotelile zilnice. Căpitanul descrise locul în care se afla „guvernul", numele și funcțiile fiecăruia, intențiile pe care le aveau oamenii *de dincolo,* de a declanșa un conflict în Europa răsăriteană. Relată sumar misiunea celor doi; intenția „guvernului" de a „coborî din cer" în frunte cu un nou patriarh; locul unde să-i aștepte.

— Ce s-a întâmplat cu Tutoveanu?

— E arestat, dar o dregem noi.

— Va fi căutat la „Păstrăvul mare”, la preotul Păsculescu. Așteptați-i! Iar eu, vezi și tu, vine un avion, trebuie, să-l primesc, au mai rămas destule alte lucruri de făcut.

— Ce-i cu armata lui Toscaru?

— În afară de mine, râse căpitanul, alți subordonați nu are. „Marea armată” se compune dintr-un criminal de război și un ofițer de securitate. Ce zici de asta?

— Poate că ar fi bine să-i lăsați dracului. Năvălim peste ei. În câteva minute am lichidat toată povestea.

— Vine un avion, înțelegi? Trebuie să-i lovim în cap. Capul e dincolo, aici e numai coada. Ce fac ai mei?

— Vă așteaptă.

Se priviră tăcuți. Era din nou senin, lună plină, zorii trebuiau să apară peste un ceas.

— În apropiere, îmi pui cătușele.

— Cădem pe ei, îi arestăm, e mult mai simplu, insistă locotenentul. Pe urmă așteptăm avionul.

— E posibil să nu-i mai găsim acolo. Una. Doi, au undeva o grupare. Ceva care așteaptă un semnal. Trebuie să descoperim totul, absolut totul.

— Tovarășe căpitan!

— Îți ordon să mă urmezi. Îmi pui cătușele la doi kilometri de ascunzișul lor, câteva focuri de automat, o

grenadă, am eu grijă să mă rănesc, îmi curge foarte ușor sânge din nas.

— Tovarășe căpitan, ne pripim.

— Mâine noapte vor comunica cu șefii lor din Occident. Trebuie să punem mâna pe avion, înțelegi? Ordinul a fost să duc misiunea până la capăt.

Locotenentul îl urmă, ceva parcă stătea să plângă în sufletul lui. Îi puse cătușele, așteptă să se depărteze, trase apoi în peretele muntelui mai multe rafale, aruncă două grenade. O luă înapoi, din nou trase. Așteptă un timp, apoi aruncă încă o grenadă. Explozia purtă ecoul aproape un minut. Încă o grenadă, și încă una.

Apoi se pierdu în pădurea de brazi.

Căpitanul ajunse la intrarea în crater, lac de sudoare, sfâșiat și plin de sânge. Căzu imediat. Liviu Dumitrașcu îi lumină fața. Era singurul care îl întâmpinase. Luă apă, îl spălă.

Sunt pe urmele noastre, domnule inspector șef.

— Ce s-a întâmplat cu ceilalți?

— Domnul Zamora, dacă nu-i mort, e foarte grav rănit. Domnul Corneliu Florea a murit lângă mine.

— Dumneavoastră cum ați scăpat, domnule... căpitan?

— Veneam la distanță de circa cincizeci de metri unul de altul. Eu și domnul Corneliu Florea am intrat în ambuscadă. Erau militari în termen. Domnul Corneliu

a căzut secerat de gloanțe, m-am trezit după câteva clipe, imobilizat de doi militari și un câine, m-au încătușat. În timp ce mă duceau, domnul Simion Zamora a tras în câine, eu m-am aruncat în râu, am luat-o în sus. Au răsunat explozii de grenade, au tras după mine, nu știu ce s-a mai întâmplat, scoateți-mi vă rog fiarele astea de la mâini.

Din întuneric, apăru colonelul Toscaru.

— Trebuie să ne mutăm locul, domnule inspector șef.

— Să-i așteptăm pe Miltiade și Lerescu.

— Știu drumul.

— Domnule colonel, ați fost numit prim-ministru, dar eu răspund de întreaga acțiune. Vă rog să executați ordinul meu.

— Ce vreți să spuneți?

— Să-mi dați ascultare, domnule colonel, altfel...

Voise să spună că altfel pune mâna pe pistol. Își dădu seama că nu era cazul să rostească asemenea cuvinte.

— Altfel, mă retrag, domnule general, vă părăsesc, asta vreau să spun.

Făcu câțiva pași încoace și-ncolo... Ce se întâmpla cu nervii lui? Cu ce-i greșise fostul comandant al legiunii de jandarmi? Se întoarse, îi puse tăcut mâna pe umăr.

— Aveți dreptate, răspunse Toscaru. Ordonați, domnule inspector șef.

— Scoateți cătușele domnului căpitan, spuse, eu voi

acoperi, la nevoie, împreună cu domnul Cristian, retragerea lui Miltiade și Lerescu.

Toscaru avu de furcă până scoase mâinile căpitanului din cătușe. Îi dădu coniac, îl puse să-i povestească amănunțit tot ce se întâmplase. Căpitanul repetă povestea, cuvânt cu cuvânt.

— Dureros, domnule căpitan, am pierdut încă doi oameni de bază. Sunteți sigur de moartea lui Corneliu Florea?

— Dumnezeu să-l ierte!

— Dar domnul Simion Zamora?

— A explodat o grenadă cam în locul de unde a deschis foc să mă salveze. Am putea verifica, domnule colonel.

— Așa vom proceda, domnule căpitan. Vom verifica.

Căpitanului nu-i plăcu hotărârea lui Francisc Toscaru de a verifica dacă Zamora murise ori nu. De afară veni ceva ca o explozie. Nu se putea. Locotenentul înțelesese clar că nu trebuia să se încerce arestarea lui Lerescu și Miltiade. O altă bubuitură și atunci căpitanul gândi că era într-adevăr norocos. Nu era Vorba de explozii, ci de tunete. Ploaia se lăsă potop; ploaie de munte, iscată din senin. Domnul colonel Francisc Toscaru nu va putea găsi urmele de sânge „la locul încleștării".

Cei doi. Miltiade și Lerescu, se întoarseră vii și nevătămați. În craterul vulcanului, însă, atmosferă de

mort în casă. Oricum, doi membri ai „guvernului”, căzuți dintr-o-dată, nu era lucru de glumă. A doua zi și a doua noapte îi așteptară pe Cupidon Năescu și Tadeu Oprișan. Nu veniră. Într-a patra noapte, apăru Andrieș, însoțit de Tudose.

Îi întâmpină Cristian. Află că Năescu și Oprișan fuseseră arestați, la fel preoții Tutoveanu și Păscălescu. Cristian le spuse că nu-i nimic, să fie gata de acțiune. Le va trimite instrucțiuni precise, să pregătească oamenii.

Cei doi plecară tot în noaptea aceea. „Să fim gata de acțiune. Tudose, ai auzit?”

Avionul fu „așteptat” numai de Liviu Dumitrașcu. Urmări ziua, cu binoclul, cărările de munte. După ce se lăsă întunericul, se întoarse și el în craterul vulcanului din munte.

— Domnule general, îl luă pe „Aristide Stamate” cu mâna pe după umeri, conducându-l spre masa de piatră, unde așteptau Cristian și Toscaru. Câteva întrebări, domnule general.

— Cu plăcere, domnule inspector șef.

— Să facem o înlănțuire logică, un silogism, domnule general. Totul e imaginar, bineînțeles.

Își aprinse o țigară, se așeză pe buturuga lui de „ministru de interne”, începu să proiecteze fumul din gură, cercuri-cercuri, privind în tavanul grotei, visător.

— Din închisoare ați evadat doi.

— Da, domnule inspector șef.

— Mai apoi, toată „Gruparea N”, mai puțin dumneavoastră și domnul Palade, a căzut în mâinile securității.

— Așa e, domnule inspector șef.

Rotocoalele de fum continuau să se ridice spre tavanul grotei. Un liliac ieși speriat de sub spărtura prin care lumina lunii pătrundea abia perceptibil.

— Domnul Manea Palade s-a dovedit a fi agentul securității.

— Asta n-o cred.

— De ce, domnule general?

— Aș prefera să mi se spună domnule căpitan, asta până...

— Aveți dreptate, domnule căpitan. Să reluăm. Fetița a fost lăsată în paza a doi amici de-ai noștri și a unui om de lume. După câte îmi amintesc, cu acel „om de lume” ați schimbat câteva cuvinte, așa, din fugă, la despărțire. Era singurul cu care ați reușit să scăpați de arestare.

— Aștept cu mare atenție „silogismul” dumneavoastră, domnule inspector șef. Nu vă supărați, vă rog să continuați. Intuiesc concluzia, voi avea și eu un cuvânt, cred că vom ajunge la adevăr.

— Sunteți simpatic, domnule căpitan.

— Așa am fost de când mă știu, domnule inspector șef. Râdeam când alții tremurau ori plângeau. În școala

de ofițeri eram poreclit „Gânditorul”. De ce mi-au pus colegii mei o astfel de poreclă? De felul meu gândesc foarte repede, prind din zbor unele lucruri. M-am întâlnit în închisoare cu colegul meu de bancă, în banca a cincea am stat, domnule inspector șef, colegul și prietenul meu intim. Ștefan Iftode, oltean din Craiova. El venea de la interogatoriu, eu mergeam la interogatoriu. „Ce faci, Gânditorule?”, mi-a strigat râzând; și atunci, pe culoarul rece al penitenciarului, am auzit bocănitul pașilor noștri, și râsul nostru în hohote. Al dracului oltean. Alt cuvânt nici că se putea să-mi spună. Am râs, până și-n timpul interogatoriului am izbucnit în hohote de râs de câteva ori. Scuzați-mă, domnule inspector șef, v-am întrerupt înșiruirea premiselor.

— Îmi face plăcere, domnule căpitan, să discut cu oameni sănătoși la minte. Vă rog să mă urmăriți cu atenție.

Căpitanul își aminti vorbele locotenentului Vrânceanu. I se sugerase să iasă din misiune. Singurul răspunzător de ceea ce avea să se întâmple nu putea fi decât el, căpitanul Murzescu. Intuia înlănțuirea premiselor din silogismul domnului inspector șef. Dar, înaintea concluziei, avea și el o premisă, care, probabil, va răsturna toată construcția silogismului.

— Domnul Palade a ajuns bine mersi acasă la el. Fetița

sănătoasă, cei doi prieteni la zdup, înainte de a-și da seama încotro erau dirijați.

— Domnule inspector șef, încep să vă înțeleg.

— Ce înțelegeți?

— Bănuiți că Manea era agentul securității.

— Să presupunem.

— Concluzia ar fi, domnule inspector șef...

— N-am ajuns încă la concluzie, domnule căpitan. Mai avem câteva premise.

Câteva. Căpitanul înțelese exact situația în care se afla. Avea pistolul la îndemână.

— Zamora și Florea au căzut în mâinile securității. Dumneata din nou ai scăpat.

— Fortuna e una din zeițele pe care le ador, domnule inspector șef. Am scăpat din foarte multe înfruntări pe viață și pe moarte în ultimii ani, tot așa cum, probabil, ați scăpat și dumneavoastră.

— Păstorii de pe Deluț au dispărut cu stână cu tot, domnule căpitan. Pentru că erau de la securitate, nu găsiți?

— Vă ascult, domnule inspector șef.

— Au dispărut de frică, domnule căpitan. Aici securitatea putea să riște mai mult. Eu așa aș fi procedat. În sfârșit, să continuăm.

Căpitanul asculta cu privirile în ochii de culoarea scrumului de țigară ai lui Liviu Dumitrașcu.

— Unul dintre „păstori” a aflat că Oprișan și Năescu aveau misiunea să-l aducă la noi pe Tutoveanu. Și din nou oamenii noștri au fost arestați, domnule căpitan. Sper că m-ați urmărit cu atenție.

— Da, domnule inspector șef.

— Iar în noaptea aceasta, trebuia să aterizeze un avion pe platoul „Frumosului”. N-a aterizat, domnule căpitan. Nici n-a fost vorba de așa ceva. În schimb, pe platou au apărut militari... Mi-am permis această mică verificare, domnule căpitan. Și acum, concluzia.

— Sunt trimisul securității, domnule inspector șef. Altă concluzie nu poate fi, conform, „silogismului” dumneavoastră. Dar am și eu un cuvânt în apărarea mea.

Cristian zâmbea sadic; căpitanul simți în spate prezența unui om. N-avea cum să se folosească de pistol. Și totuși va trebui.

— Poate că Zamora n-a murit, domnule inspector șef. N-a murit, a făcut mărturisiri ca să-și scape pielea, omul poate vorbi multe.

— Domnule căpitan, sunt sigur că nu l-ați executat pe acel președinte de gospodărie colectivă.

— Asta se poate verifica, domnule inspector șef.

— Eu sunt sigur că nu l-ați executat, domnule căpitan.

— Dacă sunteți sigur...

Căpitanul duse mâna la centură, scoase pistolul, îl

aruncă, privind în ochii de culoarea scrumului de țigară.

— Să verificăm, auzi în spate vocea lui Cristian. Și atunci respiră ceva mai ușor, dar continuând să privească întunecat în ochii de culoarea scrumului de țigară.

— Numai cu două nopți în urmă eram zece, domnule căpitan. Acum suntem șase. Cine urmează?

— Mă dezgustă „silogismul” dumneavoastră, ca și concluzia la care ați ajuns, rosti încrâncenat căpitanul.

— În cazul că aveți dreptate, sfârși Liviu Dumitrașcu, strivind țigara sub bocanc, poate că veți găsi resurse să nu mă urâți, domnule căpitan.

— Poate, domnule inspector șef.

Undeva, prin apropiere, căzu o piatră. Zgomotul sparse liniștea sinistră din jurul celor două lampioane ce luminau masa de piatră, de la care lipseau patru miniștri din guvernul stafiilor.

— Domnule Cristian, te rog să veghezi, voi verifica personal. Până atunci, domnul căpitan...

Lerescu și Miltiade îi puseră cătușele. Aceleași cătușe pe care i le pusese locotenentul Vrânceanu. Îl legară și de picioare, îl ancorară pe un prichici de piatră, acoperit cu un cojoc, în apropierea izvorului de apă termală. „Domnule general, se pare că ai dat de dracu”, își spuse. „Am tras două gloanțe în președintele gospodăriei din

Mironești, trebuie să-i găsească oasele în fundul prăpastiei, oasele, actele... Domnule general, ai cam dat de dracu. Te-au prins. Trebuia să gândești ceva mai mult. Cum puteau trimite un avion, după eșecul din primăvară? Ești un securist prost, domnule general. Prost, o nulitate, un nimic. Mai bun securist e dracul de locotenent. Trebuia să tăbărâm pe ei, arestam guvernul ăsta de marionete, acum eram lângă ai mei. Nu l-am ascultat, mor prostește. Aș fi putut folosi pistolul. Dar pistolul meu...”

Fusese de pază la intrarea în grotă. Îl schimbase Cristian. Îi luase automatul, îi înmânase pistolul Beretta, cu centură cu tot. Bănuise că nu avea gloanțe, în timpul anchetei. Când simțise în spate respirația lui Cristian. Aruncarea pistolului cântărise greu în fața domnului inspector șef de siguranță. Plecase să verifice personal. Ploaia se oprise; apăruse luna. „Ce să verifice?”

Liviu Dumitrașcu se întoarse aproape în zori. Cel care îi scoase cătușele era tot colonelul Francisc Toscaru.

— Scuzele noastre, domnule general.

— Repet, prefer să rămân căpitan, tot așa cum dumneavoastră ați rămas colonel.

— E hotărârea guvernului, domnule general. Ați acceptat epoleții, purtați-i, nu dați cu piciorul în norocul ce v-a surâs.

Cu zâmbetul lui subțire, la lumina difuză a

lampionului, Liviu Dumitrașcu trecu pe lângă căpitan, aruncându-i o privire enigmatică.

Oare domnul fost inspector șef de siguranță știa acum adevărul?

În prăpastie se găsise portofelul cu actele lui Proboteanu, câteva zdrențe, dar nici urmă de cadavru. Ceva era în neregulă. Zâmbetul enigmatic al domnului inspector șef de siguranță îl avertiza pe căpitan că trebuie să fie treaz cu toate simțurile. Încă o greșeală, o mică greșeală, și-atunci... Ar trebui să se retragă. O va face cu prima ocazie. Deocamdată craterul trebuia părăsit.

Călătoriră din nou, toată noaptea, la lumina lunii. „Guvernul” ducea lipsă de alimente. Subțire și negricios, șchiopătând, cu ochii la stele, Cristian se oprea; gesticula, purta dialog cu cerul. Dumitrașcu era nemulțumit de starea psihică a *camaradului.*

— Asta-i sifilis congenital, îi șoptise Toscaru.

— Să nu demoralizăm, domnule colonel, îi spuse Liviu Dumitrașcu. Vom învinge, necazurile acestea vor rămâne amintiri îndepărtate, poporul ne va cânta în balade și legende, nu va uita nimic din ceea ce facem noi acum!

Nu credea o iotă din tot ce spunea. Realitatea era că nu făcuse nimic altceva, de la intrarea în misiune, decât să-și schimbe bârlogul, să fugă, să fugă într-una și să

piardă într-una. Poporul acesta „de-i va cânta în balade și legende”, nu numai că nu-i căuta, nu-i urma, dar își vedea pașnic de construcția unei vieți pe care el și ceilalți din „guvern” n-o înțelegeau deloc. „Ali-Baba și cei patruzeci de hoți”. De fapt, nici patruzeci nu avusese. Agentura lui, pregătită începând de prin 1942, la ordin, și până la sfârșitul anului 1944, când prinsese de veste că era la un pas de arestare, căzuse în mâinile securității aproape în întregime. Luase legătura cu baza, i se repetase să aștepte; curând va primi instrucțiuni precise. Să aștepte în punctul N. Punctul N era o peșteră umedă, cu mai multe intrări și ieșiri; locul spre care se îndrepta acum, urmat de ceilalți membri ai „guvernului”. Îi venea să râdă. Simion Zamora scria acum, cu siguranță, declarații în fața securității. Florea Corneliu, delapidatorul țărănist, o altă canalie, „ministrul transporturilor”, și el dădea răspunsuri scrise și verbale la interogatoriile securității. La fel Tadeu Oprișan, „ministrul de finanțe”, un naiv incorigibil, și celălalt „ministru”, Cupidon Năescu, căutat de ani și ani pentru crimele de dinainte și din timpul rebeliunii. Auzi ce nume! Specific progeniturilor din părinți tâmpiți. Cupidon. Da. Papazoglu, om despre care spusese cândva că avea creierii uscați, căzuse ca un pițigoi în cursa cu laț din păr din coadă de cal, întinsă de un copil, în timp de iarnă. Vânase asemenea păsări

proaste, câte zece, cincisprezece, în vacanțele de iarnă, la conacul din Mironești. Din cei nouă cu care se lansase, în acea nefericită noapte, Papazoglu, Florea, Năescu, Oprișan și Zamora fuseseră arestați. Cinci pițigoi care „cântă” frumușel acum, în cuștile lor bine păzite. Știa precis ce avea de făcut.

Îl urmau colonelul Francisc Toscaru, „primul ministru”, sătul și el de goana aceasta după himera ce se tot îndepărta; Mihail Lerescu, „ministrul de externe”, un grăsun care transpira zdravăn. Își va da duhul peste câteva săptămâni, dacă nu va cădea în mâinile securității. Transpira, avea temperatură, tușea și scuipa sânge. Răcise, bietul de el, și nu avea medicamente și doctori la căpătâi. Le spusese celor „de dincolo” că oameni de teapa lui Lerescu trebuie ținuți la căldurică, cu picioarele în apă caldă la fiecare strănut, nu să fie trimiși într-o asemenea misiune, demnă numai și numai de titani sub toate aspectele. Dar coloneii comandanți ai oficinelor de spionaj argumentaseră că era om sigur, de acțiune, și că titanii pe care-i pretindea fostul inspector șef de siguranță vor apare, de asta să fie convins, în armata pe care trebuia s-o adune și să fie gata de acțiune, când va primi ordinul suprem. Iată că titanii nici gând nu avuseseră să se arate.

C-un picior mai scurt și unul mai lung, cu încălțămintea lui ortopedică, Cristian compunea

versuri. Și nu-i era rușine să recite cu glas tare producțiile literare pe care le râșnea ad-hoc. „Sifilis congenital, are dreptate domnul colonel Toscaru".

— Ce ziceți, domnule inspector șef, îi ceru părerea Cristian. Frumoase versuri?

— Minunate, îl aplaudă Liviu Dumitrașcu, privind peste umăr. Dacă domnului Zamora i s-ar întâmpla, doamne ferește, ceva, cred că ați putea să-l înlocuiți în funcția de ministru al învățământului.

— Glumiți, domnule inspector șef?

— Deloc.

Cristian încetă dialogul cu stelele, își spuse numai sieși metaforele creatoare de atmosferă de cimitir; nici domnul colonel nu mai scotea o vorbă.

«La urmă, gândi Liviu Dumitrașcu, încheietor de pluton, domnul „general", ofițer de securitate, ar putea să ne mitralieze, dar nu o face, sunt sigur. Vedem noi, domnule general. Am pentru dumneata o surpriză. Ai fi putut să ne lichidezi. N-ai făcut-o, vrei totul. Dacă s-ar putea, și pe domniile lor, șefii de la bază. Nu întrebi niciodată nimic, nu vinzi nimic, cumperi doar. La drept vorbind, le-aș dori domnilor colonei „de dincolo" să fie în clipele astea cu mine. Chipurile lor imperturbabile s-ar deschide, pielea de pe fețele lor albicioase s-ar încreți, ar căpăta ceva din transparența aripilor liliacului de peșteră, dinții le-ar clănțăni din când în când și ar vorbi

poate și cu stelele, ca paranoicul de Cristian. M-am lăsat atras într-o. Cursă întinsă cu abilitate de domnii colonei „de dincolo”. Tâmpiții. Să trimiți baloane cu aparatură de spionaj. Le dai drumul pe coasta Atlanticului și le aștepți pe cea a Pacificului. Râsul lumii. Trebuia să-mi fi văzut de viața tihnită din Elveția. M-aș fi căsătorit, erau destule doamne din lumea bună care și-ar fi măritat cu mine frumoasele lor domnișoare fără avere. Am plecat să întorc lumea pe dos. M-am adunat cu o haită de descreierați. Îmi trimit încă doi oameni cu instrucțiuni precise. Alți doi imbecili. Vor fi însoțiți de unul dintre oamenii domnului Cristian. Pot să jur că vor fi doi cretini, însoțiți de un al treilea. Doamne, în ce cocină am putut intra! Unde ți-i armata, colonele? Vor veni avioane, mii de avioane. Dar ăștia, n-au avioane? Și n-au tancuri și tunuri? Deocamdată, răbdăm de foame, adunătură de derbedei».

Căpitanul înțelese că se îndreptau spre „Cuibul Vulturilor”. Era aproape de miezul nopții, aerul devenise înțepător, se lăsase o brumă groasă, ce se spărgea zgrunțuros sub tălpi.

Francisc Toscaru scoase dintr-un adăpost o stație de emisie-recepție. Fix la orele douăzeci și patru, Liviu Dumitrașcu prinse baza. Ascultă, transmise și el un scurt mesaj, i se răspunse. Transmisia și recepția durară aproape patru minute. După lungimea semnalelor, –

căpitanul înțelese că cei doi trimiși sunt acasă, să-i aștepte, vor veni peste două nopți la N.

— Domnilor, se pare că e aproape ziua pe care o așteptăm. Mâine seară avem musafiri. Locul de întâlnire vi-l comunic mâine. E ceva distanță până-acolo, trebuie să ne grăbim. Înainte de toate, domnilor, să facem rost de alimente. Altfel crăpăm. Iată pentru ce ne vom despărți. Eu, domnul colonel și domnul Cristian o vom lua la dreapta, spre locul numit Peștera Urșilor. Ceilalți, domnilor, vă duceți la „Conacul de vânătoare”. Aveți două ore de mers forțat până acolo. Domnule Miltiade, dumneata vei conduce misiunea. Nu vă împovărați prea mult și luați-vă toate măsurile de siguranță.

— Am înțeles, domnule comandant, răspunse „ministrul de război”, făcând o plecăciune.

Ancorară scara de frânghie și începură să coboare unul după altul în puțul strimt ce ducea spre grotă. În lumina lanternelor, liliecii zburau chițcăind, speriați, neobișnuiți cu asemenea inopinate și deloc dorite vizite nocturne. Ajuns în grotă, Liviu Dumitrașcu lumină, ca din întâmplare, mormanul de pietre, deasupra căruia trona un chipiu militar. Insistă cu lumina asupra mormântului, se aplecă deasupra tăbliței de aramă, culese un bilețel, îl băgă în buzunarul de la piept, într-un gest obișnuit. Căpitanul își spuse că într-adevăr erau ultimele lui clipe de viață. Domnul inspector șef se

gândea însă la cu totul altceva. Își imagina scheletul fostului chestor, râzând parcă de el, amintindu-i farsa ce i-o jucase, cu câteva ore înainte de a fi executat. Și câte au urmat după aceea? „Se pare că mult mai frumos am râs eu, domnule chestor, desfătându-mă cu frumoasa dumitale soție, îi răspundea acum în gând. Sărmana, s-a culcat cu mine chiar înainte de data când se hotărâse execuția dumitale. Am râs și după aceea, domnule chestor. Fiecare ne distram în felul nostru. Dumneata făcând front comun cu comuniștii, eu despuindu-te de avere, mângâiat de frumoasa Rosamunda. De câte ori dădeam greș, de câte ori mureau oameni de-ai mei în luptă cu oameni de-ai dumitale, eu mă retrăgeam în așternuturile de mătase ale frumoasei Rosamunda. Și mă răzbunam, domnule chestor. Răzbunarea mea nu s-a terminat încă. Rânjește cuminte, în calitate de schelet, în tovărășia liliecilor, și așteaptă „Judecata de Apoi”. Se pare că îngerii vor trece nepăsători pe lângă scheletul dumitale. De ce să învie bunul Dumnezeu un dobitoc? Ce să facă cu el? auzi, să renunți la carieră, la avere, la o nevastă atât de frumoasă, pentru că ți-a trăsnit prin scăfârlie că trebuie să eliberezi scumpa ta patrie de fasciști. Uite că a fost eliberată și fără lupta dumitale. Și dacă ne ajută Dumnezeu, va mai fi încă o dată eliberată. Atunci vom avea nevoie de oameni ca dumneata, că erai un bun polițist. Dumneata, însă, vei rânji în continuare,

cu dantura dumitale impecabilă, în tovărășia liliecilor, în timp ce frumoasa dumitale soție va cădea în genunchi în fața mea, să-mi sărute picioarele. Și din nou mă voi răzbuna, domnule chestor.”

Schimbă lumina într-o altă direcție, zicându-și că de vreme ce purta asemenea discuție cu un schelet, înseamnă că nici el nu mai avea mult până să-și piardă mințile. Va trebui să-și struneasca judecata și, oricum, să scape cu viață din acest calvar.

Lumina lanternei cercetă fundul prăpastiei. După care fostul inspector șef de siguranță se apropie de căpitan, îi șopti, din treacăt, vorbind parcă pentru sine:

— Vremuri vechi și vremuri noi, domnule căpitan Timpul curge, curge-ntruna, vremurile se schimbă și noi odată cu ele. Da, domnilor, se adresă el tuturor, ne întâlnim la „Peștera Urșilor”, dacă totul merge bine. Vă vom aștepta cu nerăbdare. Dumnezeu să vă ajute!

Căpitanul o luă înainte, simțea ciripit de păsări în cap. De ce nu-l lichidase domnul inspector șef? Ori poate le făcuse un semn celorlalți doi, s-o facă ei, în drumul spre „Conacul de vânătoare”?

Avea pistolul la centiron, simțea cele patru grenade atârnându-i greu; strânse automatul în mâini; treizeci și două de cartușe erau în încărcător, trebuia să-și vândă cât mai scump pielea. „Oare ce visează Mircea la ora aceasta? Și Cătălina, sărmana de ea. O văduvă și-un

orfan...” Iar domnul Liviu Dumitrașcu îi scăpase. Tot așa cum îi scăpase domnul colonel Francisc Toscaru. Și celălalt, Cristian... îi scăpase, acțiunea nu se termina, greșise undeva, căzuse copilărește în cursa întinsă de Liviu Dumitrașcu.

Ajunseră la locul strimt, pe unde trebuiră să meargă mai mult de-a bușilea. Se simțea miros de rășină, în curând vor ieși din peșteră. Ar trebui să se întoarcă fulgerător și să-i secere pe amândoi. Trebuie să tragă mai sus de mijloc; plumbii să nu nimerească grenadele atârnate de centiroane. Dar ce frumos ar fi dacă cei doi ar merge cuminți, până la „Conacul vânătorilor”. Acolo, s-ar putea... în mod sigur, trebuia să fie așteptat. Locotenentul major Șelmaru luase măsuri, îi comunicase doar. Ce frumos ar fi dacă... Cei doi mergeau în urma lui. Și iată lumina lunii cernindu-se printre cetinele de brad ce acopereau intrarea în peșteră. Aici ar trebui...

— Domnule general, șopti Miltiade, să facem un mic plan de deplasare.

— Și eu sunt de aceeași părere, îl susținu Lerescu gâfâind, privind cu teamă ieșirea din peșteră.

— Vă ascult, domnilor.

Planul propus de lunganul deșirat era simplu. Să se deplaseze la distanță unul de altul, în așa fel, încât, în caz de întâlnire cu securitatea, să se poată acoperi

reciproc, retrăgându-se.

— De acord, răspunse, urmărind mișcările celorlalți. Eu nu cunosc drumul.

— Voi merge eu în față. Domnul Lerescu, după mine. La urmă, dumneavoastră, domnule general. Clar?

Totul era clar. Tomcea Miltiade o luă înainte, se pierdu pe sub brazi, apăru într-un luminiș, la circa cincizeci de metri. Îl urma Lerescu. Totul era clar. Nu-l bănuiau, domnul inspector șef nu le destăinuise descoperirea. Era de ajuns să desfacă bilețelul și totul ar fi fost clar. Dar pentru nimic în lume nu înțelegea comportarea domnului inspector șef de siguranță.

Făcură la dreapta, merseră pe valea unui fir de apă ce clipocea abia auzit printre pietre.

„Conacul vânătorilor” era o cabană de munte în care se adunau vânătorii de mistreți toamna. Acum, tocmai se apropiase sezonul. Lumina dintr-un ochi de geam vorbea despre acest lucru. La „cucuvăitul” lui Tomcea Miltiade, ușa cabanei se deschise, un munte de om, cu carabina în mână, întrebă dacă domnul venise singur. Nu, mai era cu cineva. „Ministrul de război” intră în cabană, verifică cele cinci camere cu câte două paturi fiecare, bucătăria, magazia. Magazia era garnisită cu jamboane, biscuiți, făină, coniac și vin; ba și vreo zece lăzi cu bere.

— E cineva cu dumneata?

— Fiu-meu, Terente.

Băiatul apăru de după ușă, cu carabina în mână. Cabanierul zâmbi cu o gură cât toate zilele.

— Trebuie să fii pregătit de orice. Dacă era un nelegiuit, Terente l-ar fi curățat cât ai clipi din ochi.

Miltiade găsi bună precauția cabanierului. Ieși în prag, îi strigă și pe ceilalți. Lerescu fu de părere că domnul general era bine să rămână de pază. Domnul general acceptă.

Cei doi miniștri intrară în cabană. Mai întâi traseră câte o căniță de coniac, înfulecând totodată, hulpavi, tot ce le cădea la îndemână. La a doua căniță, Lerescu își declină cabanierului portofoliul de ministru de externe, Miltiade Tomcea pe cel de ministru de război. Între timp, Terente burdușea desagii musafirilor, care începuseră să picotească. Se treziră față-n față cu doi necunoscuți, care îi dezarmară și-i puseră în cătușe.

— De ce nu-mi lăsați oamenii în pace? Se „revoltă”... generalul. Nu-i venea să creadă că era viu.

— Dumneavoastră erați, tovarășe căpitan?

— Tudorele, drace, ce faci?

— De două săptămâni vă aștept, tovarășe căpitan. De data aceasta s-a terminat, tovarășul comandant vă ordonă să părăsiți misiunea.

— Nici n-aș mai putea-o continua, spuse. În tonul lui, Vrânceanu citi amărăciune.

— Câți mai sunt, tovarășe căpitan?

— Trei, Tudore. Urî fost inspector șef de siguranță, un colonel, criminal de război, și organizatorul pogromului de la Iași. Pentru arestarea lor am plecat în misiune. Stupid, nu-i așa? Plus că mai vin doi.

— Pe ăștia îi așteptăm la o moară.

— Nu înțeleg.

— Au intrat în țară, drumul lor trebuie să treacă și pe la o moară, o să vedeți.

Căpitanul rămase tăcut. Sigur că nu înțelegea.

— Nu vă faceți probleme, reluă locotenentul. Acțiunea lor a eșuat ca meduzele la mal. Fără dumneavoastră, am fi întâmpinat multe greutăți, tovarășe... general.

— Drace, zâmbi căpitanul.

— Eu, în locul dumneavoastră, aș apare la raportul tovarășului comandant în uniforma pe care o purtați. La urma urmei, sunteți un general revoluționar, de vreme ce nu numai că v-ați trădat „guvernul” retrograd care v-a dat acest mare grad, dar l-ați și arestat.

Mergeau pe jos, la câțiva metri distanță de căruța trasă de doi cai de munte, în care erau arestații, escortați de trei subofițeri. Căpitanul încerca să fie vesel, nu reușea. Poate și din pricina emoțiilor pe care le trăise în ultimele două zile, alături de Dumitrașcu și oamenii lui. Dar nu, altceva îi stătea greu pe suflet...

— Oamenii lui Frățilescu, continuă locotenentul, asta nu-i o faptă obișnuită. Fără dumneavoastră, cine știe ce se întâmpla. Pe urmă salvarea de la o moarte sigură a unui președinte de gospodărie colectivă. Urmează salvarea fetiței tovarășului comandant și arestarea lui Tcaciuc și Lucian Brumă, pe urmă... Eu în locul șefilor aș interveni unde trebuie, să vi se ridice de pe acum un monument.

— Mă, Tudorele, ia spune tu, se înveseli căpitanul ai reușit să te logodești?

— Bineînțeles, «se grăbi locotenentul, intuind cauza pentru care era atât de întunecat căpitanul. Dar să vedeți.

Începu să-i vorbească despre întâlnirea din gara N.

Căpitanul îl asculta cu interes. Totuși, ca un vârf de lance, adânc înfipt în piept, un alt gând reîncepu să-l terorizeze. De ce nu-l lichidase inspectorul șef de siguranță? Oricum, nu i se păruse deloc că Liviu Dumitrașcu își pierduse mințile.

Când luna scăpăta după munte, călătorea lângă locotenentul-major Șelmaru, care conducea GAZ-ul spre sediul securității raionale. Într-o altă mașină, cei doi „miniștri” visau urât.

XIII

Veniseră în țară cu circul. Nu erau nici clovni, nici dresori de animale, nici zburători la trapez, nici echilibriști, nici nu făceau parte din personalul circului. Un singur om, dresorul, știa că într-unul din pereții dubli ai cuștii celui mai periculos dintre lei călătorea și Dionisie Marțian, fost moșier și fost adjunct al domnului inspector șef de siguranță Liviu Dumitrașcu. Era o surpriză pe care coloneii și maiorii „de dincolo” voiau s-o facă comandantului sacrosantei misiuni din România.

Liviu Dumitrașcu se interesase de nenumărate ori de soarta prietenului său cu care trecuse frontiera hoțește, fugind din țară, într-o noapte de noiembrie 1944, burdușiți cu bijuterii din cele mai valoroase. Călătoriseră împreună până la Berna. Acolo, doi domni necunoscuți, însoțiți de Cristian, îi invitaseră la o parolă. Acceptaseră pe loc propunerea de pregătire a unei misiuni de anvergură în România. A doua zi, Liviu Dumitrașcu și Dionisie Marțian se despărțeau, fiecare plecând în altă direcție. Urmaseră câțiva ani de pregătire și de așteptare a momentului declanșării noului război, atât de propovăduit de apologeții revanșarzi. La un moment dat, aceasta se întâmpla prin 1948, Liviu Dumitrașcu s-a întâlnit cu Dionisie Marțian. Urmau să plece de urgență în țară. În fruntea unei mari

cete de „heruvimi[49]", „serafimi[50]" și „arhangheli ai răzbunării". Se întâmplase însă că dincoace, în Răsărit, începuseră să se experimenteze bombele atomice. Și atunci coloneii și maiorii, comandanți și adjuncți ai oficinelor de spionaj, primiseră mesaje de la mai marii lor să amâne declanșarea „eliberării". Liviu Dumitrașcu se despărțea pentru a doua oară de Marțian. Și iarăși a trecut un timp, de data aceasta mai scurt, de pregătire asiduă și de trai pe vătrai cu retribuție în dolari, mai mult decât suficient pentru huzurul unor trântori. Când începuse să se simtă din nou vântul unei plecări în România, Liviu Dumitrașcu se interesase de prietenul său. I se spusese că a fost trimis într-o misiune de mare răspundere într-o altă parte a pământului. Liviu Dumitrașcu zâmbise enigmatic. Oamenii lucrau la nivel planetar. „Cine poate să știe?" Dionisie Marțian era cu cinci ani mai tânăr decât el, cunoștea la perfecție șase limbi străine. „Cine știe, își spusese, pe unde operează în acest moment Dionisie?"

În realitate, opera în cadrul coloniei de români din detroit, punctând și verificând eventualii membrii ai rețelelor de spionaj; muncă în care fostul adjunct de

---

[49] Heruvim este o clasă specială de îngeri, care urmează ierarhic după serafimi. Heruvimii sunt menționați de mai multe ori în Biblie și sunt prezentați ca făpturi cerești înaripate.

[50] Serafimii sunt niște ființe celeste din religiile creștină și iudaică.

inspector șef de siguranță întâmpina mari dificultăți. Pentru că oamenii *grei,* cei cu aptitudini pentru această dificilă și de cele mai multe ori dezonorantă muncă, refuzau să devină dușmanii țării din care plecaseră cu mulți ani în urmă, izgoniți de mizerie și sărăcie. Cei pe care reușise să-i recruteze Marțian Dionisie, fie că fuseseră refuzați de căpeteniile de spionaj din diferite motive, fie că fuseseră trecuți într-o *rezervă strategică.*

Acum, însă, înțelegând că șeful misiunii din România se afla la strâmtoare, că toată acțiunea era la margine de prăpastie, îl destinară pe Dionisie Marțian drept elixir pentru moralul „domnului ministru de interne” în guvernul fantomelor; îi trimiteau prietenul și colaboratorul de încredere, să-l sprijine, să-i țină moralul sus.

I se spusese și lui, Dionisie Marțian, la plecare, că totul era pregătit în ceea ce privea marile puteri și că trebuiau să depună și ei, cei trimiși în România, toate eforturile pentru reușita misiunii. El, Dionisie Marțian, cu relațiile și cunoștințele lui în țară, va trebui să-l ajute substanțial pe domnul Liviu Dumitrașcu.

Înțelesese și Marțian că situația nu era prea roză. Șefii citiseră pe chipul lui amărăciune, dezamăgire. Și atunci șefii au continuat. Era și un alt motiv pentru care trebuia să vină în țară. Fusese desemnat ministru al agriculturii în noul guvern ce va veni la putere. Era economist,

printre altele, iar țara va avea nevoie de o mână de fier, tocmai aici, mai ales aici, în agricultură. În acele momente, Dionisie Marțian își văzuse conacul din Valea Mare, înconjurat de tei și castani, livezile de pe colină, turmele, cirezile și hergheliile, viile și fânețele, grânele și lanurile de porumb vălurind în bătaia vântului până hăt departe de unde începeau domeniile bunului și înțeleptului vecin Liviu Dumitrașcu. Pentru ce acceptase atunci, în toamna lui ’44, să se încadreze în „Frontul eliberării”? Și atunci, ca și acum, își văzuse tot ce fusese al lui călcat în picioare de sărăcimea satelor. Trebuia să vină ziua răfuielilor. Ziua aceasta trebuia să-l găsească printre cei doisprezece, la „Cina cea de taină”. Altfel s-ar putea să fie prea târziu.

Și acceptase.

Elanul îi scăzuse însă din nou când aflase în ce condiții va călători până la București. Sub cușca unui leu. Era nostim. Dar de ce nu într-un avion? Nu i se răspunsese la întrebare, iar el nu insistase. Îl puseseră apoi față în față cu Lazăr, unul din rezidenții lui Cristian. Trecuseră vreo treisprezece ani de când nu-l văzuse. Ca și Liviu Dumitrașcu, Marțian dezaprobase faptele agenților lui Cristian; pe câțiva dintre ei, imediat după pogromul din iunie 1941, îi arestase chiar el. Printre aceștia, fuseseră Papazoglu și cerberul său, Braner. L-ar fi putut aresta și pe Lazăr; acesta își luase

tălpășița din țară, într-o camionetă, alături de Cristian, care îmbrăcase o uniformă de ofițer în armata hitleristă. El, Lazăr, mai modest, un simplu subofițer. Iar acum, incredibil, Lazăr trebuia să se reîntoarcă în țară pentru o altă „sfântă misiune”, dar nu într-o camionetă, ci pur și simplu, sub cușca unui tigru. Lucrurile evoluaseră. Privindu-l, abia acum, când soarta îi aruncase în aceeași tabără, Dionisie Marțian înțelegea ce extraordinară viziune avusese domnul inspector șef de siguranță, rafinatul, înțeleptul și bunul lui prieten și vecin de moșie.

Au fost instruiți timp de câteva zile. Din instructaj, Marțian înțelesese că Lazăr trebuia să-i asigure securitatea și să-l pună în legătură cu domnul Liviu Dumitrașcu. Lazăr primise misiunea grav, întunecat, Marțian puțin dezamăgit. „Scopul scuză mijloacele”, își spusese el. Apoi îi apăruse în minte imaginea prietenului. Îl va întâlni exact peste șaptesprezece zile în „Peștera necunoscută”. Cunoștea vag locul, dar avea hărți, se va descurca. Și din nou un fior rece îi despicase sufletul. De vreme ce trebuia să-și revadă șeful și prietenul într-o peșteră, și încă pe timp de noapte, lucrurile mergeau prost...

Călătorise îngrozitor. Dar oricum, scăpase. El împreună cu leul, și totuși despărțit; celălalt, Lazăr, împreună cu un tigru. În sfârșit, totul e bine când se

termină cu bine...

Mergeau prin pădure, orientându-se după busola cu cadran fosforescent. Dar și fără busolă, Dionisie Marțian simțea că se apropie de Valea Mare, de câmpurile lui, de livezile și de viile lui. Culesul viilor trebuia să fie în toi. O spuneau frunzele galbene ale fagilor și frunzele roșiatice ale stejarilor, mușcate de prima brumă. Un cerb și două căprioare îi priviră o clipă, apoi dispărură zburând parcă. „Am plecat la vânătoare, domn, domn să-nălțăm!”, își aminti Marțian colindul ce-l asculta la ferestrele conacului, în ajunul Crăciunului. Până aproape de miezul nopții cântau copiii sărăntocilor, iar bunii lui părinți, Virginia și Pompiliu Marțian, le dăruiau nuci și colaci, mere și bani, ba unora chiar și hăinuțe din postav, opinci de gumă, îmbrăcându-i și încălțându-i.

— Nu ne oprim?

— Nu, domnule ministru, se opuse Lazăr, mergem la loc sigur.

Înserarea îi prinse mergând și tot merseră până aproape de miezul nopții. Atunci Lazăr își lăsă „ministrul”

pentru câteva momente în paza bunului Dumnezeu, el pătrunse în grădina lui Andrieș, bătu la geam. Capul cu chelie până la urechi străluci în întunericul de dincolo de geam.

— Cine-i?

— Trimisul lui Thanatos!

— Imediat, domnule.

Numai după două minute, fostul vechil era față-n față cu Lazăr. Sfinte Dumnezeule, s-a apropiat, într-adevăr, Ziua Judecății de Apoi?!

— Ești singur?

— Cu nevasta.

— Sunt cu domnul ministru al agriculturii în guvernul cel nou.

— Unde e?

După alte câteva minute, în camera cu draperii negre, peste perdelele albastre, Andrieș făcea temenele în fața lui Dionisie Marțian. O, ce bine îl cunoștea! De la vânătorile pe care le făcea împreună cu dumnealui, conu' Liviu Dumitrașcu, ba chiar mai de demult, de pe când era tânăr și-și petrecea uneori vacanțele împreună cu conașul. Pe atunci și el, Andrieș, era tânăr-tinerel și se visa boier mare, la oraș, și poate că ar fi ajuns dacă blestemul lui Dumnezeu nu s-ar fi lăsat asupra lor, a celor avuți, tocmai pentru a-i căli, pentru a-i pregăti pentru ziua ce va să vină în curând.

Sfioasă și încovoiată, nevasta lui Andrieș intră cu un lighean cu apă caldă, prosoape curate și săpun neînceput, invitând musafirii să se spele. Stătu lângă ei cu mâinile împreunate, lăsate odihnitor pe burtă, într-o

atitudine de respect. Apoi cără înapoi totul; se întoarse, de data aceasta cu farfurii, tacâmuri și pâine. Și din nou ieși ca o umbră, și din nou se întoarse, aducând doi pui fripți și o cană cu vin.

— Vă rugăm să ne iertați, om pregăti și ceva mai bun, ospătați-vă, ăți fi flămânzi și obosiți.

Se întoarse încovoiată.

La masă, cel care vorbi mai mult a fost Lazăr. Domnul Andrieș era cunoscut și apreciat „dincolo”. Nu va fi uitat la momentul potrivit. Ca și soția lui, Andrieș nu făcea altceva decât să asculte, cu capul plecat, privind doar din când în când chipurile musafirilor, pentru a le aproba afirmațiile, pentru a da răspunsuri scurte, clare, cuviincioase. El îi educase pe „oștenii Domnului”, se-nțelege, nu vorbise direct decât cu câțiva, cu cei mai inteligenți, de care era sigur că îl vor urma. De altfel, lucruri deosebite nu i se ceruse să facă, așa înțelesese din explicațiile domnului Liviu Dumitrașcu și ale domnului Cristian Căruntu.

La auzul acestui nume, – Dionisie Marțian se opri cu dumicatul în gură. Și din nou își aminti de dictonul atât de uzitat: „scopul scuză mijloacele” ’.

El, Andrieș, va trebui să-l însoțească pe Lazăr în câteva călătorii nocturne, să-l ajute să ia legătura cu diferiți „camarazi” care, la ziua hotărâtă, să înceapă și ei. Se înțelege, dacă e ordin, se execută, dar nu s-ar putea

să-l însoțească pe domnul Lazăr un om care să-i fie și călăuză și pază sigură? Da, mai ales că domnul ministru are nevoie, în acest timp, de-o găzduire confortabilă și de securitatea necesară. Dar cine era omul de încredere?

A doua noapte, uriașul Tudose, incendiatorul Stațiunii de mașini și tractoare, ieșit din vizuina lui de sub talpa casei, îl însoțea pe Lazăr, călare pe un cal negru, în „apostolica" lui misiune. Purta cu sine scrisori pecetluite de la domnul Andrieș, iar pe Lazăr drept mărturie că sosiseră vremurile marilor răfuieli. Din cei doisprezece la care poposiseră, șase au fost de negăsit, unul era pe *pat de moarte,* doi au acceptat să pornească „focul" în ziua hotărâtă, iar trei au cerut să vină în munți, în oștirile domnului colonel Francisc Toscaru. Atât puteau să facă, mai mult nimic altceva, oamenii îi ocoleau, motivând că securitatea era cu ochii pe ei. Așa că, din „mesianica" călătorie, Lazăr se întoarse cu inima oarecum zdrobită. Tudose dispăru sub talpa casei lui, nu înainte de a raporta domnului Andrieș că executase misiunea.

În aceeași noapte, Dionisie Marțian și Lazăr, însoțiți de cei trei chiaburi, porniră la deal, urcând și iar urcând spre Peștera Necunoscută.

La un moment dat, „ministrul agriculturii" începu să fie obsedat de ideea că erau urmăriți. Simțul lui de vechi copoi îl alertase. De aceea se retrase puțin la o parte, îi

propuse lui Lazăr o desfășurare rapidă a forțelor spre dreapta. Lazăr își arătase dinții; un zâmbet forțat. Domnul ministru nu avea de ce se teme. Dar dacă dumnealui voia să se convingă...

Își chemă însoțitorii, executară învăluirea propusă de demnitarul de a cărui integritate corporală i se spusese că răspunde cu propria-i viață și, cu spaimă de moarte, se convinseră că într-adevăr fuseseră urmăriți. Cel care dispărea în galopul vătuit al unui cal negru nu putea fi altcineva decât călăuza lui, incendiatorul ce dormea ascuns sub talpa casei. Dacă așa stăteau lucrurile, acțiunea era ca și ratată. Toți cei pe care i-a vizitat vor fi arestați. Domnul Andrieș era în mare pericol. Unul dintre însoțitori trebuia să facă calea întoarsă, să-l prevină. Alegerea se opri asupra lui Ioanid Tulnică, chiabur din Stupina. Dar de unde un cal? Toma Andronic, zis Necredinciosul, un chiabur din Stăulești, le spuse că în apropiere, pe pârâu, era moara lui Florea Panciu, că oricum acolo trebuia să facă un popas, că nu puteau călători ziua. Morarul, să nu poarte nimeni de grijă, „e om de-al nostru". Vor găsi cai și tot ce le trebuie. O luară la picior, într-acolo.

XIV

Moara de pe micul pârâu de munte se pierdea într-o

pădurice de plopi și arini. Morarul era om la șaizeci de ani, iar fata lui, Mărgărita, cu fața pistruiată și părul roșcovan, trecuse de douăzeci și cinci.

Așezată cam la trei kilometri de Todirești, cea mai apropiată comună, gospodăria lui Florea Panciu, cu grajduri dărâmate și pătule goale, cu acoperișul casei aplecat spre răsărit, negru, cârpit pe alocuri cu bucăți de tablă, cu stoguri de fân și de paie, cu glugi de strujeni la fel de negre și mâncate de timp, toate astea lăsau de departe să se vadă un apus de viață în pustiu și dezolare. Aceasta pentru că, cu ani în urmă, Minodora lui Panciu, o mândrețe de femeie, primise în piept un glonte rătăcit, în timp ce fugea din oborul Pașcanilor, înspăimântată de rebeliunea legionarilor.

De atunci, Florea Panciu nu mai pusese suflet în nimic, ori mai de grabă, sufletul lui începuse să se înnegrească, aidoma stogurilor de fân și de paie și glugilor de strujeni ce nu mai trebuiau.

Dar apa din pârâu continua să curgă, clipocind printre frunzele de podbal[51] cât pălăria și crengile de arin. Și roata morii continua să se învârtă, iar todireștenii continuau să vină la „moara lor" și să stea

---

[51] Podbalul (Tussilago farfara) este o plantă medicinală din familia Asteraceae. Popular mai este numit brusturel, cenușoară, limba vecinei, gușa găinii. Este apreciată încă din antichitate pentru calitatea de a „alunga tusea". Frunzele de podbal au proprietăți emoliente, tonice, antispastice, secretolitice și antiinflamatoare, fapt pentru care sunt utilizate în fitoterapie.

câte o jumătate de zi până măcinau trei saci de porumb ori de grâu.

Se făcuse orele zece din noapte. Neguri dense și grele curgeau acum spre văi, odată cu apa morii. Pământul era ușor înghețat, zăpada nu apăruse încă. Dar promoroaca acoperind bogat copacii ce împrejmuiau moara aminteau de mijlocul lui octombrie, la poalele muntelui. La orele zece, când sună ceasul, Mărgărita își luă felinarul și se duse în moară, turnă cei trei saci în coș; de-acum putea să doarmă până la al treilea cântat de cocoși. Se culcă, îi reveni un vis ce-l tot visa de la o vreme încoace. Un drum alb și însorit; drumul începea de la moară și ducea undeva peste calea ferată, mai departe se vedea un oraș. Tocmai când începu să viseze, simți pe umeri palma aspră a bătrânului.

— Scoală, Mărgărita, c-au venit!

În câteva clipe, Mărgărita era gata de drum. Și cu toate că afară bătea un vânt de iarnă, ea se îmbrăcase subțire. În casă era întuneric. Florea Panciu îi băgă ilicul sub braț.

— Ia-l, îi șopti, să nu răcești.

O sărută pe frunte și o conduse până la ușa de la paravanul ce dădea în grădină. Florea Panciu avusese grijă din timp ca ușa să nu facă zgomot și Mărgărita se pierdu în grădină, printre stoguri de fân și glugi de strujeni, urmată de câinele ciobănesc.

Bătrânul mai stătu un pic dincolo de ieșirea secretă, cu auzul încordat, urmărind cu ochii minții fuga Mărgăritei. „Numai de nu i-ar lua lupii urma”, își spuse. Atunci auzi bocănituri în poartă. De trei ori, de cinci ori, iarăși de trei ori...

Închise cu grijă ușa, nu trase zăvorul, făcu calea întoarsă. Și, fără să scapere un chibrit, ieși din casă. După câteva clipe era la poartă. În acest timp, Mărgărita alerga peste câmp, de-a dreptul spre locuința șefului de post din Todirești. I se păru că aude urlet de lup în urma ei. Și atunci se opri. Ursu, câinele ciobănesc, mârâi ușor, gudurându-se pe lângă ea. Îl mângâie pe cap. Vântul dinspre nord îi biciuia respirația cu rafale scurte. Nu, nu era urmărită de lupi... Ursu ar fi agitat, ar lătra într-un anume fel. Oare pe unde a ajuns? Da, trebuie să o ia la dreapta, Bahna nu-i înghețată. Și începu să alerge din nou. Când se opri a doua oară, să-și tragă sufletul, auzi lătrat de câine și cântec de cocoși. Era pe drum bun și Ursu n-o părăsea o clipă. Fugea pe lângă ea, uneori i-o lua înainte câțiva metri, ca pentru a cerceta terenul, apoi se rotea din fugă în jurul ei.

Când se opri a treia oară era chiar la tulpina stejarului ale cărui ramuri, în zilele senine de vară, ieșeau deasupra văii, plutind mirific în valurile de căldură. Dincolo de acest stejar, la câteva sute de metri, pe colină, calea ferată făcea un cot. Din podul morii, pentru o

clipă, Mărgărita vedea trenurile, vagon cu vagon, trecând zgomotos la deal ori la vale. De multe ori, vara, trenurile zburau parcă pe deasupra stejarului. Și Mărgărita se gândea că poate și alesul ei, căutând-o, călătorește prin aceste trenuri, trece pe lângă ea fără s-o vadă.

Bătu de câteva ori în geam. Din casă, o voce morocănoasă de bărbat întrebă cine este.

— Mărgărita, răspunse. Și se miră cum de reușise să-și rostească numele. Pentru că inima bătea să-i spargă pieptul, în timp ce dinții îi clănțăneau de parcă o prinseseră din nou frisoanele malariei.

După câteva clipe, echipat, șeful de post îi deschidea ușa.

— Au venit la noi patru străini cu arme.

— Intră și rămâi aici.

— Nu pot, refuză Mărgărita. Și îmbrăcă ilicul. S-ar putea să întrebe de mine și dacă nu-s, îl împușcă pe tătuțu.

— Te întorci acasă?

— Da.

— Așteaptă, mergem împreună.

— Nu, chiar acu mă duc înapoi.

Și, fără nici un alt cuvânt, o luă prin grădină. Lângă rădăcina stejarului își regăsi câinele. Își făcu cruce, începu să alerge din nou...

După douăzeci de minute; spre moara lui Florea Panciu se îndrepta un GAZ cu câțiva oameni. GAZ-ul opri la oarecare distanță de moară. Locotenentul major Titus Șelmaru și ceilalți care îl însoțeau făcură ultimele sute de metri pe jos. Erau în preajma morii, în timp ce Mărgărita, urmată de câine, se strecura în pivniță, prin intrarea dinspre grădină, știută numai de ea și de bătrânul Florea Panciu.

...Întunericul începea să se destrame și, din ce în ce mai clar, lucrurile din jur prindeau contur și culoare. Cu cei patru oameni, comandantul securității raionale acoperise toate punctele unei eventuale retrageri a oamenilor lui Dumitrașcu. Deocamdată aștepta. Nu putea ataca orbește. Poate că, între timp, cei patru intraseră în casă. Oricum, omul care trebuia să le dea de știre, așa cum stabilise dinainte, în cazul că ar avea vizitatori nocturni, era bătrânul Florea Panciu.

Din moară ieși mai întâi bătrânul, iar la câțiva pași – aceasta era surpriza – un necunoscut. Ținea pe după umăr un automat, cu țeava îndreptată spre morar. În cealaltă mână avea un pistol.

— V-am spus doară că-i bolnavă, se tângui bătrânul. E bolnavă la pat, und'să fie?

— Mai încet, amenință cel din spate. Mai încet, moșule, să ne convingem.

Aflat în imediata apropiere a locotenentului major,

plutonierul Silviu Manolache îl strânse de mână:

— Dintr-o săritură sunt în spatele lui.

Locotenentul major îi puse palma la gură.

— La întoarcere, îi șopti la ureche.

— Și dacă fata nu a ajuns?

— A ajuns, îl asigură Șelmaru. Atenție la întoarcere. În casa morarului licări lumina unei lanterne. Mai apoi se văzu cum cineva ducea un chibrit aprins spre lampă. Dar în aceeași clipă chibritul se stinse. Locotenentul major bănui că, aidoma lui, și ceilalți erau numai nervi. Clipele se scurgeau greu, noaptea devenea tot mai cenușie.

În sfârșit, Florea Panciu reapăru în cerdac. Căra un paner în care se vedeau, sau mai bine zis se bănuiau câteva sticle. Cel care mai înainte mersese în urma bătrânului, cu țeava automatului îndreptată spre el, venea acum liniștit, cu o bucată de pâine într-o mână, cu automatul în cealaltă. Din când în când mușca lacom din pâine.

Manolache îi căzu trăsnet pe la spate și dintr-un pumn îl culcă la pământ. De la unul din geamurile morii răpăi scurt un automat. Florea Panciu se clătină, locotenentul major îl scoase din bătaia focului. La fel procedă Manolache cu necunoscutul ce-și pierduse cunoștința.

Ținându-se cu mâna de piept, Florea Panciu intră în

casă prin ușa dinspre grădină. Rămas cu Manolache, necunoscutul își reveni. Avea cătușe la mâini și la picioare.

— Stai liniștit! îl soma subofițerul. Cine e înăuntru?

Necunoscutul oftă, întoarse capul spre moară.

— Nu-s ei proști să se predea, spuse.

— Om vedea. La timpul potrivit, am să te car într-un loc de unde să poți vedea cum se predau toți.

Urmară câteva momente de liniște. Până se auzi bocetul Mărgăritei: „Of, tătuțule, te-au împușcat”.

— Predați-vă! Sunteți înconjurați! le strigă Șelmaru celor trei din moară.

În loc de răspuns, răsunară două explozii de grenadă, aruncate prin fereastră, și o rafală de automat. În același timp, din mai multe părți, acoperișul și pereții morii fură perforați de gloanțe.

Prin ușa dinspre grădină, prin care intrase în casă bătrânul Florea Panciu, ieși Mărgărita. Se luminase destul de bine. Mărgărita trecu pe lângă Manolache, numai în fustă și cămașă, cărând cu ea o găleată.

— Las' că-i scot eu!

Fugi în spatele morii, unde nu era nici, un geam. Și din partea aceea izbucni incendiul. Apoi, dintre flăcări, cu mâinile ridicate, apărură trei oameni.

— Îi recunoști? îl întrebă Manolache pe necunoscutul în cătușe.

Dar nu primi răspuns la întrebare.

...Moara arse ca un chibrit. Pe unul din multele paturi din casă. Florea Panciu abia de-și strunea țipătul de durere. Mărgărita plângea lângă el.

— De ce ai pus focul? o întrebă Șelmaru. Ne descurcam noi și fără asta. Păcat de moară...

— Dă-le dracului de lemne, răspunse Mărgărita, și în față îi apăru drumul alb din visele ei de aproape doi ani de zile. Îl vindecați pe tata?

— Să vedem, poate nu e grav.

— Nu știu de mi-au luat calul, șopti Floarea Panciu. Unul Ioanid Tulnică din Stăulești, era cu ăștia, ziceau că-l așteaptă.

— N-aveau de ce să-l aștepte, zâmbi locotenentul-major. Hai, taică, nu-i grav, te faci bine!

Și-l ridică din pat, cu saltea cu tot, cărându-l spre mașina salvării.

Așezat pe o banchetă laterală, „ministrul agriculturii” începu să plângă tăcut. Ceilalți îl priveau întunecați.

XV

Cristian vânase o căprioară. Reîntorși în vatra Vulcanului, numai ei trei, în jurul focului, își pregăteau masa. De la bază, coloneii insistau să se facă ceva, să se încerce; altfel, marile puteri occidentale nu puteau

interveni. Dar atât fostul inspector șef de siguranță, cât și fostul comandant al legiunii de jandarmi nu mai credeau o iotă în promisiunile șefilor „de dincolo”. Insuccesele lor, și nu avuseseră parte decât de insuccese, dovedeau că regimul comunist era bine consolidat în România, că milioane de oameni erau gata să-l apere cu arma în mână. Iar dumnealor, organizatorilor acestui fiasco, nu le rămăseseră decât, și în continuare, furibunde amenințări cu războiul. Domnii aceștia duceau politica vlăjganului ciomăgit de alți vlăjgani, scăpat cu fuga și care acum, de la distanță, își amenința potrivnicii, dar eră gata s-o ia la picior, dacă aceștia ar fi făcut numai un pas spre el.

— Domnule inspector șef, spuse zâmbind afabil și încrezător Cristian. Ceea ce n-au reușit alții, mă oblig să duc eu la îndeplinire. Evenimentele de peste trei zile trebuie să ne găsească, totuși, în acțiune.

Liviu Dumitrașcu nu-l întrerupse. Își vedea în continuare de pârjolitul bucății lui de carne, ascultându-i planul de acțiune. Da, totul va porni în zona moșiei domnului inspector șef de siguranță, pentru că așa se stabilise încă cu un an în urmă, și-n felul acesta erau întocmite toate planurile acțiunii. De aceea, el, „Diavolul șchiop”, va căuta să ajungă în părțile Mironeștilor, în timpul ce mai rămăsese. Se înțelege, bine ar fi dac-ar veni și dumnealor, domnul inspector

șef de siguranță și domnul colonel Toscaru. Acolo, în focul acțiunii, armata va lua ființă într-o singură zi. Lipsea speranța, aceasta era cauza eșecurilor. Dar când cerul va fi plin de avioane...

Cu tot sufletul pe care Cristian îl puse în perorația lui, spre a-i convinge pe cei doi să-l urmeze, nu avu câștig de cauză. Totuși, Liviu Dumitrașcu nu-l putea lăsa să plece, fără cel puțin o promisiune. Domnul Cristian să aibă toată încrederea că domnul inspector șef de siguranță și domnul colonel vor* fi în miezul evenimentelor la timp.

O bufniță chiui undeva prin apropiere și ecoul se amplifică luând proporții. Colonelul dădu să iasă afară, să tragă în ea. Liviu Dumitrașcu îl opri.

— Să nu ne trădăm prezența, domnule Toscaru, mai ales acum, când domnul Cristian pleacă să îndeplinească cea mai sfântă dintre misiunile pe care le-a avut cineva de îndeplinit pe pământ de la domnul Isus Cristos și până în prezent.

Vorbele fostului inspector șef de siguranță avură rezonanțe deosebite în cugetul celor doi. Colonelului nu-i scăpă ironia din tonul lui Dumitrașcu. În timp ce Cristian simți fiori trecându-i prin șira spinării și un nimb uriaș în jurul capului. „Venit-a ceasul”, își spuse ucigașul de prunci. Întinse mâna celor doi și se lăsă înghițit de întunericul de dincolo de vatra Vulcanului.

Bufnița îl însoți aproape o oră cu chiotele-i lugubre dar care însuflețeau totuși bezna.

Șchiopătă până dimineața, cu pași lungi, pe firul pârâului ce ducea spre moara lui Florea Panciu. Ajuns aici, se opri o clipă; în locul morii era un imens morman de cenușă neagră, casa morarului era pustie. Părăsi locul, puțin înfricoșat, neîncrezător în ceea ce-și propusese să facă. Pe hărțile șefilor din Occident moara lui Florea Panciu era prevăzută drept popas pentru cei ce urmau să uree spre „armatele domnului colonel Toscaru".

Continuă cu șchiopătatul și cu pașii lungi până se afundă adânc în pădure. Era senin și destul de frig, dar el purta un cojocel pe sub mantaua de ploaie, iar mersul grăbit îl făcea să transpire ușor. Aproape de miezul nopții bătea în geamul dinspre grădina casei lui Andrieș.

Fu primit ca un adevărat arhanghel. Înăuntru, într-una din camere, vreo zece bărbați, printre care Cristian îl recunoscu pe Tudose Andrieș îi prezentă pe „cei mai siguri *oșteni ai domnului*". Gata să acționeze, cu sabia în mână, întru numele lui Isus Cristos.

Totul era pregătit pentru a doua zi, orele zece. „Cocul președintelui gospodăriei, știe domnul Cristian, că a fost un alt președinte, unu Proboteanu. Care, Dumnezeu să-l ierte, s-a prăpădit prin munți, mâncat de

fiare; locul îl ține unul de-al nostru și nu prea. Dar orișicum, câte ceva tot face. S-a încontrat cu oamenii, i-a ridicat în cap și pe colectiviști și pe necolectiviști...”

Andrieș închise șiret ochii, domnul Cristian înțelegea bine cum anume procedase el. Șchiopul slăbănog, cu pielea de pe obraz vânătă, zâmbi. Da. Lucrase minunat. Și gândul îl duse în munții din care coborâse. Ei, bine, dar-ar Dumnezeu ca totul să meargă strună și atunci cu toții vor înțelege că izbăvirea de comuniști n-a venit nici de la coloneii moșieri, nici de la inspectorii șefi de siguranță, ci de la Cristian Căruntu. Domnul Liviu Dumitrașcu nu.

va mai zâmbi subțire, a toate știutor. Va înghiți hapul și se va mulțumi cu un os, nicidecum cu portofoliul Ministerului de Interne.

— Așadar, frați întru domnul, mâine la orele zece, cu toții, așa cum am hotărât.

— Dumnezeu să ne ajute, exclamară „frații”.

— Domnule Tudose, dumneata mai rămâi, îl reținu Andrieș pe incendiator.

„Frații” se retraseră, mai mult sau mai puțin însuflețiți de misiunea ce le-o hărăzise Dumnezeu. Până a doua zi mai aveau timp să se gândească. Pe Tudose, Andrieș îl duse până sub unul din nucii din grădină. Acolo îl puse să sape. Săpă cam jumătate de metru, scoase o ladă destul de grea. O cărară în magazia de

lemne. Andrieș aprinse un felinar și Tudose văzu conținutul lăzii. Două carabine și două automate, câteva încărcătoare cu cartușe.

— Cam puțin, spuse Tudose și începu să verifice armamentul. Fusese armurier, Andrieș îi spuse că trebuie să curețe armele, să le pună în bună funcționare, să meargă ceas, pentru a doua zi. El se retrase, Tudose munci două ceasuri bune până puse în stare de funcționare armamentul, așa cum îi plăcea lui. Se culcă aproape de orele patru, acolo, în magazia de lemne. Fu trezit pe la șapte. I se spuse să ascundă armele în cojoc și să le ducă în fosta moară a lui Andrieș. Tudose execută ordinul tăcut și întunecat. Văzându-l, cei patru inși adunați acolo dădură să plece. Fură însă opriți, cu glas blând, de Andrieș, Nimeni nu avea voie să iasă.

Mai întâi, o cântare de slavă Domnului. Apoi o predică împotriva anticriștilor din comună, pe care bunul Dumnezeu hotărâse să-i cheme la scaunul judecății.

Predicile și rugile se terminară cu puțin înainte de orele zece. Atunci, Andrieș ceru armele. Îi dădu o carabină chiaburului Marolea, care, cu un ochi lăcrimând și unul râzând, o strânse la piept și o sărută. Cealaltă carabină i-o dădu lui Timotescu, un alt chiabur din Mironești. Cu un automat îl înarmă pe Cristian, celălalt îl lăsă lui Tudose, care știa ce avea de făcut,

Andrieș se mulțumi numai cu un pistol.

După câteva minute, defilau pe ulițele comunei, călărind pe cinci cai, doi ai lui Marolea, doi ai lui Timotescu, unul, cel mai negru și cel mai focos, al lui Andrieș, care mergea în frunte, ținând într-o mână frâul calului, în cealaltă o biblie.

— Sosit-a vremea, frați creștini, predica el, îndreptându-se spre sfatul popular comunal.

La început, mironeștenii nu știură ce să creadă. Câțiva îi urmară pe cei cinci călăreți, dar cei mai mulți, la vederea lui Tudose, cu automatul în mână, se făcură nevăzuți. Cei cinci descălecară, intrară în sediul sfatului popular comuna], dar acolo n-o găsiră decât pe femeia de serviciu.

XVI

Adrian Baraboi, secretarul de partid, bătu în poarta lui Filimon Pandelescu.

— Hai, bre, ia-ți băieții și vino, că lui Andrieș i s-a urât cu binele. E și Marolea, și Timotescu, și Tudose...

Filimon ieși în drum cu șase dintre feciorii lui și cu șase dintre nurorile lui.

— Voi, se adresă Baraboi Pandeleștenilor, Costine și tu Petrea, și tu Ilie și Filaret, luați-o spre saivane și grajduri, să nu se întâmple vreo poznă. Cică vin

americanii.

Cei patru săriră gardul unei grădini și se pierdură.

— Iar voi, după mine! le porunci celorlalți.

Mergeau pe drum, înalți și spătoși, se cutremura pământul sub pașii lor.

— Tu ce mama dracului caști gura? încercă bătrânul Pandelescu să-și verse mânia pe Iulian Tănase, fierarul comunei, care stătea în mijlocul drumului, cu barosul în mână.

Fierarul se alătură secretarului de partid, pășind rar, tăcut. Dinspre biserică se auzi foc de armă.

— Ce rușine! murmură Pandelescu. Și înjură.

Fierarul nu-i răspunse. Mergea înainte, cu barosul în mână, cu maxilarele încleștate. Când ajunse în centru, se opri, cătă în dreapta și în stânga, în ochii oamenilor.

Erau adunați acolo cam vreo patruzeci de bărbați și femei. Iulian Tănase arătă spre grupul celor cinci.

— Au arme, bre. Ce naiba face miliția asta?

Sus, pe prispa sfatului popular comunal, înalt și negru, cu automatul atârnat de gât, netuns și cu barba de o palmă, Tudose părea hotărât să lupte cu întreaga comună, dacă aceasta i s-ar fi pus în cale. În față, o masă cu trei scaune. Pe scaunul din mijloc, Andrieș. De o parte și de alta, ceilalți doi Chiaburi; Cătălin Popa și Timotescu. În sfârșit, un necunoscut înalt și șchiop, cu fața vânătă, și el cu automatul de gât, în picioare, de

strajă lângă „tribunal”, făcând echilibru cu Tudose.

Clopotele încetară și, dinspre biserică, se auzi încă un foc de armă. Andrieș tresări și, instantaneu, privi cerul. Parcă se auzea zgomot de avioane. Atunci se ridică în picioare, cu o mână pe biblie, cu cealaltă ridicată în sus.

— În numele Domnului, predică el, frați creștini, apropiați-vă!

Dar „frații creștini” nu se apropiară. Dimpotrivă, câțiva începură să meargă de-a-ndărătelea. Apoi o rupseră la fugă și se pierdură pe uliți.

— Frați creștini, repetă Andrieș. Pentru că au vrut să ni-l izgonească din inimile noastre pe Dumnezeu și pentru că...

Privi cerul. Într-adevăr, se auzea zumzet de avioane. Dumnezeule, era adevărat.

Coborî privirile, vru să înfrunte ceata Pandeleștenilor și privirile de foc ale fierarului.

Se simțea ca în fața plutonului de execuție. Cristian nu era nici el în apele lui. „Frații creștini” le erau potrivnici.

— S-o lăsăm mai moale, domnule Andrieș, șopti. Trebuie să apară ai noștri.

Da, trebuia să apară... Dacă Liviu Dumitrașcu nu ieșea din pădure, dacă cerul nu se umplea de avioane, din care să plouă cu parașutiști înarmați, dacă toate acestea nu se întâmplau, atunci, cu siguranță Dumnezeu îl părăsise cu desăvârșire. Era pierdut.

Dar se auzea zgomot de avion. Cine știe? Or fi greșit locul lansării. Ajung ei și la Mironești!

— Frați creștini!

Drept în fața lui, privindu-l ucigător, se rostogoleau parcă spre el să-l strivească, Iulian Tănase și ceata Pandeleștilor. Și cum de avea curajul să-și arate fața Nicolae Ciobanu, cel care depusese mărturie, când fusese judecat, gata să fie condamnat? Prostul. Venea cu toporul în mână, în timp ce el, Andrieș, avea pistol cu douăsprezece gloanțe și câteva încărcătoare de rezervă. Și cum îndrăznea Ilie Fuior, celălalt martor, să-l înfrunte cu priviri de bătăuș, cu limba între dinți și cu o furcă în mână? Și de unde apăruse pădurea de oameni, tăcută, pădurea de furci și ciomege? Veneau, poate, să asiste la judecata anticriștilor?

— Tu, frate cu noi, mă? tună vocea lui Iulian Tănase. Tu cu noi frate, mă, rușinea comunei?! Du-te-n... cu ceata ta de tâlhari!

Andrieș își întoarse capul în dreapta și în stânga, spre cele două străji. Apoi privi iarăși cerul. Doamne, întârzierea americanilor putea să fie fatală.

— Dacă mai faci un pas, bade, trag, îl amenință Cristian pe Iulian Tănase. Și trase o rafală scurtă. Și observă că plumbii căzuseră la picioarele lui. Și înțelese... Apoi privi și el o clipă cerul.

Andrieș câtă din nou în dreapta și în stânga. Tudose

râdea, râs de om nebun. Cristian mai trase câteva gloanțe, dar plumbii din nou căzură la un metru de el.

— Frați creștini, se grăbi Andrieș, vreți moartea acestui om? și arătă spre Baraboi.

— Vrem moartea ta, tâlharul, se auzi vocea lui Nicolae Ciobanu.

În fața tuturor, cu pușca de vânătoare în mână, îndreptată spre „tribunal”, ieși Lisandra Sireteanu, președinta întovărășirii agricole.

— Predați-vă, mă, secăturilor!

Dacă lucrurile s-ar fi petrecut după cum promisese conu′ Dumitrașcu, la această oră Lisandra Sireteanu și Nicolae Ciobanu și Tănase, și Pandelescu și toți ceilalți din organizația comunistă din Mironești, cu toții ar fi fost lichidați. Dar se întâmplase ceva. Iar pe ulițele comunei nu apărea călare pe un cal alb, împroșcând moartea în dreapta și în stânga, conul Liviu Dumitrașcu, „Îngerul Izbăvirii”, călare pe „Clipa Izbăvirii”. O, da. Printre dușmanii lui de acum și dintotdeauna, iată-l și pe activistul de partid. „Vasăzică, nu te-ai lăsat, tovarășe, ai venit să încurajezi masele. Bun, măi tovarășe”.

— Dar au vrut să vă are viile, mai făcu el o penibilă încercare de a se salva.

— Asta o aranjăm noi, fără tine, crucea mă-tii de pârlit, îi strigă dușmănos moș Pandelescu.

Din gestul profetic, Andrieș lăsă deodată mina jos, puse biblia pe mijlocul mesei.

— O, domnul locotenent Mărdărescu, ce onoare!

În clipa aceea, cu o lovitură de pumn, Tudose îl culcă la pământ pe Cristian. Și tot în clipa aceea, Iulian Tănase sfărâmă cu o lovitură de baros masa „tribunalului”, iar Andrieș trase și el un glonte orb. Mai trase unul și încă unul. Îl opri Tudose cu o lovitură de pumn în țeastă.

— Să nu ucizi, mă! Că așa scrie la cartea sfântă, să nu ucizi! Că tu și Marolea ați incendiat tractoarele, și credeați mă, că-s prostu′ vostru? Acum m-am convins cine sunteți. De aceea v-am golit cartușele și v-am defectat închizătoarele.

Din pumnul lui Tudose, Andrieș căzu moale, pe spate, cu ochii spre cer. Pe deasupra comunei începu să se rostogolească un avion al Aviasanului[52]. Iar Tudose, cu o lovitură de picior, îl proiectă pe Cătălin Popa cu capul înainte, spre mulțime.

Locotenentul major Titus Șelmaru, urmat din aproape de plutonierul Manolache ieșiră din spatele casei în care era sediul sfatului popular comunal...

XVII

[52] Fosta „ambulanță aeriană”.

Liviu Dumitrașcu mergea înainte, Francisc Toscaru îl urmă, la câțiva pași. Mergeau pas forțat; la miezul nopții trebuia să ajungă în cuibul fostului ghețar, avionul urma să aterizeze în jurul orelor două. Va scăpa, în sfârșit. Va scăpa de frică, de calvar. Pentru el abia acum lua sfârșit cu adevărat cel de-al doilea război mondial. Acum, abia acum era înfrânt cu adevărat. Visul să readucă în România vremurile lui de aur, visul acesta pe care ani de-a rândul îl țesuse cu mii de fire, punând la cale planuri peste planuri, cu mai-marii din străinătate, convingându-i și lăsându-se convins la rându-i, jurându-se și bătându-se cu pumnii în piept, visul acesta se dovedise irealizabil. În țară, oamenii se schimbaseră, forțele pe care visase să le-arunce în luptă împotriva comuniștilor, zecilor de mii de prezumtivi răzvrătiți fuseseră, în cele din urmă, concretizate într-o ridicolă cifră. Paisprezece oameni, cu guvern cu tot. Cei paisprezece fuseseră arestați unul câte unul; din toată „armata” mai rămăseseră el și domnul colonel, neputincioși, învinși.

Pașii i se afundau în frunzele roșcate și galbene, abia căzute, centironul cu cele unsprezece grenade îl apăsa în pământ, să-l scufunde parcă, automatul din spate i se părea piatră de moară, pistolul, stiletul și baioneta, vreo sută de cartușe... ce le-ar mai arunca, cu câtă plăcere le-ar arunca pe toate, dacă ar ști că nu-i vor fi de folos până

la noapte, ori până mâine noapte, când va veni avionul!

Francisc Toscaru abia reușea să se țină de conu' Liviu Dumitrașcu. Era și el înarmat până-n dinți. În plus, căra și stația de emisie-recepție. Era înrăit și totodată disperat. Ce va face în Occident? Va vedea el. Numai să scape de plutonul de execuție. Din când în când spunea în șoaptă „Tatăl nostru", îl chema pe Atotputernicul. De-ar fi avut cel puțin o pâine; de-ar fi avut o pâine, n-ar mai simți înțepăturile în stomac, de parc-ar fi înghițit un arici. Iar domnul Liviu Dumitrașcu nu-i dădea voie în ruptul capului să vâneze o sălbăticiune. „Să nu ne ia securitatea urma", îi spuse. Acum se convingea; domnul Dumitrașcu era și el un om ca toți oamenii, un fricos care ratase misiunea ordonată de mai-marii lui. Când era moșier, când era inspector șef de siguranță, atunci domnul Liviu Dumitrașcu tăia și spânzura. Țara era la picioarele lui, atunci era puternic. Acum fugea ca și el, fugea cu ochii injectați de frică și împăienjeniți de oboseală, trebuiau să parcurgă ultimii din cei cincizeci de kilometri de drum accidentat pe care parcă mergeau de-o veșnicie.

De-ar ajunge odată în avion. În străinătate, va vedea el...

Se lăsase seară, vântul se despletea în crengile pomilor mai înalți, luna alerga prin straturile subțiri de nori albi, uvertura iernii continua. Dacă nu în această

noapte, atunci mâine noapte, cu siguranță mâine noapte peste Dealul Înalt va ninge, aterizarea unui avion în asemenea condiții fiind deosebit de dificilă, dacă nu imposibilă.

Continuau să urce, Dumitrașcu înainte, el la câțiva pași în urmă, înfruntând cu stoicism ariciul din stomac, plesniturile crengilor, neîmplinirea sufletească și oboseala trupească.

— Staaai!

Văile preluară strigătul amenințător de moarte, ecoul îl purtă în noapte, se stinse, dar nu și din cugetul celor doi fugari. Înțeleseră că locul aterizării era înconjurat. „Ne-au dezlegat cifrul, își spunea Dumitrașcu, avionul o să pice în mâinile lor, trebuie să le comunicăm alt loc, să le oprim decolarea...”

Și continuă să fugă, urmat de aproape de colonel. Se opriră și reușiră, minunea minunilor, să prindă centrul imediat. Îi avertizară pe cei de dincolo. „Valea Albă, aceeași oră”, li se răspunse. Apoi reluară fuga.

Fugiră toată noaptea. Trebuia să ajungă cât mai departe de Dealul Înalt. Să li se piardă urma. Urcară dealuri și coborâră văi, iar urcară și iar coborâră, cu impresia că se aflau la vânătoare. Vânatul însă erau ei, doi oameni, în timp ce alți oameni îi hăituiau cu câinii, luându-i la ochi, trăgând în ei.

Dumitrașcu îi spusese fostului cârciumar de la

marginea comunei Frumoasa că va mai trece pe la el. Trebuie să alerge din răsputeri, trebuie să ajungă acolo, să-i ceară găzduire. Dar fostul cârciumar nu i-o fi trădat, cum făcuseră atâția alții până acum?

Picioarele nu mai voiau să-i asculte. Dacă s-ar fi lăsat o clipă cu fața în sus sau cu fața în jos, ar fi adormit în aceeași clipă și ar fi dormit trei nopți la rând. Mai stătuseră o noapte sub paiele din șura părăsită, mai aveau o sută de metri până acolo.

Ușa scârțâi prelung și gros, o închiseră cu atenție. Livia Dumitrașcu aprinse un chibrit. Era liniște, mirosea a fin uscat. Dintre grenadele și cartușele din raniță scoase două mere mari, de toamnă. Îi dădu unul fostului colonel, celălalt îl mâncă el. Intrară sub fân și adormiră într-o clipă...

Primul se deșteptă Francisc Toscaru. Simțea în stomac plumb topit. Îl sculă și pe Dumitrașcu. Era din nou noapte. Din fericire, nu ninsese. Până la Valea Albă nu erau decât vreo cinci kilometri. O luară la drum. Ajunseră aproape de orele 22. Verificară împrejurimile, era liniște.

Pregătiră terenul pentru aterizare. La orele două noaptea aprinseră cele șase focuri. Dar avionul nu veni. Căutară să ia legătura cu baza. Zadarnic. Au tot stat îngenuncheați deasupra stației de emisie-recepție, au tot încercat.

Se treziră înconjurați de sumedenie de umbre.

Francisc Toscaru vru să se sinucidă.

— Fii demn, prietene, îl opri fostul inspector șef de siguranță, luându-i pistolul din mână. Ei, bine, domnilor, vă urmăm, mai spuse el și se ridică în picioare.

A doua zi se afla față-n față cu comandantul securității regionale. Cunoștea biroul.

— V-ați schimbat mult, domnule Dumitrașcu, spuse într-un târziu fostul locotenent genist.

Fostul inspector șef de siguranță lăsă să-i scape două rotocoale de fum. Avea fața neagră ca pielea fotoliului în care stătea scufundat de aproape o oră.

— Cum s-ar zice, inversare de roluri, domnule Pantază, răspunse într-un târziu.

Afară, vântul cânta gros în crengile nucului din ograda fostei Curți Marțiale. Se auzeau pași grei, de bocanci, trecând încolo și încoace pe coridor.

— De ce nu l-ați lichidat pe ofițerul nostru? întrebă comandantul securității regionale.

Rotocoalele de fum se înălțară din nou, lipindu-se de tavan.

— Știam în clipa aceea că totul era pierdut. Ce rost ar mai fi avut?

— Și i-ați trimis și pe ceilalți în mâinile noastre?!

— Mie la ce mi-ar fi folosit o ceată de cretini? Nu

găsiți, domnule maior?

— Vom vedea, domnule Dumitrașcu.

Comandantul securității regionale chemă escorta. Domnul ex-inspector șef de siguranță se ridică; avea ochii mici, întunecați. Era condus pentru prima dată într-o cameră de arest.

Maiorul plecă acasă, pe jos, fredonând o melodie tinerească.

Cele două Adriane îl găsiră întinerit cu zece ani.

-= sfârșit =-

Lei 5,25

COLECȚIA SFINX COLECȚIA SFINX COLECȚIA

27 28

COLECȚIA SFINX COLECȚIA SFINX COLECȚIA

Așteptară cîteva clipe, pînă se deprinseră cu întunericul. Apoi începură să înainteze. În frunte, tot comandantul. Mergea pe întuneric, cu pași siguri, ca pe stradă. Ceilalți trei își aprinseră lanternele. Ultimul era locotenentul și se gîndea cît de ușor ar fi pentru cineva să-i secere într-o clipă, ori să le arunce o grenadă. I se părea că trecuseră cîteva ore de cînd orbecăiau prin peșteră, la lumina slabă a lanternelor. În curînd, se vor întîlni...